ÖSTERREICHISCHE AKADEMIE DER WISSENSCHAFTEN

PHILOSOPHISCH-HISTORISCHE KLASSE DENKSCHRIFTEN, 475. BAND

VERÖFFENTLICHUNGEN ZUM SCHRIFT- UND BUCHWESEN DES MITTELALTERS

REIHE II, BAND 11

KATALOG DER MITTELALTERLICHEN HANDSCHRIFTEN IN SALZBURG

STIFTSBIBLIOTHEK MATTSEE, ARCHIV DER ERZDIÖZESE SALZBURG, SALZBURGER LANDESARCHIV, ARCHIV DER STADT SALZBURG, SALZBURG MUSEUM

REGISTERBAND

BEARBEITET VON NIKOLAUS CZIFRA UND RÜDIGER LORENZ

NIKOLAUS CZIFRA, RÜDIGER LORENZ KATALOG SALZBURG REGISTERBAND

ÖSTERREICHISCHE AKADEMIE DER WISSENSCHAFTEN PHILOSOPHISCH-HISTORISCHE KLASSE

DENKSCHRIFTEN, 475. BAND

VERÖFFENTLICHUNGEN ZUM SCHRIFT- UND BUCHWESEN DES MITTELALTERS

HERAUSGEGEBEN VON WALTER POHL

REIHE II

VERZEICHNISSE DER HANDSCHRIFTEN ÖSTERREICHISCHER BIBLIOTHEKEN

HERAUSGEGEBEN VON CHRISTINE GLASSNER

BAND 11

HERAUSGEGEBEN VON GEROLD HAYER

REGISTERBAND

KATALOG DER MITTELALTERLICHEN HANDSCHRIFTEN IN SALZBURG

STIFTSBIBLIOTHEK MATTSEE, ARCHIV DER ERZDIÖZESE SALZBURG, SALZBURGER LANDESARCHIV, ARCHIV DER STADT SALZBURG, SALZBURG MUSEUM

REGISTERBAND

BEARBEITET VON NIKOLAUS CZIFRA UND RÜDIGER LORENZ

Veröffentlicht mit Unterstützung des Austrian Science Fund (FWF): PUB 181-V18

Die Arbeit an diesem Katalog wurde finanziert durch den Fonds zur Förderung der wissenschaftlichen Forschung und durch den Jubiläumsfonds der Österreichischen Nationalbank.

Die "Veröffentlichungen zum Schrift- und Buchwesen des Mittelalters" setzen die "Veröffentlichungen der Kommission für Schrift- und Buchwesen des Mittelalters" fort; die seinerzeitige Reihenzählung und die Bandzählung innerhalb der Reihen sind durchgehend beibehalten.

Bibliografische Information der Deutschen Nationalbibliothek Die Deutsche Nationalbibliothek verzeichnet diese Publikation in der Deutschen Nationalbibliografie, detaillierte bibliografische Daten sind im Internet über http://dnb.d-nb.de abrufbar.

Diese Publikation wurde einem anonymen, internationalen Peer-Review-Verfahren unterzogen. This publication has undergone the process of anonymous, international peer review.

Die verwendete Papiersorte ist aus chlorfrei gebleichtem Zellstoff hergestellt, frei von säurebildenden Bestandteilen und alterungsbeständig.

Alle Rechte vorbehalten.

ISBN 978-3-7001-7586-5

Copyright © 2015 by
Österreichische Akademie der Wissenschaften, Wien
Satz: Werbeagentur Crossdesign GmbH, A-8042 Graz
Druck und Bindung: Prime Rate kft., Budapest

http://epub.oeaw.ac.at/7586-5

http://verlag.oeaw.ac.at

INHALTSVERZEICHNIS

Register der Textanfänge	7
Personen-, Orts-, Titel- und Sachregister	93
Verzeichnis der in den Beschreibungen zitierten Handschriften	121
Adressen der beschriebenen Bestände	127

REGISTER DER TEXTANFÄNGE

Deutsche Initien erscheinen in Kursivdruck. Mit einem Asteriskus versehene Initien wurden im Katalogtext nicht ausgeschrieben.

1 handtvoll hollerblie, 1 handtvoll roβen blie **255**, 279

2 lot alopatine, 1 lot goltnichen 255, 249

VII annorum et VII karrenarum et est ibi locus, ubi Christus signavit medium mundi. Indulgentia VII annorum et VII karrenarum 73. 369

M CCC LXIII. Meinhardus iuvenis marchio, Tyrolensis comes, filius ingenui et strenui Ludwici Marchionis Brandeburgensis ac ducis Bawariae felicis recordationis, decessit et reliquerat duas provincias 73, 324

A sententia iudicis, qui per imperitiam contra ius legationis male iudicavit, fuit a parte 84, 212vb

Abbas. Quod abbas non potest dimittere abbatiam sine licentia superioris nec transire ad aliam dignitatem 24. 1r

Abeuntes Pharisaei consilium inierunt ... (Mt 22,15)

- *Hoc evangelium scribitur Matthaei 22. et legitur dominica 23. et continuatur ad praecedentem dominicam sic 30. 405vb
- *In evangelio isto tria nobis sunt consideranda. Primo scribarum et Pharisaeorum malitiam, cum dicitur 'Abeuntes Pharisaei' 79, 161r
- In hoc evangelio tria notantur. Primo Pharisaeorum dolositas 15, 78vb
- $-\ ^*$ In hoc evangelio tria notantur. Primo Pharisaeorum magna dolositas 17, 120
ra
- In populo Iudaeorum maiores inimici et persecutores, quos Christus habuit, fuerunt Pharisaei 13, 91r
- Notandum quod sicut ante hoc evangelium in praedictis evangeliis habetur, quod dominus multas parabolas dixit de Iudaeis 2. 289r
- Nuper sub caesare Augusto Iudaea subiecta Romanis, quando in toto orbe terrarum celebrata est 40, 126vb
- *Sicut ante hoc evangelium ponitur, dominus Pharisaeis et senioribus populi parabolam de nuptiis 25, 295yb

Abicere, qualiter debemus opera tenebrarum in introductione thematum primi sermonis 16, 158vb

Abiciamus opera tenebrarum et induamur arma lucis ... (Rm 13,12). Doctor egregius et doctorum speculum Augustinus ostendens, qualiter Christo salvatori nostro sit occurrendum 16, 1rb

- *Abiit autem, qui quinque talenta accepit ... (Mt 25,16). Haec verba convenienter dicuntur, qui domino Iesu Christo quinque accepit, de quibus sollemniter reddidit rationem 2, 348r
- *Abiit ergo et lavit et venit videns ... (Io 9,7). Quando aliquis caecus, id est peccator, spiritualiter sit illuminatus, tria sunt signa 37, 64va
- *Abiit Iesus sabbato per sata ... (Mt 12,1). Hoc evangelium scribitur Matthaei XII. et legitur feria sexta post dominicam praecedentem, in quo declaratur, quod aliquo modo licitum est operari in die sabbati 30, 223rb

Abiit Iesus trans mare Galilaeae ... (Io 6,1)

- *Dominus audita morte Iohannis et (!) Herodes volebat videre eum an forte esset, quem occidit 25, 117ra
- Evangelium istud tria dicit. Primo quod Iesus mare Galilaeae transivit et ascendit in montem. Secunda
   (!) quod multa turba eum secuta fuit 79, 62v
- *Hoc evangelium facit memoriam de uno prodigio, quod Christus fecit in hoc, quod quinque milia 40,
   42vb
- *In hoc evangelio considerantur tres personae, scilicet Christus, discipuli et turbae 12, 288vb
- *In hoc evangelio quattuor notantur. Primo quod Iesus abiit trans mare Galilaeae 17, 136rb
- In praesenti evangelio fit mentio de tribus generibus personarum: De Christo, de discipulis et de turbis 37, 134va
- *In verbis huius evangelii quattuor notantur. Primo quod abiit Iesus trans mare Galilaeae 15, 20vb

- *Iudaei quadam vice quaerebant dominum interficere et quia nondum erat tempus et hora suae passionis
   25. 112rb
- *Licet secundum Augustinum in quodam sermone ad fratres: Non debeamus loqui sublimia tamquam 12, 288rb
- Nota, quod sunt tria maria, quae nos oportet transire. Primum mare est magnum et valde periculosum
   41, 125ra
- *Notandum autem est, quod per mare mundus intelligitur multis rationibus. Mare enim periculosum est, ita et mundus iste periculosus 79, 63v
- Secundum quod scribunt doctores dicentes, quoniam sic est quod observamus quadragesimam 13, 29v
   Abominantur iusti virum impium ... (Prv 29,27). His verbis ostendit Salomon, qualiter fideles semper debent se parare ad patientiam, quia si non persequuntur eos extranei et infideles 4, 89vb

Abrahae dictae sunt promissiones ... (Gal 3,16)

- *Augustinus libro De gratia et libero arbitrio sic inquit: Gratia dei vita aeterna 16, 125vb
- *Superius apostolus probavit per scripturas, quod hereditas aeterna non datur ex lege 19, 127va

Absens quibus modis quis dictus est capitulo 'Ubi periculum de electione' 24, 144r

*Accedens ait illi: Magister bone ... (Mt 19,16). Hoc evangelium scribitur Matthaei 19. et legitur feria quarta post dominicam praecedentem, cuius materia prius sufficienter declarata 30, 327rb

Accedens qui quinque talenta accepit s. Abiit autem qui quinque talenta accepit

- *Accedentes duodecim dixerunt illi ... (Lc 9,12). Hoc evangelium scribitur Lucae nono et legitur feria quarta post dominicam praecedentem, in quo ponitur confirmatio legis evangelicae seu doctrinae **30**, 162ra Accepit ergo Iesus panes ... (Io 6,11)
- In proxima dominica audistis duo miracula, quae fecit dominus Iesus suscitando videlicet a morte 11, 305ra
- In proxima dominica audistis miraculum, quod fecit Iesus liberando daemoniacum a daemonio 11, 118ra
- Ista dominica vocatur dominica rosarum, dominica de panibus. Vocatur autem dominica de rosa 37, 136rb
- *Acceptis autem quinque panibus ... (Le 9,16). Ille sapiens Agazel tertio Metamorphosae dicit, quod nullus est largus nisi summus primus deus 23, 122va
- *Accesserunt ad eum Pharisaei et Sadducaei ... (Mt 16,1). Hoc evangelium scribitur Matthaei 15. (!) capitulo et legitur feria quarta post dominicam praecedentem, in quo Christus docet discipulos suos 30, 214va
- *Accesserunt ad Iesum ab Hierosolymis scribae et Pharisaei ... (Mt 18,15). Ad intelligendum istud evangelium notandum est, quod Pharisaeo (!), qui intererat inter Iudaeos 37, 46va
- *Accesserunt ad Iesum discipuli eius... (Mt 13,36). Hoc evangelium scribitur Matthaei 13. capitulo et legitur feria quarta post dominicam praecedentem, in quo ponitur interpretatio parabolae propositae 30, 366vb Accesserunt ad Iesum discipuli Iohannis ... (Mt 9,14)
- *Hoc evangelium scribitur Iohannis (!) nono capitulo et legitur feria sexta post dominicam praecedentem, in quo evangelio Christus reprehendit discipulos Iohannis et dividitur 30, 40vb
- Hoc evangelium scribitur Matthaei nono capitulo et legitur feria sexta post dominicam praecedentem, in quo Christus reprehendit discipulos Iohannis et dividitur 30, 454va

Accesserunt ad Iesum Pharisaei ... s. Convenerunt Pharisaei in unum ...

- *Accesserunt ad Iesum quidam Sadducaeorum ... (Le 20,27). Hoc evangelium scribitur Lucae 15. (!) capitulo et legitur feria sexta post dominicam praecedentem, in quo describitur veritas resurrectionis 30, 141rb
- *Accesserunt ad Iesum Sadducaei, qui dicunt ... (Mt 22,23). Hoc evangelium scribitur Matthaei 23. et legitur feria quarta post dominicam praecedentem, cuius litteralis declaratio et expositio 30, 378va
- *Accesserunt ad Iesum scribae et Pharisaei dicentes ... (Mt 12,38). Semper a mundi principio fuit duplex generatio, scilicet malorum et bonorum et istae duae generationes 37, 14va

Accesserunt discipuli ad Iesum ... s. In illa hora accesserunt ...

*Accessit ad eum centurio rogans eum et dixit ... (Mt 8,5). Tota intentio ecclesiae in quadragesima ista est, ut peccatores ad paenitentiam redeant 37, 4vb

Accessit ad eum mater filiorum Zebedei ... (Mt 20,20)

- *Hodie est festivitas sancti Iacobi apostoli, de quo legitur illud evangelium. Prius intellectu 40, 182ra
- Iudaei Messiam per prophetas promissum aestimabant temporaliter regnaturum in Hierusalem 25, 320va
   Accessit et tetigit loculum ... (Le 7,14). Haec verba possunt exponi dupliciter, videlicet allegorice possunt in eis tria notari. Primo filii dei 15, 68rb
- Accipe puerum istum et nutri eum ... (Ex 2,9). Licet deus cunctas dies creaverit singulariter, tamen hanc diem fecisse dicitur 17, 92vb
- Accipite et manducate, hoc est corpus meus ... (Mt 26,26). Bene fit homini illi, qui hunc panem recte et digne manducat 27, 92va
- *Accipite spiritum sanctum ... (Io 20,22). Salvator noster Christus dominus sicut omnia in sua passione ostendit, ut declararet 12, 377rb

Ad capillos mulierum ut crescant et tineas necandas: Sume tria ligna de lignis sambuci arida **251**, 8v Ad cenam magnam sedisti ... (Augustinus, Sermo 31,2; vgl. Sir 31,12)

- Quae mensa? Mensa magna est, ut ait apostolus Paulus: Nisi vere accipimus corpus Christi et sanguinem 79, 73r
- Scito, quam talia te oportet praeparare. Quae est ista mensa magna, ut ait apostolus Paulus: Nisi ubi accipimus 79, 180r

Ad conficiendas eleganter epistulas pauca scitu dignissima ex clarissimorum oratorum praeceptis electa 5,

Ad evidentiorem notitiam artis medicinae habendam et ad introitum librorum primo videndum est 246, 62vb

Ad habendum bonum tempus sive malum pro phlebotomia, notanda sunt proprietas 13, 10r

Ad lapidem in renibus ista sunt valde utilia. Et utrum istud et pulverizatum et in potu datum. Item sanguis hirci similiter 78, 107vb

Ad laudem dei, animarum salutem curatorumque simplicium brevem et simplicem ductorem 18, 296v; 37, 164vb

Ad laudem dei et aedificationem populi christiani completa est haec brevis et rudis instructio 18, 240rb

Ad mensam magnam sedisti ... (Sir 31,12). Quia hodie celebraturi sumus festum de cena domini et ergo duo sunt consideranda 41, 176ra

Ad praesentem spiritualem sollemnitatem, quam peragimus ad honorem omnipotentis dei, gloriosae virginis Mariae **2**. 390r

Ad preces studentium, dum essem lector in monte Pessulano et ut fratres pauperes sub compendio 35, 163ra

Ad primum respondeo, quod pro argumento dotis sunt obligata bona, quae maritus habebat 84, 279rb

Ad profluvium narium fimum gabalinum siccum diligentem aestu labis 251, 81r

Ad sciendum per calendarium praecedens tempus coniunctionum et oppositionum solis et lunae 13, 7v

Ad te levavi animam meam, deus meus, in te confisus de tua liberalissima pietate 33, 146r

Adducerentur regi virgines post eam ... (Ps 44,15)

- Circa virginem istam notatur quadruplex dignitas in verbis istis. Prima est virginalis castitas 79, 215r
- *David propheta spiritu sancto revelante videns, quod beata Ursula tot virgines ad Christum 27, 44vb
- *Adducunt ei surdum ... (Mc 7,32). Quando homo fit caecus et si vult ire ad limina sanctorum, oportet eum habere ductorem 41, 154va
- *Adducunt scribae et Pharisaei ad Iesum mulierem ... (Io 8,3). Isti scribae voluerunt saepe Iesum capere in sermone, ut ipsum infamarentur ut contra ipsum 37, 54va

Adeamus ergo cum fiducia ... (Hbr 4,16). In hoc festo virgo assumpta est ad thronum regni, ut regnet una cum filio super omnes, qui sunt in caelo et in terra 79, 173v

*Adulescens tibi dico surge ... (Le 7,14). Augustinus 21. De civitate dei dicit, quod in Aethiopia est unus fons istius condicionis, in quo faces accensae extinguuntur 23, 116va

Adulescentulus quidam in celeberrima urbe Vincentina mihi nuper oblatus est, qui molestatur ardore urinae 78, 209rb

Adunantia generalis communis Perusii concessit potestatem praetoribus et bayliam ad certum tempus 84, 110va

Adunantia generalis communis Perusii concessit prioribus potestatem et bayliam ad certum tempus 84, 214vb

Adventus domini agitur per quattuor septimanas ad designandum, quod quadruplex est adventus filii 40, 241ra

Aegritudines capitis vel in cerebro sunt vel tegimentis eius vel ramis 253, 89r

Aegritudines chronicae materialiter licet fixae remeant in plurimis tamen istarum immo 78, 217rb

Aegritudines sive accidentia dicas, quomodo vis istius celeberrimi patris quam plurima sunt. Prima quidem iuncturarum dolor 78, 155vb

Aegritudo huius viri per se cognita est, ideo non oportet multum subtilitando procedere in theoria 78, 189rb Aegritudo oculi huius viri multum verenda est, quia ipsa est complicata ex aegritudine componali 78, 218va Aequum et salutare nos tibi deo omnipotenti rerumque omnium creatori laudesque assiduas 41, 260rb

Affer manum tuam ... s. Vide manus meas ...

*Afferebant ad Iesum infantes ut eos tangeret ... (Lc 18,15). Hoc evangelium scribitur Lucae 18. capitulo et legitur feria sexta post dominicam praecedentem, in quo Christus docet observare oboedientiam 30, 193rb

Affodilli herba est callida et sicca in secundo gradu, folia eis similia 248, 60v

Agamus nunc interim quod natura et imitatrix naturae ars solent nos ab imperfecto 19, 220ra

Aggreditur itaque ratio conscientiam utpote minus iuste agentem vel minus timidam 4, 143r

Ahaz, apprehendens vel apprehensio 26, 238ra; 244, 516ra

Alahal, id est puncta rubea, quae sunt super asa foetida 225, 276va

Albani martyris paenitentiam tuo rogatu, carissime, conscriptam pagina praesens insinuat. Quam devote 35, 151ra

*Alia autem litania, quae ante ascensionem domini tribus diebus celebratur, beatus Mamertus 27, 96rb

Alimentorum materiam tractaturus, quia alimenta deberi contingit tam iure naturae quam iure sanguinis 84, 149ra

Alit id est asafetida, asicanimi id est epithermi, alguadagi id est 260, 102rb

Aliud consilium eiusdem domini Pauli super dicto puncto, videlicet an bona mariti sint tacite obligata 84, 279vb

*Alius angelus exivit de templo ... (Apc 14,17). Secundum doctrinam sancti Dionysii sunt luminaria clarissima specula pura quam possibile 4, 196r

 $All\ mein\ gedachtnuz,\ die\ ich\ han\ /\ oder\ ymmer\ volpringen\ chan\ {f 5},\ 76{
m v}$

Alle philosophen, so im liecht der natur erleuchtet sein gewesen, haben die natturliche leuffe der natur unnd alle ihre krafft und werck 223, 29*v

Allmächtiger, barmhercziger, ewiger, guetiger gott, aller machtikait, ich grües dein heyligs verbundes hawpt 239, 1r

Allmächtiger, ewiger, barmhercziger, himlischer vater, der dw bist in den hymeln 239, 12r

Allmachtiger, ewigguetiger, barmhercziger himlischer vater. Ich bitt dich das tw in derr krafft der heyligen messz genädigklichen erbarmest 239, 47r

Als nach absterben kaisers Maximiliani Teutschlandt in grossem betrübnus wahr, gedachten die ausländsche potentaten 174, 144r

Als uber unnd wider den fürstlichenn vertrag durch den durchleuchtigen hochgepornenn 159, 148r; 161, 138r

Altaria tua domine virtutum rex ... (Ps 83,4). O deus meus et rex meus, quam magnarum virtutum sunt duo (!) altaria. Nota quod altaria fuerunt 41, 206rb

*Alter alterius onera portate et sic adimplebitis legem Christi ... (Gal 6,2). Augustinus in libro De salutaribus documentis sic inquit: Per omnia caveamus ne per invidiam 16, 132ra

Am anfang schueff gott himel und erdt | Sambt allen creaturen werdt. (1) | Abel opffert dem lieben gott, | wardt von Cain geschlagen todt 173, 58r

Amas ergo vitam istam, ubi tantum laboras, curris, satagis, anhelas et vix enumerantur 4, 156v

Ambrosius: Quicumque praeter legitimam generationem concessum usum voluntarie membris genitalibus 35. 71r

*Ambulabat Iesus in Galilaea ... (Io 7,1). Sicut patet ex isto evangelio, inter Iudaeos quidam erant malitiosi, qui scilicet Christum 37, 81ra

Ambulans Iesus iuxta mare Galilaeae ... (Mt 4,18)

- *Hoc evangelium scribitur Matthaei decimo capitulo et legitur in speciali de sancto Andrea apostolo, in quo evangelista 29, 156vb
- Omnis sapiens artifex, quando invenit materiam vel personam congruam sive utilem suae intentioni 13,
   136r

Amen amen dico vobis ... s. Amen dico vobis ...

Amen dico vobis, nisi granum frumenti ... (Io 12,24)

- *Hoc evangelium scribitur Iohannis 12. et legitur etiam in festivitate unius martyris 29, 176rb
- *In verbis praemissis notandum est, quod granum frumenti intelligitur beatus Laurentius, qui grano frumenti comparatur propter quinque 2, 355v

Amen dico vobis, nisi quis natus ... (Io 3,3)

- *In dominica praecedenti recoluit ecclesia quomodo spiritus sanctus ecclesiae sit missus 79, 100r
- *In verbis propositis notatur quadruplex nativitas, videlicet laboriosa, gratiosa, lacrimosa et 15, 38va
- Nota, quadruplex est nativitas: laboriosa, gratiosa, lacrimosa, gloriosa 17, 103va

Amen, dico vobis, quia plorabitis et flebitis ... (Io 16,20). Nota in praesenti evangelio manet (!) nos dominus, ut in praesenti fleamus, si volumus, ut fletus 41, 134ra

Amen dico vobis, si quid petieritis ... (Io 16,23)

- *Consuetudo est, quod quando clerici fuerunt in alienis partibus et volunt redire ad patriam suam 27, 94va
- *In evangelio isto docet nos dominus orare et a se hic gratiam, ut in futuro gloriam quaerere 79, 90v
- *Manifestum est, quod nos in hoc mundo pleno defectibus et miseriis multis indigemus neccessariis 12, 400rb
- *Nota, quod sanctus Thomas in quarta distinctione 30. dicit, quod opera nostra non sunt sufficientia a se ipsis 2, 154v
- *Quamvis multis modis homo serviat deo et pro peccatis suis satisfaciat, ut 12, 399va

Amice, ascende superius ... (Lc 14,10)

- *Docet Tullius et etiam Valerius Maximus, quod amicitia propinquitati praefertur eo, quod ex propinquitate removeri amor 4, 219r
- *Haec verba mystice dicta ad tria genera hominum. Primo ad quemlibet peccatorem 15, 70rb
- *Legitur in libro de mundo, quod inter scholasticos fuit versa una quaestio, utrum posset amicitia inter deum et homines 23, 141rb

*Amice, quomodo huc intrasti ... (Mt 22,12). Haec vestis est bona conversatio, bona vita, quae melius vestit hominem quam purpura et aurum. Vestis autem 79, 155r

Amor, qui heiros dicitur, est sollicitudo melancholica propter mulieris amorem 232, 7v

An mulier alibi nupta remaneat civis civitatis, ex qua traxit originem 84, 276va

Andreas germanus Petri ab Bethsaida provincia Galilaeae oriundus fuit. Hic a domino vocatus mare 40, 241ra

Angeli eorum in caelis semper vident faciem patris mei ... (Mt 18,10)

*Et legitur in hodierno evangelio: Quamvis non videamus apparitionem angelorum, abscondita 25, 352va

- *In verbis istis duplex vis angelorum describitur. Primo vis administrativa, qui ministrat nobis 13, 208v

*Angelus domini apparuit in somnio Ioseph ... (Mt 2,13). Festum istorum sanctorum martyrum inter omnia festa est mirabile et singulare propter tria 40, 145rb

Anima mea liquefacta est ... (Ct 5,6). Ex quibus verbis colligitur, quid facile ad placentiam loquitur praedicator: Quisque, qui diligitur 79, 186r

Anima, manes, endelechia, embrio, orcus. Aula, atria, castra, pallatia regia 5, 35v

*Anima mea turbata est valde ... (Ps 6,4). Quattuor genera animarum turbari dicuntur, primo in corpore existentium. Exemplum de eremita 41, 98va

Animam meam porto in manibus meis ... (Iob 13,14). Hoc verbum potest attribui sancto Symeoni, qui, secundum hodie Lucam legitur, puerum in manibus accepisse, et sunt notanda duo in verbis praemissis 2 311v

Anna et Esmeria sorores fuerunt. Anna peperit sanctam dei genitricem Mariam 251, 77v

Anno DCX. Tempore Bonifatii papae mortuo Phoca et regnante Heraclio Machumeth pseudo propheta et magus Agarenos sive Hismahelitas, idest Sarracenos, hoc modo decepit 73, 360

Anno 1495 hat Caspar Landauer ein beckschlager und burger zu Nurmberg in der andern Beckschlagergaßen wohnhafft diese goltblumen zugericht 236, 20r

Anno domini D C XXIII obiit sanctus Rudbertus primus episcopus Salczburgensis, qui rexit episcopus XLIIII annis anno domini 18, 1r

Anno domini M CCC nonagesimo quarto infra octavas paschae captus est rex Bohemiae Wentzeslaws a suis commilitonibus 73, 384

Anno domini M CCCC LXXVII die secunda mensis Ianuarii dux Burgundiae per Swicenses ante civitatem Newss 75, 2*r

Ante diem festum paschae ... (Io 13,1)

- *Chrysostomus super Iohannem tractans illud Iohannis decimo: Facta sunt encaenia 12, 315vb
- *Sicut auris non potest satiari auditu, nec oculus visu 12, 316rb

Ante diem festum paschae, sciens Iesus ... (Mt 21,1)

- Dominus et salvator noster statim ante passionem suam scilicet hodierna die in cena 25, 137ra
- *Haec dies habet nomen speciale, quod dicitur dies cenae pro eo, quod Christus cum suis discipulis 13, 287v

Ante hominem vita et mors ... (Sir 15,18). In verbis propositis duplex nobis proponitur. Unum ad bonum attrahens vita, scilicet beatorum, et reliquum a malo retrahens 79, 228v

- *Antequam ad casus seu impedimenta a sacramento eucharistiae pervenio, considerandum est 40, 45va
- *Antequam veniam ad evangelium, quod hac nocte lectum est in prima missa et scribitur Lucae secundo 25, 20va

Apparuerunt dispertitae linguae ... (Act 2,3)

- Decimo die post ascensionem venit spiritus sanctus super apostolos et alios discipulos, qui tunc erant in Hierusalem 79, 99r
- *Hic dicitur de missione sancti spiritus. Apparuerunt illis: Quicumque recipit ignem vel beneficium 36, 223rb

Apparuit benignitas et humanitas salvatoris nostri ... (Tit 3,4)

- *Glossa: Larga misericordia Christi. Haec apparuit ex tribus. Primo ex eius munere. Secundo ex eius vulnere. Tertio ex eius nomine. Ex eius munere apparuit **79**, 33v
- *In evangelio hodierno agitur de Christi circumcisione, in epistula vero de baptismo 19, 21ra
- *In his verbis tria notantur. Primo quod gratia salvatoris apparuit; secundo cui apparuit 17, 92va
- Notandum, quod dominus temporalem benignitatem tripliciter ostendit pro peccatoribus veniendo 41,
   112vb
- *Apparuit gratia dei ... (Tit 2,11). In verbis propositis tria notantur. Primo notatur, quo gratia salvatoris apparuit 15, 7vb
- *Appropians alligavit vulnera eius ... (Le 10,34). Samaritanus hoc fecit. Olim conquerebat propheta Isaias dicens: 'Vulnus et livor etc. usque (!) neque fota oleo' (Is 1,6) Vulnus concupiscentiae, livor invidiae 79, 139v
- *Appropinquavit in vos regnum dei ... (Le 10,9). Lex matrimonialis habet hoc proprium, quod vilitates et nobilitates communicat sibi monitione 23, 126ra

Aqua frigida animae sitienti ... (Prv 25,25). His verbis docet nos Salomon, ut cum magno desiderio audiamus verbum dei, ex quo mundus iste plenus 4, 40va

*Arbor bona fructus bonos facit ... (Mt 7,17). Arbor bona est crux Christi, cuius folia fuerunt verba, quae Christus protulit, dum in ipsa pependit 40, 165va

*Arborem fici habebat quidam plantatam ... (Le 13,6). Hoc evangelium scribitur Lucae 13. et legitur sabbato post dominicam praecedentem in quattuor temporibus, in quo Christus incitat nos ad paenitentiam 30 346ra

Ardor urinae huius pueri nequaquam provenire potest ab altera causa, quam ab ulceribus in collo vesicae eius existentibus 78, 208va

*Arguet mundum de peccato ... (Io 16,8). Notandum quod dominus arguet quattuor genera hominum. Primo arguit potentes huius mundi 41, 135va

*Arta est via, quae ducit ad vitam aeternam et pauci ... (Mt 1,14). Beatus Matthaeus videns hodie beatum Bartholomaeum intrare ad vitam aeternam ostendit nobis viam, per quam 27, 37ra

Artemesia, id est mater herbarum. Ascolonius, id est benedicta maior 251, 6v

Artemisia id est matricaria. Acatia id est sucus prunellarum agrestium imaturatarum 247, 81r

Artemisia, id est matricaria. Acatia id est sucus prunellarum immaturarum 248, Ir

*Ascendam in palmam et apprehendam ... (Ct 7,8). De palma contemplationis eius. Palma enim angusta est inferius, superius lata et scilicet anima 41, 33ra

Ascendens Christus in altum captivam ... (Eph 4,8)

- *Festivitas hodierna secundum Bernhardum est felix clausura et totius itinerarii filii dei consummatio
   19. 81 ya
- *In ascensu domini tria notantur: Quo ascendit, quomodo ascendit, quia ascendit 17, 102va
- *In ascensu domini tria notantur, videlicet quo ascenderit, quomodo ascenderit et quare ascenderit 15, 34rb
- *Ascendens Iesus Hierosolymam assumpsit ... (Mt 20,17). Saepe dominus passionem et resurrectionem suam discipulis praedicabat, sine ut ex hoc se dominum 37, 29rb

Ascendens Iesus in naviculam transfretavit ... (Mt 9,1)

- Dominus noster Iesus Christus, quando cum discipulis suis erat iuxta mare Galilaeae 13, 82v
- *Evangelium istud in tres partes dividitur. In prima parte dicit, quod Iesus in naviculam ascendit et in civitatem suam transfretavit 79, 151r
- *Hoc evangelium dicit de uno prodigio, quod Christus fecit in civitate Capharnaum et sensum huius 40, 119ra
- *Hoc evangelium scribitur Matthaei octavo capitulo et legitur 19. dominica, quod continuatur ad evangelium praecedentis dominicae sic 30, 361ra
- *In hoc evangelio tria notantur. Primo quia Iesus ascendit in naviculam 17, 117vb
- *In verbis huius evangelii tria notantur. Primo quod Iesus in naviculam ascendit 15, 73ra
- *Notandum dominus ascendens in naviculam, ut scilicet per navigium Genazereorum (!) rediret 25, 284rb
- Notandum, ut habentur Matthaei octavo et Marci primo, ante hoc evangelium dominus in regione Gerazenorum expulit daemones de duobus daemoniacis 2, 274r
- *Per naviculam istam, quam dominus ascendit, paenitentia intelligitur propter quattuor 41, 147ra
- *Ascendens in unam navem ... (Le 5,3). Navis Simonis est ecclesia Simoni commissa. Considerandum autem, quod est quadruplex navis, videlicet crux triumphalis, mens rationalis, praemia salutaris, ecclesia universalis 79, 114v

Ascendente Iesu in naviculam secuti sunt ... (Mt 8,23)

- *Christus dominus tempore, quo suam praedicationem incepit, semper operatus 12, 185vb
- *Dum dominus post sermonem in monte multos infirmos curasset et multa mirabilia fecisset 25, 64va
- *Evangelium istud tria dicit. Primo quod Iesus naviculam ascendit. Secundo quod tempestas valida in mari surrexit 79, 40v
- In hoc evangelio forma salutis praescribitur peccatorum, cuius vita pars prima est paenitentiam assumere, secunda temptationem fluctus viriliter sustinere $79,\,41\mathrm{v}$
- *In hoc evangelio tria notantur. Primo quod Iesus cum discipulis suis ascendit in naviculam 17, 132rb
- *In verbis huius evangelii quattuor notantur. Primo quod Iesus cum discipulis suis in naviculam 15, 14rb
- Ista navis, in quam dominus venit, significat sanctam eccelsiam, quae in principio parva navis erat 13, 20v
- *Licet mundus iste primo appareat valde amicus, tranquillus et pacificus 12, 185ra
- *Nota naviculam, in qua Christus quievit et dormivit, paenitentiam significat et hoc propter duo 41, 120rb
- *Notandum, cum dominus post sermonem in monte factum multos infirmos curasset et multa miracula fecisset 2. 66v
- *Postquam Iesus Christus descendit de monte, in quo fecit valde pretiosum sermonem et etiam aliqua miracula 40, 29vb

Ascendit deus in iubilatione ... (Ps 46,6)

- Nota, quod isto die XI discipuli post commestionem cum beata Maria et aliis mulieribus, unanimiter 79, 202v
- *Notandum quod propter quattuor causas Christus ascendit. Primo ut irae patris resisteret 41, 138vb
   Ascendit ignis de petra ... (Idc 6,21)
- *Dicitur secundo Corinthiorum sexto: 'Petra autem erat Christus.' (I Cor 10,6!) Ignis autem de petra ascendit quando spiritus sanctus in igne a Christo missus erat 79, 98v
- Nota moraliter per petram istam intelligitur Christus, sicut dicit beatus Paulus. Ignis autem de petra 41,
   141ra

Ascendit super omnes caelos, ut adimpleret omnia ... (Eph 4,10). Beatus Bernhardus considerans huius festivitatis praeclaram gloriam sic dicebat: hodie 41, 192va

Ascendo ad patrem meum ... (Io 20,17). In verbis istis notatur, quia ascendit. Potenter, quia viribus propriis. Isaia LXII.: 'Quis est iste, qui venit de Edom gradiens etc.' (Is 63,1) 79, 96r

- *Ascensio domini quadragesima die a resurrectione facta est. Circa quod septem sunt consideranda 13, 306r Assumpsit Iesus duodecim discipulos ... (Le 18,31)
- *Caelestis medicus quamvis vocatus ab infirmo homine propter originale peccatum 12, 230ra
- Circa initium huius evangelii est notandum, quod dominus saepe praedixit discipulis suis suam passionem
   82v
- De passione domini, de quo in evangelio mentio fit hodie, non est dicendum sed reservandum 25, 73rb
- *Dominus noster Iesus Christus appropinquante termino, quo pro nobis pati voluit, ad se vocavit 40, 35rb
- *Hoc evangelium facit memoriam de Christi passione et secundum Wilhelmum Duranti in suo 12, 238ra
- *In praesenti evangelio ponuntur duo principia: Primum de Christi passione 12, 130va
- Iste caecus significat genus humanum, quod in paradiso perdidit divinam lucem 13, 23r
- *Secundum scripturas sanctorum homo per peccatum fit instabilis et mutabilis 12, 237ra
- *Assumpsit Iesus Petrum et Iacobum et Iohannem ... (Mt 17,1). Ista transfiguratio domini signat gloriam beatorum: Nam cum Petrus modicum gustum 37, 22rb

Assurrexit rex Salomon matri suae ... (III Rg 2,19)

- Videmus, quod tempore aestivo sol ex sui caloris magnitudine et virtute fontem vel aquam sursum 40, 188ra
- *Videmus, quod tempore aestivo sol in sui caloris magnitudine vel virtute fontes sursum trahit 41, 72rb
   Astitit regina a dextris eius ... (Ps 44,10)
- Si aliquid rex potens et magnus pauperculam ancillam assumeret in reginam, hoc continget autem propter nobilitatem aut propter pulchritudinem 2, 358r
- *Verba ista praenotata bene conveniunt beatae Elisabeth, quae secundum carnem fuit regina 41, 103vb
- *Verba ista praenotata bene conveniunt beatae Elisabeth, quia secundum carnem fuit regina **40**, 211va At illi continuo relictis retibus ... (Mt 4,20)
- Expone evangelium. Si utiliter volumus gloriari, quod beatus Andreas in isto loco noster sit dominus et patronus, virtutes eius imitari debemus 79, 211r
- În beato Andrea ostenduntur tria principaliter per haec verba. Primum est oboedientiae promptitudo 79, 210v
- Natura impellit, ratio dictat et inducit ius, quem concedit, quod relinquitur id quod est minus 13, 138r
   At ubi venit plenitudo temporis ... (Gal 4,4). Veneranda est missio salvatoris propter tria. Solent enim venerari deum propter excellentiam dantis vel 79, 30v

Attendite a falsis prophetis qui veniunt ad vos ... (Mt 7,15)

- *Haec verba dicit Iesus discipulis suis corporaliter, nunc autem nobis christianis spiritualiter et in eis 15, 53vb
- *Haec verba dixit Iesus discipulis suis corporaliter, nunc autem nobis spiritualiter 17, 106rb
- *Hoc evangelium scribitur Matthaei septimo et legitur dominica octava post octavam pentecostis, quod continuatur ad praecedentem sic 30, 227ra
- Hodie octo dies audistis, quomodo salvator noster exemplo sui docuit nos compati proximis nostris 11,
   232va
- *In evangelio isto tria nos dominus monet. Primum est a falsis prophetis nobis caveamus 79, 122v
- *In hoc evangelio docet dominus fideles suos sibi diligenter cavere a falsis prophetis, id est a falsis 25,
   257rb
- Notandum quod ad commendationem huius evangelii duo sunt genera hominum, cum quibus 13, 64r
- *Pro intellectu istius evangelii est notandum, quod omni homini hic in praesenti vita inter omnia 40, 98ra Attendite et videte ... (Lam 1,12). In verbis autem istis duo notantur. Primo quasi morte Christus finierit vitam suam, quia morte crucis, quae mors tria in se habuit 79, 199v
- *Attendite, ne iniustitiam vestram faciatis ... (Mt 6,1). Inter fideles, qui salvantur, quidam sunt activi, quidam contemplati, quidam perfecti, ideo in praesenti 37, 6va

- *Attendite, universi populi ... (CAO 1512; vgl. Lam 1,18). Primo, o mater mea, attende, ut quid genuisti amaritudinis et doloris virum rixae et contentionis 79, 83r
- *Attendite vobis, ne forte graventur corda vestra ... (Lc 21,34). Hoc evangelium legitur feria sexta post dominicam praecedentem et scribitur Lucae 21. capitulo, in quo Christus monet nos, ut provideamus nobis de futuro 30, 258ra
- *Audi filia et vide et inclina aurem tuam ... (Ps 44,11). Beata virgo Maria filia est domini secundum spiritum, filia vero David secundum carnem 41, 32rb

Audiam, quid loquatur in me dominus deus ... (Ps 84,9). Docet doctor eximius Augustinus dicens: Hoc Platonem sensisse, quod deus sit causa omnium naturarum 4, 9r

Audistis, quia antichristus venit ... (I Io 2,18). Ibi dicit glossa: Antichristi sunt omnes haeretici 23, 213ra Audistis, quia dictum est antiquis: diliges proximum tuum ... (Mt 5,43)

- *Hoc evangelium scribitur Matthaei quinto capitulo et legitur feria quarta post dominicam praecedentem, in quo Christus dat intellectum cuiusdam praecepti 30, 313vb
- *Sicut est de amore cordis sic de naturali calore corporis. Calor enim aliquando naturalis est 37, 5va

Audite, venerandi amabiles patres, mirabilem tabulam brevem scriptam sub anno domini millesimo 10, 22v Audivi vocem aquilae unius per medium caeli ... (Apc 8,13). Per aquilam istam, quam vidit beatus apostolus et evangelista Iohannes dominum nostrum Iesum 27, 129ra

Aufer rubeginem de argento ... (Prv 25,4). In his verbis duo notantur. Primo in peccatis conceptio, cum dicit: Aufer rubeginem 13, 141v

Augustinus: Omnis doctrina aut rerum est aut signorum, sed res etiam per signa discantur 17, 74va Augustinus sub persona domini ait: Elegi et praeelegi mihi sacerdotem condignum mansioni meae 17, 90va Authentica. 'Et qui semel'. Ista authentica legitur per glossam nostram super legem exceptam 84, 224ra Ave gratia plena ... (Lc 1,28)

- Hoc evangelium continet nostrae salutis exordium, in quo quattuor notare possumus. Primo, a quo sit
   40, 227rb
- Hoc verbum continet nostrae salutis exordium, in quo quattuor notare possumus. Primo a quo sit 27, 21rb
- Hodie beata virgo fuit ab angelo magnifice salutata. Quam salvationem debemus devote attendere, quia 79, 216*v
- *Quando omnipotens vidit creaturam suam, scilicet hominem a se alienatum propter transgressionem 40, 156rb; 41, 29ra
- Sapiens nobilis curialis debet esse nuntius, qui fert legationem imperatoris 79, 217r
- Sicut fidelis medicus dulcia fercula praeportat (!) infirmo et ea sibi praenominat 79, 218r
- *Sollemnitas hodierna, carissimi, annuntiatio beatae Mariae nuncupatur. Quae annuntiatio extitit salus et initium totius mundi 79, 198v
- Tempore illo, quo dominus voluit suam misericordiam peccatoribus demonstrare in sua caritate 41, 213va
- Ubi est advertendum, quod hoc nomen Maria habet quinque litteras ad denotandum, quod ipsa per quinque dominas veteris testamenti 23, 110ra
- Verba proposita scripta sunt in Luca et sunt verba Gabrielis archangeli dicentis ad virginem 41, 214ra
   Ave Iesu benignissime, fili dei vivi, miserere mei et omnium fidelium tuorum propter nomen tuum 19, 219va
- *Barbara dicitur bis: Barbara propter virilem animam, quam habuit inter tantarum tolerantiam passionum 27, 51rb

Barbara Dyascori filia gentilis, filia satrapas fuit. Hanc pater propter nimiam eius pulchritudinem **40**, 241ra Bavaria, qui et Noricus dicitur non tam provincia, sed et regio olim fuit, quae comprehendit alios **73**, 355 Beata virgo Maria fuit mediocris statura **15**, 1v

Beatam me dicent omnes generationes ... (Lc 1,48). Optime competit beatae virgini hoc verbum in hac sollemnitate. Nam hodie per eius gloriosam assumptionem 79, 215v

- *Beati eritis, cum vos oderint homines ... (Lc 6,22). Hoc evangelium scribitur Lucae sexto capitulo et legitur feria quarta post praecedentem dominicam, in quo per praedicationem Christi instruimur 30, 389va Beati mortui, qui in domino moriuntur ... (Apc 14,13)
- Bene mori dicuntur, qui huic saeculo moriuntur. Notandum autem, quod tria sunt genera morientium.
   Quidam moriuntur in gremio ecclesiae, ut fideles et iusti 79, 208v
- *Docet Anselmus in libro De veritate, quod ad visionem veram quattuor sunt neccessaria. Primum est aperitio oculi 4, 228r
- *Ex duabus substantiis constat homo, sicut docet auctor De spiritu et anima, et certa experientia 4, 224v
- *In verbis huius epistulae tria sunt consideranda. Primo quod isti beati, qui in domino moriuntur ${f 2},\,377$ r
- *Nota, moriuntur quidem omnes, sed diversimode. Quidam moriuntur in anima, sed vivunt in corpore
   41. 96vb
- *Notandum est, quod homines moriuntur quadrupliciter: Quidam moriuntur contra deum ut infideles 40, 207ra

- *Omnes quidem morimur, sed diversimode. Quidam mortui sunt in anima, sed vivunt in corpore 27, 87ra
- *Quidam moriuntur in anima tantum, sed vivunt in corpore et hii sunt, qui iacent in mortalibus 40, 208va
   Beati oculi, qui vident, quae vos videtis ... (Lc 10,23)
- *Beati, qui corporaliter, beatiores, qui spiritualiter, beatissimi, qui aeternaliter Christum vident. Non solum autem Christus, sed etiam alia nobis videnda sunt 79, 138v
- *Beati sunt oculi, qui deum viderunt in hoc mundo et in ipsum crediderunt sicut Moyses 41, 155ra
- Dominus noster Iesus Christus, qui vocavit apostolos ad magnam paupertatem, ad graves tribulationes
   13. 72v
- *Evangelista in principio evangelii dicit videlicet 'Beati oculi etc.' Hoc non intellige de corporalibus 40, 108rb
- *Hoc evangelium scribitur Lucae decimo capitulo et legitur dominica 13. post octavam pentecostis et continuatur ad evangelium praecedentis dominicae sic 30, 277va
- *In hoc evangelio tria notantur. Primo dominus eos, qui eum viduerunt (!), beatos dicit 17, 115va
- *In verbis huius evangelii tria notantur. Primo deus eos, qui eum viderunt, beatos dicit, cum dicitur 15,
   61vb
- Nota postquam dominus elegit sibi 12 discipulos, postea etiam designavit sibi etiam (!) alios LXXII 2, 250v
- *Quaeritur hic, quare dominus oculos se videntium beatificet. Numquam oculi 25, 268rb
- Beati, qui ad cenam nuptiarum agni ... (Apc 19,9). Sanctus evangelista Iohannes adhuc in terra positus corpore, cum vidisset lumen cordis secreta etc. 79, 191v
- *Beati, qui audiunt verbum dei ... (Le 11,28). Seneca in quadam epistula ad Lucilium dicit: Care Lucille (!), tibi notum esse, scio neminem posse bene vivere 23, 132va

Beati, qui habitant in domo tua ... (Ps 83,5)

- *Boethius dicit: Beatitudo est status omnium bonorum aggregatione perfectus 41, 200ra
- Notandum quod quadruplex est: superior, inferior, interior, exterior. Superior est regnum caelorum 41, 201va
- Unde Bernhardus: O felix caritas, mansio secura, patria totum continens, quod delectat apostolum 41, 180ra

Beati, qui lugent, quoniam ipsi consolabuntur ... (Mt 5,5)

- Hoc evangelium legitur de sanctis martyribus, propterea quia ipsi fuerint in luctu et labore ac dolore in praesenti vita 4, 49vb
- Nota, quod divina scriptura aliquando nos ad lacrimas monet, aliquando ad gaudium 79, 202r
- Beati, qui nunc esuritis ... (Le 6,21). Hoc evangelium legitur de sanctis martyribus, quia ipsi usque ad mortem esurierunt iustitiam 4, 48ra
- Beati viri tui et beati servi tui ... (II Par 9,7). Verba ista dixit regina Saba ad regem Salomonem, ut in secundo libro Regum. Isti duo apostoli 79, 201r
- *Beatus es, Simon Bar Iona ... (Mt 16,17). Duplicem beatitudinem esse a scripturis accepimus: unam viae, alteram patriae 4, 184r
- Beatus est qui non fuerit scandalizatus in me ... (Mt 11,6). In proxima dominica audistis terribilia satis de extremo, hoc est finali iudicio. Plurima etiam audistis 11, 24rb
- Beatus homo, qui semper pavidus est ... (Prv 28, 14). His verbis docet nos Salomon, ut semper timeamus iudicium dei, quia nemo securus est in hac vita 4, 71rb
- *Beatus, quem elegisti et adsumpsisti ... (Ps 64,5). Si electus omnis beatus existit, quid est, quod Iudas beatus non fuit, sed filius perditionis extitit? Sic enim de eo dicere 4, 189v
- Beatus, qui intelligit super egenum et pauperem ... (Ps 40,1). In verbo proposito propheta nos admonet ad considerationem dominicae passionis et hortatur 31, 97ra
- Beatus Thomas adhuc iuvenis regi Angliae in tantum placuit, ut post discessum episcopi invitus a rege 27, 124va

Beatus vir, qui inventus est sine macula ... (Sir 31,8)

- Dominus enim probavit beatum Georgium, sicut princeps terrenus militem suum solet probare 27, 65ra
- *Legitur, quod triplex est macula, quae privat hominem caelesti regno et separat a deo. Prima macula 40, 152vb; 41, 27ra
- *Nota quod quadruplicem maculam invenimus in veteri lege esse detestabilem, scilicet maculam 41, 38ra
- *... quae privat hominem caelesti regno et separat ipsum a deo 27, 19va
- Beatus vir, qui suffert temptationem ... (Iac 1,12). In verbo isto notantur quattuor ad commendationem huius martyris. Primum est mentis eius constantia 79, 213r
- *Bene omnia fecit ... (Mc 7,37). In evangelio praecedenti dominicae audistis, quomodo salvator noster in parabola de Pharisaeo 11, 248va
- Benedic, sancta trinitas, gentem credentem firmiter sanctae catholicae assidue, assis singulis miseris 41, 261ra

Benedicamus patrem et filium cum sancto spiritu ... (CAO 6238; vgl. Ps 33,1)

- Hodie est festum trinitatis. Primo festum patris 15, 40vb
- Nota verba ista hodie et omni die cantantur et leguntur ad laudem individuae trinitatis et est bona 41,
   141rb
- *Ter in anno peragitur et laudatur pater et filius et spiritus sanctus. Primo laudatur pater in nativitate 27. 94ra

Benedicat nos deus, deus noster ... (Ps 66,8). Nota mater sancta ecclesia per anni circulum peragit festum trium personarum repraesentans, quod indivisibiles sunt tres personae 2, 174v

*Benedicta tu in mulieribus ... (Lc 1,28). Virgo Maria David regis filia gratia dei plena sive potius super plena tanta est 4, 222v

Benedictionem omnium gentium ... (Sir 44,25)

- *In secundo Rhetoricorum Tullii, quod pictor quidam volens pingere imaginem quandam 27, 52va
- *In verbis istis ostendit nos spiritus sanctus quaedam signa, quae fuerunt in beato Nicolao 41, 5va
- *Benedictum lignum, per quod fit iustitia ... (Sap 14,7). Dicit Gregorius super illo verbo Iob 14., lignum habet spem in sacra scriptura, lignum nomine crux 40, 166vb

Benedictus, qui venit in nomine domini ... (Mt 21,9)

- Evangelium, quod hodie legitur, habetur etiam dominica palmarum et ideo usque ad idem tempus 25, 1ra
- In isto evangelio quattuor genera hominum notantur, qui honoraverunt dominum et ipsum receperunt
   41, 127ra

Benedictus, qui venit rex in nomine domini ... (Le 19,38). Philosophus primo Ethicorum dicit, quod optimorum sicut decororum non est laus, si eis debent aliquid dari, quod sit maius 23, 156ra

Beneficium datur propter officia ecclesiastica sacerdotibus. Comissum est pretiosissimum sacramentum 35, 139ra

Bernhardus: Si corpus beatae virginis Mariae non fuisset assumptum, iniuste ageretur cum ea 41, 269vb

Beschluss unnd ordnung so die Romisch kunglich meyestat sambt den ... gemeinen stennden dess heilligen Romischen reichs auff dyss jar zu Speyer gehalten reichstag vonn wegen dess gemeinen pfennings gemacht 174, 134r

Beschreibung aines warhafften und ausfüerlichen überschlags, was ain kueffen in allem, als in kuefftaufln, auch bschlachtaufln, spangen, raiffen, pandtenm, eingeschlossen alle handtarbait 90, 70**r

*Bonus homo de bono thesauro cordis sui ... (Le 6,45). Chrysostomus in homelia super illo verbo Matthei: Quomodo potestis bona loqui, cum sitis maledicti 23, 115va

Bonus pastor animam suam dat ... (Io 10,11). Haec verba locutus est Iesus suis discipulis hortando per hoc eos, ut diligenter vigilarent super gregem 11, 145rb

Brevissima epistula Hippocratis, hoc est de signis aegritudinum et intelligentiae vitae et mortis 260, 105rb

*Caeci vident, claudi ambulant ... (Le 7,22). Damascenus dicit, quod licet sit horribile incidere in manus populi 23, 117rb

Caecilia romana ab ipsis cunabulis evangelium Christi in corde gerebat, a colloquiis divinis non cessavit 40, 266rb

Caelum et terra transibunt, verba autem mea ... (Le 21,33). In praecedenti dominica et tota illa praecedenti hebdomada peregimus adventum domini in carnem 11, 18rb

*Cantate domino canticum novum ... (Ps 95,1; 97,1). Verbum istud potest exponi de hodierna festivitate, in qua deus mirabilia fecit. Nota quod Christus 41, 127vb

Capillus de capite vestro non peribit ... (Lc 21,18). Hoc evangelium legitur de sanctis martyribus, propterea quia et ipsi propter fidem Christi fuerunt tracti ad reges et iudices 4, 52ra

Carcer diffinitur sic, est locus securus horribilis repertus non ad poenam, sed ad custodiam 84, 100ra

Carissimi, ista unitas fraternalis venit ex radice caritatis. Ratio: Quia ibi 2, 392r

*Caritatem autem non habuero nihil mihi prodest ... (I Cor 13,2). Lux doctorum Augustinus in tractatu de laudibus caritatis sic inquit: Sectamur caritatem et dulce 16, 38rb

Caro mea vere est cibus et sanguis mea vere est potus ... (Io 6,55). In textu hoc evangelium in praecedente dominus multa locutus fuit de eucharistiae sacramento 18, 218ra; 29, 330va

*Cavete ab omni avaritia ... (Le 12,15). Cave ne sub terra tegas aut sub terra distes et videtur hoc esse truffa 23, 134rb

Cavetur lege municipali, quod qui aliquem percusserit cum sanguinis effusione, condemnatur 84, 228vb

*Cecidit sors super Matthiam ... (Act 1,26). Ad commendationem beatae Matthiae duo notantur in verbis propositis. Primum electio ad dignitatem 2, 314r

*Certamen forte dedit illi, ut vinceret ... (Sap 10,12). Prudentis militis virique constantis et fortis officium est non solum bella non fugere, sed optare, ut bellando victorum possit coronam accipere 4, 166v

Certe in medicina immensa est 227, 1ra

Christi nomine invocato ad honorem ipsius reverendissimi patris mei domini Bononiae archiepiscopus 84, 363va

Christo confixus sum cruci ... (Gal 2,19). Narrat doctor egregius Augustinus in primo libri De civitate dei, quod manet dissimilitudo passorum sub similitudine 4, 159r

Christus assistens pontifex futurorum bonorum ... (Hbr 9,11)

- *Notandum, quod pontifex praecipue tria facit. Primo pro populo orat sic et Christus oravit. Oravit enim pro amicis 79, 65v
- Sicut dicit philosophus 'Sermones accipiendi sunt secundum naturam', et quia haec dominica 19, 61rb
- *Christus mortuus est pro peccatis nostris et resurrexit tertia die ... (I Cor 15,3). Summum decus praesulum Augustinus libro decimo de verbis domini sermone 15. sic ait 16, 120rb

Christus passus est pro nobis relinquens exemplum ... (I Pt 2,21)

- *Augustinus super psalmum 39. sermone secundo sic inquit: Dominus voluntate passus est 16, 72ra
- In hac epistula beatus Petrus primo proponit nobis beneficium, quod passio Christi nobis meruit 2, 125r
- *Secundum Augustinum in De cathechizandis rudibus Christus in terris inter homines ut homo 25, 146va
- Sicut dicitur Iob septimo, militia est vita hominis super terram. Huius autem militiae bellum non est carnale 19, 71va

Christus resurgens ex mortuis iam non moritur ... (Rm 6,9). Resurrectionis tempus, quod durat a pascha usque ad octavas pentecostis vocatur tempus reconciliationis 13, 302v

*Chrysostomus homelia 16. super Matthaeum dicit: Omnium malorum tria 12, 275ra

*Cibavit illum panem vitae ... (Sir 15,3). In hiis verbis duo notantur, quae dominus fecit beato Iohanni. Primo quia cibavit eum panem vitae 79, 188v

Circa adventum filii dei sex videnda sunt. Primo an filius dei fuisset incarnatus, si homo non peccasset 19,

Circa haec secundum aphorismorum ordinem primo quaeritur, utrum vita possit perpetuare 227, 1ra

*Circa ieiunium nostrum quaedam utilia et quasi necessaria videamus. Primo quare sit ieiunandum 19, 47vb

Circa initium primo (!) partis Alexandri alia sunt quaerenda per ordinem. Primo utrum grammatica sit ars liberalis, ex quo liber praesens grammaticalis existit 5, 50ra

Circa instans negotium in simplicibus medicinis nostrum versatur propositum 247, 29ra

Circa librum Posteriorum quaeritur, utrum de demonstratione possit esse scientia 227, 54vb

Circa librum Posteriorum quaeritur, utrum de demonstratione sit scientia, quae distinguitur ab opinione, suspicione et experientia 227, 51ra

Circa modum rhetorisandi primo et principaliter quaeritur ista. Primum unde rhetorica habeat ortum 5, 51r Circa signa universalia distributiva non termini communes, sed influentiae caelestis sunt inquirenda 228, 104v

Circumcinge, domine, lumbos meos zona iustitiae et constringe in me dilectionem 76, 7ra

Circumcisio dicitur feria octava die post nativitatem et hanc diem circumcisionis quattuor faciunt celebrare 27, 105rb

Circumcisionis diem tria faciunt sollemnem: Octava nativitatis domini, inpositio nominis salutiferi 27, 105rb *Circumibat Iesus civitates et castella ... (Mt 9,35). Hoc evangelium scribitur Matthaei decimo et legitur in vigilia festivitatis unius apostoli 29, 147vb

Clemens episcopus servus servorum dei ad memoriam reducendo causa cuius rei gratia deus pater filium 73, 363

Clemens Urbanus Athenis summum philosophiae apicem apprehendit, quo dum Barnabas veniens 40, 266va *Coepit Iesus exprobrare civitatibus ... (Mt 11,20). Hoc evangelium scribitur Matthaei XII. et legitur feria sexta post dominicam praecedentem, in quo Christus in speciali ostendit aliquorum condemnationem 30, 274ra

Cognitis et collectis problematibus de partibus corporis humani ex variis Aristotelis et 242, 126r

*Collegerunt pontifices et Pharisaei concilium ... (Io 11,47). Quando aliquis rector civitatis audit aliquid negotium grave et periculosum 37, 89ra

Collige triticeis medicinae pondera granis. Grana quater quinque scopula pro pondere sume 247, 82v

Comedite amici mei, bibite et inebriamini ... (Ct 5,1). Verba praeposita leguntur in Cantico et pro (!) ea invitat nos dominus ad sacramentum sui corporis 41, 175va

Comes Guido de Brocardo cum ivisset venatum, amisit falconem, quidam rusticus cepit eum 84, 115ra

Commendatissima domina honorabilis viri, seilicet Melchisedech laborat dispositionibus iuncturarum, qui proprie artetica denominari debetur 78, 132va

Communicaturus caritative meis desiderantibus hoc quod de modo praedicandi ad populum 19, 324v

Comparatus sum de luto et assimulatus sum ... (Iob 30,19). Miseriam condicionis humanae describit sanctus Iob in verbis praemissis ex parte principii 37, 2rb

*Compelle intrare, ut impleatur ... (Le 14,23). Opinio fuit antiquitus quorundam, quod nullus debebat compelli ad bene agendum 23, 142ra

*Complacuit patri vestro dare vobis regnum ... (Lc 12,32). Videmus, quod aliter praecipiunt reges et barones in spoliis inimicorum et alter in terra lucrata 23, 135vb

Complevimus in libro primo universaliem (!) significationem generis cibarii 252, 40vb

Concede nobis, quaesumus, domine, praesidia militiae christianae sanctis inchoare ieiuniis 76, 6*r

*Concluserunt piscium multitudinem ... (Lc 5,6). Multitudo piscium est multitudo fidelium conclusa rete fidei. Considerandum autem, quod est quadruplex multitudo 79, 115r

Conferunt cerebro omnia fetida ut in gravi oppressione cerebri 260, 104ra

Confide, fili, remittuntur tibi peccata ... (Mt 9,2). Haec verba thematis dixit dominus paralytico sibi oblato. Haec verba etiam dici possunt cuilibet 11, 279rb

Confidimus in domino quia qui cepit in vobis ... (Phil 1,6)

- Augustinus libro De verbis apostoli sermone 13. sic ait: idonea fuit natura humana se 16, 150vb
- *In persona apostoli loquitur ecclesia omnibus fidelibus, ut confidant in domino Iesu **19**, 150rb Confitemini alterutrum peccata vestra ... (Iac 5,16)

- *Carissime, ut eo libentius confitearis iniquitates tuas, pensare debes confessiones utilitate 79, 94v

 *In verbis praemissis notandum est, quod confessio commendabilis est a multa virtute. Prima virtus est, quod hominem vivificat 2, 318r

Confiteor tibi deo caeli et terrae ... (Mt 11,25)

- *Dominus deus non solum invitat nos cottidie per suos nuntios praedicatores 12, 194vb
- *Dominicis duabus proximis praecedentibus Christus ostendit se dominum terrae et maris 40, 30vb
- *Hic post postillationem evangelii alias habitam dicam solum de ista parte 12, 195rb
- *Quia Christus multa signa fecit in civitatibus Iudaeorum 12, 191va
- *Sicut inter virtutes morales, quae pertinentes sunt ad mores 12, 191ra

Confortamini in domino ... (Eph 6,10).

- *Inter alia, quae ad capitanaeum exercitus pertinent, tria sunt: debent enim milites confortare 19, 147rb
- Videns apostolus 'militiam vitam hominis esse super terram', sicut dicitur Iob (Iob 7,1). In his verbis tria facit 79, 155v
- *Congregate illi sanctos eius ... (Ps 49,5). Res minus perfecta sequitur exemplum rei magis perfectae, unde dicit philosophus secundo 13, 213r
- *Consequenter sunt aliqua dicenda de materia festi, pro quo notandum primo, quod sicut anima 25, 186ra Conservatio sanitatis in lapsis corporibus cum his quae lapsum corrigunt 253, 97v
- *Considera Israhel pro hiis, qui mortui sunt ... (II Rg 1,18). Amor sollicitat hominem ad considerandum et rememorandum ea, quae diligit. Amor autem 13, 219v

Considera, quod hodie proposuerim in conspectu tuo ... (Dt 30,15). Proposita verba dominus noster Iesus Christus singulis nobis hodie dicere potest: Considera, o homo, quid hodie 2, 407r

Consideranti diligenter apparere potest, quod aegritudines quibus molestatur dominus Iohannes de Mediolano 78, 186va

Consilium ad nocumentum correptionis in operatione sensus tactus cruris magni proveniens a mala complexione calida et sicca 78, 228va

Contra plura faciunt. Primo quia omnis hereditas aut ex testamento ab intestamento 84, 270va

Contractus inter patrem et filium praesumitur simulatus, digesta de probatione 84, 148rb

Convenerunt Pharisaei in unum ... (Mt 22,34)

- Circa expositionem huius evangelii notandum, quod cum Iesus imposuisset ipsis Sadducaeis 13, 80v
- *Hoc evangelium habet tres partes in se. Prima pars dicit de una quaestione, quam movit unus 40, 117va
- *Hoc evangelium scribitur Matthaei 20. (!) capitulo et legitur dominica 18. post dominicam pentecostis primam. Et continuatur ad evangelium praecedentis dominicae 30, 350va
- Nota, Christus dixit 'convenerunt in unum Pharisaei', ut illum multitudine vincerent 2, 269v
- *Nota Chrysostomus: Convenerunt in unum Pharisaei ut multitudinem vincerent 25, 279va
- *Nota, quod inter Iudaeos erant tres sectae, scilicet scribae, Pharisaei et Sadducaei 17, 117va
- $-\,$ *Notandum, quod inter Iudaeos tres erant sectae, videlicet scribae et Pharisaei et Sadducaei 15, 71va Convenientibus vobis in unum ... (I Cor 11,20)
- Ex quo hodie est festum dominicae cenae, in quo Christus instituit sacramentum sui sanctissimi corporis
   13, 286v
- In hac epistula ponit apostolus quattuor genera hominum, qui excluduntur a communione corporis et sanguinis domini nostri Iesu Christi 79, 78r, 199r
- In hac epistula, quae in praesenti die legitur, agitur de dominica cena, quae est 2, 323r
- *Conveniunt ad Iesum Pharisaei ... (Mc 7,1). Hoc evangelium scribitur Marci septimo et legitur feria sexta post dominicam praecedentem, cuius materiam vide supra in prima parte 30, 420rb

Conversatio nostra in caelis est ... (Phil 3,20). Augustinus super psalmum 32. sermone secundo sic inquit: Caeli superiores ignoti sunt nobis in terra laborantibus 16, 153ra

Conversus Petrus vidit ... (Io 21,20)

- In praemissis verbis notandum est, quod Christus dilectionem, quam habuit ad Iohannem 2, 303r
- *Sciendum et diligenter considerandum est, quod quater legitur in evangelio Iohannis, quod eum Iesus diligebat 79, 28v

*Convertimini ad me in toto corde vestro ... (Ioel 2,12). Dominus ostendit bonitatem etc. in quattuor. Primum est, quod rogat nos converti, secundum 41, 15ra

*Convertisti planctum meum in gaudium ... (Ps 29,12). Haec verba Mariae Magdalenae possunt convenire, in quibus duo tanguntur. Primo luctus Mariae 27, 31vb

Convescens praecepit eis ... (Act 1,4). Consuevit aliquis consolari parentes et amicos dilectos dolentes de recessu suo quattuor modis 79, 178r

*Convocatis Iesus duodecim discipulis ... (Le 9,1). Hoc evangelium scribitur Lucae octavo capitulo et legitur feria quinta post pentecosten, in quo evangelio ostenditur apostolorum institutio et praedicandi informatio 30, 119va

Cor suum tradet ad vigilandum ... (Sir 39,6). Haec epistula legitur de uno martyre, quia ipsi sancti martyres cum instantia precum et laborum impetraverunt in hac vita 4, 65rb

Cordis aegritudines sunt debilitas cordis et pulsus et tremor et syncopis 249, 11r

Corpus iuris dividitur in ius canonicum et ius civile. Ius autem canonicum dividitur in decretales 37, 232ra Creator omnium deus ossa condidit ut per ea corpus 260. 5va

Creavit altissimus, cuius imperio cuncta debite ordinantur in finem 228, 120r

Crebro multa sollicitudine, dum in puerilibus etiam degerem annis 12, 1ra

Credimus iamdudum a plerisque virisque etiam dissertissimis persuasum eum demum artem quampiam 5,

Credo in deum patrem omnipotentem creatorem caeli et terrae. In hoc symbolo fides sanctae trinitatis, Christi domini divinitatis et humanitatis exprimitur 35, 12va

Credo in unum deum patrem etc. Haec doctrina dicitur symbolum apostolorum. Symbolum autem graece 13. 266v

Cum appropinquaret dominus Hierosolymis ... (Lc 19,41)

- Dominus noster Iesus Christus, quando appropinquavit civitati Hierusalem et antequam ingrederetur 13, 67v
- *Ex hodierno evangelio colligitur inter cetera opera, quae Christus fecit vel dixit ad provocandum nos 40, 103vb
- *Hoc evangelium scribitur Lucae 19. capitulo et legitur dominica decima post octavam pentecostis, quod continuatur ad evangelium praecedentis dominicae sic 30, 251vb
- *In prima parte dicit, quod dominus in Hierusalem iturus de Bethania coepit venire. In secunda parte dicit quod de Bethania iturus erat Bethfage 79, 14r
- *Piorum cordium est miserias proximorum affectu compassionis deflere et contra miseriarum 25, 262va
- Sed nota, quod Christus in die palmarum venisset ad Montem Oliveti et essent in decessu montis alii ex turba 2, 238r
- *... subaudis fleres. Quadruplex cognitio posset te, miser homo, ad fletum provocare. Si enim cognovisses transgressionis foeditatem, retributionis aequitatem 79, 131r
- *Cum appropinquaret Iesus portae civitatis ... (Le 7,12). In proxima dominica audistis, quomodo salvator noster nobis ostendit nullum hominem simul 11, 266vb

Cum appropinquasset Iesus Hierosolimis ... (Mt 21,1)

- *Consuetudo est regum terrae, ut quando volunt aliqua seriosa bellica exercere 12, 296rb
- *Evangelium praesens in tres partes dividitur. In prima parte dicit, quod Iesus in Hierusalem iturus in Bethaniam venit 79, 13v
- *Festum illud hodiernum, ut alia festa, magnum et sanctum est, sed 79, 68v
- *Hoc evangelium dicit historiam, quae hodie cum Christo facta est, quia dicit de reverentia et gloria 40,
   45ra
- Hoc factum est in die palmarum, cum dominus iam sederet in asino 17, 107va
- Hodie sancta mater ecclesia incipit celebrare adventum domini 12, 2ra
- In evangelio isto informamur, quomodo debemus ipsum suscipere, ut nos in posterum suscipiat 41, 126va
- *In hoc evangelio quinque notantur. Primo unde dominus venerit, quia a Bethfage 17, 137va
- *In isto evangelio continentur quattuor obsequia Christo hodie exhibita. Primum fuit a discipulis 41, 188va
- *In verbis huius evangelii quinque notantur. Primo unde dominus venerit, quia de Bethania (!) 15, 23va
- *Notandum, quod signum Christi adventus in saeculum pro redemptione populi fuit praedictum 25, 129va
- *Pro intellectu litterae notandum, quod Iohannis XII. dicitur: quando Iudaei iam ex consilio Caiphae
   12. 296vb
- Sciendum dominus noster Iesus Christus cum magnis laudibus populorum in Hierusalem 13, 33r
- *Solent reges bellum intraturi pro animatione militum se prius in gloria regia ostentare, sic salvator 25, 135vb
- Tempus, quod hodie incipit et durabit usque ad nativitatem domini, vocatur ab ecclesia adventus domini 2. 1r

- *Tota continentia istius evangelii comprehenditur in quattuor obsequiis, quae Christo hodie 37, 95va
- *Cum audieritis proelia et seditiones ... (Lc 21,9). Hoc evangelium scribitur Lucae 19. et etiam legitur in communi de pluribus martyribus 29, 179ra

Cum audisset Iohannes ... (Mt 11,2)

- Cum Iohannes in carcere fuit et intellexit, quod Herodes eum occidere vellet, quia prohibuit eum 13, 13v
- *Ex quo inter cetera multum provocat ad virtutes virtuosorum 12, 35rb
- In evangelio isto tria notanda sunt. Primo Herodes cepit Iohannem. Iohannes in Iudaea propheta fuit, in qua Herodes iniquus propter peccata populi regnabat 79, 18v
- *In evangelio isto tria sunt notanda. Primo quia Iohannem Herodes cepit et vinctum in carcere posuit **79**. 17v
- In hoc evangelio tria notantur. Primo dicit, quod Herodes cepit Iohannem et ponit eum in carcerem 17,
- In isto evangelio agitur de tertio adventu domini, qui est in mentem hominis fidelis 2, 14r
- In isto evangelio tria ponuntur principaliter, scilicet Iohannes (!) interrogatio, Christi responsio 41, 111ra
- In verbis huius evangelii notantur tria. Primo quod Herodes cepit Iohannem et posuit eum in carcerem 17. 4ra
- *Pro intellectu notandum, quod secundum magistrum historiarum Iohannes arguebat Herodem propter **12**, 35vb
- *Quando aliquis potens est in turri et gravibus constrictus vinculis, quinque consuevit facere 41, 111rb
- *Cum autem venerit ille ... (Io 16.8). Verba proposita sunt scripta in evangelio hodierno et sunt filii dei peccatorum ad paenitentiam 41, 135ra
- *Cum autem videritis circumdari ... (Lc 21,20). Hoc evangelium legitur feria quarta post dominicam praecedentem et scribitur Lucae 19 (!) capitulo, in quo declaratur excidium civitatis Hierusalem 30, 256va
- *Cum coepisset rex rationem ponere ... (Mt 18,24). In praesenti evangelio quattuor sunt notanda. Primum est, quid per hominem regem, qui rationem cum servis posuit, intelligatur 79, 159v

Cum collegium et ecclesia sancti Michahelis in Matzse, quod olim dicebatur Matheseum, idest Meetithse 73,

Cum complerentur dies pentecostes, erant omnes discipuli ... (Act 2,1)

- *Hodie sancta mater ecclesia unum de tribus principale pascha reverenter recolit et devote 19, 90rb
- *Hodierna die dicitur dies pentecostis, idest dies quadragesima a die paschae. Nam pentecostis 13, 307v
- Spiritus sanctus, ut sacra Actuum testatur historia, hodie missus in discipulos, unde notandum est, quod tria sunt necessaria recipere spiritum sanctum 2, 339v 'Cum contingat'. Haec decretalis habet materiam quotidianam et frequenter practicabilem 84, 1ra

Cum cupimus ad aedificationem audientium vitam beati Corbiniani stilo brevissimo explicare 13, 233r

Cum descendisset Iesus de monte ... (Mt 8,1)

- *Christus dominus volens omnem dubitationem de sua divinitate a nobis excludere 12, 161va
- *Ecclesia instituit, quod per totum annum cantantur et praedicantur Christi miracula 12, 180rb
- *Evangelium istud tria notat. Primo quod Iesus de monte descendit ... Tertio quod leprosus eum pro salute rogavit eum dicens: 'Domine, si vis, potes me mundare' 79, 39v
- *Hoc evangelium in tres partes dividetur. Primo dicit, quod Iesus descendisset de monte 17, 132ra
- *In evangelio isto tria sunt nobis notanda. Primo quod dominus de monte descendit ... Tertio quod leprosus mundavit et servum centurionis paralyticum curavit 79, 38v
- *In praecedenti evangelio ostensum est, quod Iesus erat verus deus, qui potest mutare naturas rerum 40,
- *In verbis huius evangelii tria notantur. Primo quod Iesus de monte descendit 15, 13vb
- Nota, quod dominum secutae sunt turbae in monte multae, ut habetur Matthaei quarto 2, 59v
- Notandum, quod Christus descendit de monte, scilicet de caelo ad quattuor. Primo ad hominem 41, 118vb
- *Postquam dominus consummaverit in monte sermonem suum omnibus praeceptis 25, 61rb
- *Quia postillatio verborum evangelii satis patet ex primo sermone, ideo 12, 180vb
- Quod dominus noster Iesus Christus descendit de monte hoc significat, quod de altissimo descendit 13,
- *Secundum Chrysostomum homelia XXIV. super Matthaeum, ne forte diceret populo apud se verba 12,
- *Cum dominus egressus esset ad montem Oliveti in ortum quendam cum discipulis suis 25, 162vb
- *Cum egressus esset Iesus ... (Mc 10,17). Hoc evangelium scribitur Marci quarto (!) et legitur feria quarta post dominicam praecedentem et quia materia praesentis evangelii 30, 204rb
- Cum eiecta esset turba ... (Mt 9,25). In his verbis consideranda occurrunt: Turba eicitur, Iesus ingreditur, manus puellae tenetur, surgere iubetur. Significantur autem quattuor necessaria ad salutem 79, 164v Cum ergo esset sero die illa una sabbatorum ... (Io 20,19)
- Circa hoc evangelium nota, quod sero uno modo pro fine diei causatur et sic Christus apparuit 2, 113v

- *Dominus et salvator noster postquam operatus est salutem in medio terrae, id est in Hierusalem 12, 373vb
- *Evangelium istud tria dicit. Primo quod discipuli in cenaculo foribus clausis sedebant et resurrectionem Christi exspectabant 79, 85r
- *Hic notandum, quod ipso die paschae Christus apparuit primo Mariae Magdalenae 12, 377vb
- *In hoc evangelio tria notantur. Primo quod dominus ad discipulos suos ianuis clausis intravit 17, 101ra
- *In verbis huius evangelii tria notantur. Primo quod dominus ad discipulos suos ianuis clausis 15, 28vb
   Cum esset desponsata Maria mater Iesu ... (Mt 1,18)
- His iam diebus praecedentibus per totum adventum audistis de quadruplici adventu Christi domini 11,
   35rb
- *Pro intellectu notandum, quod sicut patet Lucae primo desponsatio virginis Mariae 12, 49vb
- Quia die crastina sumus celebraturi nativitatem Christi, qua secundum humanitatem natus est 13, 271r
- *Scivit ab aeterno Christus dominus multos errores circa matrimonium in fide et operibus surrecturos 12,
   49ra

Cum esset sero die illo, erat navis ... s. Ut autem sero factum est ...

- *Cum exaltatus fuero a terra ... (Io 12,32). Nota septem modis traxit deus omnia ad se per septem sacramenta signo sanctae crucis, quia virtute 41, 84rb
- *Cum exaltaveritis filium hominis tunc cognoscetis ... (Io 8,28). Quia homo in terra iacebat et sursum ad celum ascendere non valebat, ideo Christus ad terras venit 37, 25rb

Cum factus esset Iesus annorum duodecim ... (Lc 2,42)

- *Augustinus dicit in De consensu evangelistarum et magister historiarum, quod Herode mortuo 12, 134va
- *Christus dominus nedum in aeternitate virili, sed etiam in pueritia sua se nobis 12, 134ra
- Circa hoc evangelium nota, quod cum Christus per septem annos fuisset in Aegypto et per quinque fuisset in Nazareth 2, 25r
- Consuetudo Iudaeorum fuit, quod in anno duodecimo festivitates summas celebraverunt 13, 17v
- *Evangelium istud tria notat. Primo quod Iesus cum suis parentibus ad diem festum ascendit. Secundo quod eis redeuntibus ipse **79**, 32r
- *Hoc evangelium in tres partes dividitur. Primo dicit sic, quod Iesus cum parentibus suis ascendit ad 17,
   131ra
- In hoc evangelium describuntur primitiae actuum Christi, quantum ad litteram in quo eius exemplo invitamus ad quinque valde aedificatoria 79. 33r
- *In praesenti evangelio habemus, quid Iesus fecit, dum pervenit ad senium duodecim annorum 40, 22va
- *In verbis huius evangelii tria notantur. Primo quod Iesus cum suis parentibus ad diem festum 15, 11va
- Nota, quod in evangelio isto docemur tria. Primo docemur ad sanctorum visitationem et hoc 41, 116va
- *Cum ieiunasset quadraginta diebus ... (Mt 4,2). Haec dominica dicitur dominica quadragesimae, id est quadraginta dierum et finiuntur in die cenae 40, 36vb

Cum ieiunatis, nolite ... (Mt 6,16)

- *In evangelio isto tria nos docet dominus facere. Primo ieiunare, cum dicit 'Cum ieiunatis, nolite etc.'.
   Secundo laudem humanam non appetere 79, 49v
- *In isto evangelium tria suadet nos dominus facere. Primo ieiunare, de quo hoc dicit: 'Cum ieiunatis, nolite etc.'. Secundo laeto corde facere 79, 48v
- *Quia omnem tempus bonum et virtuosum debet regulari, regula rationis, quae adinvenit medium et virtutem 27, 90ra

Cum impletae fuerint nubes ... s. Si repletae fuerint nubes, imbrem ...

- *Cum inducent vos in synagogas ... (Lc 12,11). Hoc evangelium scribitur Lucae XII. et legitur feria quarta post dominicam, in quo Christus docuit discipulos suos, qualiter se habere debeant 30, 138vb
- *Cum inducerent puerum Iesum parentes eius ... (Le 2,27). In verbis praemissis duo notantur. Primum est Mariae et Ioseph benedictio, commendatio 17, 129vb
- *Cum ingrederetur quoddam castellum ...(Lc 17,12). Castellum est mundus, decem viri leprosi sunt peccatores, decem mandatorum transgressionibus vitiosi 79, 140r

Cum inter omnia opera bona et meritoria, quibus homo potest venire ad dei gratiam 224, VIr

*Cum intraret Iesus Hierosolymam ... (Mt 21,10). Sicut patet ex superioribus, illud quod isto evangelio legitur factum fuisse in dominica de ramis 37, 12va

Cum intraret Iesus in domum cuiusdam principis Pharisaeorum ... (Lc 14,1)

- Circa hoc evangelium notandum, quod in eo agitur de nuptiis aeternis, ad quas perveniemur per humilitatem. Et primo tangitur perversitas Iudaeorum 2, 266v
- *Consuetudo est apud hortulanos et agricolas plantare herbas quas diligunt, extirpare quas odiunt 40, 115va
- *Hoc evangelium scribitur Lucae 14. et legitur dominica 17., quod continuatur ad evangelium praecedentis dominicae sic 30. 329va

- *In hoc evangelio tria notantur. Primo Christi vera humanitas; secundo eius vera deivitas (!) 17, 117ra
- In proxima dominica audistis, quomodo dominus suscitavit a morte filium viduam 11, 271ra
- *In verbis huius evangelii tria notantur. Prima (!) verba (!) Christi humilitas; secundo pura eius 15, 69va
- Notandum, quamvis dominus habuerit Pharisaeos sibi valde adversos, quia ut dicit Bernardus 25, 278ra
- *Princeps est Christus, princeps angelus, princeps homo, princeps diabolus. De primo Isaiae IX.: 'Factus est principatus' (Is 9.6) **79**, 147v
- Sciendum, quod eo tempore, quo Christus praedicabat in Hierusalem et miracula faciebat 13, 78v

Cum introisset Iesus in Capharnaum, accessit ad eum centurio ... (Mt 8,5). Iudaea tunc temporis tributaria erat Romanis et Romani ideo per universam tribunos et centuriones 37, 3va

Cum iret Iesus in Hierusalem ... s. Dum iret Iesus in Hierusalem ...

Cum minister fratrum de paenitentia teneatur et debeat extrahere et liberare quinque captivos 84, 227vb Cum miserationes domini sint super omnia opera eius, misericordiam tamen suam super homines 17, 3ra Cum miserationes domini sint super omnia opera eius, misericordiam tamen suam super homines extendit 31, 1r

Cum natus esset Iesus in Bethlehem Iudaeae ... (Mt 2,1)

- *Festum epiphaniae, quod peragimus, vocatur epiphania, id est manifestatio, dy offenbarung 40, 20ra
- *Hoc festum habet quattuor nomina, propter quattuor miracula, quae in hac die dicuntur esse facta 13, 280r
- *Iesus est salvator dulcis secundum Bernardum, qui est mel in ore, iubilus in voce 12, 108va
- *In principio huius evangelii ad confirmationem sequentium tria ponuntur 12, 122vb
- Nato Christo apparuit nova stella novi regis nativitatem designans 2, 307r
- *Nato Christo apparuit nova stella novi regis nativitatem designans. Quam videntes tres reges venerunt
   79, 36r
- Nota hodierna dies decoratur quadruplici miraculo. Primo enim magus (!) deum adeant 2, 44v
- Nota si ergo Christum vis invenire, considera quattuor, quae isti reges fecerunt nobis in exemplum 41,
   115vb
- *Notandum quod Christi nativitas primo manifestata est Iudaeis videlicet pastoribus 25, 34va
- Observantia hodiernae festivitatis et sollemnitatis merito debet observari et toto corde, voce et opere celebrari 79, 190r
- *Omnipotens deus non ex operibus iustitiae, quae fecimus, sed ex sola supereffluente dignatione 12, 107vb
- *Pro intellectu litterae notandum, ut narrat Iosephus 13. libro Antiquitatum capitulo 14. 12, 115ra
- *Quando christianis mentibus aliquid ascenditur 12, 122ra
- *Sicut deus disponit omnia sapienter, sic fidei incrementum et suam humanitatem 12, 114rb
- *Sicut dicitur Ecclesiastici 20., sapientia abscondita et thesaurus invisus, quae utilitas in utrisque 19, 22va
   *Cum penderet mediator noster in ara in illo stupendo suo agone quamvis toto corpore confractus 25, 175vb
   Cum sacrosancta Laureacensis ecclesia sit tempore beati Petri apostoli per ipsius discipulos catholica fide accensa cum aliis ecclesiis 73, 320

Cum secundum philosophum in primo Posteriorum demonstrationis scientiae principium sit scire **35**, 187ra Cum secundum virorum venerabilium, quos in ecclesia dei divina radiatio amplius illustrat **19**, 198vb Cum sero esset die illa una sabbatorum ... (Io 20,19)

- *Hoc evangelium scribitur Iohannis 20. capitulo et legitur dominica, quae est octava paschae, quae dominica in albis nuncupatur 30, 27ra
- *In die namque apostoli erant dispersi propter metum Iudaeorum, sed in sero conveniebant 25, 190vb Cum stomachus pro naturae necessitate humanique corporis nutrimenti, tam cibi, quam potus, fit 248, 2r Cum sublevasset ergo oculos ... (Io 6,5).
- Hoc evangelium scribitur Iohannis sexto et legitur secundum quosdam dominica 25. post octavam pentecostis, cuius expositio litteralis quaeratur supra 30, 426ra
- In evangelio nobis tria sunt notanda. Primo domini religiositas, cum dicit 'Cum sublevasset'. Secundo eius humilitas, quando a Philippo quaesivit 79, 165r
- In multis locis sacrae scripturae legitur de sublevatione Christi. Hic cum levavit oculos suos 41, 160vb
- Quia evangelium dominicae ultimae, videlicet XXV. solet similiter legi in quadragesima 25, 305vb
   Cum transiret Iesus, vidit hominem sedentem in teloneo ... (Mt 9,9)
- *In isto evangelio notantur duo mirabilia circa conversionem beati Matthaei 27, 81ra
- *In verbis propositis duo sunt notanda, videlicet dignitas vocantis, cum dicitur 'Vidit Iesus hominem' 2, 368v
- *Verba ista leguntur hodie in evangelio ad honorem beati Matthaei et ad consolationem fidelium **27**, 41rb Cum turba multa esset cum Iesu ... (Mc 8,1)
- *Haec turba sequebatur dominum propter verborum suorum dulcedinem et propter infirmorum 25, 256rb
- *Hoc evangelium scribitur Marci octavo et legitur dominica septima post octavam pentecostis, quod ad evangelium praecedentis dominicae continuatur sic 30, 210ra

- *In hoc evangelio quattuor notantur. Primo dicit, quod dominus cum discipulis suis ivit in desertum 17, 106ra
- In hoc toto evangelio secundum glossam Christus dominus ostendit vere humanitatis et divinitatis signa 11, 229va
- *In verbis huius evangelii quattuor notantur. Primo quod dominus cum suis in desertum ivit 15, 51rb
- *Modicam expositionem praesentis evangelii dicam, quia similem etiam pluries audistis in ieiunio 40, 96rb
- Praesens evangelium narrat unum miraculum de conviviis temporalibus, quia dominus fecit duo 13, 63r Cum turba plurima conveniret et de civitatibus ... (Le 8,4)
- *Beatus Bernhardus in sermone de quadragesima dicit, quod septem sunt impedimenta 12, 213vb
- Circa hoc evangelium nota, quod auditores verbi dei sunt in quadruplici differentia 2, 78v
- *Haec dominica dicitur dominica sexagesimae et dies ipsius sexagesimae finiuntur feria quarta paschae
   40. 34ra
- *In praesenti evangelio dominus ostendit multorum auditorum Christi devotionem 12, 220vb
- *Per seminatorem illum intelligere debemus dei filium Iesum Christum, qui exiit non localiter 25, 71ra
- *Praesens evangelium mea non indiget expositione, quia summa veritas quae 12, 214rb
- *Salvator noster Christus dominus saepius verbis suis admonet non solum mala fugere 12, 225rb
- *Secundum Bedam salvatorem in istum nullum melius quam dei filium intelligere possumus 12, 225vb
- Sufficienter patet in textu evangelii, sed ulterius notandum, quod semen est verbum dei 13, 24r
- *Vera paenitentia, quanta bona, quantas utilitates afferat, homini possumus 12, 220ra

Cum turbae irruerent in Iesum, ut audirent verbum dei ... (Le 5,1)

- Circa hoc evangelium notandum, quod verisimile, ut dicunt doctores, est, quod illa vocatio apostolorum facta est 2, 214v
- Evangelium istud tria dicit. Primo quia populus cum magna devotione verbum dei audivit 79, 113r
- *Hoc evangelium habet duas partes in se. In prima dicit evangelista de informatione et doctrina 40, 91vb
- *Hoc evangelium scribitur Lucae quinto capitulo et legitur dominica quinta post pentecosten, quae continuatur ad praecedentes dominicas sic 30, 185vb
- *In hoc evangelio quattuor notantur, videlicet ad dominum venientium peccatorum conversio 15, 47vb
- *In isto evangelio quattuor notantur. Primo conversio peccatorum ad dominum convertentium 17, 105rb
- *Irruere in aliquem est in eum cadere vel impingere. Tantarum autem turbarum fuit desiderium 25, 248rb
- Mare iuxta quod Iesus significat saeculum, id quod prope est in fluctibus, quia quam diu hic 13, 58v
- Postquam salvator in evangelio praecedentis dominicae, ut audistis, nos hortatus est ad opera 11, 214ra
- *Cum venerit filius hominis in maiestate sua ... (Mt 25,31). Sicut dicit Isidorus in libro De summo bono, in quolibet iudicio tres personae requiruntur 37, 10rb

Cum venerit paraclitus, quem ego mitto vobis a patre ... (Io 15,26)

- Dicendum, quis sit ille Paraclitus et quare vocatur Paraclitus et in quibus consoletur 12, 425ra
- Dominus more fecit patris filios suos relicturi et eos consolari volentis, ne de recessu eius doleant 79, 97r
- Dominus noster Iesus Christus quando cenavit cum discipulis suis, praedixit eis mortem 13, 45r
- *Hoc evangelium, quod hodie legitur, scribit Iohannes in partem usque huc, scilicet 'haec locutus sum'
   40. 77rb
- *Hoc evangelium scribitur Iohannis XV. et legitur proxima dominica post diem ascensionis domini, unde sicut dictum est in praecedentibus duobus evangeliis, quod Christus ascensurus est 30, 87rb
- *In verbis propositis notandum, quod spiritus sanctus quadruplici utitur nomine 15, 36*va
- Misericors pater, qui semper prope est invocantibus eum in veritate 12, 424va
- *Nota, quod spiritus sanctus, magister et ignis dicitur 17, 103ra
- Notandum, quod tria, que inducunt sive praeparant ad receptionem spiritus sancti. Primum est evitatio
   41, 139vb
- -~*Salvator noster volens praedicere discipulis suis multa adversa, quae erant ${\bf 2},\,167{\rm r}$
- *Salvator noster volens praedicere discipulis suis multa adversa, quae passuri erant in mundo **25**, 217ra
- *Cum venisset Iesus in Carphanaum ... (Mt 17,23). Hoc evangelium scribitur Matthaei 17. capitulo et legitur feria quarta post dominicam praecedentem, in quo ostenditur passionis Christi efficacia 30, 415va
- *Cum venisset Iesus in domum Petri ... (Mt 8,14). Hoc evangelium scribitur Matthaei 18. capitulo et legitur dominica 22., quod continuatur ad evangelium praecedentis dominicae sic 30, 393vb
- *Cum venisset Iesus in templum ... (Mt 21,12). Hoc evangelium scribitur Matthaei 21. capitulo et legitur feria quarta post dominicam praecedentem, in quo declaratur impugnatio Christi 30, 183ra
- *Cum venisset Iesus trans fretum in regionem Geresanorum ... (Mt 8,28). Hoc evangelium scribitur Matthaei nono (!) capitulo et legitur feria sexta post dominicam praecedentem, in quo declaratur quoddam miraculum 30, 369va
- Cum videris nudum, operi eum ... (Is 58,7). Hoc optime beatus Martinus implevit, qui non de superfluo, sed de necessario sibi pallio nudum 19, 280va
- Cum videritis abominationem desolationis ... (Mt 24,15). Nota, quod circa personam antichristi quattuor tanguntur. Primum est, qualiter generabitur 41, 161rb

Cunctae res difficiles non potest eas homo ... (Ecl 1,8). His verbis ostendit Salomon, quod quilibet homo sapiens debet quaerere felicitatem, veritatem et aeternam in futura vita 4, 101va

Da, domine, virtutem manibus meis ad abstergendam omnem maculam immundam, ut sine pollitudine **76**, 7ra

Da ein verstophung zu besorgenn wer, da brauch händige zeltl oder kräuder, darunder vermischt sey schwarz nüeβwurcz 237, 261r

*Dabo duobus testibus ... (Apc 11,3). Ista verba possunt sumi ad commendationem sanctorum apostolorum Simonis et Iudae 13, 210v

Damit die underthanen im ganzen ertzstifft augenscheinlich befinden, das es unnseres gnedigisten fürsten und herrn und seiner fürstlichen genaden gehorsam landtschaft **90**, 91**r

Damit khaine beße dampff in das haubt steigen oder riechen **256**, 309

Damit und ir den brauch dises krauts verstehent, so sollent ir wissen 237, 169v

Darnach am 8. tag Septembris hat der türckh die stat verbrendt und alles volckh das darinen war jemerlich zerhackht 229, 164r

Das allergrösste geheimbnuβ oder was gott in seinem wesen auch wie der sohne gottes vom vatter göttlicher weise erzeuget wie und waß derselbige sey 223. Ir

Das alles mueß auf ain pfundt wax genumben wern was iet nach dem gewicht 254, 23r

Das erste capittel ob man gott in diesem leben sehen oder doch erkennen könne. Der heilige Augustinus schreibt, das der mennsch dazu gemacht unnd erschaffen 223, 10r

Das fruchtbar Bayrlanndt, welches ein provincia des grossen Teutschlandts, in dem wohlbewohneten theil der welt Europa 86, S. 3

Das landt und stüfft Salczburg ist ain tail des Bayrlandts, so bei den alten Griechen und Lateinern Norycum genent wirdt 229, 13r; 230, 1v; 231, 8r

Das lanndt unnd stifft Salczburg ist ein thail des Bayrlanndtes, so bey den alten Griechen unnd Lattinnern Noricum genendt wirt 87, 2r

Das lanndt unnd stifft Salczburg ist ein thail des Bayrlanndts, so bey den alten Griechen und Lattinnern Noricum genent wirt **39** 2r

Daβ teglich fieber kombt von dreyerley ursach 256, 33

Data fuit licentia per iudicem tempore iuridico et permisso capiendi Franciscum 84, 270ra

Date et dabitur vobis ... (Lc 6,38). Glossa: Date temporalia et dabitur vobis aeternaliter XV. Nota quod septem sunt species 41, 146rb

De decimarum solutione plena ponit aliquis suis subiectis scadere (?) praemissa brevi sic placet hortari 41, 188rb

*De fidelibus animabus triplex evangelium legitur, quando funus defuncti est praesens 29, 222rb

De lupino: Lupini natura quidem est calida et fortissima 251, 4r

De paenitentia igitur dictum est subtilitates et inquisitiones theorias praedimittemus 17, 3rb

De paenitentia igitur dicturus subtilitates et inquisitiones theoricas praetermittemus et comparationes 31,

De primo nota, quod fidem Romanae ecclesiae probant et commendant multa; specialiter undecim, quae sunt haec 23, 213ra

De quinque panibus ... (Io 6,13)

- *În evangelio isto quinque occurunt consideranda, scilicet quis sit paterfamilias, quis minister, quis cibus et potus, qui sint convivae 79, 65r
- In verbis propositis notari potest potentia in miraculo, quia nihil potentius quam res minimas (!) additamento vel 15, 81rb

De trono dei etc. In Apocalypsia in primo capitulo non tamen ad terram sed per saltum, scias, quod hanc auctoritatem 85, 1ra

Debitor in diem agnovit sui creditoris hereditatem sibi fore delatam, in qua hereditate 84, 218rb

Debitor in diem cognovit sui creditoris hereditatem sibi fore debitam, in qua hereditate 84, 111va Debitores sumus non carni ... (Rm 8,12)

- Circa principium epistulae nota, quod quilibet in hac vita existens habet tres debitores, quibus ipse obligatur 2, 228v
- *De vita et modo vivendi magna est controversia inter mundanos et viros dei. Nam mundani dicunt 19,
   116rb

Declaratio cenae domini ex sexto capitulo Iohannis super sequentia verba, unde ememus panes 223, 44*v Dedi te in luce gentium ... (Is 49,6)

- *Ista verba dixit dominus ad beatum Paulum, in quibus tria possumus notare. Primo divinam bonitatem, secundo Pauli dignitatem 27, 30ra
- *Verba ista sunt de prophetis, tamen congrue potest ea ecclesia dicere ad beatum Paulum 41, 56va

Verba ista sunt verba prophetica et ad commendationem istius doctoris assumpta, in quibus verbis 41,
 238ra

*Dedit mihi dominus petitionem meam, quam postulavi eum ... (I Sm 1,27). In verbis istis duo notantur, scilicet acceptio petitionum, ibi 'Dedit mihi dominus' 27, 55vb

Defecit gaudium cordis nostri, versus est ... (Lam 5,15). Sicut dies hesterna instituta est, ut cum sanctis gaudeamus et pro gloria eorum sempiterna 13, 344v

*Defuncto Herode ecce apparuit angelus domini ... (Mt 2,19). In praesenti evangelio habemus, qualiter Iesus, Maria et Ioseph revocati sunt per angelum ut redirent 40, 18ra

Dem [Symbol für Silber] rainige durch die suplimation aufs böste, so du kanst, iezt nimb [Symbol für Salz] 236, 77v

Der erst dag an sant Plasius dag, den ander tag ist Pilipy und Jacoby 240, 7v

Der gar armbe man, der an den wälten wohnet, da hohe perg und schattige däller sindt 255, 196

Der heilig Severin als er, wie offtermals beschehen, durch göttlich offenbahrung ermant, hat er zu den inwohnern der stat Salczburg 229, 2r; 235, 3r

Der schepffer aller dingenn, do er hat wöllenn die ding, so im vonn ewigkeit sein gekanndt gewesenn 237, 2v

*Derelinquat impius viam suam ... (Is 55,7). Hortatur propheta hic quemlibet peccatorem ad paenitentiam et tria innuit haec notanda. Primum est 79, 226r

Des ersten soll ein yeder perckhman oder wer perckhwerch arbaytt in unsers gnädigen herren von Saltzburg etc. lande perckhwerch 171, 82r

Des hochwürdigisten fürsten und herrn, herrn Johann Jacoben, ertzbischoffen zu Saltzburg ... fürgenommene waldtordung, wie es hinfüran in ihrer fürstlichen genaden ertz stift Saltzburg 90, 76**r

Des hochwürdigisten fürsten und herrn, herrn Johann, Johann Jacoben, ertzbischoven zue Saltzburg ... erkhlärung und ordnung, wir es hinfüren zwischen euch, stattzuhter zue Müldorff und einem rhate daselb in verwesung und vollziehung 90, 188*r

Descendit Iesus cum Maria et Ioseph ... (Lc 2,51). In proxima dominica, videlicet infra nativitatem domini, audistis plura, quomodo videlicet 11, 64ra

Despondi enim vos uni viro virginem castam ... (II Cor 11,2). Haec epistula legitur de una sancta virgine, quia ipsae sanctae virgines habuerunt sanctam et vitae gratam fidem cum sanctis operibus 4, 100ra

Deum esse multis modis ostenditur. Haec enim fides recta testatur 14, 3vb

Deus autem spei repleat vos omni gaudio et pace ... (Rm 15,13). Doctorum lux Augustinus libro De sancta virginitate capitulo 42. sie inquit: propria sieut vult 16, 5vb

Deus caritas est ... (I Io 4,8)

- Beatus Iohannes, qui ceteris plus dilexit, caritatem commendavit et de caritate plus aliis scripsit 79, 103r
- *Magna ignorantia et magna negligentia est in hominibus circa caritatem. Nam caritas est illa 19 98rb
- Sed nota, in hac epistula principaliter tangitur de dilectione dei et proximi. Ubi notandum, quod duplex est caritas 2, 180v
- *Deus docuisti me a iuventute ... (Ps 70,17). In hoc verbo tria tanguntur, de quibus beatus Augustinus gloriatur. In primum est divina illuminatio 13, 199v

Deus propitius esto mihi ... (Le 18, 13)

- *Propitiationem dei meretur homo per veram conversionem, per supernam condonationem, per devotam orationem 79, 134v
- *Seneca libro De constantia sapientis dicit, quod debet facere sapiens, sicut percutiatur ab aliquo 23,
   151vb

Deus, qui humiliatione flecteris et satisfactione placaris, aurem tuae pietatis inclina precibus nostris 234, 36rb; 76, 7rb

Deus, qui non mortem, sed praemiam desideras, peccatorum fragilitatem condicionis humanae 234, 36rb

Deus, qui per filium tuum angularem scilicet lapidem caritat, ignem fidelibus tuis contulisti productum **76**, 94rb

Dic, ut sedeant hii duo filii mei ... (Mt 20,21)

- Filius dei volens loqui Iudaeis dixit haec verba, quae ego dicere possum, 'mea doctrina non est mea' 41,
   63vb
- *In isto evangelio dicitur, quod mater beati Iacobi Iohannis evangelistae petivit 27, 73ra

Dicamus igitur, quod opinio fuit quorundam humidum radicale 228, 93r

- *Dicebat Iesus ad eos qui crediderunt ... (Io 8,31). Dum quadam vice dominus praedicaret, erant ibi discipuli sui, erant etiam ibi quidam de novo 37, 16vb
- *Dicebat Iesus cuidam principi Pharisaeorum ... (Lc 14,12). Hoc evangelium scribitur Lucae 17. (!) et legitur feria sexta post dominicam praecedentem, in quo Christus arguit Pharisaeos de cupiditate eorum 30, 380va
- *Dicebat Iesus turbis Iudaeorum ... (Mt 23,1). Hoc evangelium scribitur Matthaei capitulo (!) et legitur in festivitate Stephani protomartyris et dividitur materia 29, 171va

Diceret aliquis: Christus dominus non tenebatur ad circumcisionem, quia ipsa circumcisio fuit 19, 278va Dicit dominus procuratori vineae ... (Mt 20,8). Postquam in praecedentibus dominicis audistis, quomodo Christus dominus suis miraculis dignatus 11, 86vb

*Dicit Iesus Simoni Petro: Diligis me plus his ... (Io 21,15). Hoc evangelium scribitur Iohannis ultimo et legitur in vigilia Petri apostoli, in quo evangelista describit 29, 161ra

Dicite, filiae Sion ... (Mt 21,5)

- In hoc themate notatur demonstratio venienti, ut digne suscipiatur. Et hoc propter quinque, quae sequentur 2, 199r
- In verbis istis tria notantur. Primo qui debeant dicere, cum dicit 'Dicite'; secundo cui dicendum sit 17,
   91ra
- Nota istum regem gloriosum debemus tribus modis suscipere. Primo debemus ipsum suscipere 41, 110rb
- Secundum doctores adventus domini agitur per quattuor fere hebdomadas 12, 2vb
- Verba sunt haec spiritus sancti per os prophetae. Isaia (vgl. Is 62,11) loquens ad omnem ecclesiam vel ad quamlibet beatam animam 79, 190v
- *Dicite servi inutiles sumus ... (Le 17,10). Philosophus octavo Ethicorum dicit, quod tria sunt genera personarum, quibus umquam possit reddi aequale debitum 23, 149ra

Dictum est: invitatis ut venirent ... (Lc 14,17). Haec verba Christi, in quibus ostendit omnem hominem esse vocatum ad regnum caelorum 11, 196vb

Die arbeit dieß kunst ist nichts anders dann ein sublimation des mercurij und ein wachsung oder ein mehrung des steins 236, 9r

Die hernach geschribnen gült einkhumen sovil der ein jeder in disem fürstenthumb steir hat wirdet nachherrn anschlag besteurt und gerait wie vollgt 173, 17r

Die hernach volgunde salben ist guet für die wassersuecht 256, 1

Die inn beschreibung meines fürnemmens von der erclerung deβ nachtmahls unnsers herrn Iesu Christi ist zum ersten das nöttigest zu beschreiben 223, 72*v

Die kletenwurtzel in wein gesoten und den getrunken ist guett 240, 14r

Die natur zaichnet ein iedes gewechβ, so von ir aus geet, zu dem darzue es guet ist 237, 147r

Die protestierenden haben in disem 1530. jar auf demb tag des heymonaths ein tag bestimbt zu Nürnberg, sich zu versamblen daselbst hinkhomen 229. 198v

Die ungarisch khranckhait so yeczunde umbghet, ist nach dem jungsten turgkhenkrieg und abzug 254, 32v

Dies epiphaniae tribus miraculis adornatur, quia sicut in nativitate angelus apparuit pastoribus 27, 105vb Dies prima sancta erit atque sollemnis ... (Ex 12,16). Et ad terram sunt angeli ad Moysen in persona domini, dum educere voluit filios Israel de Aegypto 35, 202va

Dieser beriembter staanstecher unnd augenarzt ist genannt maister Sebastian Mielich 256, 304

Dieweil der almechtig got nit allain alle notturfft zur speis und tranckh, auch auffenthalt dem menschen erschaffen hat 237, 199r

Dieweil nun offenbar unnd am tag leut 234. 1r

Differentiae febrium, quae quidem maxime proprie 261, 52ra

Digne re vera meretrix est dicta chimera 4, Ir

Dignus est operarius mercede sua ... (Lc 10,7)

- *Gregorius: Uni operi nostro duae mercedes debentur, una in via, alia in patria, utque dignus fuit 19, 282va
- *Philosophus primo Ethicorum dicit, quod bene operari est bene vivere et felicem esse. Vero bene operari sequitur felicitas 23, 125va
- *Seneca 22. Declamatione ponit, quod talis lex erat in quadam civitate, in foro scripta est 23, 125vb

Dilectissimi, sicut nostis annuatim peragere memoriam fratrum nostrorum et omnium aliorum nobis bona facientium 2, 391v

Dilectus deo et hominibus ... (Sir 45,1)

- *Ista verba ad litteram dicta sunt de Moyse, de quo duo leguntur. Primo quod filios Israel de Aegypto
   27 20rb
- *Recte per Moysen beatus Iacobus intelligitur, quia utrique ex aquis assumptus, quia utrique in filium adoptatus 4, 210v
- Scire debetis, fratres, quis sit iste Iohannes, cuius hodie festivitatem devotissime tota celebrat ecclesia 79,
   194r
- *Verba ista ad litteram dicta sunt de Moysi, de quo leguntur primo, quod filios Israel eduxit de Aegypto
   40, 153va
- *Verba ista ad litteram dicta sunt de Moysi, de quo leguntur primo, quod filios Israel eduxit de Aegypto
   41, 28rb
- *Dilectus meus candidus et rubicundus ... (Ct 5,10). Septem sunt maximae, quae excludunt hominem vel excludere deberent a divina electione, sicut ex verbis colligitur 4, 186v

Dilectus meus mihi et ego illi ... (Ct 2,16)

- Circa istam dictionem Christi ad Iohannem de duobus possumus quaerere. Primo quae fuit causa, quod Christus in tantum eum dilexit 2, 35v
- *Ista potest esse vox Christi loquens ad Iohannem evangelistam 27, 7vb
- *Quia utique beatissimus evangelista Iohannes privilegio amoris praecipui ceteris apostolis altius 13, 153v
- Verba haec possunt esse Christi ad sanctum Iohannem, quia spirituali amore iunctus fuit Christo 40, 143rb
- *Verba ista possunt esse Christi loquentis ad beatum Iohannem evangelistam, quia Iohannes speciali 41,
   9va
- *Dilexi Iacob, Esau autem ... (Mal 1,2). Licet haec verba de Iacobo patriarcha et fratre suo Esau, cui benedictionem abstulit, dicantur 40, 183vb
- *Diligebat Iesus Martham et Mariam sororem eius ... (Io 11,5). In isto evangelio ponuntur quaedam, iusti et boni unde debent gaudere, quaedam unde peccatores 37, 70va

Diliges dominum deum tuum ex toto corde tuo ... (Lc 10.27; Mt 22.37)

- *Gregorius: Probatio dilectionis exhibitio est operis. Dilectio ergo dei probatur ex sex signis, videlicet ex detestatione peccatorum, ex remissione inimicorum 79, 150v
- Hoc unum dixit dominus ad quendam legis peritum, qui temptavit dominum et dixit: Magister 41, 155vb
- In praecedenti dominica audistis, quomodo dominus invitatus a quodam Pharisaeo principe 11, 275rb
- In proxima dominica audistis, quomodo ex evangelio informationem habuimus, ut ex passione moti 11, 252rb
- *In verbis istis Christus duo docet. Primo ponit praeceptum nobilissimum cum: Diliges deum tuum 41,
   157rb
- *Sine dilectione salvari non possumus et dilectionis certitudinem non habemus. Probatur tamen dei dilectio in quattuor signis et effectibus suis 79, 149v

Diligis omnia, quae sunt ... (Sap 11,25). Omnia fecit deus, nisi peccatum. Hoc fecit diabolus et iniquus homo. Et nihil odit deus, nisi peccatum 79, 168v

Diligite inimicos vestros ... (Mt 5,44). Heri celebravimus, quod Christus in terris natus est; hodie, quod beatus Stephanus triumphavit in caelis 79, 194r

Dimitte nobis peccata nostra ... (Lc 11,4)

- *Bernardus tractans illum versum 'Miserere mei deus' dicit: Audite peccatores orantem peccatorem et discite, quid orare debeatis 23, 130va
- *Seneca 36. ponit casum istum: Erat lex in quadam civitate, quod fuit (!) falsum testimonium adversus aliquem dicebat, ligaretur 23, 130rb

Dimittuntur ei peccata multa ... (Lc 7,47)

- *Nota, venit filius domini in hunc mundum propter peccatores, ut spem daret peccatoribus 41, 61vb
- *Nota, voluit enim dominus festum hoc sollemne esse in ecclesia tribus de causis. Primo ut peccatores 41, 60vb

Disce diem lunae, in quo quis decubuit. Item nomen decumbentis naturale non superpositum 251, 78v Disc stuckh gedört und zu pulfer gestoßen 255, 295

Dispersit, dedit pauperibus ... (Ps 111,9)

- *In verbis istis describit rex David cor et mentem sancti Laurentii a duobus. Primo quia habuit cor 40, 186ra
- *In verbis istis rex David describit cor beati Laurentii a duobus. Primo quia habuit cor liberalissimum
   41, 70rb

Dispositio commendabilis viri Iohannis Dominici de Sancto Victore secundum veritatem morphea albaras nominata et est in rei veritate defectus virtutis 78, 105vb

Dispositio nobilis dominae uxoris domini Anthonii a Scrofa videtur principaliter esse duplex. Et prima siquidem est dispositio matricis 78, 120vb

Disrupisti, domine, vincula mea ... (Ps 115,16)

- *In his verbis beatus Petrus agit deo gratias. Primo quia eius vincula disrupit 27, 33vb
- *In his verbis duo notantur. Primum quod beatus Petrus agit gratias deo, quod eius vincula disrupit 41,
   68va
- *In verbis istis duo notantur. Primum est, quod beatus Petrus agit gratias deo, quod eius vincula dirupit
   27, 74ra
- *Divisiones gratiarum sunt, idem autem spiritus ... (I Cor 12,4). Augustinus Soliloquiorum capitulo 14. sic inquit: Soli illi, qui se cognoscunt pauperes 16, 116vb

Dixi ego in corde meo vadam et affluam ... (Ecl 2,1). His verbis ostendit Salomon, quod felicitas humana non consistit in deliciis carnalibus 4, 103vb

Dixit dominus: Titulus patet. Post: Iste septimus est eorum, qui agunt de duabus naturis in Christo 21, 170r Dixit Galienus: Si nervis, qui sunt inter costas 261, 193va

Dixit Iesus ad quosdam, qui in se confidebant ... (Le 18,9)

- Circa quod nota, quod sicut dicitur in scholastica historia, Pharisaei dicuntur quasi divisi 13, 70r
- *Hoc evangelium includit in se tres partes. Prima facit mentionem de aliquibus hominibus 40, 106rb
- *Isti duo homines ponuntur nobis hodie in exemplum velut duo spectacula et prius Pahrisaeus 41, 153vb
- *Moralis ponit quattuor species superbiae. Quaere dominica secunda, quas species tangit evangelista 25, 263vb

Dixit Iesus Petro: Sequere me ... (Io 21,19)

- *Hoc evangelium legitur honore sancti Iohannis evangelistae, in quo ipse multipliciter commendatur 40, 140va
- *Hoc evangelium scribitur Iohannis ultimo et legitur in die Iohannis evangelistae, in quo evangelista 29, 159ra

Dixit Iesus principibus sacerdotum ... s. Quid vobis videtur ...

Dixit Iesus turbis Iudae
orum et prinicipibus $\dots$ s. Quis ex vobis arguet me de peccat
o $\dots$

Dixit qui sedebat in throno ... (Apc 21.5)

- *Nota quod deus sedet in throno tripliciter. Primo ut magister sapientissimus. Iste magister docet 41, 206vb
- Notare debetis in verbis praepositis, quod deus habet triplicem thronum. Primus eburneus 41, 195ra

Dixit rex ministris: ligatis manibus ... (Mt 22,13). Postquam audistis in praecedenti dominica curationem paralytici, quem dominus purgavit 11, 283rb

*Dixit Simon Petrus ad Iesum: Ecce nos reliquimus omnia ... (Mt 19,27). Hoc evangelium scribitur Matthaei 19. capitulo et legitur de simplici confessore et etiam de sancto Paulo apostolo, in quo Christus ostendit 29. 198rb

Dolorem in regione sinistrae mamillae huius nobilis existentem necesse est aegritudine partis cutaneae pectoris aut musculorum 78, 219ra

Domina A. uxor M. Nicolai sine ullo pro tune mortis periculo donationem fecit dicto 84, 274rb

*Domine, aperi nobis ... (Lc 13,25). Seneca dicit in suis Declamationibus, quod olim in Romana civitate erant duae leges tales. Una erat, quod nocte in bello portas aperire non licet 23, 139va

*Domine, descende priusquam moriatur ... (Io 4,49). In praesenti evangelio tria sunt principaliter notanda. Primum est, quid per regulum, qui accessit ad dominum rogaturus, intelligatur 79, 156v

Domine deus creator caeli et terrae rex regum et dominus dominantium, exaudi nos famulos tuos 41, 259va Domine deus meus, exaltisti super terram ... s. Exaltisti super terram habitationem ...

Domine deus pater omnipotens lumen indeficiens, qui es conditor omnium luminum 76, 94rb

Domine deus qui ut oremus hortaris quique hoc praestas, quod rogamus, siquidem cum te rogamus **75**, 82r Domine, dilexi decorem domus tuae ... (Ps 25,8)

- David propheta in spiritu praevidens sanctitatem domus dicendo: Domine, dilexi etc. Circa quod 41, 195vb
- *Decor et gloria confisit in tribus: in hospitiis (!) praesentia, in disciplinata familia, in ciborum nobilitate
   41, 196vb
- Quattuor domus habet dominus noster Iesus Christus. In tribus domibus ipse dominus 41, 201ra
- *Triplex est domus dei. Prima domus dei est quilibet homo bonus existens in mortali peccato 41, 198vb Domine, exaltasti super terram ... (Sir 51,13)
- *Consuetudo est regum et principum, quod nobiles suos, qui fideliter circa eos gesserunt, solent 27, 89va
- Consuetudo est regum et principum, quod nobiles suos solent remunerare 27, 48rb
- *Ista verba bene dicere potuit beatus Petrus, qui sicut hodie exaltatus fuit in cathedra **27**, 17vb Domine, filia mea defuncta est ... (Mt 9,18)
- Evangelio hodierno, quod princeps quidam Iarius nomine venit ad Iesum et dixit ei: Domine 41, 160rb
- In praecedenti dominica audistis, quae obligamur nostris principibus terrenis et quae deo 11, 300va
- *Domine Iesu, accipe spiritum meum ...(Act 7,58). Vox est afflicti et desiderantis velle dissolvi et esse cum Christo. Dicit ergo: 'Accipe spiritum meum' 79, 27v

Domine, ostende nobis, quem tu elegeris ... (Act 1,24)

- *Nota sicut ex multis scripturis nemo in praesenti vita certus est de salute sua iuxta illud 'Nemo scit' 41, 26ra
- *Nota sicut ex multis scripturis probatur, nemo in praesenti vita certus est de salute sua iuxta illud 40, 152ra

Domine, quid me vis facere ... (Act 9,6). Ubi notandum, quod aversio est motus a iustitia in iustitiam (!) et ita fit per liberum arbitrium 2, 56r

Domine quinque talenta ... (Mt 25,20). Per illa quinque talenta debemus intelligere videlicet sensus corporis, quos dominus dedit homini 41, 178rb

*Domine, salva nos, perimus ... (Mt 8,25). In proxima dominica audistis duo miracula, quae confecit Iesus, videlicet curando leprosum 11, 80ra

Domine sancte pater omnipotens aeterne deus, benedicentibus nobis hunc ignem in nomine tuo 76, 94rb

Domine, si vis, potes me mundare ... (Mt 8,2)

- In proxima dominica audistis, quomodo dominus Iesus sua praesentia honoraverit nuptias 11, 73vb
- Nota quod leprosus iste fecit quinque, propter quae mundatus est. Primum est fidei perfectio 41, 119rb
   Domini nostri Iesu Christi ac beatissimae Mariae virginis gloriosae nominibus invocatis circa praedicta declaranda esset primo videndum, an de iure communi 84, 102ra

Domino meo dilecto ac beatissimo papae Gregorio Lucianus episcopus. Librum regularum a sanctitate tua editum et ad nos divina gratia opitulante prolatum 80, 66v

Dominus autem in templo sancto suo ... (Hab 2,20). Hodie agitur anniversarius dedicationis dies huius ecclesiae 79, 220r

Dominus Christanus Gold decanus in Matsee. Dominus Petrus Gold canonicus Maticensis 74, 1r

Dominus et salvator noster, fratres carissimi, aliquando nos admonet sermonibus, aliquando 80, 67r

Domum maiestatis meae glorificabo ... (Is 60,7). Verbum propositum dixit spiritus sanctus per os prophetae de domo illa $79,\,175$ v

*Domum meam circumdabo ... (Za 9,8). In verbis propositis tria sunt notanda, animae nobilitas in eo 2, 370v

Domum, quam aedificare volo ... (I Paral 22,5)

- *In his verbis duo notare debemus. Primo quare commendaverit domum istam. Secundo in quibus 41, 210va
- Notandum dicit Hieronymus beatam virginem et matrem domini gloriosam et tam praeclaram 41, 203vb
- Spiritus sanctus describit nativitatem beatae virginis Mariae in his verbis per os sapientis 13, 200v

Domus mea domus orationis est ... (Le 19,46)

- In ecclesia consecrata non debet fieri aliquis ludus mundanus, nisi forte accipiamus, sicut in epiphania domini de magis et stella etc. 23, 156vb
- Infra est eadem lectio eiusdem collationis, ubi aliqua sunt notanda. Et primum est de comparatione Christi, quam habuit super Hierusalem in principio 23, 157vb

Domus mea domus orationis vocabitur ... (Is 56,7; Mt 21,13)

- Cum Salomon completo templo oraret deum 17, 123vb
- Haec verba dominus ait in Malachi (!) et bene conveniunt festivitati huic, quam hodie hic celebramus 41,
   211va
- Hoc sollemnizat ecclesia sollemnitatem sive dedicationem huius domus sanctae, id est ecclesiae 40, 219ra
- In verbis propositis docet nos dominus, ubi sit orandum, cum dicit: 'Domus mea domus orationis' 13, 268v
- *In verbis propositis docet nos dominus, ubi sit orandum, cum dicit: 'Domus mea domus orationis' 40,
   212va
- Nota omnis homo debet orare pro tribus. Primo ut ante mortem detur corpus Christi. Sic oravit 41, 207rb
- *Quandocumque dominus in Hierusalem ibat, statim ad templum properabat per hoc nos instruens 37, 13rb

Domus, quam aedificare cupio, magna est ... (II Par 2,5). Quoniam, ut ait sapiens: Tempus destruendi et tempus aedificandi (Ecl 3,3) 27, 99rb

Domus, quam aedificare volo ... (I Par 22,5)

- Ista verba sunt David ad Salomonem filium suum 17, 126vb
- Verba Davidis ad Salomonem, filium suum, illo tempore, quando ipsi curam commisit aedificandi templum deo altissimo 79, 237r

Dubitatum est apud me frequenter et diu, praesertim post susceptum sacerdotium, si quis nocturno 18,291v; 35,74ra

Dubitatur, ex quo homo sua electione vel damnatione non habet certitudinem, an tamen hoc scribi 40, 129va Dubium est an heredes teneantur facere uxori vestimenta lugubria ut est clavus et facciolus 84, 277vb

*Ducta est itaque ad cubiculum ... (Est 2,16). Legitur, quod quidam rex Asuerus nomine quamdam virginem humilem, sed valde nobilem et incomparabiliter pulchram duxit in uxorem 79, 209r

Ductus est Iesus ... (Mt 4,1)

- Dominus noster Iesus Christus, quando fuit baptizatus, tune ductus est a spiritu sancto in desertum 13, 26r
- *Est dubitatio, a quo spiritu ductus sit in desertum 12, 244rb
- *Evangelium istud tria dicit. Primo quod Iesus a spiritu in desertum ductus fuit 79, 52r
- *Ex quo omnia tempora tempus suum habent, ut dicit sapiens Ecclesiasticus (!) tertio: Est tempus flendi 12, 243rb
- *Glossa dicit: Christus non permisit se temptari, nisi post baptismum 12, 258va
- Iesus dicitur salvator, quia salvat sperantes in se. Hoc nomen valde dulce est et gloriosum. Hoc nomen Iesu generat angelis laetitiam 79, 53r
- *In hoc evangelio quattuor notantur. Primo quod Iesus ductus est in desertum 17, 134ra

- In proxima dominica audistis, quomodo dominus et salvator noster suis discipulis praedixit 11, 104rb
- *In verbis huius evangelii quattuor notantur. Primo quod Iesum spiritus in desertum duxit 15, 18va
- Nota, quod diabolus temptavit dominum de tribus, scilicet de gula, de avaritia et de superbia 41, 123ra
- Notandum, haec historia evangelica facta est statim post baptismum Christi, ut dicitur Marci primo 2,
   85v
- Pro intellectu dubitatur primo, quale fuit illud desertum ad litteram 12, 250ra
- *Sicut Christus voluit mori, ut per suam mortem nostram destrueret, sic voluit temptari 37, 124va
- *Sicut dicit Gregorius homilia secunda super evangelia: Miracula domini et salvatoris nostri 12, 249va
- *Sicut in bello corporali securius pugnatur et citius obtinetur triumphus contra hostes 12, 252va
- *Solent pugnaturis famosorum exempla praeponi victorum, ut ex hoc fortius ad pugnam 25, 81rb
- *Tota summa huius evangelii est, quod Christus voluntarie ivit ad desertum locum, ut temptaretur 12, 253rb
- *Totam vitam nostram plenam fecit deus temptationibus 12, 258ra
- *Tunc ductus est Iesus in desertum a spiritu, scilicet quando immediate post baptismum 25, 75ra

Dum iret Iesus in Hierusalem, transiebat in medium Samariam ... (Lc 17,11)

- *Hoc evangelium scribitur Lucae 17. et legitur dominica XIIII. post octavam pentecostis et continuatur ad praecedentem dominicam sic 30, 291vb
- *Hoc evangelium secundum litteralem sensum dicit de decem leprosis viris, qui ad Christum orabant 40,
   110rb
- In hoc evangelio persona quorundam leprosorum, quos dominus curavit, humilis nobis designatur 13, 74r
- *In istis verbis tria notantur. Primo cum Iesus iret in Hierusalem, transivit per Samariam et Galilaeam 17, 116ra
- *In verbis huius evangelii tria notantur. Primo quod, cum Iesus iret Hierusalem, transiret Samariam et Galilaeam 15, 63rb
- *Leprosi secundum legem erant ab hominibus separati et ideo occurrentes Christo steterunt a longe 25, 270ra
- Notandum ad sanitatem acquirendum tria requiruntur. Primum sapientis medici inquisitio. Unde Ecclesiastici 38. dicitur 'Deus altissimus' (Sir 38,4) 2, 155v

Dum sacerdos quilibet curam animarum habens more periti medici semper infundere debet vinum et oleum 79. 239r

- *Duo erunt in agro ... (Mt 24,40). Verba ista leguntur in Matthaei et sunt verba ista impleta et adhuc implebuntur 79, 198r
- *Duo ex discipulis Iesu ibant ... (Le 24,13). Hoc evangelium scribitur Lucae ultimo et legitur feria secunda paschae, in quo ostenditur apparitio 30, 10rb

Duo homines ascenderunt in templum, ut orarent ... (Lc 18,10)

- *... duo homines ascendebant ut orarent. Secundo quod Pharisaeus de bonis, quae egit, quasi multum 15, 57vb
- *Evangelium istud tria dicit. Primo quod duo homines ad orandum in templum ascenderunt 79, 132r
- *Hoc evangelium scribitur Lucae 18. capitulo et legitur dominica XI. post octavam pentecostis et continuatur ad evangelium praecedentis dominicae sic 30, 259ra
- *In hoc evangelio tria notantur. Primo quod duo homines ascenderunt in templum ut orarent 17, 114rb
- Sed notandum, quod beatus Gregorius XXIII. Moralium, erant quattuor species superbiae, quas in se habuerunt isti, ad quos locutus est Iesus praesens evangelium 2, 242r

Duo rogavi te, ne deneges mihi ... (Prv 30,7). His verbis docet nos Salomon, ut semper timeamus in divitiis, quae sunt causa superbiae 4, 93rb

Durchleichtigister churfurst, dieweillen die metalla in visceribus terrae sehr inficiret sein 236, 47r

Ea, quae tibi praecepit dominus cogita semper, cum quibus obligatur scire id, absque cuius notitia 19, 220ra Ebrietas est passio cerebri cum nervorum mollificatione propter fumos grossos a vino resolutos 232, 8r Ecce ascendimus Hierosolyma ... (Lc 18,31)

- Evangelium istud tria dicit. Primo quod Iesus ascendit in Hierusalem. Secundo quod eis passionem suam futuram praedicit 79, 45v
- *Hoc evangelium in quattuor partes dividitur. Primo dicit, quod Iesus cum discipulis suis ascendit 17, 133va
- *In verbis huius evangelii quattuor notantur. Primo quod Iesus cum discipulis suis Hierosolymam 15, 17rb
- Nota quod evangelium illud, in quo fit mentio de passione Christi legitur in dominica ante quadragesimam. Unde causa est, ut primam in quadragesima libentius 79, 47r

Ecce ascendimus in Hierosolymam ... (Mt 17,1; Lc 9,28). Notandum, quod Iudaei quattuor intulerunt Christo, quod hostes nostri, scilicet daemones inferunt nobis 41, 122vb

*Ecce, defunctus efferebatur ... (Le 7,12). Sicut defunctus corporaliter per amicos, ita defunctus spiritualiter effertur per inimicos, scilicet per daemones et per malos consiliarios 79, 145r

Ecce dies veniunt, dicit dominus, et suscitabo ... (Ier 23,5). Quia in sequenti dominica adventum filii dei in mundum recolere debemus, unde in hac dominica 19, 158ra

*Ecce ego Iohannes vidi alterum angelum ... (Apc 7,2). Quantum gaudium ipse deus praeparavit sanctis suis, ipsi sancti solum noscunt, qui hoc gaudium 40, 203vb

*Ecce ego mitto ad vos prophetas ... (Mt 23,34)

Dominus Iesus in hoc evangelio ostendit quattuor, quae pertinent ad eius honorem et martyrium 40, 138ra

*In hoc evangelio duo notantur. Primo divinae misericordiae circa peccatorem sollicitudo, ibi 'Ecce, ego mitto' 79, 187v

Ecce ego mitto angelum meum, qui praeparabit ... (Mal 3,1). In verbis istis quinque notantur: Primum est, quod dominus dicit: Ecce ego mitto angelum meum 41, 21vb

*Ecce, homo ... amicus publicanorum ... (Le 7,34). Philosophus nono Etymologiarum (!) quaerens, utrum homo habens amicum bonum, qui efficitur malus, debeat amittere amicitiam suam 23, 118ra

Ecce magi venerunt ab oriente Hierosolymam ... (Mt 2,1). Proxime in festo circumcisionis audistis, quare circumcisio fuerit in veteri lege instituta 11, 58va

*Ecce mulier Chananea a finibus illis egressa clamabat ...(Mt 15,22). Si aliquibus viris in exemplum proponerentur sancti, qui praecesserunt, forsitan se excusarent 37, 129vb

Ecce mulier, quae erat in civitate peccatrix ... (Lc 7,37)

- In verbis propositis duo sunt notanda. Primo quae est mulier ista. Est enim mulier ista beata Maria Magdalena 79, 207r
- *Notandum est primo, quod deus voluit hoc festum sollemne esse in ecclesia tribus de causis 40, 178vb
- *Status huius mulieris describitur quantum ad tria. Primo quantum ad statum culpae 41, 62va
- *Status illius mulieris describitur quantum ad tria. Primo quantum ad statum culpae 37, 87rb
- *Ecce, nos reliquimus omnia ... (vgl. Lc 18, 28). Seneca ad Lucilium in epistula, in qua dat amico suo tale documentum, quod omnino mundana despiciat 23, 152vb

Ecce nos relinquimus omnia ... (Mt 16,27)

- *In his verbis beatus Paulus omnia reliquisse comprobatur. Sed inter cetera tria reliquit, videlicet peccatum, mundum, se ipsum 2, 309r
- *In verbis praemissis tria notantur. Primo temporalium abrenuntiatio cum dicitur 'Ecce nos relinquimus omnia' 2, 345r
- Nota quod iustus tria debet dereliquere (!): peccatum, mundum et se ipsum. Item debemus 41, 169rb
- *Quamvis hoc verbum apostolorum omnium esse possit, principaliter tamen beatissimorum Petri et Pauli apostolorum existit 4, 202r

Ecce nova facio omnia ... (Apc 21.5). Legimus in Apocalypsi, quod beatus Iohannes audivit sedentem in throno dicere haec verba $41,\,230$ ra

Ecce nubicula parva quasi vestigium ... (III Rg 18,44). Deus omnipotens ante mundi constitutionem suam attendens omnipotentiam et suam summam 27, 53va

Ecce nunc tempus acceptabile ... (II Cor 6,2)

- Duo sunt tempora hominis, unum iustitiae, quod inicipit in hominis morte 18, 247r; 29, 365ra
- *Solet dici postquam festa et gaudia cessaverunt, non fuit bonum tempus. Sed huic contradicitur ab apostolo. In quibus verbis tria ponuntur, in quibus debet homo bene operari propter temporis opportunitatem 79, 50v
- *Tempus acceptabile est tempus gratiae, qua vivit homo, quia nunc est tempus revertendi ad dominum, quia dominus semper paratus est recipere hominem 79, 51v

Ecce places regi ... (I Sm 18,22). In verbis istis commendatur beatus Martinus ab acceptione superna, cum dicitur 'Ecce places regi', ab acceptione (!) superna, cum subditur 2, 379r

Ecce positus est hic in ruinam ... (Lc 2,34). Nota, quod sunt duo, quae debent salus esse omnium et tamen sunt multorum. Primum est misericordia 41, 113vb

Ecce rex tuus venit tibi mansuetus ... (Mt 21,5)

- In praecedentibus dominicis et per totam aestatem usque hodie audistis diebus dominicis in evangelio 11,
   7ra
- In proxima dominica audistis, quomodo ecclesia catholica incepit tractare mysteria passionis 11, 123rb
- Nota huic regi debentur specialiter tria. Primo timor propter potestatem. Iohannes: Quis non timebit 41,
   110ra

Ecce sacerdos magnus ... (CAO 2544; 6609; vgl. Sir 44,16)

- Haec epistula legitur de uno confessore et pontifice, propterea, quia per omnia quaesierunt placere deo in hac vita 4, 77ra
- In his verbis tria notantur. Primo excitativa demonstratio exhortationis ad exemplum 19, 281va
- In verbis istis propositis duo debemus notare de beato Martino. Primo dicitur de ipso 41, 102rb

- Notandum, quod quinque sunt virtutes, quae faciunt vitam hominis placere deo. Prima est maturatio 13, 183r
- Sancta mater ecclesia frequentans limina, hoc verbum nobis duo exprimit de beato Nicolao 27, 2ra
- *Sancti martyres per viam compendii euntes ad caelestia gaudia pervenerunt tempore brevi iuxta id 13, 223v
- Tria hic notantur. Primo qualis iste sanctus fuit apud homines ibi 'Sacerdos magnus' 27, 48ra
   Ecce servus meus exaltabitur ... (Is 52,13)
- *Nota, quando aliquis vult habere aliquem, qui sibi serviat, quattuor requiret ab eo. Primo quod sit 40, 159va
- *Quando aliquis vult habere aliquem, qui sibi serviat, quattuor requirit ab eo. Primo quod sit mundus
   41. 37rb

Ecce super montes pedes evangelizatis ... (Na 1,15). In verbis propositis diligenter expositis duo tanguntur ad commendationem et laudem istius apostoli 41, 234vb

Ecce veniet dominus, princeps regum terrae ... (CAO 2550; vgl. Is 40,10). Veniet dominus, fratres, veniet sine dubio diebus istis sanctis visitare et consolari omnes, qui eum devoto corde desiderabant **79**, 192v

Ecce venio cito ... (Apc 22,12). Sunt quattuor genera hominum et omnes serviunt deo et unicuique dabit secundum opera sua, quod figuratum est in libro Hester 79, 167r

*Ecce video caelos apertos ... (Act 7,55). Beatus Stephanus appropinquans ad passionem duo vidit, videlicet caelos apertos et Iesum stantem 41, 8va

Ecce videtis, quem elegit dominus ... (I Sm 10,24)

- *In verbis istis praemissis duo notantur. Primum est electio Matthiae a deo facta, cum dicitur 41, 24va
- *In verbis praemissis notantur duo de sancto Matthia. Primum est electio eius 27, 63ra
- *Ecce vir, cuius erat species quasi species aeris ... (Ez 40.3). In praemissis verbis notantur quinque, in quibus beatus Georgius commendatur. Primum est mentis virilitas 2, 330v
- *Ecce vox sanguinis fratris tui Abel ... (Gn 4,10). Verba ista sunt domini interpretantis infelicem Boleslaum super morte fratris sui Wenceslai 27, 42va

Eden sacer paradisi locus ad orientem, quod in voluptatem deliciasque transfertur 245, 12v

Effodientes thesaurum gaudent vehementer cum invenerit ... (Iob 3,21). Quanto aliquid cum maiori labore quaeritur, tanto cum maiori invenitur, unde illi, qui ad thesaurum 40, 239vb

Ego Erasmus Fuchs in Palting vicarius praesens vestrae paternitatis mandatum die decima nona Iunii 40, 269*r

Ego et pater tuus dolentes ... (Lc 2,48). Nota quod debemus dominum quaerere sapienter et in loco congruo et in tempore optimo 41, 116vb

Ego lux in mundum veni ... (Io 12,46)

- *Hoc evangelium scribitur Iohannis XI. (!) et legitur feria sexta post dominicam praecedentem, in quo ostenditur, quantae dignitatis et excellentiae fuerit Christus 30, 465va
- *Istud evangelium scribitur Iohannis XII. capitulo et legitur feria sexta post dominicam praecedentem, in quo evangelio ostenditur, quantae dignitatis et excellentiae sit Christus 30, 45ra

Ego N. presbiter iuro per sanctam et individuam trinitatem, patrem et filium et spiritum sanctum 74, 7r

Ego Nicolaus rogatus a quibusdam in practica studere volentibus, eos recto ordine modum dispensandi 247,

Ego non intendo in hoc meo libro 261, 60ra

- *Ego quasi agnus mansuetus qui portatur ad victimam ... (Ier 11,19). Saepe Christus in scripturis agnus appellatur propter mansuetudinem et innocentiam 37, 101rb
- *Ego si exaltatus fuero a terra ... (Io 12,32). Notandum est, quod septem sunt sacramenta ecclesiae, scilicet baptismus, paenitentia, ordo 40, 195vb

Ego sum lux mundi, qui sequitur me ... (Io 8,12)

- *Secundum beatum Augustinum tanta est unitas capitis ad membra et membrorum ad caput 37, 73rb
- *Super hunc locum dicit Augustinus: Haec verba domini cum verbis psalmi concordant **37**, 72ra Ego sum panis vitae ... (Io 6,48)
- In priori sermone aggregatis ex fidelibus ad invicem caritate connexis ex ceteris causis ibi expressis 29,
   224 yea
- In priori sermone aggregatum ex fidelibus ad invicem caritate connexis ex causis ibi expressis 18, 221vb
   Ego sum panis vivus ... (Io 6,41). Iste venit de longe de speculo trinitatis confermentatus in utero virginis spiritus sancti gratia 27, 125va

Ego sum pastor bonus ... (Io 10,11)

- *Hoc evangelium facit memoriam de bono pastore et de ovibus. Iste pastor fuit Christus, qui fideliter 40,
- *Hoc evangelium scribitur Iohannis decimo capitulo et legitur dominica secunda post paschae festum, in quo Christus ostendit se esse bonum et verum pastorem 30, 38ra

- Hoc evangelium scribitur Iohannis decimo et legitur dominica secunda post festum paschae, unde quia per mortem et resurrectionem Christi salvatoris nostri non solum parvuli 30, 445ra
- *In evangelio isto ostendit dominus se esse bonum pastorem et hoc probat per hoc, quod subdit 79, 86r
- *In his verbis duo notantur. Primo quod dominus se dicit bonum pastorem 17, 101va
- *In verbis huius evangelii duo notantur. Primo quod dominus dicit se esse bonum pastorem 15, 30ra
- Notandum, quod bonus pastor inter cetera tria facit pro ovibus suis et ideo appellat se bonum pastorem
   41, 133rb
- Sciendum est, quod deus in primo die creationis suae creavit angelos in caelo 2, 117r
- Secundum scripturam doctorum deus in principio creationis suae creavit angelos in caelo 13, 39r
- *Textus totius evangelii indicat differentiam inter pastorem et mercenarium 12, 382vb
- *Videlicet multae sint causae in particulari, quare lites et turbationes surgunt inter homines in mundo
   12. 382rb
- *Ego sum vitis vera ... (Io 15,1). Hoc evangelium scribitur Iohannis XV. capitulo et legitur de discipulis et quibusdam 29, 143vb
- *Ego vado et quaeritis me et in peccato vestro ... (Io 8,21). In isto evangelio dominus ponit quaedam verba, quae pertinent ad ipsum inquantum filius dei 37, 24ra

Ego vos elegi de mundo ... (Io 15,19)

- Haec verba convenienter dicuntur de beato Petro et Paulo, quos deus elegit tamquam duas manus 32,
   176ra
- Haec verba sunt domini salvatoris nostri et ea locutus est ad discipulos suos, quando misit eos 27, 91rb
- *Ista verba dixit dominus ad beatum Simonem et Iudam et ad alios apostolos. O quam felix electio 27, 45rb
- Notandum, quod dominus elegit istos sanctos apostolos Simonem et Iudam ad tria: ad pugnandum 40, 203ra
- *Quando aliquis pictor vult pingere pulchram imaginem, oportet ut habeat exemplum, super quam 41,
   92va
- *Quando pictor vult pingere pulchram imaginem, oportet 27, 85vb
- Ego vox clamantis in deserto ... (Io 1,23). In proxima dominica audistis, quomodo Iohannes praecursor salvatoris nostri misit discipulos suos 11, 30rb

Egredietur dominus de loco suo ... (Is 26,21)

- Id est de caelo veniet, ut salvum faciat populum suum. Notandum autem quod quadruplex est adventus Christi. Ideo quattuor hebdomadis celebrat sancta ecclesia 79, 13r
- Per ista verba Isaiae prophetae possumus notare quintuplicem adventum domini. Primus adventus 13,
   12r

Egredietur virga de radice Iesse ... (Is 11,1)

- *Consuetudo fuit, quod antiqui reges et principes suum natalem celebrabant et magnum festum 27, 39ra
- Ex hac autoritate et aliis sacrae scripturae constat septem esse dona spiritus sancti 29, 353vb
- *Humana natura in statu innocentiae erat sicut terra fructuosa, unde ante peccatum dictum est 13, 145r
- *Isaias propheta praevidens in spiritu sanctam virginem Mariam hodie nascituram et ad eius laudem dixit verba praemissa, videlicet 'Egredietur' 2, 366r
- Multa dicimus in verbis, deficimus in laudibus illius, quae maior est 27, 79va
- *Nota legitur de quinque virgis laudabilibus, per quas virgo Maria merito figuratur. Primo legitur 41, 34va
- *Egressa est virgo decora nimis, scilicet Rebecca filia Bathuel ... (Gn 24, 15). Legitur in Genesi, cum Abraham senex esset valde, duxit ad Eliezer $\bf 27$, 72ra

Egressa Rebecca virgo decora ... (Gn 24,15)

- *Legitur, quod Abraham senex erat valde, ad Elieser procuratorem suum dixit: Pone manum tuam 41, 58va
- *Pro intellectu est notandum, cum Abraham patriarcha senuisset, id est senex factus fuisset, dixit 40,
   177rb
- *Egressi autem circumibant ... (Le 9,6). Augustinus libro primo De civitate dei capitulo sexto dicit, quod Romani antiquitus seducti a daemonibus quasi omnibus actibus 23, 122ra

Egressus Iesus cum discipulis trans torrentem ... (Io 18,1)

- *Igitur locuturus hodie nunc amplius de dura Christi morte et innocenti passione 12, 325rb
- *Sapiens Ecclesiastes tertio dicit, quod omnia tempora tempus habent: Est tempus flendi et ridendi 12, 324vb
- Egressus Iesus perambulabat ... (Lc 19,1). Historia patet, et ideo eam obmittamus et sensum moralium, qui multum aedificat, dicamus 27, 98ra
- *Egressus Iesus perambulabat Iericho ... (Mt 15,21). Sanctus Lucas evangelista instruit nos in evangelio hodierno, qualiter ad regnum caelorum 13, 261v

Egressus Iesus secessit in partes Tyri et Sydonis ... (Mt 15,21)

- *Ecce illud evangelium in tres partes dividitur. In prima parte dicit, quod Iesus egressus secessit in 17, 134va
- *Evangelium istud dividitur in tres partes. In prima parte dicit, quod Iesus egrediebatur et venit in partes Tyri et Sidonis 15, 19rb
- In isto evangelio tria notantur. Primo exivit. Secundo quod mulier de finibus illis egressa est, quae dominum pro sanitate filiae suae demoniacae rogavit 79, 54r
- *Inter cetera, quae reconciliant peccatorem deo, postquam in mortale peccatum corruit 12, 281rb
- *Ista mulier voluit filii sui sanitatem impetrare, sapienter sapienter (!) scivit allegare 37, 128ra
- Istae duae civitates, scilicet Tyrus et Sidon in mari positae sunt et interpretatur Tyrus angustia 13, 27r
- *Nam Chananeam olim Iudaeam inhabitabant (!), sed postea dispersi sunt, ex quibus haec mulier 25,
   106ra
- Nota, in principio capituli Matthaei XV. habetur, quod scribae et Pharisaei increpabant Iesum et hoc quod 2, 90r
- *Postquam dominus et salvator noster reprobavit errorem Pharisaeorum dicentium non lotis 25, 99rb
- *Pro intellectu notandum, sicut habetur Matthaei 14.: Postquam Christus transfretavit 12, 282ra

Elegi eum ex omnibus tribubus Israel ... (I Sm 2,28). Verba ista optime repleta sunt in beato Gregorio, cuius electionem protestatur indicium 27, 63vb

- *Elegit duodecim ex ipsis ... (Lc 6,13). Textus huius voluminis primo dicit, quod Romulus, qui et Romam aedificavit, domo rebus peractis convocatam ad se multitudinem 23, 114ra
- *Elegit sibi tribum Iudam ... (Ps 77,68). In verbis praepositis ad laudem Annae Iesu Christi aviae tria notantur. Prius ut ipsa praerogativa 41, 67vb
- 'Eligere'. In isto paragrapho hunc ordinem observabo, quia primo continuabo replicam 84, 304rb
- *Elisabeth impletum est tempus pariendi ... (Le 1,57). Hoc evangelium scribitur Lucae primo et legitur in die nativitatis Iohannis baptistae 29, 133va

Elisabeth uxor tua pariet ... (Lc 1,13)

- *Ista verba sunt Gabrielis archangeli ad Zachariam patrem sancti Iohannis, in quibus quattuor notare
   27. 28ra
- *Totum pulchrum, totum dulce quidquid praedicatur de sancto Iohanne. Si enim nuntium consideras 41,
   52va

Episcopus ab omnibus episcopis, qui sunt in provincia, ordinetur 245, 25r

Epistula domini nostri Iesu Christi descendens de caelo super altare sancti Petri in Hierusalem scripta in tabulis marmoreis 23, 182ra

Epistula vocabulum graecum est, a mittendo dictum est 5, 180r

Epistularum officium id voluit esse Cicero 5, 201r

Erant appropringuantes ad Iesum ... (Le 15,1)

- *Et ut dicit Gregorius, non solum ad colloquendum, sed etiam ad convescendum admissi et recepti 25,
   241va
- Evangelium istud tria dicit. Primo quod Iesus cum publicanis manebat et eis praedicabat 79, 109r
- *Hoc evangelium in principio dicit de conversione peccatorum, quod aliqui converterunt se ad Christum
- *Hoc evangelium scribitur Lucae 15. et legitur dominica tertia post octavam pentecostis et continuatur ad evangelium praecedentis dominicae 30, 164vb
- *In his verbis huius evangelii quattuor notantur. Primo quod publicani et peccatores veniebant ad 15,
   43va
- *Istud evangelium dividitur in quattuor partes. In prima parte dicit, quod publicani et peccatores veniebant 17, 104va
- Nota quod peccator debet accedere ad Iesum tamquam infirmus ad medicum, tamquam immundus 41,
   145rb
- Nota quod, ut dicit Gregorius in homelia hodierna, Christus non solum misit publicanos et peccatores ad se colloquendum 2, 200r
- Quando dominus noster Iesus Christus in hoc mundo fuit, nemo in peccatis tam inmundus fuit 13, 54r
   Erant pater et Maria mater ... s. Erat pater et mater Iesu mirantes ...
- Erat autem diebus festis procedens ... (Idt 16,27). Ad laudem virginis gloriosae, quae omni laude dignissima est, digne possunt haec verba adaptari et notare possumus in eis duo, scilicet processionis gloriam, ibi 'Erat Iudith procedens' 79, 174r
- *Erat dies festus Iudaeorum et ascendit Iesus Hierusalem ... (Io 5,1). Cum esset festum pentecostes, dominus ad templum ivit. Erat autem iuxta templum aliqua congregatio 37, 19rb
- Erat enim formosa valde ... (Est 2,15). Ista verba leguntur de puella, quae Hester nuncupatur, quam rex Asuerus sibi prae omnibus elegat 4, 300v

*Erat favus mellis in ore leonis ... (Idc 14,8). In verbis istis commendatur beatus Marcus a duobus, scilicet a sanctitate vitae et a suavitate doctrinae 27, 66va; 41, 41rb

Erat homo ex Pharisaeis Nicodemus nomine ... (Io 3,1)

- Circa expositionem huius evangelii, quo ad intellectum simplicium est sciendum, quod hodierna die 13,
   49r
- *Festum de trinitate olim ab ecclesia non fiebat, sed quia ipsam trinitatem multae hereses 41, 191rb
- *Hoc evangelium scribitur Iohannis secundo (!) et legitur dominica, quae est octava pentecostis, in qua sancta mater ecclesia recolit festum sanctae trinitatis 30, 126rb
- Hodie agimus festum sanctae trinitatis et licet dominus deus sit unus in substantia et maiestate 13, 315r Erat Iesus eiciens daemonium et illud erat mutum ... (Lc 11,14)
- Animadvertendum, quid valuerit ei Christo hoc miserum corpus nihil (?), sed pius dominus 13, 28v
- *Chrysostomus et Theophilus dicunt et habetur Matthaei XII.: Ille daemoniacus erat mutus 12, 285vb
- *Daemones enim frequenter plus solito ante et circa Christi adventum obsidebant homines 12, 284ra
- Daemonium non fuit mutum, sed daemoniacus per eum fuit factus mutus 17, 135va
- *Hoc evangelium habet quattuor partes: Prima pars dicit de prodigo (!) uno, quod Christus fecit 40, 41ra
- *Hodie legimus, carissimi, in evangelio, quod tria miracula in uno facta sunt homine: Caecus videt, mutus loquitur, obsessus a daemonio liberatur 79, 61v
- *Id est: Hominem, quem obsedit, fecit mutum. Ubi nota, quod ille daemoniacus erat mutus 25, 110va
- *In his verbis tria notantur: Mira hominis sanitas, Christi potentia, peccatoris fragilitas, divinitatem 17,
   135ra
- In illis verbis duo notantur. Domini benignitas, ibi 'Erat Iesus eiciens daemonium' 79, 56v
- *In verbis huius evangelii tria notantur. Primo Christi potentia, cum dicitur 'Erat Iesus eiciens' 15, 20ra
- *Non quod talia sunt in daemone formaliter, sed ab effectu, quia hominem, quem obsedit 25, 108vb
- Notandum, quod primum secundum Nicolaum de Lyra Pharisaei ex consideratione operum Christi 2, 92r
- Notandum, quod quattuor sunt, quae trahunt hominem a confessione sive faciunt eum mutum 41, 124vb
- *Per istum daemoniacum, secundum quod dicit glossa, significatur peccator obsessus peccato. Sed tria notantur summatim in hoc evangelio. Primum est difficilitas absolutionis 79, 56r
- Postquam in praecedenti dominica audistis, quomodo quilibet homo in suis necessitatibus, puta 11, 114va
- *Quam detestabile sit vitium invidiae et fugiendum. Patet propter multa mala, quae ex isto 12, 285rb
- *Quia diabolus in isto tempore quadragesimali magis exercet conatus suae temptationis 37, 131vb
- *Secundum quod dicit Beda in homilia de Christi transfiguratione, ut patet Matthaei XVII. 12, 283va
   Erat Iesus in civitate, quae vocatur Naim ... s. Ibat Iesus in civitate ...

Erat Ioseph et mater Iesu ... s. Erat pater et mater Iesu mirantes ...

*Erat navis in medio mari ... (Mc 6,47). Sicut dies dominica dedicata est dominicae resurrectionis et feria sexta dedicata est eius passioni 37, 9ra

Erat olim in partibus aquilonis homo quidam potens et nobilis, qui et gloria praeminebat **35**, 151ra Erat pater et mater Iesu mirantes ... (Le 2,33)

- *Apparuit benignitas et humanitas salvatoris nostri die utique 12, 89ra
- *Augustinus in quodam sermone de Christi nativitate, qui incipit 'Adiuvet nos' 12, 81rb
- *Evangelium praesens tangit primo de parentibus 12, 82rb
- *Humanum est, quod occurrentibus aliquibus insolitis homines admirari solent 12, 89va
- *In evangelio isto nobis sunt tria consideranda. Primo quia Maria et Ioseph mirantur. Secundo quia Simeon 79. 31r
- *In hoc evangelio tria notantur. Primo Mariae et Ioseph admiratio; secundo Simeonis 17, 93vb
- *In verbis huius evangelii tria notantur. Primo Mariae et Ioseph admiratio cum dicitur 15, 8vb
- Nota in evangelio hodierno tres personae ponuntur, quae sunt vobis ad instructionem 41, 113rb
- *Notandum illa, de quibus hoc evangelium dicit, facta sunt in evangelio in quadragesima 40, 12vb
- Notandum, quod in hoc evangelio narrantur ea, quae futura sunt de puero Iesu 2, 19v
- Omnes scimus et edicimus, quod dominus noster natus est de pura virgine Maria 13, 16r
- Postquam audistis in praecedentibus, praesertim in die nativitatis domini, quomodo eius nativitas 11, 46vb
- *Erat quidam languens Lazarus a Bethania de castello Mariae ... (Io 11,1). Cum quadam vice Christus Hierosolymis praedicaret et inter cetera diceret: Ego et pater unum sumus 37, 68vb

Erat quidam regulus, cuius filius infirmabatur Capharnaum ... (Io 4,46)

- Circa quam notandum, quod sicut dicit Theophilus: Iste rex non credidit pleniter, sed ex parte 13, 86r
- *Conditor animarum et corporum, qui pro salute humani generis ad terram descendit divinitatis suae 40,
   122va
- Dicitur: Nota Capharnaum in tempore villa consolationis et signat ista temporalia, in quibus mundani 41, 159ra
- Ecce rex et non regulus. Secundo debet esse sapiens in futurorum provisione, nota iturus 41, 159rb

- *Hoc evangelium scribitur Iohannis quarto capitulo et legitur dominica 21. et continuatur ad evangelium praecedentis dominicae sic 30, 382vb
- *In evangelio isto nobis tria sunt notanda. Primo, quod regulus filium habuit 79, 157r
- *In verbis huius evangelii tria notantur. Primo quod filius regali (!) Capharnaum infirmabatur 15, 76rb
- Iste filius reguli (!), qui infirmabatur, regulus dicitur, sicut dicitur Proverbiis. Proverbia XX.: 'Rex, qui sedet in solio iudicii' (Prv 20,8) 79, 158r
- *Istud evangelium in tres partes dividitur. Primo dicit, quod filius reguli infirmabatur Capharnaum 17, 119ra
- *Nota, dicit Chrysostomus: Dictus est regulus, quia fuit de familia regis Herodis vel caesaris 25, 290va
- Notandum, quod hoc evangelium habetur, quomodo Iesus de Samaria iterum venit in Galilaeam in Capharnaum 2, 283v
- Postquam audistis in praecedenti dominica, quomodo nobis salvator in quadam parabola proposuit 11, 287va

Erit enim tempus cum sanam doctrinam ... (II Tim 4,3). Haec epistula legitur de uno confessore et pontifice, quia ipsi sancti confessores constanter arguerunt vitia malorum 4, 75rb

Erit magnus coram domino ... (Le 1,15)

- Gabriel nuntians ortum praecursoris tria fecit: Primo Zachariam timentem confortavit, ubi dicit 13, 174v
- In verbis istis quattuor innuit angelus de beato Iohanne baptista. Primo suam magnam dignitatem 41,
   50rb
- Iohannes baptista, quantum ad sex magnus consideratur, fuit magnus in utero, egressus ex utero 41, 190ra
- *Nota, quod angelus Gabriel commendat beatum Iohannem in verbis istis multipliciter 41, 51ra
- *Notandum est ibi, quod angelus Gabriel commendat secundum Iohannem baptistam in verbis 40, 170rb
- Vere beatus Iohannes magnus dicitur, quia eius conceptio fuit miranda, nam de senibus et sterilibus 41,
   52va

Erste Frag: Ist es an weil und an zeit an jar und an tag und an der stundt, das ich als richter in der sicz nimb den stab 173. 46r

Erstlich durch göttliche offenbahrung erkundet unnd dann volgennts durch anlaitung der göttlichen himlischen weisheit unnd erleuchtung deβ hayligen geistes 223, Iv

Erstlich riegen wir den herrn vom Thurn ire freye hofmarch und fürstlich freiung darinen 173, 3r

Erstlich soll die frau nit starckh anfachen zu paden oder lang darinen bleiben 254, 66v

Erstlich welliche frau mit der weissen khranckheit ist beladen 254, 65r

Erstlichen daz er ainem burgermaister so jeder zeit in verwaltung ist 167, 85r

Erstlichen ein gar guettes wasser für den schlag. Nimb lilium convallium pleimlein 254, 28v

Erue eos, qui ducuntur ad mortem ... (Prv 24,11). His verbis docet nos Salomon, ut simus solliciti de proximis nostris in quantum nobis possibile est, ut libenter 4, 29va

Erunt signa in sole et luna et stellis ... (Le 21,25)

- Christus dominus per scripturas nobis valde incutit timorem de extremo iudicio 12, 12rb
- Cum dominus noster Iesus Christus fuit in mundo, tunc dixit discipulis suis multa ventura 13, 12v
- Hoc evangelium concludit in se tria. Secundum dicit de signis, quae venient ante commune iudicium 40,
   5va
- *In evangelio isto nobis tria sunt consideranda, quae a domino sunt dicta ... Intellige ad litteram sicut alio modo vidimus quando medio die sol obscuratus fuit et stellae in caelo apparuerunt 79, 15v
- *In evangelio isto tria sunt nobis consideranda, quae a domino sunt dicta ... Quinque vulnera de quibus Iohannes in Apocalypsi: 'et percussa est tertia pars solis' (Apc 8,12) 79, 16v
- In hoc evangelio tria notantur: signorum praecursio; ad iudicandum descensio 17, 91rb
- *In praecedenti sermone dixi de signis adventus diei iudicii 12, 19ra
- In praesenti evangelio monet nos dominus 12, 13ra
- In verbis huius evangelii tria notantur. Primo signorum praecursio, cum dicitur 'Erunt signa' 15, 2va
- Nota dominus Iesus ante hoc evangelium admonet discipulos suos, ut non seducantur ab his qui 2, 7v
- Notandum primo quod mala, quae dominus hic enumerat, cum dicit: 'Erunt signa' et quae paulo ante 25, 8vb
- Pro intellectu evangelii est notandum, quod postquam dominus Iesus feria tertia post diem palmarum
   40, 3ra
- *Quod multum terribile sit, extremum iudicium videtur posse 12, 18rb
- Tacitis XV signis Ieronimo, quae contingunt in sole materiali, in Christo vero sole magna signa erunt 41,
   110va

Es seindt 4 winde, die haissen principies oder füersten, der erste windt geet von aufgang der sonen 237, 182r Es spricht maister Hipocras wie man dann essen soll, haiß und warbme (!) speiß 256, 37

Essentia in nostra lingua dicitur auuensis, id est quod semper est 245, 12r

Est in Aquitoniae partibus urbs virorum illustrium, titulus celeberrimus nomine Pictavis 13, 247v

Est puer unus hic ... (Io 6,9)

- *In hac sacra lectione evangelii tria nobis praecipue scilicet notanda, quae circa redemptionem nostram 17, 121ra
- Nota, quod iste puer est filius virginis Mariae, ab isto benedicto puero debemus petere dupliciter panem
   41, 125va

Estis cives sanctorum et domestici dei ... (Eph 2,19). Haec epistula legitur de sanctis apostolis, propterea quia licet omnes fideles sint cives caelestes et familia dei 4, 16r

*Esto consentiens adversario tuo ... (Mt 5,25). Hoc evangelium scribitur Matthaei quinto et legitur feria quarta post dominicam praecedentem, in quo docemur evadere poenam 30, 171va

Estote factores verbi et non auditores tantum ... (Iac 1,22)

- In hac epistula Iacobus docet nos, quomodo debemus audire verbum dei et facere 2, 147*v
- *Quia non audire sed scire verbum dei facit hominem beatum iuxta illud Iohannis 13.: Beati eritis 19,
   79ra
- *Summum vas scientiae Augustinus libro quinto homilia nona sic inquit: Si christianus es, frequenta ecclesiam 16, 79va

Estote fortes in bello et pugnate cum antiquo serpente ... (CAO 2684). Nota quod quicumque vult pugnare, ille provideat sibi arma, glalea (!), gladium et scutum 41, 225vb

Estote imitatores dei sicut filii carissimi ... (Eph 5,1)

- *Sicut dicitur Ecclesiastis tertio capitulo 'Omnia tempus habent'. Et si omni tempore Christum 19, 55ra
- Volens apostolus omnes venire ad patriam claritatis aeternae omnibus unum constituit ducem, quem imitare debeamus 79, 55v

Estote misericordes sicut et pater vester ... (Lc 6,36)

- Cum enim in deo sit potentia patris, sapientia filii, bonitas spiritus sancti 17, 122va
- *De illa prima particula modo nihil, sed subditur: nolite iudicare, pro quo notandum, quod iudicium 25,
   244vb
- *Hoc evangelium est utile et bonum et plenum informatione et doctrina. Ideo breviter de eo dicam 40, 89rb
- *Hoc evangelium scribitur Lucae sexto capitulo et legitur dominica quarta post octavam pentecostis, in quo salvator noster docet nos esse misericordes 30, 176rb
- *In evangelio isto tria dominus nos docet facere. Primo ut misericordes simus, de quo dicit: 'Estote misericordes.' 79, 111r
- *In hoc evangelio duo a domino docentur et tertium nobis promittitur. Primo docemur esse 17, 104vb
- *In verbis huius evangelii a domino duo docemur et tertium nobis promittitur. Primo docemur esse 15,
   45va
- *Misericordia utilissima est homini: In mundo, in extremo, in iudicio, in caelo. In mundo gratiam. In extrem (!) fiduciam 79, 112v
- Nota magnam dei misericordiam, quod peccatori peccata dimittit. Ambrosius: Ille solus peccata dimittit
   41. 146vb
- Nota quod tria sunt, quae adducunt nos ad misericordiam. Primum est consilium domini 41, 146ra
- Postquam salvator in hoc capitulo statim ante praesens evangelium hortaretur discipulos suos 11, 208ra
- Praesens evangelium continet quandam praedicationem, quam fecit Christus discipulis suis 13, 57r
- Sed notandum, quod dominus in principio evangelii monet nos ad opera misericordiae exercenda 2, 208r
   Estote prudentes et vigilate in orationibus vestris ... (I Pt 4,7)
- Hoc evangelium legitur de sanctis martyribus, propterea quia ipsi multa sustinuerunt ab hominibus propter Christum 4, 46rb
- In hac epistula beatus Petrus monet nos, ut digne praeparemus corda nostra ad exspectandum et recipiendum spiritum sanctum 2, 164r
- *In verbis huius epistulae quinque notantur, videlicet prudentia, vigilantia, oratio, caritas et honestas 15, 36va
- Notandum, quod quattuor sunt, quae preparant nos ad receptionem spiritus sancti. Primum est 41, 139rb
- *Quia omnes fideles in proxima dominica debent spiritum sanctum recipere, ideo beatus Petrus 19, 87va Estote prudentes sicut serpentes ... (Mt 10,16). Haec verba dixit Iesus docens discipulos, id est apostolos, qui fuerunt sui documenti exsecutores in virtute 2, 372r
- *Esurivi et dedistis mihi manducare ... (Mt 25,42). Sic dicit Augustinus: Si quis esset, qui de tota sacra scriptura nihil aliud sciret nisi solummodo 37, 11rb
- Et animal primum simile leoni ... (Ape 4,7). In Apocalypsi Iohannes vidit iuxta thronum dei quattuor animalia, per quae signantur quattuor evangelistae 79, 212r
- *Et cena facta cum diabolus iam misisset ... (Io 13,2). Quando amici ab invicem separantur, consueverunt ab invicem epulari. Sic et Christus sciens 37, 107va
- Et coegerunt eum ... (Le 24,29). Nota si vis, quod Christus apud te maneat, ad hoc tunc quattuor sunt idest necessaria 41, 131ra

 $Et \ cognovit, \ quod \ accubuit \ in \ domo \ \dots (Le\ 7.37). \ In \ evangelio \ isto \ quinque \ notantur \ circa \ istam \ peccatricem, \ quam \ multum \ debent \ attendere \ peccatores \ 41, \ 60 \ ra$

Et cum ieiunasset XL diebus et XL noctibus ... (Mt 4,2)

- *Processus et ordo temptationis Christi talis fuit: Ipse enim ieiunat, ieiunando esuriit 37, 126rb
- *Sancti patres primitivi christianae ecclesiae instituerunt ieiunium fidelibus observandum 12, 264rb
- *Et cum transiret inde Iesus, vidit hominem sedentem ... (Mt 9,9). Hoc evangelium scribitur et legitur in festivitate Matthaei apostoli et evangelistae, cuius materiam 29, 171rb
- Et dedit illi coram precepta et legem vitae et disciplinae ... (Sir 45,6). Haec epistula legitur de uno confessore et non pontifice, quia ipsi sancti confessores habuerunt omnem diligentiam ad servandum dei praecepta et etiam eius consilia 4, 91vb

Et depositum involvit in sindone ... (Le 23,53). Theophilus loquens de officio sepulturae dicit: Tanta est pietas sepulturae, quod qui irrationabilia animalia exerceret 23, 164vb

Et dixit qui sedebat in throno ... (Apc 21,5)

- Legimus de tribus thronis, in quibus sedebat Christus et nova facit. Primus thronus est beata virgo. Secundus crux acerba 79, 232v
- *Nota de eo, qui sciret nova verba facere, ad quem multi convenirent. Dominus voluit habere quattuor thronos. Primum in terra 79, 233r
- *Et dominus quidem, postquam locutus est eis ... (Mc 16,19). Sicut dicit beatus Lucas in actibus, ut patet in epistula hodierna et hic etiam tangitur dominus 19, 84rb
- *Et factum est, ut discesserunt angeli in caelum ... (Lc 2,15). Dicit Nicolaus de Lyra quod ly 'fecit' non sit de textu, quia Graeci et antiqui non habent, sed tamen 25, 24vb
- *Et haec vidua erat ... (Lc 7,12). Multum flebat ista vidua ex eo, quod unigenitum suum sive unicum filium perdiderat 37, 67rb

Et plantavit dominus paradisum in Eden orientem ... (Gn 2,8). De paradiso adoriundus sermo non mediocrem aestum nobis videtur incutere, quid nam sit paradisus 36, 149ra

Et tunc videbunt filium hominis ... (Lc 21,27)

- *In istis verbis describit salvator adventum suum 12, 27vb
- *Sicut valde consultum est servo procuratori alicuius potentis domini 12, 26vb

Et vos estote parati, quia qua hora non putatis, filius hominis veniet ... (Le 12,40, vgl. Mt 24,44). Hoc verbum Christi indicavit omnes homines, ut semper sit paratus 2, 393v

Et vos similes hominibus exspectantibus ... (Le 12,36). Hoc evangelium legitur de uno confessore et pontifice, quia ipsi diligenter exspectaverunt adventum salvatoris 4, 86rb

Etsi virtus, quam assuefactio gignit, certius quam ars operetur, nonnihil tamen prodest artis traditio 18, 287v; 37, 212rb

Eur curfürstlichen gnaden nemen die materia, so ich demselben in meinem gehabten audientz offenbaret und wo soliches am schenstem und rainesten zu bekommen 236, 57r

Evangelium hodiernum, quod lectum est in officio missae de adventu domini, legitur etiam in dominica 40,

Evangelizo vobis gaudium magnum ... (Le 2,10)

- *Haec verba angelus dixit pastoribus, quando dei filius natus fuit. Quia mos est, ut scitis, quando alicui terreno principi filius nascitur 79. 24r
- *Haec verba angelus dixit pastoribus, quando filius dei natus fuit. Quia moris (!) est, ut scitis quando alicui terreno principi filius nascitur 2, 30r
- In hac sacratissima nocte, fratres carissimi, sicut omnibus est noctibus, cum Christus dominus in Bethlehem natus fuisset 79, 193v

Evax rex Arabum legitur scripsisse Neroni 251, 80ra

Ex constitutionibus huius sanctae synodi post fidei catholicae confessionem omniumque haeresum detestationem, habes candide lector disciplinae ecclesiasticae institutionem 89, 15*

'Ex diverso'. Oppositio quod fructus pertineant ad heredem et quod legatarius caveat 84, 260rb

*Ex eo regnum dei evangelizatur ... (Lc 16,16). Philosophus octavo Ethicorum dicit, quod magnanimus non exponit de periculo mortis pro inimicis 23, 147rb

Ex his omnibus inferendo concluditur, quod haec dispositio non levis est, sed verenda multum 78, 223va

Ex his, quae mihi per nuntium narrata fuerunt de dispositione generosi viri adolescentis spectabilis domini Vincentini filii, apparet aegritudo ista, non leviter est verenda 78, 138vb

Ex his, quae mihi per scripturam innotuerunt est maxime dubitandum, quod vir iste incidat ptisim 78, 195vb Exaltasti super terram habitationem ... (Sir 51,13)

- *Consuetudo est regum et principum, quod nobiles suos, qui fideliter se circa se gesserunt solent 41, 105vb
- *Verba ista loquitur filius ad patrem gratias agens pro sollemnitate huius diei. Signum sanctae crucis 13, 205v

Exaltent autem in ecclesia plebis ... (Ps 106,32)

- *Dominus Iesus, antequam beatus Petrus (!) praefecisset ecclesiae suae, examinavit eum prius 41, 23vb
- *Dominus Iesus Christus antequam praefecisset beatum Petrum ecclesiae suae ianitorem 27, 62vb
- *Excepit illum in domum suam ... (Le 10,38). Solinus narrat, quod cum Hercules vellet aedificare summo deo templum, ita quod omnes gentes haberent notitiam 23, 129rb

Exceptiones sunt de regula quantum ad materiam, non quantum ad effectum. Dynus. Investitura 84, 343vb Exemplum enim dedi vobis ... (Io 13,15). Quoniam hac nocte celebramus maximam humilitatem Chirsti, quoniam dignatus est lavare pedes 13, 294r

*Exeuntes Pharisaei consilium faciebant ... (Mt 12,14). Hoc evangelium scribitur Matthaei 12. capitulo et legitur feria quarta post dominicam praecedentem, in quo evangelio ponitur malignatio Pharisaeorum 30 285rb

Exi a me ... (Le 5,8). Nota quod per mare mundus figuratur, in hoc mare (!) multi vel quidam piscantur, sed vel capiunt 41, 147va

*Exi et vade hinc, quia Herodes ... (Le 13,31). Seneca in epistola ad Lucilium dicit, quod tibi vitandum praecipue ad turbam illo tuto committeris 23, 140va

Exiens Iesus de finibus Tyri ... (Mc 7,31)

- Dominus noster Iesus Christus volens ostendere peccatoribus, in quanta dum vivunt sunt miseria 13, 71r
- *Evangelium istud tria dicit. Primo quod Iesus de finibus Tyri exivit et per Sidonem ad mare Galilaeae venit 79, 135v
- *Hoc evangelium facit mentionem de duabus civitatibus gentilium, scilicet Tyri et Sidon, sitae quasi 40, 107va
- *Hoc evangelium in quattuor partes dividitur. In prima dicit, quod ex Tyro exivit 17, 115ra
- *Hoc evangelium scribitur Marci septimo capitulo et legitur dominica 12. post octavam pentecostis, quod continuatur ad evangelium praecedentis dominicae sic 30, 267va
- *In verbis huius evangelii quattuor notantur. Primo quod Iesus de Tyro exivit 15, 60va
- *Notandum primo quod hic homo ductus ad illum non fuit mutus vel surdus a nativitate 25, 265vb
- Notandum primo, ut dicunt doctores, quod hic homo adductus ad Iesum non fuit surdus et mutus a necessitate sua 2, 247r
- *Exierunt mulieres cito de monumento ... (Mt 28,8). Hoc evangelium scribitur Matthaei ultimo capitulo et legitur feria sexta post dominicam praecedentem, in quo declaratur resurrectio Christi ex testimonio militum 30, 36rb

Exiit edictum a Caesare Augusto ... (Le 2,1)

- *In isto evangelio describitur tempus nativitatis Christi, quia Christus natus est tempore Caesaris Augusti 40, 9vb
- *Nota Octavianus imperator dictus est 'augustus' primus, quia regnum 12, 55vb
- Notandum est, quod nativitas Christi secundum Eusebium Caesariensem quinque milibus et ducentis annis 13, 272v
- *Secundum historia post mortem Iulii Caesaris, qui a poetis commendatur 12, 61rb
- *Sicut dixit sanctus Bernardus in sermone de epiphania, priusquam appareret 12, 60vb
- *Sicut omnipotens dominus verax est in promissis, ita et misericors et stabilis est in operibus suis 12, 55rb
   Exiit, qui seminat, seminare semen ... s. auch Cum turba plurima conveniret ...
- *In isto evangelio duo notantur. Primo quod quidam exiit seminare semen suum; secundo quod 17, 133rb
- In proxima dominica audistis, quomodo Christus descripsit statum ecclesiae militantis per parabolam 11, 94ra
- *In verbis huius evangelii duo notantur. Primo quod quidam exiit seminare, ut hic 15, 16ra
- *Mystice et secundum glossam loquendo seminator iste est filius dei, qui de sinu patris exiens venit in mundum suum 79, 45r
- Notandum, quod distinctio seminantis in quattuor consideratur. Primo in hoc seminatur optimum 41, 122ra
- Super hunc locum dicit Gregor: Dominus fecit sermonem et exposuit 79, 44r
- *Existimo enim quod non sunt condignae passionis huius temporis ... (Rom 8,18). Augustinus in epistula quarta ad Paulinum ait: Deus cum me adversis rebus exagitat aut merita examinat 16, 98vb

Exivi a patre meo ... (Io 16,28). Nota in verbis istis filius dei duo dicit: esse post exitum suum a patre cum dicit: 'Exivi a patre etc.' 41, 112rb

*Expedit vobis, ut unus moriatur homo ... (Io 11,50). Sanctus Gregorius in verbis propositis scilicet prophetis tangit eorum corda per revelationes 37, 90va

Exponimus atque ordinamus qualiter per unumquemque mensem ${\bf 251},\,26{\rm v}$

Expurgate vetus fermentum, ut sitis nova conspersio ... (I Cor 5,7)

*Apostolus in hac epistola ad spirituale convivium nos invitat. Lucae 15.: Epulari et gaudere oportebat
 19. 66va

- Expurgate ex toto, expurgate extra alios, purgate ultra alios, purgate ut qui post divinitatem praesit 41, 165vb
- *Exspectatio iustorum laetitia ... (Prv 10,28). In verbis huius auctoritatis tria sunt cognoscenda. Primo qui sint isti sancti; secundo quae sit eorum laetitia 2, 375v

Exsultavit Iesus in spiritu sancto ... (Lc 10,21)

 *Hoc evangelium scribitur Lucae 13. (!) capitulo et legitur feria quarta post praedictam dominicam, in quo evangelio ponitur devotorum commendatio 30, 193ra

Exsurge gloria mea, exsurge psalterium ... (Ps 56,9). Vide, quam amicabiliter et dulciter pater alloquitur filium de sua resurrectione, quia secundum glossam haec verba sunt patris ad filium 2, 327v

Fac me, quaeso, omnipotens deus, ita iustitiam indui, uti in sanctorum merear exultatione laetari **76**, 7ra Facies bovis a sinistris ipsorum quattuor ... (Ez 1,10). Sicut dietum fuit in principio evangelii **20**, 133va Facies leonis a dextris ipsorum quattuor ... (Ez 1,10). Secundum quod dietum fuit in principio **20**, 109rb Facite vobis amicos de mamona ... (Le 16.9)

- *In verbis istis beatus Lucas duo facit: Primo docet nos sicut pater filium suum ut amicos acquiramus
   41. 151vb
- *Quadruplicem habet homo amicum, videlicet deum, hominem, angelum, diabolum 79, 128v
   Facta est laetitia magna in populo ... (I Mcc 4.58)
- *Hoc verbum scriptum est in libro Machabeorum et convenit dedicationi. Nota prima dedicatio 41, 194ra
- Hoc verbum scriptum est in libro Machabaeorum et convenit dedicationi, sed nota, quod prima 40, 218ra
   Facta est quaestio ex discipulis Iohannis ... (Io 3,25)
- *Hoc evangelium scribitur Iohannis 12. capitulo et legitur feria quarta post dominicam praecedentem, in quo evangelio Christus ostenditur esse verus Messias ex testimonio Iohannis 30, 462rb
- *Istud evangelium scribitur Iohannis tertio capitulo et legitur feria quarta post dominicam praecedentem, in quo Christus probatur fuisse verus Messias per testimonium Iohannis 30, 43ra
- *Facta sunt encaenia Hierosolymis ... (Io 10,22). Encaenia erat festum dedicationis templi et dicitur encaenia encaeniorum in plurali 37, 83vb
- *Factum est in una dierum docente Iesu ... (Lc 20,1). Hoc evangelium scribitur Lucae 20. capitulo et legitur feria sexta post dominicam praecedentem, cuius sententia formaliter declarata est 30, 320va
- *Factum est in una dierum et Iesus sedebat ... (Lc 5,17). Hoc evangelium scribitur quinto capitulo et legitur feria sexta post festum pentecostis, in quo declaratur virtus divinitatis Christi 30, 124ra
- *Factum est proelium magnum in caelo ... (Apc 12,7). Notandum, quod ecclesia hodie colit festum omnium angelorum et inde nominatur hoc festum 40, 201vb
- *Factum est, ut moreretur mendicus ... (Le 16,22). In istis verbis dominus duo facit. Primo describit finem pauperis Lazari ad consolationem bonorum 41, 142rb

Factum est, ut offerret Cain de fructibus terrae munera domino (Gn 4,3) 26, 278ra

Factum est, ut turbae irruerent ... s. Cum turbae irruerent ...

*Fasciculus myrrhae dilectus meus ... (Ct 1,12). Virgo beata in Christi passione multam habuit amaritudinem. Ideo dicit fasciculus myrrhae 37, 114rb

Febris est calor praeter naturam factus in corde 253, 48r

Febris pestilentialis est calor extraneus, cuius materia est venenosa effecta in sui augmento calefaciens 78, 1ra

*Fecit deus duo magna luminaria ... (Gn 1,16). Notandum est, quod per ista duo magna luminaria possumus intelligere magnos apostolos Petrum 40, 175ra

Fecit etiam rex Salomon thronum de ebore ... (III Rg 10,18). 'Salomon' interpretatur 'pacificus' et significat dominum Iesum Christum, qui est verus pacificus, pacificans omnia, quae in caelo et in terra sunt 2, 320v

*Fecit illum dominus crescere ... (Sir 44,22). Ecce verba, quae leguntur ad honorem beati Gregorii. Competunt ei duplici ratione. Primo ratione eius 41, 27vb

Fenichell I lot, anniß I lot, sies holcz I lot, zimetrern I lot. Die zimetrern und das sies holz 254, 1r

*Fides tua te salvam fecit ... (Lc 7,50). Ambrosius homilia super exameron et Isidorus 13. Ethicorum narrat, quod ista avis phoenix, quando senescit finis vitae suae 23, 118vb

*Fiduciam talem habemus per Christum ... (II Cor 3,4). Apostolus in hac epistula dirimit quandam controversiam, quae maxime (!) erat tempore suo 19, 125rb

Fili hominis, ostende domui Israel ... (Ez 43,10). Haec verba dixit dominus servo suo Ezechiel, predicatori tui praecepit, ut ostendat filiis Israel 41, 205ra

*Fili, tu semper mecum es ... (Lc 15,31). Quamvis dixerit illa verba pater filio suo, qui secum remanserat, ut ipsum placaret 37, 39ra

Filia mea modo defuncta est ... (Mt 9,18). Filia tua est anima tua defuncta per culpa. Tibi manus Christi imponitur per gratiam 79, 164r

Filia populi mei indue cilicio, spargere cinere ... (Ier 6,26). Quamvis sollemnitas quadragesimalis in sequenti dominica inchoetur, ecclesia tamen has quattuor dies 37, 1ra

Filioli, adhue modicum vobiscum sum ... (Io 13,33)

 Hoc evangelium scribitur Iohannis 14. capitulo et legitur feria sexta post dominicam praecedentem, in quo Christus pronuntiat suum recessum discipulis suis per mortem 30, 478vb

*Istud evangelium scribitur Iohannis 13. capitulo et legitur feria sexta post dominicam praecedentem, in quo evangelio Christus pronuntiavit suam mortem futuram et recessum ab ipsis discipulis **30**, 49va

Filium adultum instituit et quandocumque sine liberis decesserit per exsecutores, quos nominavit 84, 219rb *Filius enim regis est mortuus ... (II Sm 18,20). Plus libet flere, quam distinguere verbum hoc, cum mors nullam distinctionem fecerit in hoc iusto. Isaias: 'Iustus perit et non est, qui recogitet in corde suo' (Is 57,1) 79, 80r

Filius hominis tradetur gentibus et illudetur ... (Le 18,32). In praecedenti dominica audistis plura de semine verbi dei, quomodo solum quarta pars fructum 11, 99rb

Firmiter credere debemus et simpliciter confiteri, quod unus solus verus est deus aeternus immensus 21, 2r Flagellum equo et camus asino ... (Prv 26,3). His verbis docet nos Salomon, ut verbis et verberibus proximos trahamus ad bonum exemplum 4, 46ra

Flete cum flentibus ... (Rm 12,15). Sicut dies hesterna instituta est, ut cum sanctis gaudeamus et pro gloria eorum sempiterna 13, 216r

Florentinus commisit homicidium in civitate Bononiae et idem de eo crimine est accusatus 84, 231rb Fons parvus crevit in fluvium magnum ... (Est 10,6)

- *Nota historia talis somniavit Mardocheo: duos dracones pugnare contra se, ad quorum clamorem 41,
 31rb

 Nota quando diabolus decepit primos parentes, ut propter peccatum eiecti essent extra paradisum 40, 158va

Formulas spiritalis intellegentiae componendas tibique mittendas pro studio paternae erga te sollicitudinis 245. 14r

Fortitudo et decor indumentum eius ... (Prv 31,25). In verbis istis commendatur beata Lucia in duobus. Primo commendatur in fortitudine, cum dicit 'Fortitudo' 79, 184v

*Fortitudo mea et laudatio mea dominus ... (Ps 117,14). Secundum doctrinam beati Bernardi non est detestanda, sed optanda infirmis, quae Christi virtute firmatur 4, 181r

Franciscus de Toledo Iohanni de Rochyczana salutem in ipso articulo recessus ab illa civitate nostra 35, 103ra

'Fraternitatis'. Hanc decretalem repetivi in studio Florentino, quam omisi in scribendo 84, 345va

*Fratres tui stant foris volentes ... (Le 8,20). Philosophus octavo Ethicorum dicit, quod illi, qui amat, est multum delectabile videre amicum 23, 120va

Fugit impius nemine persequente, iustus ... (Prv 28,1). His verbis ostendit Salomon miseriam malorum, qui nullas (!) sunt securi, sed semper timent 4, 65ra

*Fuit homo missus a deo ... (Io 1,6). Non consueverunt magni domini mittere ad magna negotia nisi sollemnes nuntios et legatos 13, 167v

*Fuit in diebus Herodis regis Iudaeae sacerdos ... (Lc 1,5). Hoc evangelium scribitur Lucae primo et legitur in vigilia nativitatis Iohannis baptistae 29, 128ra

Für da β haubt nasen ohren mundt augen brusst völl grimmen schiessen $256,\,45$

Fur die wasersucht und zerpleren pauch nim allant wurtz 240, 10r

Fur weetag, flüß und rött der augen sol man nemen guet faist wachtl
n ${\bf 254},\,70{\rm r}$

Galienus inquit: Intentio [in creand]o caput non [est c]erebrum 260, 1ra

Galli, inquit, antiquitus a condore corporis Galatae nuncupabantur. Hinc utique Galatiae provinciae 245, 13r

Gamallus adolescens honorabilis civis Vincentius laborat dispositione dati componali, scilicet et complexionali 78, 134ra

*Gaudeamus, quia venerunt nuptiae agni ... (Apc 19,7). In verbis istis agitur de nuptiis spiritualibus, quae fuerunt inter Christum et beatam Agatham 27, 16va

Gaudebit cor vestrum et gaudium vestrum nemo tollet ... (Io 16,22). Haec verba Christus dominus dixit discipulis suis, postquam eis praedixit multas tribulationes 11, 149rb

*Gaudete autem, quod nomina vestra scripta sunt ... (Le 10,20). Hyricius in suis divinationibus dicit, quod apud Romanos erant antiquitus duo nomina famosa. Unum erat nomen honoris et gaudii 23, 127ra

*Gaudete cum gaudentibus, flete cum flentibus ... (Rm 12,15). Duo festa pariter agit ecclesia. Festum omnium sanctorum et festum omnium mortuorum. Primum 27, 47ra

Gaudete et exultate, quoniam merces vestra ... (Mt 5,12). Deus salutem nostram desiderans, Iesus verbi exhortatione hoc a nobis exigit et requirit 13, 345v

Gaudete in domino semper. Iterum dico gaudete ... (Phil 4,4)

*Augustinus ostendens, quid est verum gaudium super psalmum 144., sic ait de quocumque alio bono 16,
 0_{V2}

- *In verbis istis apostolus hortatur nos, ut gaudeamus in domino et hoc contra festum instans 41, 111vb
- *Moraliter ad aedificationem nostram circa hanc partem tria videamus 19, 12va
- Nota quod vir iustus debet in domino gaudere dupliciter. Primo, quod subditum est tam bono domino 41, 112ra
- Notandum est, quod triplex est gaudium, scilicet carnale, spirituale et aeternale 2, 22v
- *Verba ista licet modica sint serie vocis, multa tamen sententia sunt et intellectu 15, 5va
- *Vere si dissimulare volumus, magnum gaudium instat toti populo christiano de nativitate **19**, 12rb Gaudium erit coram angelis dei ... (Lc 15,10)
- In his verbis dominus hortatur nos ad paenitentiam post lapsum. In proxima enim dominica 11, 203rb
- Nota quod octo sunt genera paenitentium, quorum septem damnantur et octavum salvatur 41, 144vb
- *Si angeli dei gaudent de nostra conversione, et nos debemus gaudere de eorum glorificatione 41, 193ra Generatio, cuius excelsi sunt oculi ... (Prv 30,13). His verbis docet nos Salomon, ut diligenter caveamus ab omni superbia, quae angelum eicit de caelo et hominem de paradiso 4, 98rb

Generatio, quae patri suo maledicit ... (Prv 30,11). His verbis inducet nos Salomon ad honorem parentum, quia hoc est primum praeceptum secundae tabulae 4, 94vb

Generatio, quae sibi munda videtur ... (Prv 30,12). His verbis docet nos, ut ita vivamus, ut de operibus nostris habeamus bonam conscientiam coram deo et non gloriemur de laude hominum 4, 96va

Generosa domina uxor domini Simonis de Porto laborabat sibilo in sinistra aure eius continuo fixo 78, 210rb Gichtbrichtig: In hand und fiessen bin ich fürwar khrumb und gichtbrichtig, han vill jahr 258, 120

Gloria patri et filio et spiritui sancto. Haec sunt verba ecclesiae, quae laudat ipsum patrem et filium et 15, 40rb

Glorietur simul humiles in exaltatione sua ... (Iac 1,9). In verbis istis diligenter expositis tria commendantur, ad ipsi (?) episcopi et confessoris. Commendatur enim 41, 237ra

Glorificavit eum in conspectu regum ... s. Magnificavit eum in conspectu regum ...

Gloriosa dicta sunt de te civitas dei ... (Ps 86,3).

- *Hominem ex duabus naturis dicimus esse compositum. Una spirituali, altera corporali. Et auctoritas clamat et ratio confirmat et circa experientia nobis probat 4, 173r
- Memini me in priori sermone huius festi aliqua dixisse de his, quae gloriosam desiderabilem 25, 372va

Gloriosa virgo martyr Dorothea ex patre Dorotheo et matre Theodora progenita est ex nobili sanguine 40, 216va

Gott der herr ist inn seinem gottlichen wesen ein gar großes feuer unnd überaus helles liecht 223, 101r

Gratia dei et misericordia ... (Sap 4,15). Haec epistula legitur de sanctis martyribus, quia ipsi prae omnibus deum eligerunt, ideo eius misericordiam sunt secuti 4, 66vb

Gratia domini nostri Iesu Christi et caritas dei ... (II Cor 13,13)

- Haec verba dicit apostolus de sancta trinitate, cuius hodie festivitatem celebramus et priusquam de sancta trinitate 13, 314r
- *Tam in evangelio quam in epistula exprimitur trinitas divinarum personarum cum suis appropriatis 19,
   94ra

Gratia domini nostri Iesu Christi, caritas dei ... (II Cor 13,13)

- *Gratia pertinet ad filium, caritas ad patrem, communicatio ad spiritum sanctum 15, 39ra
- *In verbis his apostolus duo facit. Primo enim beneficia sanctae trinitatis notificat, cum dicit 15, 39ra
- *Gratia domini nostri Iesu Christi vobiscum ... (Rm 16,20). Haec verba dixit beatus Paulus, qui usque ad tertium caelum raptus fuit et ibi multa secreta vidit 79, 102r

Gratias agere debemus deo semper ... (II Th 1,3). Haec epistula legitur de sanctis martyribus, quia ipsi talia et tanta sustinuerunt pro Christo, pro quibus merito debemus Christo agere gratias 4, 32ra

Gratias ago deo meo semper pro omnibus vobis ... (I Cor 1,4)

- *Augustinus super psalmum 128. sic inquit: 'Numquid parum deo grati esse debemus' 16, 140ra
- *Hic incipit prima epistula ad Corinthios, in qua praemissa salutatione ponit exordium 19, 141ra

Gratias ago pietati summaeque bonitati ac dilectioni tuae, domine, deus meus, pro illa immensa bonitate ac dilectione $\bf 224,\,119v$

Gratis accepistis, gratis date ... (Mt 10,8). In hoc evangelium legitur de sanctis apostolis, quae ipsi primo et principaliter fecerunt, quae in eo scripta sunt 4, 27rb

Grůzz in grůzz verlözzen vor ståtter lieb uberflozzen 5, 75v

Habens filiam naturalem cum muliere, cum qua poterat habere extraneum heredem 84, 222vb Habentes donationes secundum gratiam, quae data est ... (Rm 12.6)

- *Augustinus libro primo de verbis domini sermone septimo sic ait: 'Cave, Christiane, cave superbiam' 16, 20rb
- *Intellectus huius epistulae dependet ex superioribus, scilicet ex epistula dominicae praecedentis 19, 28va
   Habet hoc proprium ars quaelibet, ut faciliori compendio ad finem ducat optatum admirari praeterea 18, 290r

*Habete fidem dei ... (Mc 11,22). Hoc evangelium scribitur Marci nono (!) et legitur feria quarta post dominicam praecedentem, in quo evangelio ostenditur, quantum ipsa fides operatur in homine 30, 402ra

Habete fiduciam. Ego sum. Nolite timere ... (Mt 14,27). Ista verba possunt esse Mariae virginis cum benigne alloquitur: Omnis, qui in mari id est in tribulatione 19, 285ra

Haec dominica vocatur primo dominica laetitiae et significat septimam aetatem, in (!) laetabimur in caelesti Hierusalem cum domino 2. 98r

Haec est dies praeclarus, in quo salvator apparuit. Praesentis diei festivitas, fratres carissimi, non minus est celebris, quam nativitas domini 79, 195r

Haec est enim voluntas dei ... (I Th 4,3). Olim David oravit dicens: 'Doce me facere voluntatem tuam.' (Ps 142,10) Et nunc misericors deus per apostolum 79, 53v

*Haec est victoria, quae vincit mundum ... (I Joh 5,4). Malleus haereticorum Augustinus libro tertio de verbis domini sermone 23. sic inquit: Medicina 16, 69va

Haec est virgo sapiens et uno de numero prudentium (vgl. AH 45a/50, Ant. ad primam). In verbis praemissis commendatur beata Margareta a sua virginitate sapienti et prudenti 2, 349v

Haec generosa domina aegrotat ulceribus in vesica, quae non appareat profunda multum, ut ex iudicio urinarum 78, 107ra

Haec honestissima domina laborat artetica, quae pendet a materia multas (!) infusa in nervis et musculis 78, 226ra

Haec locutus sum vobis ... (Io 16,1). Hoc evangelium legitur de sanctis apostolis, quia ipsi fuerunt praecipui observatores divinorum praeceptorum 4, 22r

*Haec mando vobis, ut diligatis invicem ... (Io 15,17). Hoc evangelium scribitur Iohannis XV. et legitur in vigilia plurimorum apostolorum. In quo dominus Iesus hortatur 29, 150ra

Haec, quae praemisi, sunt generales integrationes, nunc ad spiritualem accedamus peccatorum principalium. Et primo de superbia 79, 241v

*Haec sunt verba mea ... (Lc 24,44). Hoc evangelium scribitur Lucae ultimo capitulo et legitur feria sexta post dominicam praecedentem, in quo describitur ascensio Christi secundum Lucam 30, 86ra

*Hanc autem filiam Abrahae ... (Le 13,16). In omnibus rebus moralibus et naturalibus ista est regula generalis: Quidquid ligatur per virtutem, iustius solvitur per virtutem superiorum 23, 138rb

Herman der erst thumbbrobst ist erwelt worden bey erczbischoffs Chunrads zeiten 232, 4r

Herodes, cum a magis audisset magnifica de puero, cogitavit omnes pueros perdere, qui erant in Bethlehem 27, 124rb

Herodes enim tenuit Iohannem ... (Mt 14,3).

- *Notandum, quod sicut Herodes Iohannem corporaliter vinxit et occidit, ita diabolus quemlibet 41, 80rb

- Per Herodem mystice intelligitur diabolus et quia Herodes virum iustum 27, 78rb

Hiaena est animal quadrupes silvestre bifidum 250, 60v

Hic autem, quod maneat in aeternum ... (Hbr 7,24). Haec epistula legitur de uno confessore, qui fuit pontifex, quia ipsi hoc ita vixerunt, quod in caelo acquisierunt sempiternum sacerdotium 4, 78va

Hic est calix novum testamentum in sanguine meo ... (Le 22,20)

 Inter ceteras causas, propter quas nova testamenta fiunt et vetera mutantur, est illa, quae novis amicis vel parentibus 23, 164ra

- *Sanguis Christi, qui confirmavit novum testamentum, fusus est pro nobis 37, 105ra

Hic est dicendum de quattuor complexionibus hominum in mundo viventium, de moribus et statu et vita eorum 2, 413r

*Hic est filius meus dilectus ... (Mt 17,5). Habet Christus in caelis patrem sine matre et in terris matrem sine patre 37, 23rb

*Hic est filius meus electus ... (Le 9,35). Augustinus super psalterium dicit, quod nihil tantum expedit animae sicut oboedientia 23, 124rb

Hic est heres ... (Lc 20,14). Iura ecclesiastica dicunt, quod si aliquis pater fecit votum et subsidium terrestre et morte praeventus vel alia causa impeditus 23, 158ra

Hic est Iohannes evangelista unus etc. Huic evangelio, quod est ceteris perfectius, ut patet ex praedictis 20, 189rb

*Hic est sanguis meus novi testamenti ... (Mt 14,24). Omne testamentum, sicut dicitur Hebraeorum nono, confirmatur morte testatoris et ideo voluit 37, 102vb

Hic iam quaeritur inter dispensatores ... (I Cor 4,2)

 *In verbis praemissis notandum est, quod unicuique dispensatori duo sunt necessaria, scilicet bonitas et fidelitas 27, 38ra

 *In verbis propositis notandum est, quod unicuique dispensatori duo sunt necessaria, videlicet bonitas et fidelitas 2, 363r

Hic notatur doctrina apostolorum, scilicet symbolum. Et dicitur 'symbolum' graece, 'collectio' latine, quia 4, 113r

*Hic peccatores recipit ... (Le 15,2). Solinus dicit, quod in omnibus circumscriptis et praelibatis clementia vincit omnia. Unde ipse narrat libro tertio de quodam rege 23, 143va

Hie tractatus de duobus fratribus simul habitantibus simul habitantibus (!) in duas partes principaliter dividitur 84, 118va

Hilarion ortus vico Thanthae, qui circiter quinque miliariis a Gaza urbe Palestinae ad austrum situs 36, 191va

Hippocentaurus quidam, cum per eremum herbas pasceret, bibebat aquam de fonte 251, 3v

Hirschenlöber brate die auf ein rosst das kein aschen darzue komme 256, 66

His, qui de phlebotomia considerant unum 228, 214va

Hoc enim sentite in vobis ... (Phil 2,5)

- *Lux doctorum Augustinus libro De conflictu vitiorum capitulo primo sic inquit: Memento quod sis humilis 16, 62va
- Nota, quod secundum Wilhelmum in Rationali haec dominica in tribus est privilegiata 2, 107v
- Quamvis ordo noster solum hanc epistulam hodie legit, quae humilitate dominicae passionis 19, 63va
- Quando caput dolet, omnia membra debent condolere et debent cum capite dolorem sentire. Hoc ipsum iubet hodie beatus Paulus apostolus 79, 68r

Hoc est praeceptum meum ut diligatis ... (Io 15,12)

- *Hoc evangelium scribitur Iohannis 15, et legitur in festivitate unius apostoli in communi 29, 148vb
- In verbis propositis duo facit salvator noster discipulis suis et apostolis. Primo invitat eos 41, 232ra
- Quattuor esse caritate amanda. Augustinus docet De doctrina christiana: Deus noster amamus (!) proximus et nostrum corpus, sed primo et super omnia amandus est deus 4, 234r
- Quomodo Christus nos dilexit nisi quod se in mortem pro nobis dedit, unde Christus est pro nobis 41,
   225va

Hoc facite in meam commemorationem ... (Lc 22,19; I Cor 11,24)

- *Et in hodierna epistula dominus noster Iesus Christus de hoc mundo per passionem suam 12, 307va
- *Hodie peragimus festum dei spiritus sancti, qui est tertia persona in trinitate, quod quilibet homo 40,
   79rb
- Per illa verba dominus et salvator noster ordinavit apostolos in sacerdotes, dans eis et omnibus 18, 232va;
   23, 194va;
   29, 345vb
- *Sacramentum mei corporis sumite, quoad fideles et conficite, quoad presbyteros 12, 308ra

Hodie beata virgo Maria puerum Iesum praesentavit in templum et Simeon repletus spiritu sancto 41, 260vb *Hodie dominus nomen tuum ita magnificavit ... (Idt 13,25). Verba ista secundum litteram dicta sunt de vidua Iudith et leguntur in libro eiusdem 40, 189rb

Hodie incipiam te exaltare coram omni populo Israel ... (Ios 3,7). Verba proposita scripta sunt Iosue tertio et sunt verba salvatoris nostri alloquentis ipsum Iosue 27, 90va

*Hodie magnificata est anima mea ... (Idt 12,18). Verba haec putatur dicere beata virgo Maria, quando ad caelum fuit elevata, adducta, assumpta 13, 194v

Hodie salus huic domui facta est ... (Lc 19,9)

- Nota dicit facta est salus illi ecclesiae, quando episcopus eam dedicavit, in qua nihil aliud fieri debet 41, 186vb
- $-\ \ *Nota salus facta est isti ecclesiae, quando episcopus eam dedicavit, in qua nihil aliud fieri debet {\bf 41}, 201 value aliud fieri debet {\bf 42}, 201 value aliud fieri debet {\bf 43}, 201 value aliud fieri debet {\bf 44}, 201 value aliud fieri debet {\bf 45}, 201 value aliud fieri$
- Notandum, quod triplex est domus dei, scilicet materialis ut ecclesia, spiritualis ut homo sanctus 41, 202rb

Homo est optimus eorum, quae sunt in mundo, inquit Philosophus, philosophorum princeps 242, 45r

*Homo quidam descendebat ab Hierusalem ... (Lc 10,30). Sancti dicunt, quod iste, qui descendebit (!), significat genus humanum vel peccatorem. Hierusalem interpretatur visio pacis 23, 128rb

Homo quidam erat dives et indue batur $\dots$ (Le 16,19)

- *Circa hanc primam evangelii partem notandum, quod dives ille non memoratur res suas iniuste 25, 234ra
- Circa hoc evangelium nota, quod non legitur, quod res suas iniuste acquisierit et possederit, sed quia inutiliter expendidit et hoc 2, 182r
- Cum quadam vice praedicatorem (!) Iesus vidit in populo quosdam Pharisaeos, qui erant avari 13, 51r
- *Dicitur Ecclesiasticus XXXI.: 'Beatus dives, qui inventus est sine macula'. (Sir 31,8) Certe dives iste de triplici macula reprehenditur 79, 105r
- *Evangelium istud dominus duabus de causis proposuit, scilicet ad consolationem bonorum pauperum et ad confusionem divitum 79, 103v
- *Hoc evangelium dominus duplici de causa proponit. Primo ad malorum divitum confusionem 15, 40vb
- *Hoc evangelium scribitur Lucae decimo et legitur in prima dominica post octavam pentecostis, in qua incipit quarta pars illorum quattuor temporum 30, 143rb
- *Istud evangelium duplici de causa dominus proposuit. Primo propter confusionem malorum 17, 103vb
- Notandum quod quattuor fuerunt reprehensibilia in isto divite, quae adhuc sunt in multis divitibus 41, 142vb

- *Secundum beatum Augustinum status hominis tripliciter consideratur, scilicet in vita, in morte **37**, 32rb Homo quidam erat dives, qui habebat vilicum ... (Le 16,1)
- *Evangelium istud tria dicit. Primo quod homo dives habebat vilicum 79, 125r
- *In verbis huius evangelii duo notantur. Primo quod homo dives vilicum habuit 15, 55va
- Istud evangelium in duas partes dividitur. Primo dicit, quod vocavit eum et ait illi 17, 106vb
- *Hoc evangelium includit se (!) duas partes. Primo dicit Iesus de una parabola, in secunda Iesus 40, 99vb
- *Hoc evangelium scribitur Lucae 16. capitulo et legitur dominica nona post octavam pentecostis et continuatur ad dominicam praecedentem sic 30, 241va
- *Notandum, quod haec parabola secundum Nicolaum de Lyra ad hoc inducitur, ut per eam intelligatur
   25. 259va
- Postquam dominus Pharisaeis dixerat parabolam de dragma et ove perdita et de filio prodigo, incipit dicere ad discipulos suos parabolam praesentis evangelii 2, 233r
- Secundum dicta philosophorum quilibet debet habere unum amicum et unum inimicum 13, 66r

Homo quidam erat paterfamilias qui plantavit vineam suam ... (Mt 21,33)

- *Exponendo illud evangelium litteraliter, sicut exponunt glossae dicendum, quod pater familias 37, 35ra
- Per illam vineam potest intelligi omnia, quae paterfamilias, id est deus in corpore humano plantavit 37,
   36rb

Homo quidam fecit cenam magnam ... (Le 14,16)

- *Cum dominus invitatus fuisset per quendam Pharisaeum et sanasset hydropicum 25, 237ra
- *Dicit apostolus: 'Beati, qui ad cenam agni vocati sunt.' (Apc 19,9) Duplex est corona, videlicet gratiae et gloriae 79, 107r
- Dominus noster Iesus Christus, qui in mundum venit peccatores salvos facere, quam diu fuit 13, 52v
- Haec verba possunt accipi de Christo et de sacramento corporis eius. Hoc sacramentum dicitur cena magna 13, 289r
- *Hoc evangelium in quinque partes dividitur. In prima parte dicit, quod homo quidam fecit cenam 17, 104ra
- *Hoc evangelium scribitur Lucae 14. capitulo et legitur dominica secunda post octavam pentecostis, quae etiam signat tempus peregrinationis 30, 155va
- *Homo ille deus est et cena magna est refectio vitae aeternae. Lc 22(,29): Ego dispono vobis 25, 240rb
- *In evangelio dominus tria dicit. Primo quia dives quidam fecit cenam magnam. Secundo quia ad eandem multos vocavit 79, 108r
- *In verbis huius evangelii quinque notantur. Primo quod quidam homo cenam magnam fecit 15, 42ra
- Ista cena tripliciter exponitur. Primo secundum Augustinus (!) cena significat aeternam praemiam 17,
   121rb
- Nota iste est Christus deus et homo, qui fecit cenam magnam, quod sacramentum corporis et sanguinis sui instituit 79, 171r
- Nota iste homo est Christus, qui nobis aeternam vitam praeparavit et beatus, qui ad illam perveniret 41,
   144ra
- Nota quod invenimus quadrupliciter cenam. Prima est corporaliter, secunda est spiritualis 41, 143rb
- Nota quod sacramentum dominici corporis dicitur cena magna propter tria. Primo propter 41, 127rb
- Nota quod vita aeterna dicitur esse propter quattuor proprietates cenae. Primum est quia cena 41, 143vb
- Postillam evangelii huius require dominica secunda post pentecosten. Sequens autem materia ad idem pertinet evangelium 18, 96ra; 28, 1ra
- *Pro intellectu huius evangelii est considerandum, quod dominus Iesus Christus, qui venerat 40, 85vb
- Tangit autem beatus Lucas quattuor circa deum valde commendabilia, scilicet ipsius largitatem in praeparatione magnae cenae 79, 170v
- *Homo quidam habuit duos filios et dixit adolescentiori ...(Lc 15,11). In isto evangelio fit mentio de filio prodigo averso et post ea converso et de patre benigno 37, 37va

Homo quidam nobilis abiit in regionem ... (Lc 19,12)

- *Hoc evangelium scribitur Lucae 19. capitulo et legitur de confessore et pontifice, in quo Christus proponit 29, 196vb
- In istis verbis tria tanguntur. Primo tangitur generose gaudium propaginis, quia 'homo nobilis' 23, 155vb
   *Homo quidam peregre proficiscens ... (Mt 25,14). Hoc evangelium scribitur Matthaei 25. et legitur etiam in festivitate pontificis et confessoris, ubi describitur 29, 193vb
- *Honora medicum propter neccessitatem ... (Sir 38,1). Cum multas neccessitates Constantinus imperator
- Honorabilis vir Anthonius de Sancto Iohanne laborat dispositione capitis a materia cholerica per modum evaporationis ad caput delata et proprie per colligentia 78, 133va
- Hora est iam nos de somno ... (Rm 13,11). În hac epistula invitat nos apostolus ad quattuor. Primo monet nos de somno surgere peccati 79, 11v

*Hortamur vos, ne invanum gratiam dei recipiatis ... (II Cor 6,1). Sicut de Ecclesiastis tertio 'Omnia tempora tempus habent, et ideo omni tempore debemus' 19, 50ra

*Hos duodecim misit Iesus ... (Mt 10,5). Hoc evangelium scribitur Matthaei decimo et legitur in festivitatibus plurimorum apostolorum 29, 152ra

*Hosanna filio David ... (Mt 21,9). Hic tria sunt consideranda. Primo quod Iesus in Hierusalem venit, secundo quod floribus et palmis 13, 283v

Hostiae impiorum abominabiles ... (Prv 21,27). His verbis docet Salomon unde sit danda elemosina, scilicet ex rebus iuste acquisitis 4, 15v

Huc inclina abstolle (!) gloriose dei confessor Matthias, tuas aures. Peccavi et ad horam pepercisti **36**, 226vb Humanum dico propter infirmitatem ... (Rm 6,19)

- *Augustinus libro de salutaribus dogmatibus sie inquit, ut caro nostra subiecta sit semper animae 16, 108rb
- *Tria solent homines a dei servitio amovere: Primum est magnus labor in serviendo, quia ut dicitur 19, 113vb

Humanum genus ad hoc unum procreatum reor, suum ut creatorem dignoscat 5, 43r

Humiliamini igitur sub potenti manu dei ... (I Pt 5,6). In hac epistula ponuntur tria. Primum est causa, quae exaltat hominem in vitam aeternam et est humilitas 2, 195r

Humiliamini sub potenti manu dei, ut nos exaltet ... (I Pt 5,6)

- *Augustinus libro quinto homilia 35. sic ait: Si non dedit dominus quibusdam mortuos suscitare 16, 98vb
- Nota in his verbis beatus Petrus tria facit. Primo hortatur ad humilitatem, secundo ostendit 41, 145vb
- *Sicut dicit apostolus secundi Corinthiorum decimo, arma militiae nostrae non sunt carnalia 19, 103va

Iacob dilexi, Esau autem odio habui ... (Mal 1,2; Rm 9,13)

- *Ista verba loguntur (!) de Iacobo et Esau, possunt tamen exponi de beato Iacobo apostolo. Per Iacob interpretatur 27, 32vb
- *Licet verba ista dicantur de Iacob et Esau, possunt tamen exponi de beato apstolo et Herode 41, 66vb
   Iacobus habens domum suam bassam vult eam elevare, oportet per Antonium 84, 275va
- *Iam die festo mediante ascendit Iesus in templum ... (Io 7,14). Quidam eorum inter Iudaeos erant diversi, qui de Christo diversimode sentiebant, sicut patet 37, 59vb

Iam longis fere temporibus viris complexionis adeo intensivae caliditate secundum cor, hepar, renes et omnia membra corporis, mici occurrisse 78, 211ra

*Iam non dico vos servos ... (Io 15,15). Quando princeps aliquis experitur fidem militis sui, consuevit eam coram amicis suis commendare 41, 76rb

Iam quidem pervenimus ad explicationem relationis aegritudinum, quae sunt a summitate capitis **260**, 93vb Ibat Iesus in civitatem, quae vocabatur Naim ... (Le 7,11)

- Circa quam nota, quod cum dominus noster Iesus Christus praedicasset in Capharnaum civitate 13, 77r
- *Hoc evangelium scribitur Lucae septimo capitulo et legitur dominica 16. post octavam pentecostis et continuatur ad evangelium praecedentis dominicae 30, 320va
- *In hoc evangelio septem notantur. Primo quod Iesus ibat; secundo quo ierit 17, 116vb
- *In verbis huius evangelii septem sunt notanda. Primo quod Iesus ibat; secundo quo ierit 15, 66rb
- *Mediator dei et hominum Christus Iesus pro nobis factus homo opera sua ita temptavit, ut in uno 40, 114rb
- Notandum in principio huius evangelii, dicit Gregorius Nissenus: resurrectionis experimentum 25, 276rb
- Notandum, quod dominus noster Iesus Christus volens nos informare de resurrectione mortuorum. Non hoc facit per verba, sed etiam per miracula 2, 262v
- *Quia historia istius evangelii nota est et plena, ideo ad moralia transeamus 37, 65vb
- *Ibat Iesus per civitates et castella ... (Le 13,22). Hoc evangelium scribitur Lucae 13. capitulo et legitur feria sexta post dominicam praecedentem, in quo evangelio ostenditur fructus ecclesiae proveniens 30, 287rb

Ibi continentur septem petitiones orationis dominicae et cuilibet correspondent 32, 97va

Ich Leonhart Egklzain der leyttrichter zu Schladiming bekhenn und thue khund offennlich mit dem brieff allen den 171, 4r

Ich pin ein brieff und pin ein pott | daz ich werb daz geb got 5, 76r

Ieiunia quattuor temporum a Calixto papa instituta sunt. Fiunt autem haec ieiunia quater in anno 41, 109ra Ieremias: Patrem invocabitis, qui terram fecit et condidit caelos 32, 98v

*Iesu, fili David, miserere mei ... (Le 18,38). Isidorus 13. dicit, quod in Sardinia est quidam fons tantae virtutis, quod si est aliquis patiens dolorem in oculis, lavaret se aqua illius fontis 23, 153va

Iesu, praeceptor, miserere nobis ... (Lc 17,13)

- *In verbis istis duo notantur: Primo leprosorum istorum infirmitas, secundo curatio ipsorum 41, 156rb
- *Iura civilia et canonica volunt, quod quando data est aliqua scientia vel sententia contra aliquem dereputare se gravari 23, 150ra

Iesum quaeritis Nazarenum crucifixum ... (Mc 16,6)

- *Dominus in hac vita nobilem habuit societatem, scilicet apostolos et quasdam sanctas mulieres 37, 117rb
- In evangelio hodierno iam novissimo die veneris audistis horribilem, immo miserabilem mortem 11, 133va
- Notandum, quod Christus quinque causas (!) surrexit. Primo ad suae potentiae ostensionem 41, 129vb
- *Iesus autem inclinans se deorsum digito scribebat ... (Io 8,6). Ista inclinatio Chrsiti significat humilitatem, qua intantum se inclinavit, quod in uterum virginis 37, 56ra
- *Iesus baptizatus confestim ascendit ... (Mt 3,16). Nota effectus baptismi. In evangelio isto quattuor manifestantur. Primum est gratiae infusio 41, 117ra

Iesus clamans voce magna emisit spiritum ... (Mt 27,50)

- *Circa passionem Christi quinque sunt notanda. Primo cur dominus potius per lignum mori voluit 17,
- De morte Christi quattuor sunt consideranda. Primo cur dominus potius per lignum quam per aliam mortem 13, 298r
- *In verbis his possunt quinque notari, primo cur dominus potius per lignum mori voluit 15, 26ra
- *Iesus fatigatus ex itinere sedebat ... (Io 4,6). Dum dominus noster per diversa loca predicando discurreret et quadam vice fatigatus esset 37, 52rb

Igne me examinasti ... (Ps 16,3)

- Est ignis tribulationis purgantis, temptationis probantis, eruditionis illuminantis 224, 119r
- *Hoc verbum praedicari potest ad laudem beati Laurentii, qui amore Christi crematus fuit 13, 191r
- *Inter omnia elementa ignis maxime est activus, eo quod plus ceteris habeat de forma et minus de materia 4, 216r
- Nota, quod beatus Laurentius habuit quadruplicem ignem intra se et propter hoc non timuit minas Decii **27**, 75vb
- *Ignem veni mittere in terram ... (Le 12,49). Ille magnus medicus dicit Constantinus, quod contra apostema controsum (recte cancerosum) debet uti igne et torrefactione 23, 137ra
- *Ille autem servus qui ... (Le 12,47). Philosophus primo Ycanomorum (!) dicit, quod ad bonum servum tria requiruntur, scilicet opus, poena et cibus 23, 136va
- Illi autem qui digni habebuntur ... (Le 20,35). Nos videns, quod natura omnibus animalibus dedit, quod simile sociatur simili, dissimilia se fugiunt 23, 159va

Illi, qui sententias illius de assiduis relatas scripserunt 226, 100ra

Illustri domino Roberto serenissimi domini Hierusalem et Siciliae regis primo 261, 214va

Im Januar soll man niechtern ein gueten wermuoth wein drinckhen 255, 272

Im namen unsers genedigen fürsten und herrn soll cantzler die lechen leichen und der secretari all fäll und gefell einschreiben die lechen büecher 173, 8r

Imber, negl, muscatnus 255, 281

Imitatores mei estote, fratres, et observate eos ... (Phil 3,17). Haec est secunda pars totius narrationis istius epistulae ad Philippenses, in qua quidem invitavit 19, 152vb

*Impiorum Iudaeorum crudelitas non fuit satiata iniuriis et incommodis, quas innocenti domino 25, 168vb Impleamini agnitione voluntatis dei ... (Col 1,9). Lux doctorum Augustinus libro De oratione dominica sic quit (!): Voluntas dei, quam Christus fecit 16, 156ra

Implevit eum spiritu sapientiae ... (Sir 15,5). Et ad communicandum istius doctoris regratiatur in officio, in quibus verbis tanguntur duo 41, 239rb

*Impossibile est, ut non veniant scandala ... (Lc 17,1). Hoc evangelium scribitur Lucae 17. capitulo et legitur feria sexta post dominicam praecedentem, in quo evangelio ostenditur, quomodo 30, 151rb

In auribus insipientium ne loquaris... (Prv 23, 9). His verbis docet nos Salomon, ut, quam possumus, declinamus superbos et sceleratos homines 4, 24r

In Beelzebub principe daemoniorum eicit daemonia ... (Le 11,15)

- Iudaei miracula Christi depravabant et ea principi daemoniorum attribuebant, quem Beelzebub 37, 133rb
- Nota quod sunt principes inter daemones et nota qualiter expellantur. Circa primum nota 41, 124rb

In bonis iustorum exultabit civitas ... (Prv 11,10). Ut verba ista ad festivitatem hodiernam intelligamus, notanda sunt quattuor. Primo qui sunt iusti 79, 204v

In caritate perpetua dilexi ... (Ier 31,3). Verba proposita bene conveniunt beato Iohanni evangelistae, quod dominus 27, 59ra

In causa vertente Utini inter Georgium et Iohannem fratres contra et heredes Blasii petentes 84, 278ra

In Christi nomine. Amen. Factum sic se habet: Potestas civitatis Forlivii formavit inquisitionem 84, 271 va In dem buech Circa instams beschrieben und die maister und sprechen das salvia von natur ist haiβ an den ersten grot 240, 3r

In dem nam gotes Amen. Wann als der czwelifpot spricht, als wir tragen dy pildung der erden also tragn wir auch pildung der hymel und aber sand Pauls hat gesprochn 74, 2r

In der collickh ist ihr samen under hönig sehr bequem 255, 193

*In diebus illis exsurgens Petrus ... (Act 1,15). In hac epistula, quae hodie legitur, duabus personis, scilicet de Iuda, qui de honore apostolatus **40**, 150vb

In diebus illis regnantibus Diocletiano et Maximiano imperatoribus facta est persecutio christianorum 7, 272rb

*In digito dei eicio daemonia ... (Le 11,20). Consuetudo est scholarium, quod quando inveniunt aliquid bonum dictum in libris eorum, ut citius et liberius postea inveniant, pingunt ibi 23, 131vb

In domo patris mei mansiones multae sunt ... (Io 14,2)

- *Cum princeps aliquis vel magnus dominus aliquo amicos suos exspectat, licet in domo sua multa 41, 42vb
- *Cum princeps vel aliquis magnus dominus exspectat amicos suos licet in domo sua 27, 67rb
- *Quando princeps vel magnus dominus amicos suos exspectat, in domo sua sunt multa pro eorum solatione 40, 164ra

In domo pulveris pulvere vos aspergite ... (Mi 1,10)

- *Consuetudo est multorum secundum cursum temporis et dispositionem locorum se regere 41, 187va
- *In his verbis ostendit nobis propheta corporis vilitatem: Domus pulveris est corpus humanum, quod de pulvere factum est 2. 316r

In evangelio, quod legitur in festo omnium sanctorum et scribitur Matthaei quinto, enumerat dominus octo beatitudines 18, 189ra; 28, 247rb

*In exposito evangelio agitur de duobus, scilicet de temptatione domini et ieiunio et ideo de utroque 25, 84vb

In fide et lenitate ipsius sanctum fecit ... (Sir 45,4)

- *In istis verbis commendatur beatus Aegidius a quinque. Primo ab eo, quod mundum contempsit 27, 79ra
- *In verbis commendatur sanctus Aegidius a quinque. Primo ab eo, quod mundum contempsit 40, 193ra

'In fundo'. Ista lex dividitur, quia primo ponit dictum in genere, secundo ponit unum casum 84, 262rb

*In hoc apparuit caritas Dei, quoniam filium suum unigenitum ... (I Io 4,9). Praesul sanctissimus Augustinus vas libro De vita christiana super illud: Convertimini filii 16, 89rb

In illa hora accesserunt discipuli ... (Mt 18,1)

- *Hoc evangelium habet tres partes, quarum prima dominus loquitur de humilitate et hoc 25, 358rb
- *Hoc evangelium scribitur Matthaei 18. capitulo et legitur in festivitate sancti Michaelis archangeli 29, 122ra

In illo tempore dixit Iesus discipulis suis ... (Mt 26,2). Quia nullus evangelistarum materiam dominicae passionis plene et complete conscripsit 29, 17ra

In in (!) causa appellationis sit necessarius libellus et an apellatio interposita habeatur loco libelli **84**, 243vb In initio huius libri definire morbum oportet, ut intentio huius particulae cognoscatur **225**, 1ra; **246**, 33ra;

In Italia communiter sunt statuta, per quae confessi maleficia mitius et negantes gravius 84, 215va

*In mari via tua ... (Ps 76,20). David videns, quod beatus Clemens debuit mergi in mari et ibidem habitari (!), in templo 41, 105ra

In me ancilla sua fecit misericordiam magnam ... (Idt 13,18). Verba ista congrue putatur dicere beata Maria Magdalena, cum qua deus misericorditer operatus est 13, 186v

In medio eccelsiae apparuit os eius ... (Sir 15,5)

- *Docet dominus sanctus apostolus, ut non doceant in occulto, sed semper in publicos, ut ea, quae audierunt in domo, praedicent super tecto 4, 165ar
- *Omnes qui antiquitus fuerunt nominati vel in honore habiti et famosi fuerunt ratione eloquentiae 13, 152v

In medio ignis non sum aestuatus ... (Sir 51,6). Haec epistola legitur de una virgine et martyre, quia ipsae sanctae virgines valde deum laudaverunt, quia ipse eas magnifice conservavit a vitio luxuriae 4, 98rb

In mortuum produc lacrimas ... (Sir 38,16). Quis est hic, super quem plorabimus et lacrimas producere movemur? Christus filius dei unicus 13, 295r

In nomine domini incipit ordo librorum catholicorum, qui ponuntur per circulum anni in ecclesia Romana 251, 78r

In nomine domini nostri Iesu Christi. In hac compilatione, quae de diversis excerpta est, videlicet de Iure canonico, de Ecclesiastica hostoria, de Orosio, de Canonicis Eusebii 73, 183

In nomine sanctae et individuae trinitatis, patris et filii et spiritus sancti. Amen. Everhardus 232, 1*v

In nomine sanctae et individuae trinitatis, quae omnia creavit 250, 1ra; 253, 1*r

In patientia vestra possidebitis ... (Le 21,19). Libellus de formatione honestae vitae quaerit, quare deus permittit magis flagellari suos quam peccatores 23, 160rb

In paucis vexati, in multis bene disponentur ... (Sap 3,5). Haec epistula legitur de sanctis martyribus, propterea quia ipso pro Christo domino nostro mortem sustinent 4, 38vb

In primis deo gratias agemus, sicut sui ordinis celsitudo 225, 2ra

In primo capitulo ostenditur, quomodo Lucifer fuit abiectus et quomodo homo fuit creatus 17, 143rb

In primo igitur numero minimum in laeva digitum inflecte medioque palmae 245, 10r

In primordiali rerum origine creavit deus duo luminaria magna scilicet solem et lunam 249, 10ra

In primordiali rerum origine creavit deus duo luminaria magna scilicet solem et lunam 249, 56v

In principio creavit deus caelum et terram. Die prima facta est lux. Die secunda factum est firmamentum et divisae sunt aquae ab aquis 4, 109r

In principio erat verbum ... (Io 1,1)

- *In hoc evangelio hodie nobis ostenditur Chrsiti divinitas, aeternitas et etiam humanitas 12, 74va
- In hoc evangelio tria sunt nobis consideranda. Primo, quomodo deus pater ab aeterno filium genuit 13, 275r
- *In symbolo Athanasii dicitur: Haec est fides catholica, ut credamus 12, 74ra

In principio erat verbum et verbum erat apud deum et deus erat verbum. Cum autem per verbum omnia facta essent, factum est caro. Iohannis primo 23, 97ra

*In prioribus tribus sermonibus dixi de tribus, quae mihi videntur a quolibet fideli in Christo (!) passione 25. 158vb

'In rem actionem'. Qui negat se possidere hac actione non potest conveniri, sed si de mendatio convincatur 84, 263va

In substitutionum tractatu, quem sum plenissime tractaturus, sex faciam lectiones de ipso 84, 151ra

In sudore vultus tui vesceris pane tuo. Tanta erat illius primae transgressionis culpa, qua de statu felici 19, 238ra

'In suis heredibus'. Suitas etiam in succedentibus ab intestato domini continuationem operatur 84, 174vb In veritate viam dei doces ... (Lc. 20,21). Boethius tertio De consolatione dicit, quod non est vivens in mundo, qui non appetit vitam aeternam 23, 158vb

In viro isto oportet de necessitate concedere fuisse multum de materiebus contentis in cerebro 78, 190rb Incipit libellus magistri Arnaldi de Villa Nova De humido radicali 228, 93r

Incipit liber paenitentialis et compendio collectus bonus et utilis liber paenitentiae, qui Corrector 242, 200v Incipit prologus Arnaldi de Villa Nova ad Petrum fratrem suum, quae intitulatur De intentione 228, 99v Incipit Speculum humanae salvationis, in quo patet casus hominis et modus reparationis 17, 145rb

Incipiunt quaedam praeambula in librum hunc, quibus praemissis volens studere in hoc libro 19, 206ra

*Increpavit Iesus spiritum immundum ... (Le 9,43). Ille magnus Albumasar medicus et astrologus dicit, quod dum luna est in ascendendo ab oriente versus meridiem 23, 124va

Induite dominum Iesum Christum ... (Rm 13,14). Nota glossa: id est in forma Christi. Tempus istud vocatur adventus domini. Hoc non sine causa 79, 10r

*Induite vos armatura dei, ut possitis scire ... (Eph 6,11). Militem strenuem oportet primo esse armis munitum 27, 22vb

Induite vos sicut dilecti dei ... (Col 3,12)

- *Lux doctorum Augustinus libro De spiritu et anima capitulo 15. sic ait: habet anima virtutes 16, 28vb
- *Sicut solent pueri, quando deprehenduntur fructus alienos capere, vestibus denudari 19, 36va

Ineffabilis igitur deitas principio et fine carens 242, 145v

Infernus et perditio non replentur similiter ... (Prv 27,20). His verbis docet nos Salomon, quam magnum malum sit avaritia, quia homines avari $\mathbf{4}$, 60ra

Infra est eadem lectio eiusdem collationis, ubi aliqua sunt notanda. Et primum est de comparatione Christi, quam habuit super Hierusalem in principio 23, 157vb

Ingressa est itaque Bethsabee ... (III Rg 1,15). Sicut dicit apostolus: 'Omnia in figura contingebant illis' (I Cor 10,11). Ingressa ergo Bethsabee ad David significabat et praefigurabat ingressum beatae virginis in caelum **79**, 172r

Ingressa est regina Saba ... (III Rg 10,2)

- *Legitur enim, quod rex Salomon tam dives fuit, quod temporibus suis aurum et argentum 40, 215ra
- *Legitur in libro Regum, quod rex Salomon ita dives fuit, quod temporibus suis argentum 41, 106va
- *Ingressus angelus ad eam: Ave gratia plena ... (Lc 2,28). In illa salutatione angelus captat benevolentiam virginis commendando eam ex multis praerogativis 25, 53ra

Ingressus Iesus perambulabat Iericho ... (Le $19{,}1)$

- Hoc evangelium scribitur Lucae 19. et legitur in festo dedicationis ecclesiae, in quo describitur 29, 229va
- *Iericho interpretatur lunam et signat mundum, sicut luna crescit et decrescit, sic mundus 41, 200vb

Initium continet sanitatis, mentem sincerat, memoriam praestat, vesicam purgat, cerebrum reformat, medullam 251, 28r

Initium primae embolismari lunae tertio nonas Decembris, finitur secundo kalendas Ianuarii **245**, 20v Inn disem capitel seint ettliche puncten zu mercken, so hierinen den grundt beweysen, was die capitel antrifft **223**, 39*v

Inquit Galienus: Quoniam illi, quorum proprium est anatomia 261, 199va

Insignes antiqui medicorum et philosophorum iam sufficienter declaraverunt 261, 2ra

Inspice et fac secundum exemplar ... (Ex 25,40)

- *Christus est tamquam liber exemplaris, ad cuius exemplar totam vitam nostram debemus deducere 37,
   11ra
- Primum est quod altaria sunt denudata. Altare quidem est Christus, qui hodie suis vestibus fuit 40, 225ra
   Instrumentum factum inter aliquos continet expresse, quod debitor sive venditor emptori seu creditori 84, 355ra

Intendimus edere sermonem exponentem illud, quod clausum est 226, 1ra

Inter natos mulierum non surrexit maior ... (Mt 11,11)

- Amantissima in Christo verba sunt sanctae ecclesiae et salvatoris nostri Christi Matthaei XI. 41, 249v
- *Laudari vel commendari ab hominibus est laus imperfecta, sed a deo laudari est laus approbata 13, 171r
- *Nota, quod dominus beatum Iohannem commendat propter plura. Primo propter magna opera 27, 70rb
- *Interrogatus Iesus a Pharisaeis, quando venit regnum dei ... (Lc 17,20). Hoc evangelium scribitur Lucae 17. capitulo et legitur feria sexta post dominicam praecedentem, in quo ostenditur quaedam interrogatio maligna 30, 265rb
- *Interrogaverunt Iesum discipuli dicentes ... (Mt 17,10). Hoc evangelium scribitur Matthaei 17. et legitur feria sexta post dominicam praecedentem, in quo ponitur solutio duplicis quaestionis, quae facta fuit 30, 184ra
- *Interrogavit Iesum unus de scribis ... (Mc 12,38). Hoc evangelium scribitur Marci 13. (!) et legitur feria quarta post dominicam praecedentem, cuius materiam vide supra in illa secunda parte 30, 426ra

Intrantes domum invenerunt puerum ... (Mt 2,11). Nota in verbis istis: quattuor notantur utilitates. Vera utilitas patet per adventum Christi, secunda patet 41, 115ra

Intravit Iesus in quoddam castellum ... (Lc 10,38)

- *Cuius nomen Lucas non meminit, sed Iohannes exprimit vocans Bethaniam et mulier quaedam 25, 328rb
- Hoc evangelium scribitur Lucae decimo capitulo et legitur in festivitate assumptionis Mariae 29, 115va
- Istud evangelium quam ad verba non videlicet consonat praesenti festivitati, sed secundum sensum 17, 109vb

Introductiones appellantur indebitae, quae propria et communia 228, 1r

*Introivit Hierosolyma in templum ... (Mc 11,11). Hoc evangelium scribitur Marci XI. et legitur feria sexta post dominicam praecedentem, in quo evangelio Christus ostendit Iudaeos rationabiliter esse reprobandos 30. 174vb

Inveni illum, quem diligit anima vestra ... (Ct 3,4). Nota unum de maioribus gaudiis, quod fit corde hominis, est, quando invenit illud, quod intime diligit 27, 49rb

- *Inveni ovem meam ... (Le 15,6). Bonus inventor est dominus. Bene enim invenire scit electos ad iustificandum, iustos ad coronandum, reprobos ad damnandum, mortuos ad suscitandum 79, 110v
- *Inveni virum secundum cor meum ... (Act 13,22). Verbum illud potest sumi ad commendationem beati Matthiae, quem deus loco Iudae elegit 13, 158r

Invenietis infantem positum in praesepio ... (Le 2,12). Nota verbis istis circa nativitatem Christi quattuor tanguntur. Primum nota nativitatis utilitas 41, 113ra

*Invenisti enim gratiam coram me ... (Ex 33,17). Verba ista leguntur in Exodo et sunt verba domini loquens ad Moysen, quae spiritualiter possunt referri ad beatum Iohannem baptistam 79, 204r

Invenisti gratiam apud dominum ... (Le 1.30)

- Hoc bene fuit figuratum in Regum primo, ubi legitur, quod cum Nathan offendisset David regem 41, 36rb
- Nota quinque sunt rationes, quae inclinant eam ad exaudiendum peccatores et omnes homines 41, 35ra
   Invenit Iesus in templo vendentes et ementes oves et boves ... (Io 2,14)
- *Quandocumque venit Iesus Hierosolymam, statim templum intrabat. Unde dicit Chrysostomus 37, 57va
- *Quia Christus semper avaritiam condemnabat et honorem dei pecii (?) zelabat 37, 58vb

Inventa una pretiosa margarita ... (Mt 13,46)

- Ea, quae rarius inveniuntur, unde vulgo dicitur: Omne rarum carum. Hoc apparet praecipue 13, 183r
- *Secundum litteram invenit dominus hodie hoc in terris pretiosam margaritam 13, 186r

Iohannes cum audisset in vinculis opera Christi ... (Mt 11,2). Herodes Antipas incarceravit Iohannem propter Herodiadem, quod reprehendebat eum 25, 15va

Iohannes de Venetis vir commendabilis habet filiam, quae gravibus accidentibus numero pluribus molesta est 78, 127ra

Iohannes patriarcha Alexandrinus quadam nocte in oratione persistens vidit quandam ovellam pulcherrimam ${\bf 4.299v}$

- *Ipse enim Herodes misit ac tenuit Iohannem ... (Mc 6,17). Hoc evangelium scribitur Marci sexto capitulo et legitur in festo decollationis. In quo describitur mors 29, 139ra
- *Ipse iter faciebat per civitatem ... (Lc 8,1). Nota quod sol apud antiquos pingebatur signis: Per unam figuram pingebatur a populis 23, 119rb
- *Irascimini et nolite peccare ... (Eph 4,26). Augustinus sermone octavo ad suos fratres heremitas sic inquit: fratres mei dilectissimi, sicut omnium habere 16, 142va

Isagogicus iste libellus in duas partes, pars scilicet in prooemium et tractatum 5, 78r

Ist guet für den schlag, man mag woll darvon schlaffen, verbirgt auch die ausseczigkeit 256, 25

Ista fuerunt interrogata et super plenum informationem huius dispositionis respondeatur mihi ad infrascripta omnia 78, 139va

Iste generosus vir aegrotat apostemate duro in radice virgae suae satis apud femorem 78, 227rb

Iste Hebraeus dispositionem habet famositatem humani corporis dehonestantem, qui si in augendo 78, 129ra Iste nobilis Bononiensis aegrotat dispositione, quam alias passus fuit saltem bis. Et est tumor cum manifesta duritia 78, 105rb

Iste Parmensis iuvenis quadruplici laborat dispositione. Prima est aegritudo contractionalis frigida et humida renium 78, 89rb

Iste vir aegrotat apostemate duro cancra, quod nondum pervenit ad ulcerationem, sed propter tria felicitates augmenti 78, 128rb

*Isti qui sunt et unde venerunt ... (Apc 7,12). Ad hoc ut aliqua res perfecte cognoscatur, eius substantia scilicet quid est, ex solis ergo accidentibus 13, 177v

Istud evangelium scribitur Matthaei XVIII. Primo enim ostendit humilitatem, sine qua testante 40, 225vb Itaque iam non est servus sed filius ... (Gal 4,7). Augustinus super Iohannem homilia et sic ait, deus unicum filium suum, quem generavit 16, 14vb

 $Item\ der\ gerichten\ mannen\ und\ weyber\ gelassen\ gueter\ und\ kinder\ halben\ solle\ gehanndlt\ {\bf 159},\ 116velassen\ gueter\ und\ kinder\ halben\ solle\ gehanndlt\ {\bf 159},\ 116velassen\ gueter\ und\ kinder\ halben\ solle\ gehanndlt\ {\bf 159},\ 116velassen\ gueter\ und\ kinder\ halben\ solle\ gehanndlt\ {\bf 159},\ 116velassen\ gueter\ und\ kinder\ halben\ solle\ gehanndlt\ {\bf 159},\ 116velassen\ gueter\ und\ kinder\ halben\ solle\ gehanndlt\ {\bf 159},\ 116velassen\ gueter\ und\ kinder\ halben\ solle\ gehanndlt\ {\bf 159},\ 116velassen\ gueter\ und\ kinder\ halben\ solle\ gehanndlt\ {\bf 159},\ 116velassen\ gueter\ und\ kinder\ halben\ solle\ gehanndlt\ {\bf 159},\ 116velassen\ gueter\ und\ kinder\ halben\ solle\ gehanndlt\ {\bf 159},\ 116velassen\ gueter\ und\ kinder\ halben\ solle\ gehanndlt\ {\bf 159},\ 116velassen\ gueter\ und\ kinder\ halben\ solle\ gehanndlt\ {\bf 159},\ 116velassen\ gueter\ und\ kinder\ halben\ solle\ gehanndlt\ {\bf 159},\ 116velassen\ gueter\ g$

Item die gelbe sunnpluem, die in dem feldt stet 255, 5

Item sölher bruederschaft statut werden hernach capitl geweyse aufgtailt und erklärt und vorhin ursach erczelt **74**, 8r

Item spechgilgen oder feltgilgen die in den thenn wagsen 240, 27r

Item von erst ist die riegung also herkhomen das khain pfleger noch landtrichter 173, 28v

Item wiltu weigselwein machen, so nim weigseln, die woll zeitig sindt 240, 30r

Iustorum animae in manu dei sunt ... (Sap 3,1)

- *In verbis istis notantur de istis sanctis, propter quae iusti dicuntur. Primo, quia terrena contempserunt
   41, 53rb
- *In verbis istis tria notantur de istis sanctis, propter quae iusti dicuntur. Primo, quia terrena 40, 174ra
- *In verbis istis tria notantur de sanctis istis, propter quod iusti dicuntur 27, 70vb
- *Multa sunt, quae hominem impugnant, ne transeat ad vitam aeternam 27, 27rb

Iustum deduxit dominus per vias rectas ... (Sap 10,10)

- Hie notantur tria. Scilicet quis iustum deduxerit: dominus. Quomodo: per vias rectas 79, 213v
- In verbis propositis diligenter expositis duo tanguntur ad commendationem istius confessoris 41, 240rb
- *Iustus de angustia liberatus est ... (Prv 11,8). Verba ista leguntur in Proverbiis, ut autem iustorum verborum veritas habeatur, tria sunt consideranda. Primo hic sit iustus **79**, 203v

Jenner. Bamilion. Schebath hat 31 tag ist der tag lang 8 stundt 15 minuten, die nacht 15 stundt 45 minuten und geet die son auf umb 7 uhr 237, 238v

Johannes der Evangelist und adeler hat ein evangelium und capitel eingeführt aus seinem eygenen geyst 223, 51*r

Kyrieleison, christeleison, kyrieleison, Christe audi nos, Christe exaudi nos 239, 51v

Labia enim sacerdotis custodient scientiam ... (Mal 2,7). Haec epistola legitur de uno confessore et pontifice, quia ipsi sancti confessores diligenter didicerunt populum 4, 83ra

Labora sicut bonus miles ... (II Tim 2,3)

- *Consuetudo est in exercitibus nobilium, solent recitare facta et probitates antiquorum in confusione 41,
   39rb
- *Consuetudo est, quod in exercitibus nobilium solent recitare facta et probitates antiquorum 40, 161rb
- Haec epistula legitur de uno martyre, propterea quia ipsi martyres in hac vita fideliter servierunt Christo, ut boni milites 4, 60ra
- In verbis propositis invitamur ab apostolo ad laborandum et ne abhorremur (!) laborem. Ponit Christus
   41, 246vb
- *Laetabuntur coram te ... (Is 9,3). Ad honorem omnium sanctorum loquitur Isaia plenus spiritu sancto distinguens duos status sanctorum 79, 224v

Laetificabo eos in domo orationis ... (Is 56,7)

- Libenter et voluntarie accederet aliquis ad locum, ubi sciret se aliquid accepturum 79, 219r
- Per me laetificabo, quia festivitas mea est, antequam praesens sum, unde vere dominus est 41, 212va
- *Lambertus de nobilis genere, sed nobilior sanctitate vitae et a primaevo aetatis suae litteris eruditus 27, 80va

Lapus fuit captus et in carceribus positus auctore iudicis indebite et iniuste $\bf 84$, $\bf 94vb$

Largire sensibus nostris omnipotens deus ut sicut a nobis exterius abluuntur inquinamenta manuum **76**, 7ra Laudamus inquam vinum de bona vita ad confitendum vina medicinalia et maxime **228**, 85r Laudemus viros gloriosos et parentes nostros ... (Sir 44,1)

- *Duo hic nota de sanctis. Primo sanctitas eorum vitae in hoc, quod dicuntur viri gloriosi 79, 223v
- *In verbis istis principia duo possunt notari circa hoc festum. Primo quidem sanctitas ipsorum 27, 86va
- *Nota, debemus omnes sanctos laudare, ut ab eis munuscula recipiamus, sicut ioculatores faciunt 41, 94vb Laudet te alienus et non os tuum ... (Prv 27,2). His verbis docet nos Salomon cavere a pessimo vitio, scilicet a propria laude, ne nosmet ipsos laudemus, quod est proprium superborum 4, 53vb

Legitur de quodam devoto homine, qui semper deditus fuit cogitationibus. Habens igitur amicum **79**, 166r Legitur in Apocalypsi, quod Iohannes vidit quattuor equos: Vidit album, vidit rufum, vidit nigrum, vidit pallidum. In albo equo vidit hominem sedentem habentem in manu dextra auream coronam **79**, 237r

Legitur in Genesi, quod Abraham vidit tres viros, scilicet angelos, ad suum hospitium 17, 167r

Legitur in libro Regum, quod Helyseus vir dei ibat cottidie ad devotum hospitem et uxorem eius **79**, 236r Legitur in quadam historia, quod beata Catharina, cum esset annorum sex vel septem, puella tenella **7**, 277va *Leoni similis factus est in operibus suis ... (I Mcc 3,4). Hoc verbum potest praedicari ad laudem beati Marci evangelistae, quia leoni comparatur eo **13**, 162r

Leser, inn disem buch soltu auffmerckens haben, wie bißher die auslegung ettlicher wörtter Christi mißgerathen sint 223, 62*r

- *Levaverunt vocem dicentes ... (Lc 17,13). Decem leprosi signant peccatores, decem mandatorum transgressores, qui levare debent vocem, ut sanarentur. Considerandum, quod quattuor sunt 79, 141r
- *Libenter gloriabor in infirmitatibus meis ... (II Cor 12,9). Lux docotrum Augustinus libro Soliloquiorum capitulo 14. sic inquit: Non gloriabitur ante te omnis 16, 34ra
- *Libenter suffertis insipientes cum sitis ipsi sapientes ... (II Cor 11,19). Ista epistula valde est magna quantitate verborum et pondere sententiarum nec paucis verbis 19, 42vb

Liber decretorum distinctus est in tres partes, quarum prima vocatur distinctiones, secunda causae 84, 366vb Liber generationis Iesu Christi filii David filii Abraham ... (Mt 1,1)

- Hoc evangelium scribitur Matthaei primo capitulo et legitur in festo nativitatis et conceptionis 29, 99ra
- *Locuturi et audituri verbum dei in hac sacra sollemnitate praecelsae virginis Mariae indigemus 25, 342va Liber iste intitulatur liber vitae, quia eius materia vel subiectum vel potius nobilissimum subiectum 19, 206ra Liber iste, quem in presentiarum (!) legendum assumpsimus ex multorum antidotis est compilatus 247, 7r Liber qui dicitur Solinus narrat de omni genere et origine bestiarum necnon et de virtutibus earum 245, 12r Liberasti me de perditione ... (Sir 51,16). Haec epistula legitur de una sancta virgine, quia ipsae sanctae virgines semper deum rogaverunt, ipsas ut custodiret a peccatis et ab ignibus 4, 101vb

Librum de sanitatis ingenio a te et a multis aliis carissime vero rogatus ideireo componere volui **261**, 84ra Licet in sputo sanguinis domini Petri de Calabria nobilis civis Veronensis plura sparsim fuerint applicata remedia **78**, 135va

Licet mystica quoque velut tuba increpuerit sono David propheta, tamen moralium magnus magister 36, 2ra

Licet non ignorem ingenia parva res magnas ferre non posse seque ad detrahendum multorum dentibus 33, $99*_{r}$

Licet ulcus sive fistula satis in toxa huius viri sit, ad illius tamen curationem non est intentio mea 78, 221va Licitum est allicere per pecuniam aliquem, ut veniat ad fidem 85, 1**ra

Lieber brieff nun var hin / zu der mein hertz und mein sin 5, 75v

- *Lignum forte et imputribile elegit sibi artifex sapiens ... (Is 40,20). Per istum artificem intelligitur Christus, qui est sapientia dei patris, qui elegit 27, 40ra
- *Litania in anno bis fiunt, scilicet in festo sancti Marci, quae dicitur litania maior, et tribus diebus ante 27, 96ra
- *Litaniae bis in anno fiunt, scilicet in beati Marci festo et in tribus diebus ante ascensionem domini 2, 152v Litaniae bis in anno fiunt, scilicet in festo sancti Marci, quae dicitur litania maior et tribus diebus 41, 218ra *Loquebatur Iesus cum discipulis suis in parabolis ... (Mt 22,1). Nota, quod in regno caelorum, de quo evangelium loquitur, erant boni et mali et ideo non vita 25, 287rb

Loquente Iesu ad turbas: ecce princeps unus accessit ... (Mt 9,18)

- *Hoc evangelium scribitur Matthaei nono et legitur dominica 24., continuatur autem ad evangelium dominicae praecedentis sic 30, 420rb
- *In evangelio isto nobis tria sunt notanda. Primo quod Iesus turbis praedicavit, unde dicit 'Loquente Iesu ad turbas' 79, 163r
- In hoc evangelio dominus noster Iesus Christus docuit turbas, ut bene facerent et peccatum 13, 93v
- *In hoc evangelio tria notantur. Primo quod Iesus turbis praedicabat; secundo quod princeps 17, 120va
- In hoc evangelio tria notantur. Primo quod Iesus turbis praedicavit 15, 80rb

- Nota ex libro 25. Chrysostomi, hostes Christi non solum ex verbis eius, sed etiam ex operibus eius 25, 297rb
- Nota secundum Chrysostomum hostes Christi non solum ex verbis eius debebant confundi, immo etiam miraculo et exemplo 2, 291v
- Quod pro salute nostra salvator noster ad terras descendit, legitur enim Iohannis tertio (!) 40, 129ra

Loquor secreto animae nostrae amica confabulatione, exigam ab ea, quid scire cupiam, nemo alienus 21, 81va

Lucas Syrus natione. Descriptum evangelium secundum Lucam beatus Hieronymus prologum **20**, 134ra Lucerna corporis tui est oculus tuus ... (Le 11,34)

- Hoc evangelium legitur de uno confessore non pontifice, qui ipsi confessores habuerunt veram intentionem cum fide et caritate. Haec tria requiruntur 4, 94vb
- *Istud evangelium legitur ad honorem sanctorum confessorum et doctorum, qui recte sanctus praelatus et doctor assimilatur oculo 23, 133ra

Ludwig ... hertzog in ... Payren datum in die Pangracii anno domini etc. 1463, vermerckt die gmain ordnungen die füran in unnsern perckhwerch zu Rattenberg nachgangen soll werden 171, 49r

Ludwig ... hertzog zu ... Payren anno domini imm LXIIII., vermerckht was unnser getreu Sygmundt Kärnttner, perckhrichter unnd Wilhalm Mandl, perckhrichter ausrichten söllen 171, 45r

Lupus rapit et dispergit ... (Io 10,12). Notandum est, quod tria genera luporum conveniuntur, quae laterent gregem domini. Primus lupus 41, 133vb

- *Magister, attuli filium meum ad te ... (Mc 9,16). Hoc evangelium scribitur Marci nono capitulo et legitur feria quarta post dominicam praecedentem, in quo declaratur discipulorum impotentia **30**, 336rb
- *Magister, quod est mandatum magnum in lege ... (Mt 22,36). In evangelio isto tria nobis sunt consideranda. Primo quod mandatum datur, ut diligatur deus. Secundo exprimit, quis diligatur, quia dominus deus 79, 149r
- *Magister, scimus quia verax es ... (Mt 22,16). Legitur quod Iudaei contenderunt inter se et per se illud exemplum ponitur 41, 160rb
- *Magister, vidimus quendam in nomine tuo ... (Le 9,49). Hoc evangelium scribitur Marci nono capitulo et legitur feria quarta post dominicam praecedentem, in quo evangelio Christus removet quendam errorem a discipulis suis 30, 233vb

Magna est fides tua ... (Mt 15,28). Notandum, quod in evangelio diversis locis invenimus quattuor mulieres, quibus dominus locutus 41, 123vb

Magna est gloria eius in salutari tuo ... (Ps 20.6). Gloriosi sunt Christi martyres, non solum in hac vita, sed etiam in futura, ubi solum vera est gloria 4, 241r

Magnificavit eum in conspectu regum ... (Sir 45,3)

- *In verbis istis tria notantur. Primo quis magnificavit, secundo quem magnificavit, primo igitur 40, 210vb
- *In verbis istis tria notantur. Primo quis magnificavit, secundo quem magnificavit, tertia in quo 41, 101rb Malitia complexionis diversae quandoque in toto animalis corpore 261, 207ra

Man nembe buehen aschn oder rebellen aschen so gerreiniget zwey theil 255, 290

- *Manducaverunt et saturati sunt ... (Mc 8,8). Quadruplex est saturitas. Prima bonorum temporalium. Secunda bonorum spiritualium. Tertia praemiorum aeternalium. Quarta tormentorum infernalium 79, 121v Mane nobiscum, domine ... (Lc 24,29)
- Heri audistis in evangelio, quomodo angelus apparens in sepulchro Christi mulieribus tribus 11, 136vb
- *In quibus verbis admonemur, ne a bono iam incepto desistamus, unde Chrysostomus super Matthaeum
   40, 63ra
- Nota quod duo sunt, quae faciunt deum manere nobiscum. Primum est puritas mentis et corporis 41, 131va
- *Manifestavit se iterum Iesus ... (Io 21,1). Hoc evangelium scribitur Iohannis 21. capitulo et legitur feria quarta post diem paschae, in quo evangelio describitur tertia apparitio Christi, per quam manifestatum est 30, 17vb

Manifestum est, quod Hippocrates non utitur hac dictione 226, 77va

Manus meas quondam ad cedulam, quam synonymam dicunt, apposui, cuius formula 35, 90va

Marcus evangelista. Evangelio Marci beatus Hieronymus praemittit prologum istum, qui dividitur in ${f 20}$, ${f 110}{
m rb}$

Maria, du müeter gottes ich erman dich der scharfen und herrten red, die Symeon in dem tempel czw Jerusalem czw dir thet 239, 38v

*Maria Magdalena et altera Maria venerunt videre sepulchrum ... (Mt 28,1). Magna est dignitas septimi diei, qui sabbatum appellatur, quia in eo tota trinitas requievit 37, 112vb

Maria Magdalena et Maria Iacobi et Salome emerunt aromata ... (Mc 16,1)

- *Divina scriptura istam habet proprietatem, quod in una sui parte fideles admonet lacrimare 12, 361ra

- *Evangelium illud in tres partes dividitur. In prima parte dicit, quod tres Mariae emerunt aromata 13,
- *Evangelium istud tria dicit. Primo quod tres Mariae emerunt aromata. Secundo quod mane surrexerunt ad unguendum 79, 83v
- *Hae duae ultimae fuerunt sorores ex parte matris cum virgine gloriosa 12, 355ra
- Hoc evangelium scribitur Marci XVI. capitulo et legitur in die paschae, in quo, postquam declaratum 30,
   5va
- *Hodie est dies, quam prae aliis diebus fecit dominus, unde prae gaudio exultare debemus 13, 300r
- *In praesenti evangelio evangelista facit mentionem de aliquibus personis, quae emerunt aromata 40,
   60vb
- *In verbis huius evangelii tria notantur. Primo quod istae tres sanctae mulieres ad unguendum 15, 27va
- Istius evangelii Maria Magdalena idest Maria Magdaleni vel de quodam castello Magdalon 13, 35v
- *Istud evangelium in tres partes dividitur: Primo dicit, quod istae tres sanctae mulieres emerunt 17, 99vb
- *Maria Magdalena et Maria Iacobi minoris mater, quae fuit Cleophae filia et uxor Alphei **25**, 181vb
- *Praesens novi testamenti praecipua festivitas inter ceteras venerabilis toto orbe terrarum non 12, 354va
- Probavit dominus resurrectionem suam primo per angelos, qui non mentiuntur 2, 112v
- *Quamvis aliae multae mulieres dominum sequerentur, istae tamen tres praecipue venerunt 37, 115va
- *Sicut ex decursu praesentis evangelii clare patet, quod sanctae illae mulieres venerunt ad sepulcrum 12, 361va

Maria optimam partem elegit ... (Lc 10,42)

- *Omnipotens dominus in multis excellentiis et praerogativis virginem Mariam prae ceteris sanctis 25, 346ra
- *Scribitur Lucae decimo et legitur in evangelio hodierno. Beata dei genitrix et semper virgo Maria 25, 336ra

Maria peperit filium suum primogenitum ... (Le 2,7). Heri audistis, qualiter virgo gloriosa et sanctus ille Ioseph pater putativus sive nutriticius Iesu 11, 41rb

*Maria stabat ad monumentum ... (Io 20,11). Hoc evangelium scribitur Iohannis 20. et legitur feria quinta post festum paschae, in quo declaratur, qualiter Maria Magdalena pervenerit 30, 21ra

Matthaeus etc. Hic est primus prologus beati Hieronymi, qui praeponitur evangelio Matthaei 20, 5va Medela est beneficium salvationis quod 253, 59r

Medicina est, quae corporis vel tuetur vel restaurat salutem, cuius materia versat in morbis 251, 9r

Medicina est scientia cognoscendi dispositiones humani corporis 228, 1r

Medicorum non solum moderni verum etiam antiqui membra corporis loca appellaverunt 261, 162ra

Melancholicus dolor descendit in sanguine colore prasino, item de sanguine 251, 28v

Melior est dies mortis die nativitatis ... (Ecl 7,2). Quod nimirum de bonis et electis est intelligendum, quia malis et reprobis nec dies nativitatis nec mortis bona dici potest 35, 144rb

Melior est manifesta correptio ... (Prv 27,5). His verbis ostendit Salomon, quis sit verus amicus, scilicet ille, qui nos pro malis nostris dure corrigit 4, 56ra

Memento homo, quod cinis es et in cinerem revertis ... (Gn 3,19)

- Homo tria notare debes in his verbis, cum sacerdos accipit cineres. Primo facit crucem in capite 41, 167va
- Nota quod cinis datur propter septem causas ab ecclesia, quarum tres causant humilitatem 41, 167rb
   Memento iudicii mei quia ... (Sir 38,23)
- Audite verba istius mortui. Ecce mortuus praedicat: Videte, quomodo didicit praedicare. Aliquando forte voluit audire 79, 230v
- 'Est tempus flendi et tempus ridendi' (Ecl 3,4). Heri risimus, quia fuit nobis spes de vita amici 27, 128va
- Haec verba, quae leguntur Ecclesiastico, sunt verba in persona defunctorum recitata secundum glossam 79, 227r
- Magna dei bonitas, qui omnes vult salvos fieri, non solum pro patriarchas, prophetas, angelos, apostolos per filium locutus est 79, 230r

Memento mei cum bene tibi fuerit ... (Gn 40,14). Carissimi, hodie memoriam et anniversarium agimus omnium animarum fidelium, quae sunt 27, 126rb

*Mementote operum vestrum patrum ... (I Mcc 2,51). Matthathias sanctus zelator, id est amator legis, ad filios suos. Per istum Matthathiam signatur deus pater 27, 46ra

Memor esto Iesum Christum resurrexisse a mortuis ... (II Tim 2,8). Haec epistula legitur de uno martyre, qui libenter est mortuus pro Christo, ut secum regnet in futuro 4, 61vb

Memor esto iudicii mei, sicut enim erit, et tunc dominus habet duo iudicia, unde particulare 40, 219rb Memorare novissima tua et in aeternum ... (Sir 7,40)

- Sicut dicit beatus Augustinus libro suarum Meditationum, plus vitanda est soli peccati foeditas 19, 288ra
- Verba sunt Salomonis. Sunt autem multa, quae frequenter in memoria habere debemus 27, 127vb
- Verba sunt Salomonis. Sunt autem multa, quae in memoria frequenter habere debemus 79, 183v

Mense Ianuario sanguinem non debes minuere neque potionem solutionis accipere **251**, 26r Merkht auf ir herren es gepietet mein gnediger herr landshaubtman von wegen unsers **159**, 117v Michael princeps magnus stat ... (Dn 12,1)

- *Festum istud possumus notare, quomodo vocetur vel quomodo institutum sit et quare 27, 42*vb
- *Hodie agimus festum omnium sanctorum angelorum, cum quibus dominus ornavit caelum 41, 88ra
- *In verbis istis commendatur beatus Michael et omnes angeli a tribus. Primo a fortitudine 41, 89va
   Mihi autem absit gloriari ... (Gal 6,14)
- *Consuetudo est bonorum hospitum curiam suam decorare 27, 68ra
- *Modus est bonorum hospitum curiam suam decorare, volentibus arborem ponere in medio curiae 41, 44ra
- Narrat Valerius Maximus, quod tanta in Romanis antiquis cupido fuit gloriae, quod non solum temporalia bona 4, 157r
- *Significanter dicit apostolus nisi in cruce domini nostri Iesu Christi gloriari, non in cruce mali latronis
   41, 46ra
- *Verba ista sunt devote passionem Christi iugiter cogitantis et amori eius mundi delicias contemnentis
   13. 203v
- *Mihi omnium sanctorum minimo data est ... (Eph 3,8). Nam secundum philosophum vicesimo (?), quod maius est certum experimentum nihil patitur esse vacuum 4, 191v

Miseremini mei, miseremini mei ... (Iob 19,21)

- *Miseremini mei, pater misericordiae, et animam, quam redemisti, ad vitam aeternam resuscites 41, 96ra
- *Nota, quod ibi dicitur bis miseremini mei. Primo quia ibi estis, ubi est misericordia dei 40, 209ra
- Sunt causae, quare bis dicitur "miseremini". Primo quasi dicit quia ibi estis, ubi est misericordia 41, 99vb
   Misereor super turbam, quia iam triduo sustinent me ... (Mc 8,2)
- *Deus est misericors ex natura, unde Iob; misericordia crevit mecum ab infantia sive in pueritia 41, 150vb
- Haec verba dixit dominus Iesus discipulis suis in monte. Nam postquam sanavit filiam Chananeae 11, 228va
- *In evangelio isto tria nobis sunt consideranda. Primo quod dominus cum discipulis suis in desertum locum ivit 79, 119v
- *In verbis istis duo notantur. Primum est misericordia domini, ibi miseretur turbam 41, 150va
- *Quando quis ab adolescentia sua misericordiam exercere non potest, se continere consuevit 41, 149vb
- *Quomodo miseretur, dominus, dicitur in psalmo: 'Quomodo miseretur pater filiorum etc.' (Ps 102,13)
   Considerare hic possumus quadruplicem misericordiam domini 79, 120v
- Res naturalis ab intrinseco non impedita statim prorumpit in operationem sibi propriam 72, 1r

Miserere mei deus psalmus. 'David, cum venit ad eum Nathan propheta quando vel quoniam intravit' 21,

Miserere mei, domine fili David ... (Mt 15,22)

- In proxima dominica audistis, quomodo dominus noster Iesus Christus ductus est a spiritu sancto 11, 110vb
- Nota quod ista mulier quattuor fecit, propter quae filia sua a daemonio est liberata, quae et quilibet 41, 123va
- *Misericordias domini in aeternum cantabo ... (Ps 88,2). Beatus Bernhardus in quadam sermone dicit se videre septem misericordias domini in se 25, 189va

Miserunt Iudaei a Hierosolymis sacerdotes et Levitas ad Iohannem $\dots$ (Io 1,19)

- Circa hoc evangelium notandum, quod Iudaei fraudulenter miserunt ad Iohannem, secundum Chrysostomum 2, 17r
- *Haec dominica est media inter pascha et ascensionem. Et ideo evangelium loquitur de morte et resurrectione Christi et de eius ascensione 2, 126v
- *Hoc evangelium probat humilitatem Iohannis baptistae et concludit in se tres partes vel etiam plures
   40. 8rb
- *In evangelio isto tria nobis sunt consideranda. Primo Iohannis mira sanctitas ... Vere mira erat eius sanctitas, quia purus homo erat et propter nimiam abstinentiam populus eum Christum esse dicebat 79, 20v
- *In hoc evangelio tria notantur. Primo sanctitas Iohannis; secundo eius mira humilitas 17, 92rb
- In hodierno evangelio ostendit Christus primo suam passionem, ibi 'Modicum et iam non videbitis me' 2,
   132v
- In isto evangelio ostenditur nobis, quam humilis sanctus Iohannes baptista fuerit 13, 15v
- *In isto evangelio tria nobis notanda sunt. Primo Iohannis mira sanctitas ... Dicit ergo evangelium:
   Miserunt ergo Iudaei ad Iohannem 79, 19v
- *In verbis huius evangelii tria notantur. Primo Iohannis sanctitas. Secundo mira eius humilitas 17, 6vb
- *Secundum Origenem Iudaei videntes prope esse tempus adventus Messiae 12, 42rb

- *Sicut scriptura sacra veteris et novi testamenti persuadet fideles, ut diligant et amplexantur 12, 41 va
- *Ubi notandum secundum Nicolaum de Lyra quod tempore praedicationis Iohannes erat 25, 16va
- *Miserunt principes et Pharisaei ministros ... (Io 7,32). Sicut Iohannes dicit supra immediate, multi de turba crediderunt in Iesum et dicebant 37, 78rb

Misit deus pater filium suum in mundum ... (Io 3,17). Postquam heri audistis, quomodo dominus salvator noster hortatus est nos ad dilectionem dei 11, 180ra

Missus est angelus Gabrihel ad Deo in civitatem ... (Lc 1,26)

- Circa istam missionem seu descensionem sunt plura notanda, scilicet tempus quando descendit 13, 147r
- *Deo placuit eodem ordine et eodem modo hominem reconciliare quo noverat cecidisse 25, 47rb
- *Homo volens obtinere amicitiam vel familiaritatem alterius summopere laboravit, quod in evangelio probatur 79, 238r
- Nota breviter missus est Gabriel angelus ad Mariam et merito, quia sicut per angelum malum 41, 36ra
- *Nota quando omnipotens deus vidit humanum genus a se alienatum propter transgressum primorum
   40. 157va
- *Rex regum et dominus dominantium filius dei voluit venire in mundum, magnum nuntium praemisit
   41, 30rb
- *Mittens rogat ea, quae pacis sunt ...(Le 14,32). Augustinus 12. De civitate dei dicit, quod sicut homines desiderant gaudium, ita desiderant pacem et probat aliquibus rationibus 23, 142vb

Mittite partes eis, qui non praeparaverunt sibi ... (II Esr 8,10)

- *Consuetudo est in mundo, quando aliquis usque in mortem in carcere cruciatur, mittit amicos suos 41,
   97rb
- $-\,$ *Consuetudo est, quando aliqui usque ad mortem infirmati vel usque ad mortem flagellati 13, 221v Modicum et iam non videbitis me ... (Io 16,16)
- Haec dominica est media inter pascha et ascensionem et ideo evangelium dicit de morte Christi 13, 40v
- *Hoc evangelium est secundum verba alienum et exponitur de duplici consolatione, qua Christus 40, 67ra
- *Hoc evangelium scribitur Iohannis XVI. capitulo et legitur dominica tertia post festum paschae, in quo evangelio ponitur pronuntiatio passionis et resurrectionis Christi 30, 41va, 456va
- *Imminente hora, qua Christus voluit pro nobis crucis passionem et mortem pati 12, 387vb
- In evangelio isto tria dominus dicit. Primo quod a discipulis suis modico tempore non videbitur. Secundo quod eorum luctum et tristitiam futuram praedixit 79, 88r
- *In verbis huius evangelii tria notantur. Primo quod Iesus discipulis suis passionem et resurrectionem 15, 31ra
- *Secundum Chrysostomum per primum modicum intelligitur tempus ab hora passionis 12, 388rb
- Videmus per expergentiam, quod sicut res animata per suam praesentiam delectat 25, 199va

Modicum nunc si oportet contristari ... (I Pt 1,6). Haec epistula legitur de sanctis apostolis, quia ipsi libenter gustaverunt praesentes amaritudines propter vitae aeternae dulcedinem 4, 20r

*Mortua est filia tua ... (Le 8,49). Legitur in vita philosophorum, quod interrogatus philosophus quidam, in quo modo differant et boni et mali, respondit 23, 121vb

Mortuo tabellione invenitur quaedam imbreviatura cancellata, ex qua nullum factum fuit 84, 102rb Mortuus autem est dives et sepultus est in infernum ... (Lc 16,22)

- *Ab hoc loco usque in fine in praesenti evangelio describitur poena damnati divitis quadrupliciter. Videlicet ab inferiori in profunditate tormentorum 79, 106r
- Nota de sepultura mortuorum. Primo involvitur linteaminibus. Sic fit damnatis lintea 41, 182ra
- *Postquam describit divitum vitam, subiungat eius poenam, ut omnes considerantes eius poenam 37, 33va

Mortuus est mendicus et portatus ... (Le 16, 22). Postquam a festo paschae usque huc iocundos sermones quam plures audivistis, puta de gloriosa 11, 190va

Mulier gratiosa inveniet gloriam ... (Prv 11,16). Ubera (!) ista scripta sunt in Ecclesiastico (!) et hoc ad commendationem mulieris cuiuslibet 41, 242vb

Mulier, quae erat in civitate peccatrix ... s. Ecce mulier, quae erat in civitate peccatrix ...

Mulierem fortem quis inveniet ... (Prv 31,10)

- *Haec fortis mulier, de qua Salomon inquirit, est beata Maria Magdalena, in qua quadruplex fortitudo demonstratur 2, 351v
- *Inventa est in beata Agnete, quod Salomon se non posse invenire dicens 27, 13ra
- Licet Salomon in imperio suo mulierem fortem invenire non poterat, tamen gratiae inventa est una mulier
   37 3ra
- Verba scripta sunt Proverbiorum ultimo, in quibus verbis ad commendationem istius mulieris 41, 241ra
   *Multae filiae aggregaverunt divitias ... (Prv 31,29). Aliae sanctae virgines, quae fuerunt filiae dei per adoptionem multas spirituales acquisierunt divitias 13, 227v

Multae tribulationes iustorum ... (Ps 33,20)

- *Dominus noster Iesus Christus propter peccata nostra permittit nos multas tribulationes sustinere 40,
   146vb
- *Dominus noster Iesus Christus propter peccata nostra permittit nos multas tribulationes sustinere 41, 13vb
- *Multi erant leprosi in Israel ... (Lc 4,27). Inter ceteros morbos lepra est abominabilior apud omnes, est enim morbus foetidus, sitibundus 37, 42rb
- *Multifarie multis modis olim deus loquens ... (Hbr 1,1). Quia hominibus non fortiter radicatus in fide nec dei salute consilium, super salutem propria 19, 16va

Multorum tam clericorum quam laicorum querelam non modica occupatio gravis et quaestio dubiosa 4, 143r Multum valet deprecatio iusti assidua ... (Iac 5,16)

- Haec verba leguntur in epistula hodierna, quam nobis scribit beatus Iacobus et in eisdem verbis 41, 218rb
- *Nota, quod oratio iusti ad multa valet et debet esse a duobus, scilicet a corde et ex ore, procedere 27,
   95va
- Notare debemus quod orationes devotae multa faciunt, sed tamen excipit septem. Primo caelum 41, 170ra
- Quia isti tres dies dicuntur orgationum (recte rogationum vel orationum), ideo de oratione loqui vobis volumus quantum apud deum valeat 79, 91v
- *Nativitas Iohannis baptistae ab archangelo Gabriele hoc modo nuntiata fuit: David enim rex 40, 173rb Natum, quem gignit sol, hic prudens loquax habetur 27, VD-Spiegel

Nazarius patrem Iudeum, matrem christianam habuit. Hic novem annos habens et nesciens, quem parentum deberet imitari 4,299v

Ne contendas cum pessimis, nec aemuleris impios $\dots$ (Prv 24,19). In his verbis docet nos Salomon, ut caveamus nos ab obstinantibus hominibus 4, 33va

*Ne deficiatis in tribulationibus meis pro vobis, quae est gloria vestra ... (Eph 3,13). Augustinus sermone secundo de litaniis sic inquit: In die tribulationis meae exquaesivi, non quaesivi 16, 135ra

Ne glorieris in crastinum ... (Prv 27,1). His verbis docet nos Salomon, ut non differamus bene facere, quia de futuro nulla est certitudo 4, 51vb

Ne insidieris et quaeras impietatem ... (Prv 24,15). His verbis docet nos Salomon, ut caveamus, ne detrahamus iusto homini et ne feliciter scandalizemur in eo 4, 31vb

Ne tradas bestiis, domine, animas confitentium ... (Ps 73,19). Verba ista possunt esse ecclesiae, quia ecclesia orat dominum pro omnibus fidelibus animabus 41, 98vb

Nec aemuletur cor tuum ... s. Non aemuletur cor tuum ...

Nec quisquam sumit sibi honorem ... (Hbr 5,4). Haec epistula legitur de uno confessore et pontifice, propterea quia ipsi sancti confessores vixerunt in hoc mundo, ut servi servorum dei, et non ut domini 4, 80va Nem 5 lot calcksteinn, denn schlag klein zu stuckenn 236, 2r

Nemini quicquam debeatis, nisi ut invicem diligatis $\dots$ (Rm 13,8)

- *Augustinus libro De substantia dilectionis sic inquit: 'Omnipotens deus, qui nullo indiget' 16, 25vb
- *In hac epistula docet apostolus, quomodo omnes et singuli debent se habere ad invicem 19, 33vb
- *Nemo accendens lucernam operit eam vaso ... (Le 8,16). Lucerna est sanctus Antonius et quilibet doctor ecclesiam dei illuminans, qui ut sub modio 19, 282ra

'Nemo ad carcerem'. Debitor fiscalis in solutione cessans non incarceratur nec torquetur et iudex contrafaciens punitur 84, 97va

*Nemo ascendit in caelum ... (Io 3,13). In his verbis duo notantur, videlicet Christi ascensus et Christi descensus, quia in his duobus dedit 15, 35va

Nemo potest duobus dominis servire ... (Mt 6,24)

- Circa expositionem praesentis evangelii notandum, quod servitio dei nihil est homini 13, 75r
- *Duo sunt, qui simul diligi non possunt, scilicet deus et mundus. Unde qui amat mundum 41, 156vb
- *Hoc evangelium scribitur Matthaei sexto capitulo et legitur dominica XV. post octavam pentecostis et continuatur ad evangelium praecedentis dominicae sic 30, 305va
- *Hoc praesens evangelium est consolabile et utile et concludit in se tres partes. In prima parte dicit 40,
   112va
- *In his verbis duo notantur. Primo quia nemo potest duobus dominis servire 17, 116rb
- In proxima dominica audistis, quomodo dominus curavit decem leprosos et praecepit eis 11, 262va
- *In verbis huius evangelii duo notantur. Primo quod nemo potest duobus dominis servire 15, 65rb
- Notandum, salvator noster Iesus volens nos retrahere a nimia sollicitudine rerum temporalium statim ante hoc evangelium 2, 258r
- *Quattuor sunt necessaria ad salutem, quae tamen nemo potest habere, nisi eo modo, quo scriptum est.
   Nemo enim potest dominum cognoscere 79, 143v
- *Statim ante hoc evangelium dominus ostendit, quod superflua et inordinata thesaura et indebitus amor
   25. 270va

*Nemo potest venire ad me ... (Io 6,44). Hoc evangelium scribitur Iohannis sexto capitulo et legitur feria quarta post festum pentecostis, in quo evangelio ostenditur Christus esse verus deus et homo 30, 117rb

Nescio an mea mens tanta integritate considerationis uti poterit, quanta necesse est in dispositione, nunc 78, 190vb

*Nescitis, quod hii, qui in stadio currunt ... (I Cor 9,24). Consuetudo aliquarum terrarum, quod isto tempore currere faciunt bravium et in aliquibus terris 19, 39rb

Nicht mein sondern dein ist die sorge inn dem ich jetzt arbeyte im abendtmal deβ herren 223, 1*r

Nicolaus in pueritia quarta et sexta feria ieiunavit, litteras studuit, ieiuniis et orationibus se afflixit 4, 245r *Nihil opertum est ... (Mt 10,26). Hoc evangelium scribitur Matthaei decimo et legitur in communi de pluribus martyribus, in quo dominus Iesus hortatur 29, 180rb

Nim die geißmilch, die Noha in der sundtflut gestrichen undt sich damit beschmirt hat 236, 17r

Nim schwebl sovil du wilt. Den stos zu klainen pulver 237, 197r

Nim zimet ½ loth 255, 177

Nimb 3 thaill zuggergandl der woll geestossen ist. 3 thaill schen weiß gestossen 254, 35r

Nimb ain visch, denn ain hecht hab hingeworffen, denn mach zu pulver 255, 237

Nimb benzoe ein pfund, borax collomitar I lot, lintem kalke 34 lot, alles in mörsser klein zerstoßen 255, 1*

Nimb ein mitiger von ainem schweinporgen 256, 300

Nimb gelbes wax, 3 lot weyrauch 255, 194

Nimb geseibert gersten III lot 255, 199

Nimb piber vnd pernschmolcz, yedes gleich vill, ye elter ye bösser, zerla β die auf ainem lindten khollfeuer 254, 24v

Nimis honorati sunt amici tui ... (Ps 138,17)

- Deus denotavit eos in quattuor: in mensae refectionem, in clamatum, collationem 41, 179va
- *Dignum est et consonum rationi, ut qui toto posse suum dominum honoraverunt et pro eius honore se occidi permiserunt 4, 193v
- *Honorare debemus apostolos propter quinque. Sunt enim ecclesiae principes, mundi illuminatores, fidei doctores, amici dei, iudices saeculi 79, 211v
- In his verbis gloria omnium sanctorum describitur per duo, scilicet per honoris immensitatem 13, 212r
- In verbis propositis quadruplex invenitur utilitas. Prima totius creaturae subiectio, unde David 79, 235r
- *Nota, quod dicit 'nimis', id est 'valde honoravit eos', quia supra meritum, supra spem, supra cogitatum
   41, 93va
- Verba ista dicit David, qui videns magnam gloriam, quam sancti modo receperunt in caelo, dicit verba ista 27, 44ra
- Verba ista sunt verba prophetica, verba, in quem (!) spiritu sancto probata et ad commendationem 41,
   233rb

Nisi abundaverit iustitia vestra ... (M
t $5{,}20)$

- *Augustinus primo De civitate dei: Nisi abundaverit iustitia vestra etc. Super illos qui solvunt 25, 250ra
- *Hoc evangelium scribitur Matthaei quinto capitulo et legitur dominica sexta post octavam pentecostis, in quo evangelio, postquam in evangelio praecedentis dominicae 30, 197ra
- *In evangelio isto tria nos docet dominus facere. Primo ut Iudaeis carnalibus iustiores simus 79, 116r
- *In hoc evangelio docet nos dominus tria. Primo, qualis debeat esse iustitia nostra, secundo qualiter 40, 93vb
- *In hoc evangelio tria docet nos dominus. Primo ut scribis et Pharisaeis iustiores simus 17, 105va
- In isto evangelio dominus noster Iesus Christus dixit ad discipulos suos: Si eorum iustitia non esset 13,
   61r
- In praecedenti dominica audistis plures saluberrimas doctrinas, quas habuimus ex evangelio 11, 218va
- In praecedenti dominica audistis, quomodo evangelium hortabatur nos ad attentam auditionem 11, 225vb
- *In verbis huius evangelii docet nos dominus tria. Primo ut scribis et Pharisaeis simus iustiores 15, 49vb
- Sed nota, secundum quod habetur Matthaei quinto in fine, quod dum Iesus praedicaret et sanaret omnem languorem in populo 2, 218r

Nisi breviati fuissent ... (Mt 24,22). Hoc evangelium legitur de sanctis martyribus, quia ipsi multa sunt passi ab antichristis, hoc est a malis hominibus 4, 56rb

*Nisi efficiamini sicut parvuli ... (Mt 18,3). Nota sex sunt in puero, quae in nobis debent esse, si volumus intrare regnum caelorum 41, 12vb

Nisi signa et prodigia ... (Io 4,48) Tria perpetue christianis sunt credenda, scilicet quod deus 41, 192rb

Nobilis domina Policena de Tinis aegritudine laborat diversis accidentibus complicata 78, 124ra

Nobilis vir Lodovicus de Garzonibus laborabat dispositione, quae est impotentia ad motum progressivum, quae neque paralysi vere dici potest 78, 140vb

Nocte os meum perforatur ... (Iob 30,17)

- *Verba ista repraesentant nobis triplicem miseriam animarum in purgatorio 41, 96rb

- *Verba proposita repraesentant nobis triplicem miseriam animarum 27, 87va

Noctis sub silentio et tempore brumali deditus quodammodo somno spirituali corpus carens video spiritu 21, 88rb

*Noli esse incredulus, sed fidelis ... (Io 20,27). Naturale est summum bonum appetere et illi placere velle. Omne enim, quodquod illi placet, necessarie est esse bonum et quanto illi plus aliquid placet 4, 171v

Noli laborare ut diteris ... (Prv 23,4). His verbis docet nos Salomon, ut caveamus ab avaritia et oblivio dei 4. 22r

Nolite arbitrari, quia venerim mittere pacem ... (Mt 10,34). Hoc evangelium legitur de uno martyre, quia sancti martyres amicos et parentes propter Christum reliquerunt 4, 73rb

*Nolite iudicare ante tempus, quoad usque veniat dominus ... (I Cor 4,5). Augustinus lux doctorum libro De vera innocentia capitulo 21. ostendens quod nullus debet occulta 16, 11vb

Nolite mirari, si odit vos mundus ... (I Io 3,13)

- In hac epistula invitamur ad opera caritatis et primo removetur impedimentum, primo ibi 'Nolite' 2, 187r

 *Sicut dicit philosophus, homines ex admiratione philosophari coeperunt videntes effectus mirabiles 19, 103va

Nolite prudentes esse apud vosmetipsos ... (Rm 12,16)

- *Augustinus sermone quarto ad suos fratres heremitas sic inquit: Beatus qui prudens est et felix 16, 23rb

- *Sicut dicit Boethius, primo extirpenda sunt vitia, deinde inserendae virtutes 19, 31ra

*Nolite putare, quod veni solvere legem ... (Mt 5,17). Hoc evangelium scribitur Matthaei quinto capitulo et legitur feria quarta post dominicam praecedentem, quae est prima post octavam pentecostis, in quo evangelio ostenditur emminentia 30, 148va

Nolite sanctum dare canibus ... (Mt 7,6). Verba ista legitur (!) in evangelio, in quo notantur duo genera hominum, qui arcendi sunt 41, 184va

*Nolite solliciti esse qualiter aut quid ... (Le 12,11). Hoc evangelium scribitur Lucae 12. capitulo et legitur feria sexta post dominicam praecedentem, cuius sententia usque ad illam partem: 'Nolite timere' 30, 305rb

Nolo mortem impii ... (Ez 33,11). In hiis verbis tria sunt cognoscenda. Primo a quo beatum Paulum deus convertit. Secundo qualiter eum convertit 79, 196r

Non aemuletur cor tuum ... (Prv 23,17). His verbis docet nos Salomon, ut caute ambulemus in via huius vitae et ne malos recipiemus nobis in exemplum 4, 27ar

Non cessamus pro vobis orantes et postulantes ... (Col 3,9). Sicut pater et mater erga carnales filios est sollicitus, sic et apostolus multo plus de filiis suis spiritualibus 19, 155va

Non contendas cum pessimis ... s. Ne contendas cum pessimis ...

*Non enim dignus sum ... (Le 7,6). Beatus Bernardus in sermone de corpore Christi dicit: Nos ut vermiculi reptantes super terram 23, 116ra

*Non enim vocavit nos deus in immunditiam ... (I Thess 4,7). Lux doctorum Augustinus libro de videndo deum ad Paulinam ubi allegat Ambrosium sic inquit 16, 45rb

*Non est nobis luctatio adversus carnem ...(Eph 6,12). Lux doctorum Augustinus in sermone de Rahaal sic inquit: Pugna nostra non extrinsecus 16, 147vb

Non est sapientia, non est prudentia ... (Prv 21,30). His verbis docet nos Salomon, ut voluntate subdamus nos dispositioni divinae 4, 20r

Non est servus maior domino suo ... (Io 15,20). Hoc evangelium legitur de sanctis apostolis, quia ipsi maxima odia et persecutiones sustinuerunt a malis hominibus 4, 24v

Non est similis inventus illi, qui conservavit ... (Sir 44,20). In his verbis sanctus Martinus a duobus commendatur, primo de praerogativa gratiae, cum dicitur 19, 279va

Non leve, immo difficillimum existimo, plene posse intelligi dispositionem huius honestissimae dominae 78,

Non omnes infirmi aequaliter aegrotant, quia multae et variae sunt aegritudines 251, 29v

*Non quod simus sufficientes aliquid cogitare a nobis quasi ex nobis ... (II Cor 3,5). Augustinus libro De ecclesiasticis dogmatibus capitulo 27. sic inquit: Non omnes malae cogitationes 16, 123rb

Non saturatur oculus visu, nec auris auditu ... (Ecl 1,8). His verbis docet nos Salomon quaerere veram felicitatem et beatitudinem in futura vita, quia in ista non potest haberi 4, 102arb

Non sumus concupiscentes malorum ... (I Cor 10,6)

- *Apostolus recitavit super hoc capitulum multa beneficia, quae deus fecit populo Iudaeorum 19, 118ra

- *Malleus haereticorum Augustinus libro quinto homilia homilia (!) 21. in fine sic ait: 'Nos fratres' 16, 113va

*Non sumus filii, ancillae, sed liberae ... (Gal 4,31). Lux doctorum Augustinus super Johannem sermone 40. sic inquit: Haec spes nostra, ut a libro liberemur 16, 53ra

*Non sunt condignae passiones ... (Rm 8,18). Ex dubietate praemii et supplicii multi peccant et non curant bene agere. Si enim homo perfecte 19, 106ra

*Non turbetur cor vestrum ... (Io 14,1). Hoc evangelium scribitur Iohannis XIV. capitulo, legitur infra festum resurrectionis 29, 145vb

*Non veni vocare iustos, sed peccatores ... (Mt 9,13). In verbis istis duo tanguntur. Primo superbia hypocritarum, qui se iustos reputant, reprehenduntur 13, 207r

*Non veni vocare iustos, sed peccatores ... (Lc 5,32). Iulius Valerius libro quarto dicit, quod Philippus pater Alexandri habebat virum fidelem amicum Penam nomine 23, 113va

*Nonne bonum semen seminasti ... (Mt 13,27). Agri sunt, in quibus seminavit dominus bonum semen et diabolus zizaniam. In primo caelo 41, 120va

*Nonne decem mundati sunt ... (Le 17,17). Sicut enim leprosi signant decem mandatorum transgressores, ita decem mundati signant eos, qui per Christum ad observantiam decem mandatorum sunt conversi 79, 141v

*Nonne omnes sunt administratorii ... (Hbr 1,14). Hodie festum agimus omnium angelorum propter quattuor causas. Primo, quia singulariter eos 40, 200rb

Nos autem gloriari oportet ... (CAO 3952; vgl. Gal 6,14). Tres sollemnitates celebrat ecclesia de cruce in quibus status triplex vitae nota. Prima sollemnitas est de inventione sanctae crucis 79, 201v

Nos Ioannes Iacobus ... de consilio ac consensu reverendorum dominorum, dominorum coepiscoporum ... ac aliorum, qui de iure vel consuetudine huic nostrae synodo interesse debuerunt 89, 1

*Nos scimus quia translati sumus de morte ... (I Io 3,14). Lux doctorum Augustinus libro quinto homilia 39. sic inquit: Tractemus aliquantulum de amore hominis 16, 92rb

Nota bene. Item status bonorum hominum est triplex, scilicet incipientium, proficientium et perfectorum 35, 150v

Nota custodiremus nos a duobus, quae sunt valde parva omnis perveniremus ad regnum caelorum et significata sunt 79, 170r

Nota de privilegiis innovandis Codice de diversis praescriptionibus lege prima in glossa 84, 342vb

Nota in die iudicii totus mundus surget contra damnandos, terra, si posset loqui, de peccatore conquereretur dicens: Domine 79, 179v

Nota in inferno est mors miserabilis, quia, qui hic mortui fuerunt in culpa, ibi moriuntur in poena 27, 133va Nota inter quas personas contrahitur cognatio spiritualis. Respondetur 232, 8v

Nota quare ieiunamus quattuor temporibus anni; illius sunt plures causae secundum rationabile (!) 2, 23v Nota quattuor de causis dixit 'Ave'. Primo, quia caret culpa doloris et omnibus contrariis 4, 112v

Nota quod circa petitionum tria sunt consideranda, scilicet petentium necessitas, petitionis congruitas et salvatoris largitas 2, 147*r

Nota quod in summa Iohannis demonstratur, quomodo recipi debeat peccator secundum sua peccata 35, 207va

Nota quod in vigilia sancti Iohannis baptistae multa fiunt, quae in nullius sanctorum vigilia fieri consueverunt 41, 269va

Nota quod ipse Iohannes docet nos in sua summa et demonstrat, quomodo recipi debeat peccator 13, 339r Nota quod legitur de sancta Catharina, quae fuerit filia Costi regis amica, qui gentilis erat sicut et ipsa 41,

Nota quod plus damnantur peccata aliena quam propria peccata. Unde videndum est, quae sunt peccata aliena 27, 132vb

*Nota quod propter decem magna bona, quae in Christi nativitate consecuti sumus 19, 14ra

Nota quod quadruplex ieiunium ab ecclesia institutum esse demonstratur. Primum est ieiunium 18. 4v

Nota quod quattuordecim vicibus beata Maria fuit gladio perforata in filii passione. Primo, quia videt eum 19. 20va

Nota quod quinque sunt considerationes libri Regimenti acutorum 228, 71r

Nota quod spiritus multis modis dicitur: Spiritus est uno modo substantia separata 246, 32v

Nota septem gaudia spiritualia beatae virginis, quae notantur per septem volucres 27, 65ra

Nota septem modis remittitur peccatum. Primo per baptismum. Secundo per passionem martyrum **79**, 179v Notandum est, quod quattuor sunt, quae possunt homines movere ad subveniendum his, qui in purgatorio sunt **79**, 223r

Notandum, quod contingit hominem tripliciter peccare, videlicet ex ignorantia. Item peccat homo 18, 8r

 $*Notandum,\ quod\ sicut\ quilibet\ homo\ isto\ sacratissimo\ tempore\ paschae\ debet\ communicare\ {\bf 40},\ 51 va$

*Notum vobis facio, fratres, evangelium ... (I Cor 15,1). Haec est secunda pars totius epistulae, in qua postquam agit de donis spiritus sancti 19, 123rb

*Nova lux oriri visa est ... (Est 8,16). Dic historiam, quomodo omnes Iudaei debebant interfici et per Hester sunt liberati. Require supra 41, 83rb

Nova lux visa est oriri ... (Est 8,16)

Dicit historia, qualiter omnes Iudaei interfici debeant 17, 127va

- *Verba praedicta bene competunt praesenti congregationi, quia hodie orta est nobis nova lux, quae illuminat 27, 92ra

Noverint universi seu notum sit omnibus Christi fidelibus, quod sub anno 1453 N. 2, 406v

Nox praecessit, dies autem appropinquabit ... (Rm 13, 12). Augustinus libro tertio De meritis et remissione peccatorum et baptismo parvulorum 16, 4va

*Nudaverunt eum tunica talari ... (Gn 37,23). Bene Ioseph, de quo hoc verbum litteraliter dictum est, beatum Bartholomaeum apostolum significare potest 2, 360v

*Nudus egressus sum de utero matris ... (Iob 1,21). Verba ista quamvis exponi possunt de quolibet homine et specialiter de beato Iob 13. 197v

Nullus igitur, qui concedit animam humanam substantiam spiritualem 228, 60r

Nunc accessit ad eum mater filiorum ... s. Accessit ad eum ...

*Nunc autem hic consolatur ... (Le 16,25). Lege divina statutum et firmatum est, quod in ore duum vel trium stat omne verbum 23. 148rb

Nunc dimittis servum tuum ... (Lc 2,29)

- Ignatius papa instituit hodiernum diem propter tria, ut videlicet aboleretur quaedam gentilis consuetudo, quam christiani fecerunt 79, 216v
- Secundum doctores triplici de causa possunt facta tripudia 23, 110va

Nuper mihi dispositio saevissima oblata est, et enim dei quidem servus de ordine eremitarum sancti Augustini laborat inordinata periode casuum virtutis eius 78, 213va

Nuptiae factae sunt in Chana Galilaeae ... (Io 2,1)

- *De prima parte evangelii dicendum est, sed revertendo ad nuptias corporales, de quibus loquitur $\bf 12, 152vb$
- Dominus noster Iesus Christus signa fecit. Huius ratio est vera, quia per hoc voluit fidem catholicam 13, 18v
- *Dominus noster in principio nuptias instituit sciens aliquos suos futuros haereticos, qui nuptias 25, 57rb
- *Evangelium istud tria docet. Primo quod Iesus cum matre et discipulis ad nuptias venit. Secundo quod ibi ad preces matris aquam in vinum commutavit 79, 37r
- *Hic posset quaeri de tempore et loco et sic de aliis 12, 146vb
- Hoc evangelium in duas partes dividitur. Primo dicit, quod ad has nuptias fuit vocatus Iesus cum 17,
   131va
- *In evangelio isto nobis tria diligenter sunt consideranda. Primo quod dominus cum matre et discipulis ad nuptias ivit. Secundo quod ibi signum magnum fecit, quando aquam in vinum convertit 79, 38r
- *In hoc evangelio tria notantur. Primo quod dominus discipulis suis passionem veram 17, 101vb
- *In praesenti evangelio tria tanguntur. Primo evangelista describit, ubi hae nuptiae factae sunt 40, 25ra
- In proxima dominica audistis, quomodo Iesus in infantia sua cum esset duodecim annorum fuit 11, 68va
- *In verbis evangelii tria notantur. Primo quod nuptiae factae sunt in Chana Galilaeae 15, 12va
- Nota dignitas nuptiarum harum notatur in tribus. Primo in hoc, quod habent ordinem scilicet nuptiarum
   41, 117va
- Notandum, quod Iohannis primo habetur, quod Iohannes baptista dicit discipulis suis 'Ecce agne dei' 2, 53v
- *Prima pars praesentis evangelii congruit multum praesenti tempori, in quo celebrantur nuptiae 12,
   156vb
- *Propter multiplicationem humani generis deus specialiter instituit matrimonium 12, 146ra
- *Quamvis in nuptiis homines soleant convivia tenere, haec tamen caute tenenda sunt in dei timore 12, 156ra

Nuzliches pulfer, durch den ... erstlich rainiget den schleim 255, 178

O altitudo divitiarum sapientiae ... (Rm 11,33)

- *Hodie peragimus excellentissimum festum sanctae trinitatis, quod festum pauci ante dationem 40, 82va
- *Sancta trinitas secundum inaestimabilem multitudinem sapientiae suae mundum divisit in duo loca 41, 141vb
- O domine Iesu Christe creator et redemptor meus sis mihi per intercessionem omnium sanctorum 224, VIIv
- O herr, mein gott, mein schepfer, mein erlöser und mein genädiger guetiger vater, der witiben und der waisen 239, 22r
- O mulier magna est fides tua $\dots$ s. Magna est fides tua $\dots$
- O vos omnes qui transitis per viam ... (Lam 1,12)
- Hodie haec verba dicit dominus ad omnes christianos: 'O vos christiani, attendite et videte dolorem meum.' 79, 82v
- Primo ratione necessitatis, scilicet passionis filii mei, quia ipsum pati et tali morte damnari 35, 217rb
- *Quia omni saluberrimum est viatori saepe recolere Christi passionem, dicit enim beatus Bernhardus 25, 151vb
- Si aliquis vester fidelis et dilectus amicus, quod deus avertat, suspensus esset sine sua culpa 79, 222r
- Verba sunt plangentis Ieremiae atque in persona dicentis afflicti et patientis domini redemptoris 35, 215rb

Obsecro vos ego vinctus in domino ... (Eph 4,1)

- *Augustinus sermone nono ad suos fratres heremitas sic ait: fratres mei dilectissimi, hodierna die 16, 137vb
- *Haec est secunda pars totius epistulae ad Ephesios, in qua praemissa gratiarum actione pro bonis 19, 138va
- *Obsecro vos, ne deficiatis ... (Eph 3,13). Beatus Paulus gentium doctor in fide et veritate in carcere positus, vinctus et catenatus 19, 135vb

Obsecro vos per misericordiam dei, ut exhibeatis ... (Rm 12,1)

- *Augustinus libro 4. De trinitate capitulo 6. contra concupiscentiam sic ait: Ipse homo dei nomine 16,
   17va
- Hic apostolus invitat nos ad spiritualem perfectionem obserans (?) ne conformemur huic saeculo tam vili accipiendo formam concupiscentiae. Et nota 79, 32r
- *Sicut dicit apostolus ad Romanos 13., quae a deo sunt ordinata, omnes autem fideles sunt a deo 19, 26ra Obsecro vos tamquam advenas et peregrinos ... (I Pt 2.11)
- *Augustinus sermone octavo de nativitate Iohannis baptistae sic inquit: 'Duo sunt abstinentiae et crucis genera 16, 74*vb
- *Beatus Petrus tamquam capitaneus militiae christianae hortatur milites Christi ab hiis, quae vastant 19, 73vb
- *In hac epistula docet nos apostolus Petrus tria, scilicet quomodo nos debemus habere ad nos ipsos 25, 197rb
- In his verbis ostendit beatus Petrus duo, quid cavere debeamus, scilicet ab (!) abstinere a carnalibus desideriis 79, 87v
- Obsequiosam ad ipsius beneplacita voluntatem, dilecte domine N, promotor et fautor vel benefactor 41, 263va
- *Obtulerunt ei munera, aurum, tus et murram ... (Mt 2,11). Diem hodiernam et festivitatem recolimus qua (!) tres reges venerunt ab oriente solis 2, 49v
- Oculi domini intelleguntur inspectio divina; in psalmo oculi domini super iustos. Aures domini 245, 15r
- *Oculi domini super iustos et aures eius ... (I Pt 3,12). Augustinus in sermone secundo de oratione sic inquit: Orationes tribus modis impediuntur, ne exaudiantur 16, 102ra
- Oleo sancto meo ... (Ps 88,21). Hoc verbum convenerit beato Nicolao, qui unctione spirituali et pontificali in tumba sua unctus fuit 2, 382r
- Oleum effusum nomen tuum ... (Ct 1,2). Nota oleum quinque facit: Cunctis liquoribus superenatat, dura mollificat, aspera dulcorat, obscura illuminat, corpora debilia sanat 79, 236v

Omne datum optimum et omne donum ... (Iac 1,17)

- *In hac epistula beatus Iacobus inducit nos ad cognitionem bonorum et donorum 19, 76vb
- In hac epistula beatus Iacobus tangit dona spiritualia a deo data et etiam temporalia. Ubi notandum 2, 143v
- *Malleus haereticorum Augustinus Ypponesticon (!) responsione quarta sic inquit: Arbitrando rationali
   16. 77ra
- *Omne debitum dimisi tibi ... (Mt 18,32). Debitum culpae, debitum Gehennae dimittitur condonanti clementer, amanti frequenter vel ferventer, roganti diligenter, toleranti patienter 79, 160r
- Omne opus quod in hoc volumine contuli medicinae hominum ipsum, propter quem easdem 251, 74v
- *Omne, quod natum est ex deo, vincit mundum ... (I Io 5,4). De virtute fidei tam in evangelio hodierno quam in epistola tractatur. Fides enim in praesenti vita 19, 69ra

Omnem decimam vestram distribuite. Item propheta: inferte omnem decimam in horreum meum 41, 182vb Omnes amici mei derelinquerunt me ... (II Tim 4,16)

- Verba ista cantat ecclesia in persona domini et signant desolationem Christi, qui ita fuit desolatus 41,
   221ra
- *Verba ista ecclesia in persona domini. Dominus bene potuit dicere verbum propositum 41, 128rb
- *Omnes cari mei derelinquunt me ... (Ps. 26,10). Verba ista canit ecclesia in parasceven domini et signant desolationem domini, qui ita fuit desolatus 41, 183va
- Omnes homines natura seire desiderant. Causa finalis est, ut attingamus ultimam felicitatem 227, 69ra

Omnes homines natura scire desiderant. Dicitur in Physica et Metaphysica 227, 59ra

Omnes homines naturaliter desiderant scire, ut scribit philosophorum princeps primo Metaphysicae **242**, 94r Omnes menses humores patiuntur per diem et per noctem **251**, 29r

Omnes, qui medicinae artis studio dei gloriam 226, 77va

Omnes sunt administratorii spiritus ... (Hbr 1,14)

- Decet puellam nobilem nobili desponsatam regi magnos habere ministros. In eam ergo fidelis 41, 185vb
- *Filius dei, qui omnia fecit in numero pondere et mensura 27, 83va
- Hic duo notantur. Primum est cura domini circa nos. Secundum est hominis excellens dignitas 79, 166v

- Hodie festum agimus omnium angelorum et hoc propter plures causas. Primo, quia singulariter 41, 87ra Omnes unanimes in orationes estote ... (I Pt 3.8)
- *Beatus Petrus et magister christianorum in epistula hodierna magnam et utilem doctrinam nos docet
   19, 108rb
- In hac epistula beatus Petrus hortatur nos esse concordes, secundo quare nos convocavit, tertio de sequela boni et prohibitione mali 2, 204v

Omnes virtutes caelestes, generales, elementares sunt in seminibus plantarum 228, 84v

Omni habenti dabitur ... (Le 19,26). Hoc evangelium legitur de uno confessore et pontifice, quia ipsi fideliter laboraverunt in vinea domini 4, 88ra

Omni tempore diligit, qui amicus est ... (Prv 17,17)

- Carissimi, sicut scitis, quod omnis de gratia dei congregati sumus ad peragendum exsequias cari nostri fratris 2, 394r
- *In verbis istis duo notantur. Primum expertae verae dilectionis constantia, unde dicitur 41, 11rb
- *Nota, quod dominus diligit sex genera hominum et ista sex genera signata sunt nobis per sex viros 41,
   48ra

*Omnia mea tua sunt et tua mea sunt ... (Io 17,10). Quamvis ista verba dixerit Christus ad patrem, possunt tamen dici ad matrem 37, 93vb

Omnia traham ad me ipsum ... (Io 12,32). Septem modis trahit deus ad se omnia, idest per septem sacramenta sub signo crucis, quia virtute 41, 164vb

Omnipotens deus plasmavit humi medicinam 246, 58vb

Omnipotens sempiterne deus, misericordiam tuam suppliciter exoro, ut fraude omni obfuscationum exutus 76. 7ra

Omnipotens sempiterne deus, parce intuentibus, parce supplicibus et mittere digneris sanctum angelum **76**, 7rb

Omnipotens sempiterne deus, parce metuentibus, parce supplicibus et mittere digneris sanctum angelum 234 36rb

Omnipotens sempiterne deus, qui hodierna die unigenitum tuum in ulnis sancti Symeonis 41, 260ra

Omnipotens sempiterne deus, qui Ninivitis in cinere et cilicio paenitentibus indulgentiae tuae 234, 36rb

Omnis anima, quae afflicta non fuerit ... (Lv 23,29). Verba ista scripta sunt in Levitico, non incongrue praedicare possunt de isto, nam dies ista 7, 274ra

*Omnis arbor bona ... (Mt 7,17). Bona arbor est homo bonus, fructus bona vita. Fructus autem bonitatis probatur in utilitate multiplice: Delectabilitate, durabilitate 79, 125r

Omnis arbor, quae non facit fructum ... (Mt 7,19)

- *Dominus omnipotens est sicut bonus hortulanus, qui bonos arbores aedificat in horto suo 41, 151ra
- *Plenum formidine est hoc verbum. Considerandum autem, quod dominus in evangelio sub metaphoris arboris infructuose quattuor mala ostendit 79, 124r

Omnis enim, qui petit, accipit ... (Le 11,10)

- *In verbis propositis notandum est, quod impetranda salutaria quattuor oportent considerari, videlicet a quo sit petendum, quid sit petendum 2, 336r
- Nota quod quattuor sunt, quae impediunt orationem, ne exaudiatur. Primum est infidelitas 41, 137vb

Omnis ergo arbor non faciens ... (Le 3,9). In quibus verbis tria tanguntur, scilicet quid veniendum, quia omnis arbor etc., quid timendum, quia excidetur 23, 111rb

Omnis ergo qui confitebitur ... (Mt 10,32). Hoc evangelium legitur de sanctis martyribus, quia ipsi omnem poenam temporalem contempserunt propter vitam aeternam 4, 54ra

Omnis ex vobis qui non renuntiat ... (Le 14,33). Hoc evangelium legitur de uno martyre, quia ipsi sancti martyres omnia propter Christum reliquerunt, etiam proprium corpus 4, 69vb

Omnis medela a summo bono procedit **253**, 59r

*Omnis plantatio, quam non plantavit pater meus ... (Mt 15,13). Homo dicitur planta sive arbor versa, habet enim ramos inferius scilicet manus et bracchia 37, 48ra

*Omnis, qui biberit ex aqua hac, sitiet iterum ... (Io 4,13). Dominus ponit hic tres differentias aquarum. Una est quae sitim facit, cum dicit: Omnis qui biberit 37, 53rb

*Omnis, qui confitebitur me ... (Mt 10,32). Hoc evangelium scribitur Matthaei decimo et legitur de pluribus martyribus in communi, in quo postquam Christus 29, 182ra

Omnis, qui interficit vos, arbitretur obsequium ... (Io 16,2). Haec verba locutus est dominus discipulis suis in illo longo sermone, quem fecit eis post cenam 11, 163ra

Omnis, qui irascitur fratri suo ... (Mt 5,22). Nota quod quilibet homo habet quattuor fratres, tribus debet reconciliari, vere historiam in libro 41, 148ra

Omnis, qui se exaltat, humiliabitur ... (Le 14,11). In evangelio praecedentis dominicae audistis, quomodo salvator noster proposuit nobis durissimas poenas 11, 243vb

Omnis sapientia eorum ... (Ps 106, 27). Patres et domini, secundum quod scribit venerabilis Hugo De sacramentis 232, 2r

Omnis sermo dei ignitus clypeus ... (Prv 30,5). His verbis docet nos Salomon, ut libenter audiamus verbum dei et quod audivimus, opere impleamus, quia hoc et nobis protectio et defensio ab omnibus malis 4, 91 va Omnis utriusque sexus fidelis postquam ad annos discretionis pervenerit, omnia sua peccata 18, 6v

Omnium rerum cognitionem cognitio dei excellenter praecellit. Et ut istam cognitionem divinorum 13, 99r Omousion: unius substantiae. Episcopus super speculato. Ecclesia evocatio vel collectio 245, 12v

*Opera, quae ego facio in nomine patris mei ... (Io 10,25). Dominus noster, qui est verus pastor, ponit hic duas differentias ovium. Sunt enim quaedam oves 37, 84vb

Operati sunt iustitiam, adepti sunt remissiones ... (Hbr 11,33). In verbis istis duo tanguntur, videlicet bonorum martyrum iustitiae, meritum et aeternae repromissionis 41, 235vb

*Oportet filium hominis multa pati ... (Le 9,21). Bernardus quinto loquens de passione Christi dicit: Tanta est vis sacramentorum, ut possit ipsa lapidea corda abscindere 23, 123rb

Oportet te filii gaudere, quia frater tuus mortuus est ... (Le 15,32). Carissimi, verba ista cum dulcedine plena sunt gaudia et bene conveniunt hodierna die 13, 36r

Ora pro nobis, quoniam mulier sancta es ... (Idt 8,1)

- *Verba ista dicta sunt de de (!) Iudith et possunt dici de beata Elisabeth ad commendationem ipsius 41, 102vb

Verba ista possunt sumi ad commendationem beatae Elisabeth et secundum hoc sunt verba fidelium 13,
 226r

Orante Iesu et Christo in oratione perseverante sibi affuit iustitia ita alloquens et dicens: O bone Iesu 35, 212rb

Orate pro invicem ut salvemini ... (Iac 5,16). Sanctus Iacobus in epistola hodierna utile dat nobis consilium dicens 'orate invicem' 41, 219ra

Orate, ne intretis in temptationem ... (Le 22,40). Frequens oratio vitiorum impugnationem extinguit. Isidorus tandem, quod nobis est maxime nocivum 41,172ra

Ordinavi ista pro dicto Iobenico propter dispositionem stomachi. Recipi 78, 140va

Ordnung und anweysung wie ain pfleger oder desselben landtrichter des landts und ehehafft täding des gerichts Golling besitzen und halten soll 173, 35v

Orietur stella ex Iacob ... (Nm 24,17). Stella signat beatam virginem, quae orta est per nativitatem ex Iacob, id est ex gente Iudaeorum 79, 210r

Ornaverunt faciem templi ... (I Macc 4,57). Notandum quod deductio illa, scilicet chorea, maxima peccata adducit. Fiunt enim primo fistulo 41, 181rb

Orosius im primo libro suo, quem ad Augustinum episcopum scripsit 245, 11v

Osanna filio Davit ... (Mt 21,9)

*Haec verba turbae domino de Bethania venienti in Hierusalem dixerunt, quando obviam ei extra civitatem exierunt 79, 70r

 In auctoritate nostra tria nobis sunt consideranda. Primo quod Iesus in Hierusalem venit. Secundo quod cum floribus et palmis apuris (!) Hebraeorum fuit susceptus 79, 71v

Osculetur me osculo oris sui, quia meliora sunt ubera tua vino ... (Ct 1,1). Ad evidentiam huius libri, videlicet qui cantica canticorum nuncupatur 35, 75ra

Ostendit ei lignum, quod cum misisset in aquam ... (Ex 15,25)

- *Inter lignum arboris, in quo Adam peccavit et lignum crucis, in quo Christus nos redemit 13, 164v
- *Legitur, quod filii Israel, cum exirent de Aegypto et transissent per mare rubrum, venerunt in desertum
   40. 197vb
- *Legitur, quod filii Israel, cum exissent de Aegypto et transissent mare rubrum, veniunt in desertum 41,
   44vb
- *Quod filii Israel, cum exirent Aegypto et transissent Mare rubrum in desertum 27, 26ra

Ostendit illi regnum dei et dedit illi scientiam sanctorum ...(Sap 10,10). Haec epistula legitur de uno martyre, quia ipsi sancti martyres oculis mentis viderunt regnum caeli 4, 68rb

Ostendite mihi nomisma ... (Mt 22,19)

- *Nomismum est anima, quam dominus maxime in morte examinat, ut imaginem suam in morte quaerat.
   'Ostendite' inquit. Considerandum autem est, quod homo debet ostendere 79, 161v
- Nota quod nummus est anima, quam deus maxime examinavit, utrum anima imaginem suam inveniat 41, 149vb

'Pabeat (!) unusquisque licentiam'. Et primo legam secundum glossam et mihi recitando apparatum simpliciter 84, 327vb

Pangratius ist geporn von gar ein edeln vatter und muetter. In dem lant das do haysset Fregia 4, 108va

Panis enim angelorum factus est hostium cibus, unde ipse ait: Ego suum (!) panis vivus, qui de caelo 10, 374va

Paraclitus spiritus arguet mundum de peccato ... (Io 16,8). Haec verba dominus dixit discipulis suis, postquam fecit cum eis ultimam cenam in illo longo 11, 152vb Paraclitus spiritus sanctus, quem mittet ... (Io 15,26). Notandum quod spiritus sanctus datus est in quintuplici significatione contra quinque mala 41, 140ra

*Parasti in conspectu meo mensam ... (Ps 22,5). Licet beatus Iohannes ab hac vita migravit non per martyrium fere, habuit tamen triplex martyrium 41, 47va

*Parata sunt omnia, venite ... (Mt 22,4). Rex iste est deus, qui intrabit in die iudicii, ut videat discumbentes, idest qualiter se homines 41, 158va

Paratum panem praestitisti eis de caelo ... (Sap 16,20). Haec verba in libro Sapientiae praeposita bene conveniunt hodiernae festivitati, in qua agimus 41, 187ra

Paravi lucernam Christo meo ... (Ps 131,17). Longum esset enarrare misericordias dei, quas ipse exhibuit et ad hoc non desiverit, unde psalmus 41, 191ra

Parvulus natus est nobis ... s. Puer natus est nobis ...

*Pascha nostrum immolatus est Christus ... (I Cor 5,7). Augustinus lux doctorum ostendens Christi resurrectionem maximum esse miraculum a Christo factum 16, 66rb

Passio Christi fuit generalissima omni generi hominum, quia a discipulo venditus, ab apostolis derelictus 19, 214vb

Passiones puerorum adhuc curabiles (!) ad hoc curabiles (!) existentium sub brevi placuit discurrere compendio 246, 60va

Pastoralis curae me pondera fugere delitescendo voluisse, benigna frater carissime, atque humillima intentione reprehendis 80, 1r

Pastores loquebantur ad invicem: Transeamus usque Bethlehem ... (Lc 2,15)

- *Hodierna dici gaudiosa festivitas nos admonet et accendit aliquid de temporali Christi 12, 67rb
- *Notandum, quod Octavianus imperator XLII. anno imperii sui quia 12, 67vb
- *Pater ... adveniat regnum tuum ... (Lc 11,2). Iura dicunt, quod partus sequitur ventrem quantum ad libertatem seu servitutem. Qui si est mater serva vel libera filius 23, 129va
- *Pater autem vester scit ... (Le 12,30). Philosophus nono Ethicorum dicit, quod alter debet se habere amicus in vocatione amicorum 23, 135ra

'Pater filium'. In querela filii parentibus praeferuntur, quibus exclusis parentes vocantur, licet eis turbato ordine 84, 257vb

Pater noster (Mt 6,9). Dominus, quia amari appetit, sed non timeri. Chrysostomus: Patrem se magis dici voluit quam dominum 32, 94va

Pater noster (Mt 6,9). Posita forma orandi in communi ut supra dictum est, consequenter salvator noster 30, 60ra

Pater noster, qui es in caelis ... (Mt 6,9)

- Haec oratio habet duas partes. In prima petitur pro bonis obtinendis, in secunda pro malis removendis
   13 263v
- Per totum anni circulum vobis praedicatur verbum sacrae scripturae, iam de sanctis, iam de angelo 41,
   220ra
- Solus Christus composuit et nos orare praecepit et est oratio melior prae omnibus orationibus 41, 220va
- *Pater peccavi in caelum ... (Le 15,18). Bernardus dicit in quodam sermone: Vox carnificum est ista, sic quemadmodum iste peccavit, ita puniatur 23, 144rb

Pater sancte, serva eos ... (Io 17,11)

- Hoc evangelium scribitur Iohannis 17. capitulo et legitur feria quarta post dominicam praecedentem, in quo ostenditur dilectio Christi, quam habuit ad suos discipulos 30, 475ra
- *Istud evangelium scribitur Iohannis 17. capitulo et legitur feria quarta post dominicam praecedentem, in quo evangelio ostenditur dilectio Christi ad discipulos suos 30, 47vb
- *Pater vester misericors est ... (Le 6,36). Philosophus dicit in libro Politicorum, quod pueri excitandi sunt in arte musicae 23, 114vb

Patientia enim vobis necessaria est ... (Hbr 10,36). Haec epistula legitur de sanctis martyribus, propterea quia ipsi propter Christum receperunt damna in rebus et in corporibus 4, 42rb

Pax vobis, ego sum ... (Le 24,36). Nota quod tria sunt, quae destruunt pacem in corde hominis. Primum, quod destruit pacem 41, 133ra

Penidia sic conficiuntur: duo libras albissimi et purissimi zuccari 247, 28va

Percusserunt me et vulneraverunt me ... (Ct 5,7)

- *In verbis propositis notatur triplex martyrium, quod sustinuit beatus Bartholomaeus 41, 75ra
- *In verbis propositis vocatur triplex martyrium, quod sustinuit beatus Bartholomaeus. Primo enim 40,
   190rb

Perforata ist ein hilff zu aller offnung, inwendig und auswendig der haut 237, 136v

Perusinae civitatis statuto cavetur, quod si filius familias commiserit maleficium, pater teneatur 84, 209ra Pervenit ad nos, quod cum Hippocrates morti appropinquaret, praecepit, ut virtutes istae scriptae in hoc libro 260, 105ra Petite et accipietis ... (Io 16,24) s. auch Petite et dabitur ...

- Nota qui vult, quod petitio sua habet effectum, debet petere tripliciter: instanter, humiliter et devote 41, 136vb
- *Nota quicumque petitionem suam exaudire (!) desiderat, primo studeat in vota sua, ut placeat 41, 137rb
- Petere septem debemus, quae continentur in oratione dominica Pater noster, quae Christus 41, 165va
- Quia ipse deus iubet petere, dubitare non debemus, quomodo omnia, quae postulamus, det nobis 41, 171ra
- Tria facit dominus. Hortatur nos ad orandum, crucificat ad exaudiendum, specificat, quid petendum 41, 172va

Petite et dabitur vobis ... (Le 11,9)

- Legitur, quod dominus flagellavit Aegyptum multis plagis propter peccata eorum 41, 168vb
- Petere debemus patrem in caelis, quaerere debemus filium in cruce 79, 93r
- *Quid dabitur? Respondit propheta: Gratiam et gloriam dabit dominus. Dabitur in quantum certissime, copiosissime, prudentissime, frequentissime 79, 93v
- *Vegetius libro primo De re militari, quod in insulis vero pueri exercitabantur ad iactandum cum funda.
   Matres eorum non permittebant eos 23, 131va
- *Petre, amas me ... (Îo 21,17). Legitur, quod dominus quaesivit a discipulis suis, require in praecedenti sermone Petri 41, 55rb
- *Petrus quidem servabatur in carcere ... (Act 12,5). Per Petrum interpretatur peccator, qui tenetur in carcere peccatorum suorum 2, 343v

Petrus: Credo in deum patrem omnipotentem. Andreas: Et in Iesum Christum filium eius 18, 7r

Philosophantes antiquos sive Indos sive Perses, Aegyptiacos et Graecos in visionibus somnium sequentes 228, 60r

Phlebotomia est evacuatio universalior pharmacia. Pueri non sunt phlebotomandi 249, 55ra

Placens deo factus dilectus ... (Sap 4,10)

- *In his verbis duo dicuntur de beato Marco. Primo eius sanctitas, quod dicitur 27, 24rb
- *In verbis istis duo notantur in beato Marco: Primo eius sanctitas in hac, quod dicitur placuisse deo 40, 163ra; 41, 40va
- Verba ista leguntur in Sapientiae et ponunt hic ad commendationem beati Udalrici, cuius hodie festum agimus 79, 206r

Ploremus ante dominum, qui fecit nos ... (Ps 94,6). Omnia sua tempora habent (Ecl 3,1). Infra tempus flendi et post pauca sequitur tempus plangendi et hoc ostendit hodie ecclesia 35, 213va

Pluries contingit varie iudicatum, si iudex statuit terminum ad audiendum sententiam 84, 117vb

Plurima autem turba straverunt vestimenta ... (Mt 21,8)

- Hodie recolit ecclesia adventum Christi in Hierusalem 79, 220v
- *Hodie sancta mater ecclesia duas processiones recolit. Prima fuit, quia Iudaei Christo 37, 97ra
- *Maiorem semper in vita sua Christus familiaritatem habuit cum pauperibus, humilibus et simplicibus
   13, 284v
- *Refert beatus Matthaeus in evangelio hodierno, quod dominus appropinquaret Hierosolymam, populus unanimiter exiebat ei obviam 79, 69v

Plurimi interpretes huius libri in hoc maxime sunt concordati 226, 42ra

Ponam tabernaculum meum in medio vestri ... (Lv 26,11). Hoc tabernaculum est beata virgo Maria, quam posuit in medio ecclesiae deus 17, 111ra

Pone testator reliquit uxorem usufructuariam in vita sua post mortem uxoris 84, 269va

Ponitur in facto, quod quaedam testatrix in suo testamento relinquit cuidam suae nepti 84, 277va

Ponitur pro veritate facti, quod quidam recepit mutuo pecuniam 84, 116va

Populus autem christianus memorias martyrum religiosa sollemnitate concelebrat 23, 300rb

*Positis autem genibus clamavit voce magna ... (Act 7,59). In verbis istis beatus Stephanus commendatur in tribus, scilicet ab humilitate, quam habuit ad seipsum 27, 58rb

*Posset aliquis quaerere, utrum deus sit ubique et imposssibile sit aliquid esse, in quo non sit 25, 217vb

Post dolorem iuncturarum et maxime inferiorum, qui nominantur communiter podagrici, solet hominis manere impotentia ad motum progressivum 78, 135vb

*Post haec autem designavit dominus alios ... (Le 10,1). Hoc evangelium scribitur Lucae decimo et legitur in festivitatibus evangelistarum 29, 152rb

Post partem primam et hiemalem lecturae evangeliorum, quae de tempore leguntur ab adventu domini **30**, 1ra

Post passionem namque domini XXX. anno secundo Neronis eo 38, 285vb

Post sex menses conceptionis Iohannis baptistae, cum angelus annuntiavit virgini gloriosae 7, 278va

*Postquam coepi vobis loqui de divinis praeceptis, intervenit festum beati Iacobi apostoli huius ecclesiae 25, 323va

Postquam completi sunt dies $\dots$ s. Postquam impleti sunt dies $\dots$

Postquam consummati sunt dies octo ... (Le 2,21)

- *Aeterna et caelestis sapientia, quae disposuit omnia suaviter sapienter et utiliter 12, 98va
- *Audistis, dilectissimi, in paucis evangelii verbis magnum utique valde fidei 12, 99rb
- *Circa hoc evangelium est notandum, quod quattuor sunt, quae hunc diem faciunt sollemnem 13, 278r
- *De circumcisione, cui praecepta fuit et quare et cur dominus circumcidi voluit, vide festo circumcisionis
   25. 29vb
- *Dei filius per divinam potentiam erat magister angelorum in caelo et per assumptam carnem voluit 15, 10ra; 17, 94rb
- *Evangelista Lucas describit in hoc brevi evangelio triplicia festa Christi, quae hodie una die agimus 40, 15vb
- *Ex quo tota Christi vita et conversatio nostra est instructio, ut vult Gregorius 12, 94rb
- *Fuerunt exorti haeretici in Nasia (!) tempore beati Iohannis evangelistae 12, 103vb
- Ideo hodie circumcidi voluit in carne, ut nos docet spiritualiter circumcidi a vitiis et ab omnibus peccatis
   79. 34r
- *In hoc evangelio duo notantur, Iesu Christi circumcisio et nominis eius interpositio 79, 189v
- *In verbis praemissis notandum est, quod hoc nomen est honorabile, terribile, amabile, dulce, auxiliabile
   2. 305v
- Nota dicit apostolus, quod tota salus hominis consistit in hoc nomine 'Iesus'. Tripliciter enim gratiam 41, 114rb
- *Notandum est, quod circumcisionem domini quattuor celebrem faciunt et sollemnem 13, 279r
- Notandum est, quod dominus circumcidi voluit duobus de causis. Primo circumcisus est nobis 41, 114ra
- Notandum, quod hodierna dies propter quattuor causas sollemnis habetur. Primum est octava nativitatis
   37r
- Notandum, quod legimus tres viros famosos, qui vocati sunt hoc nomine 'Iesus', quorum omnium 41,
   114ra
- Postquam audistis Christi domini mirabilem nativitatem de Maria virgine ante partum, in partu 11, 52ra
- *Saepius in praeteritorum annorum de cursibus memini, quae me locutum fuisse vestrae 12, 103rb
- *Sciendum, quod deus creavit primos parentes iustos iustitia naturali 12, 94vb
- *Ubi notandum, quod omnes parvuli, qui communi modo nascuntur in tempora sua nativitate **25**, 32rb Postquam convertisti me ... (Ier 31,19)
- *Carissimi, hodie agitur conversio sancti Pauli apostoli, quem dominus vocavit ad paenitentiam 27, 60rb
- *Ex quo hodie agitur conversio sancti Pauli, quem dominus vocavit ad paenitentiam 17, 128va
- *Postquam egi paenitentiam ... (Ier 31,19). Ex quo hodie agitur conversio sancti Pauli, quem dominus vocavit de caelo ad paenitentiam 41, 17ra

Postquam impleti sunt dies purgationis Mariae $\dots$ (Le 2,22)

- Dei filius, qui hodie secundum carnem in templo est praesentatus, multa per hoc festum hodie proponet remedia contra vitia 79, 196v
- *Est primo notandum quod hodierna sollemnitas est primo festum excellentis oblationis 25, 43va
- Hoc evangelium scribitur Lucae secundo capitulo et legitur in festivitate purgationis Mariae 29, 108rb
- In hoc evangelio notantur tria, scilicet beatae virginis purgatio, filii eius oblatio, Simeonis devotio 79, 216r
- *In hoc evangelio tria notantur, circa quae versatur Mariae sollemnis. Primo Mariae purgatio 27, 15ra
- $-\,$ *Nota praeceptum fuit in lege, quod mulier etc. Require in primo sermone vel in Regum 41, 20va
- *Notandum est, quod hoc festum habet tria nomina, scilicet purificatio vel festum purificationis 40, 154ra
- $-\,$ Notandum hodierna sollemnitas dicitur primo excellentis oblationis festum, hodie enim dei filius est in templum oblatus; secundo dicitur festum patentis illustrationis, hodie namque ${\bf 2},\,149{\rm v}$

Postulet autem in fide nihil haesitans ... (Iac 1,6). Haec epistula legitur de uno martyre, quia quilibet sanctus martyr fideliter clamavit ad deum pro suis necessitatibus 4, 58ra

Posui vos, ut eatis ... (Io 15,16). In tribus commendatur beatus Marcus, cuius festum hodie agimus. Primo commendatur a diligenti conscriptione evangelii **79**, 200v

Potestis bibere calicem, quam ego bibiturus sum ... (Mt 20,22)

- *Cum sancti apostoli Iacobus et Iohannes desiderarent ad caelestia gaudia, submiserunt matrem 13, 188v
- *Isti duo apostoli in petitione sua non fuerunt bene discreti, quia voluerunt metere, quam seminare 37, 30rb; 41, 65va
- Mater etiam filiorum Zebedaei, videlicet Iohannis et Iacobi, petivit filiis commodum cum dixit 'Dic, ut sedeant' (Mt 20,21) 2, 354r
- Verba ista sunt lecta in hodierno evangelio et sunt verba domini, qui respondit filiis Zebedaei, qui mediante 79, 208r
- *Praecedat dominus meus ante servum suum ... (Gn 33,14). Rationabile valde est et est iustitiae consonum, ut miles dum aliquid agit strenuum, semper prae oculis habeat sui ducis exemplum 4, 164r
- *Praecepit Iesus discipulis suis, quod nemini dicerent ... (Mt 16,20). Hoc evangelium scribitur Matthaei XVI. et legitur in communi festivitate unius martyris, in quo describitur passionis 29, 173va

Praeceptor, vidimus quendam in nomine tuo ... s. Magister, vidimus quendam in nomine tuo ...

Praedica verbum, opus fac evangelistae ... (II Tim 4,5)

- *In verbis istis tria nobis consideranda sunt. Primum est officium praedicationis, secundum est dignitas
   41, 90vb
- *In verbis istis tria sunt notanda. Primum est officium praedicationis 27, 84va

Praefatio domini Constantini Africani montis Casinensis monachi ad Glauconem discipulum suum 226, 42ra Praeter praecepta legis naturae communia, ut sunt illa 'omne bonum est faciendum, non malum est faciendum' 18, 47va; 28, 174rb

*Praeteriens Iesus videt hominem caecum nativitate ... (Io 9,1). Deus noster sanando in hominibus sensus corporales sanabat et sensus spirituales 37, 62vb

Praeterit enim figura huius mundi ... (I Cor 7,31). Haec epistola legitur de sanctis virginibus, quia ipsae sanctae virgines semper habuerunt in memoria huius vitae terminum et sequentis vitae perpetuitatem 4, 102arb

Prauch quets schießpulffer und ain hormb 255, 1

Presbyteri, qui bene praesunt honore digni ... (I Tim 5,17). Dicit beatus Paulus ad Thimotheum et per ea insinuat nobis dignitatem ordinis sacerdotalis 41, 176va

Prima aetas ab Adam usque ad Noe, in qua facta sunt haec: Mulier de costa Adae formatur 13, 22v

Prima consideratio continet quinque membra, quia quinque erant sectae medicorum 228, 71r

Prima. Laudabitur illa oratio, quae obliqua dicitur et ab posterioribus incipiens dictionibus in verbum saepius quam in aliam orationis partem finiat 5, 5v

Prima pars vel consideratio sanitatis conservandae pertinet aeris electioni 228, 72r; 253, 1r

Primo consideranda sunt aliqua in generali de sancramentis, secundo de quolibet eorum in speciali 35, 115ra

Primo decemnovennalis circuli anno, in quo nullae sint epactae, in kalendas Ianuarias nona est luna 245, 19r

Primo notandum est, quod homo, qui naturaliter generatur ex semine patris et menstruo matris 35, 98r

Primo qui miserunt manus violentas in clericos vel ad personas religiosas animo deliberato 27, 3*ra

Primo sensus historialis est historia sive textus in se. Allegoricus sensus est, quando per unum factum 35, 182vb

Primum dubium, si contingit, quod sacerdos ante consecrationem vel post moritur, aut a sensibus 18, 328r

Primum igitur tamquam verum fundamentum nostri operis ad exemplum bonorum omnium 36, 164va

Primum problemum: Quare homo habeat faciem elevatam versus caelum 242, 94r

*Primum quidem sermonem feci de omnibus ... (Act 1,1). Praesens festum ascensionis domini nostri Iesu Christi debemus cum devotione et reverentia peragere 40, 75va

Primus Assyriorum rex Ninus Beli filius regnavit omni Asiae exceptis Indis annos 52 33, 1r

Primus non ieiunus ieiunio negatur. Item non habens usum rationis. Item habens stomachum frigidum 18, 328v

Primus planetorum et infimus est luna, quae inter omnes planetas proximus est ad terram 13, 23r

Princeps non intendit dare privilegium praeiudiciale, paragrapho sui autem mulier 84, 341vb

Princeps, qui libenter audit verba mendacii ... (Prv 29,12). His verbis docet nos Salomon quemlibet, ut caveat a detractore, non solum ut non detrahat, sed etiam ut detrahentem audiat 4, 80va

Principem fecit illum ... (Sir 45,4). Pro commendatione et laude novi sacerdotis sapiens praemissis verbis nos alloquens, ut principaliter 32, 99r

*Principes populorum congregati sunt ... (Ps 46,10). Verba ista possunt exponi de duobus praecipuis apostolis Petro et Paulo, qui fuerunt apostoli 13, 180v

Pro altero servo dei praedicti ordinis, fratre Iohanne de Comis providendum est remediis habentibus intentiones mundificandi caput, pectus et stomachum 78, 211vb

Pro altero vero servuo (!) dei, domino Marco Veneto de praedicti ordinis professore summopere intendendum est in administratione remediorum, quam dispositio est mermonia 78, 212ra

Pro ardore urinae et excoriatione viarum eius fiat linimentum, de quo renales partes et lumbares ungantur usque ad caudam 78, 107va

Pro aromatico fragrans aroma eius vel calamus. Pro aristologia 247, 6vb

Pro quo vocabularii varii autentici videlicet Huguicio, Catholico, Brevilegii, Papias aliique codices 32, 100ra Pro regimine huius pueri fiant sibi quattuor instrumenta seu remedia. Quorum primum est, ut caput eius abluatur 78, 227ra

Pro tabula expositionis symboli est sciendum, quod totus liber est distinctus in tres partes, videlicet **35**, 1ra *Probasti, domine, cor meum et visitasti me nocte ... (Ps 16,3). Ista verba bene potuit dicere beatus Laurentius, in quibus tria ponit. Primo agit gratias deo, quod ipsum in hac vita probavit **27**, 34rb

Probe ac vere admodum docuit Ecclesiastes, omni negotio tempus opportunitatemque et multam hominis afflictionem esse 89, 7*

Probet autem seipsum homo, ut sic de pane edat ... (I Cor 11,28)

 Legitur de sancto Petro, quod totam noctem laboraverat in piscando et nihil cepit. Tunc de mane 40, 229rb

- Probet, id est secundum glossam examinet et purget seipsum. Examinet quidem, id est diligenter discutiat 18, 228va; 23, 189va; 29, 341va
- *Si aliquis debet aliquem cibum recipere, oportet quod videat et probet, si cibus ille est sanus **37**, 106rb Prologus: O ihr andechtige christenleuth, helfft mir bewainen in bieterkheit, was Isaias **258**, 3

Prope est dominus omnibus invocantibus eum ... (Ps 144,18). Diversi homines diversis modis invocant (!) dominum. In virtute invocant eum, qui non terrena, sed caelestia desiderant 79, 192r

Proposito sibi gaudio sustinuit crucem ... (Hbr 12,2). Communiter apud gentes consuetudo inolevit, ut currentibus in stadio praemio cursus corona vel bravium proponitur 4, 161v

Propositum praesentis negotii est breviter tractare, in quibus aegritudinibus phlebotomia conferat **246**, 31r *Publicanus a longe stans ... (Lc 18,13). Quicumque in mundo stat in paenitentia et iustitia in iudicio stabit in magna constantia. In hac ergo constantia **79**, 113v

Publicanus quidam emit a communi Perusii pedagium et omnes fructus et usufructus 84, 209ra

Puer eram ingeniosus et sortitus sum animam ... (Sap 8,19)

- *Verba ista bene poterat dicere beatus Vitus, quia ad litteram puer erat duodecim annorum 40, 168va
- *Verba ista bene potuit dicere beatus Vitus, quia ad litteram erat puer XII annorum regratiando 41, 49rb
   *Puer erat ingeniosus et sortitus est animam suam ... (Sap 8,19). Verba ista optime potuit dicere beatus Vitus, qui ad litteras positus puer erat 27, 69rb

Puer Iesus proficiebat sapientia ... (Lc 2,52)

- *Praesens evangelium tangit statum Chrsiti tempore pueritiae circa 12. annum 12, 141ra
- *Quando diligenter consideramus inaestimabilia divinae bonitatis 12, 140rb

Puer natus est nobis ... (Is 9,6)

- *Christe dicitur puer ab omnimoda puritate. Puer ille magnus, qui hodie natus est 79, 23v
- *De nativitate huius pueri est notandum, quod ipsa nativitas fuit mirabiliter facta et multipliciter ostensa 13, 277r
- *Hodie dicuntur nobis boni rumores his, qui exspectaverunt 27, 5rb
- In verbis istis duo notantur: admirabilis dei humilitas, cum dicit 'Parvulus natus est nobis'. Summa eius caritas 79, 23r, 185v
- Moraliter loquendo nota, quod iusti pueris comparantur multiplici de causa. Primo quia puer est iocandus (!), sic iocundus est laudare deum, sicut dicit propheta 79, 187r
- Nota, quod haec verba sunt Isaiae prophetae invitantis fideles ad gaudium praesentis sollemnitatis, in quibus duo principaliter notari possunt 79, 21r
- Praemissis verbis quinque notantur: Quis puer, ubi natus, unde natus, quare natus, quomodo natus 2, 301r

Pugnabit cum illo orbis terrarum ... (Sap 5,21). Haec epistula legitur de sanctis martyribus, propterea quia quasi totus mundus pugnavit contra eos, volens eos avertere a cognitione et amore divino 4, 35rb

Punctus talis est: Christophorus vadens ad sanctum Balinum puellam XII annorum 84, 271ra

*Purgabit aream suam et congregabit ... (Le 3,17). Gregorius in homilia 'Erunt signa' dicit: Quia futurorum incertitudo est praeteritorum exhibitioni, quia cum multa 23, 112ra

Quadragesima incipitur a dominica, qua cantatur: Invocavit me ut ecclesia, quae tot tribulationibus pressa 41, 108va

Quae est ista, quae ascendit ... (C
t $8,\!5)$

- *Assumptio Mariae virginis quaestio magna facta est ab angelis. Si pueri fuissent vel adulti vel senes 41,
   74ra
- $-\,$ *Tantum filius dei hodierna die matrem suam honorans secundum cursum huius mundi 27, 35rb Quae est ista, quae progreditur ... (Ct 6,9)
- *Haec verba assumptionem gloriosae virginis Mariae declarant, in quibus ascribitur quantum 13, 192v
- Haec verba bene appetunt conceptioni beatae virginis Mariae, quam hodie celebramus 13, 142v

Quae paenitentia pro singulis peccatis sit iniungenda, de hoc sunt diversae opiniones. Quidam enim dicunt, quod omnes paenitentiae arbitrariae $\bf 79$

Quaecumque enim scripta sunt $\dots$ (Rm 15,4). Notandum quod in hac epistola hodierna monet nos apostolus imitari perfectissimum Christi 79, 14v

Quaecumque his, quae introducuntur diligentissime necessaria sciri 261, 204ra

Quaecumque his, qui introducuntur dilectissime Teucre necessaria sciri 228, 108ra

*Quaecumque scripta sunt ad nostram doctrinam ... (Rm 15,4). In hac dominica ecclesia recitat adventum Christi ad iudicium generale in fine mundi, de quo iudicio 19, 7vb

Quaedam habens filium unum ex suo marito praemortuo, transivit ad secunda vota et unum alium 84, 360ra Quaedam habens unicum filium ex suo marito praemortuo transivit ad secunda vota et unum alium 84, 110rb

Quaedam nobilis domina de Padua contraxit matrimonium cum quodam nobili de dicto loco et eidem 84, 278rb

Quaenamque (!) optima compositio nostri corporis 261, 224vb

*Quaerite autem primum regnum ... (Mt 6,33). Legitur Isaias XXI.: 'Si quaeritis quaerite, convertimini et venite' (Is 21,12) Sicut ergo quaerit aegrotus medicinam vel medicum, avarus thesaurum, dilecta sponsa sponsum, heres regnum. Sic et vos 79, 144v

Quaeritur, quid sit confessio, primo secundum Raymundum: Confessio est legitima coram sacerdote 40, 130rb Quaeritur, utrum propter pollutionem debeat quis abstinere. Dicendum quod sicut dicit Gregorius 18, 284r Quaeritur, utrum sacerdos possit exigere vel recipere pecuniam vel aliud temporale pro celebrando divina 18, 244ra

Quaero: Dicit statutum, quod minor non audeat contrahere sine praesentia consanguineorum 84, 360rb Quaero, si posteriores creditores post dationem insolutum volunt offerre mulieri dicendo bona fuisse 84, 103ra Quaestio utilis et cottidiana est, in qua per multos erratur. Pone quidam accusatus est de homicidio 84, 118ra Quam brevis fuerit missa et in verbis et in ceremoniis, quam Christus celebrando sacramentum 37, 220va

Quamvis artificialis morborum cura rerum naturalium et non naturalium claram 253, 24r

Quamvis carissime fili Iohannes ingenium 246, 1ra

*Quamvis devotionis christianae principalis causa sit omnipotens deus secundum illud ... Locuturus igitur de passione Christi cogitavi de tribus dicere 25, 141rb, 141vb

Quando pater habet filios, de quorum profectum curam habet, solet eis paedagogum ponere, qui eos 27, 134ra

*Quanta audivimus facta in Capharnaum ...(Lc 4,23). Ad intelligendam historiam istius evangelii notandum, quod compatriotae Christi illi 37, 40va

*Quanto tempore heres parvulus est ... (Gal 4,1). Quia bonum non diligitur nisi cognitum, docet apostolus in praesenti epistula maximum bonum 19, 18vb

Quantum ad secundum, scilicet de suffragiis animarum, tria sunt videnda. Primo de ipsis suffragiis **29**, 225vb Quantum ad secundum, scilicet de templi consecratione, tria sunt videnda, scilicet quare dedicatur **29**, 232va Quasi effodientes thesaurum ... (Iob 3,21). In familia principum plus ceteris honorantur milites et praecipue primus militum, qui dicitur Marschalcus **27**, 74vb

Quasi oliva pullulans et quasi cypressus ... (Sir 50,11). Verba ista exponi possunt a beato Nicolao, qui commendatur hic a quattuor. Primo ab affectu 13, 139v

Quasi stella matutina in medio nebulae ... (Sir 50,6), id est peccatorum. Proprietas huius stellae matutinae 27, 135rb

Quattuor facies uni ... (Ez 1,6). Secundum quod scribit beatus Gregorius super Ezechielem prima parte 20,

Quattuor sunt venti; quattuor sunt anguli caeli; quattuor tempora: ver, aestas, autumnus et hiems **251**, 27r Quattuor tempora quater sunt in anno. Nam annus distinguitur in quattuor tempora et utrumque tempus **27**, 124vb

Quem dicunt homines esse filium hominis ... (Mt 16,13)

- *Legitur in evangelio, quod dominus interrogavit discipulos suos, ne quod ignoraret vel dubitaret 27, 71rb

*Legitur in evangelio, quod dominus interrogavit discipulos suos, non quod dubitaret vel ut erraret 41,
 54rb

*Quemadmodum desiderat cervus ad fontes aquarum ... (Ps 41,2). Quam ardenti desiderio aquaque ardenti incendio se Magdalena ad Christum habuerit, quis nullis exprimat 4, 204v

Qui ad iustitiam erudiunt multos fulgebunt quasi stellae in perpetuas aeternitates 17, 144va

Qui arguunt laudabuntur ... (Prv 24,25). His verbis ostendit Salomon, quam acceptum sit deo et bonis hominibus, ut caritatem arguamus 4, 35rb

Qui confidit in corde suo stultus est ... (Prv 28,26). His verbis docet nos Salomon, ut non habeamus fiduciam de propria virtute vel proprio sensu 4, 77ra

Qui congregat thesauros ... (Prv 21,6). His verbis docet nos Salomon, ut in omnibus respiciamus finem 4, 14r

Qui de aegrotantium accidentibus in singulis aegritudinibus 226, 100ra

Qui declinat aurem suam ... (Prv 28,9). His verbis docet nos Salomon, ut humiliter et devote audiamus verbum dei, quia qui verbum dei audire nolunt 4, 69va

Qui derelinquunt legem, laudant impium ... (Prv 28,4) His verbis ostendit Salomon unam differentiam inter bonos et malos, quia mali malos diligunt, sed boni valde ardent contra malos, non contra eorum naturam 4, 66vb

Qui ex deo est, verba dei audit ... (Io 8,47). Nota Christus fecit quattuor ante mortem suam nobis in exemplum, quia dicit Augustinus 41, 126ra

*Qui facit voluntatem patris ... (Mt 7,21). Considerandum, quod facientes dei voluntatem exaudiuntur a patre in necessitate, filio coniunguntur in familiaritate 79, 125v

*Qui fidelis est in minimo ... (Lc 16,10). Hoc evangelium scribitur Lucae 16. capitulo et legitur feria quarta post dominicam praecedentem, in quo Christus vult excludere malum usum divitiarum 30, 248ra

- *Qui in corde bono et optimo ... (Lc 8,15). Expositor exponendo differentiam inter verbum dei dicit, quod quorundam aures verbum dei tangit 23, 119vb
- Qui manducat meam carnem ... (Io 6,55). Litigabant ergo Iudaei ad invicem, quoniam potest nobis carnem suam dare ad manducandum 27, 93rb
- *Qui manet in me ... (Io 15,5). Quamvis dicta sint omnibus apostolis et dicantur omnibus fidelibus 27, 3vb Qui me invenerit, inveniet vitam ... (Prv 8,35). In verbis propositis tria notantur. Primo inventio sanctae crucis, quod signaretur cum dicitur 'Qui me invenerit' 2, 333v
- Qui mihi ministrat, me sequatur ... (Io 12,16). Consuetudo est, quando aliquis princeps vel magnus nobilis vult servum remunare (!) vel ditare 27, 82ra
- Qui navali proelio dimicaturi sunt, antequam in portu et in tranquillo mari flectunt gubernacula 36, 188va *Qui non est mecum, contra me est ... (Mt 12,30). Hoc evangelium scribitur Matthaei 12. capitulo et legitur feria quarta post dominicam praecedentem, cuius materia in forma hic ponitur superius declarata est 30, 265rb
- *Qui non intrat per ostium in ovile ... (Io 10,1). Hoc evangelium scribitur Iohannis XV. et legitur feria tertia post pentecosten, in quo declaratur condicio veri et ficti pastoris 30, 113rb
- Qui occiderit, reus erit iudicio ... (Mt 5,21). Postquam dictum est in praecedenti sermone de ira et odio et quia nonnumquam ira et odium 11, 222rb
- 'Qui provocavit'. Hic est utilis paragraphus et subtilis et in practicam deductibilis et ideo diligenter advertendus 84, 103rb
- *Qui se exaltat humiliabitur ... (Lc 18,14). Ecce magnus fructus et utilitas humiliatis. Qui ergo vult se humiliare debet causam, modum, fructum humiliatis attendere. Circa primum considera tres 79, 148v
- *Qui se exaltat, humiliabitur ... (Mt 23,12). Postquam dominus scribas et Pharisaeos desuper et (!) ambitione reprehenderet, consequitur 37, 28ra
- Qui se iactat et dilatat ... (Prv 28,25). His verbis docet nos Salomon humilitatem et negligemur de aliquo nisi de gratia dei, quia omnia, de quibus mundani homines gloriantur, transeunt in hunc finem 4, 75ra
- Qui sequitur iustitiam ... (Prv 15,9). Haec epistula legitur de sanctis martyribus, propterea quia ipsi per vitam et mortem sunt secuti iustitiam 4, 33vb
- Qui sequitur me, non ambulat in tenebris (Io 8,12), dicit dominus. Haec sunt verba Christi, quibus admonemur quatenus vitam eius et mores 19, 160va
- Qui subtrahit aliquid a patre suo ... (Prv 28,24). His verbis docet nos Salomon, ut non offendamus parentes, neque in rebus neque in personis, sed magis ipsos honoremus secundum mandatum divinum 4, 73rb
- Qui sumit corpus domini indigne, iudicium sibi manducat et bibit ... (I Cor 11,29). Auctoritas: Melius est ponere in lutum, quam in os pollutum 27, 103rb
- Qui timent dominum, inquirent quae beneplacita sunt ... (Sir 2,19). Haec epistula legitur de sanctis martyribus, quia ipsi facto ostenderunt se super omnia diligere dominum 4,40va
- Qui timet deum ... (Sir 15,1). Hodie celebramus festum sanctissimi apostoli Iohannis et evangelistae, cui Christus in cruce matrem virginem virgini commendavit et ideo summo studio timendum est **79**, 26r Qui vicerit, dabo illi sedere in trono meo ... (Apc 3,21)
- O quis princeps in bello promittit militibus praemia, ut pugnant cum audacia pro obtinenda victoria 41, 224rb
- Sicut princeps in bello militibus promittit praemia, ut pugnent et victoriam obtineat 17, 139va
   Quia ante cibum omnia [mem]bra sunt 251, 1r
- Quia commissariorum frequens et utilis est tractatus, de his isto ordine censeo fore tractandum 84, 360rb
- *Quia hodie in domo tua ... (Lc 19,5). Philosophus quarto Ethicorum dicit, quod ad magnificum virum pertinet expensas facere 23, 154vb
- Quia omnis verissimae praescientiae perfecta comprehensio soli deo substantialiter constituta existit 251, 16v
- *Quia salvator tangit de poenis et tristitiis inferni specialiter in hoc quod dicitur ... Ibi erit fletus et stridor dentium ... (Mt 22,13). His quia superibus qualiter est quilibet, damnatus multum dolet 12, 169ra Quia sentire qui et moveri secundum electionem 261, 18ra
- Quia sum advocatus artis mercatorum, ideo brevem summam componendam duxi super materiam 84, 264rb Quia varia dicta sanctorum et contrariae opiniones diversorum doctorum legentibus difficultates 21, 1r Quia vidisti me, Thoma, credidisti ... (Io 20,29)
- In hiis verbis notatur, quod dux est fides, videlicet non meritoria et meritoria. Non meritoria est 19, 285va
- *Ut uti verbis sancti Gregorii: Quid esse putamus, numquam casu gestum credimus 4, 169r
- Quia vobis consedentibus inter cetera nostrae collationis colloquia quaestio illa fuit suborta 37, 218ra
- *Quicumque baptizati estis, sumus in Christo Iesu ... (Rm 6,3). Sicut dicit apostolus prima Corinthiorum 14., qui ignorat, ignorabitur et ideo doctor et pastor 19, 111ra
- *Quicumque fecerit voluntatem patris mei ... (Mt 12,50). Superius dominus agit de generatione malorum, hic agit de generatione bonorum 37, 15vb

Quicumque homo habens usum rationis vult venire in regnum caeleste. Illi bonum, utile, necessarium 37, 146ra

Quicumque manducaverit panem et biberit ... (I Cor 11,27)

- Circa sacramentum corporis Christi notandum est modus manducationis et hoc est triplex 17, 95rb
- In his verbis apostolus comminatur omnibus indigne sumentibus corpus Christi aeternam damnationem
   11. 126ra
- In his verbis notantur tria, quae debent homines monere, ut purgati accedant ad sacramentum 79, 221v
   Quid est autem diu vivere, nisi longe torqueri, quam malos dies malis diebus addere 4, 156v
- Quid est homo, inquam, ut sequi possit regem factorem suum ... (Ecl 2,12). His verbis docet nos Salomon, ut tamquam homines rationabiles sequantur rationem et intellectum, per quae possimus cognoscere vera et aeterna bona 4, 105vb
- *Quid faciendo vitam aeternam possidebo ... (Le 10,25). Augustinus in libro De doctrina christiana dicit, propterea discitur bene vivere, ut veniatur ad semper vivere 23, 127vb

Quid putas puer iste erit ... (Lc 1.66)

- Ita scribitur Lucae primo. Cum parentes et cognati ac vicini beati Iohannis baptistae vidissent 25, 312ra
- Verba ista sancto Iohanni baptistae conveniunt, cui nato mater, omnes amici et cognati congratulabantur, dum super montana Iudae 2, 341r
- Quid quaeritis viventem cum mortuis ... (Lc 24,5). Beatus Augustinus dicit in quodam sermone de Christi resurrectione in tractatum saecularium litterarum: Quaedam exercitatio usque certaminis huiusmodi genus veritatis 23, 165va
- *Quid vobis videtur: Homo quidam habuit duos filios ... (Mt 21,28). Hoc evangelium scribitur Matthaei 21. capitulo et legitur feria sexta post dominicam praecedentem, in quo Christus ostendit Iudaeos esse contemptores suae doctrinae 30, 208va

Quidam Baldinutius debens recipere certam quantitatem pecuniae, ut constabat manu publici 84, 101va

Quidam dominus Octonelus suum condidit testamentum, in quo inter cetera legavit 84, 280rb

Quidam effectus (!) est civis alicuius civitatis per statutum vel reformationem 84, 117va

Quidam fecit testamentum et legavit uxori suae vestes suas, demum supervixit 84, 269rb

Quidam habens bona communia cum quodam tutio suo fratre et omni eo communiter vivens 84, 227vb

Quidam reliquit vel donavit aliquam rem monacho ea condicione et eo pacto, ut monasterio suo 84, 112vb

Quidam reliquit vel donavit aliquam rem monacho ea condicione vel pacto, ut monasterio suo 84, 220va

Quidam sanctorum patrum interrogantibus monachis de abstinentia 36, 194vb

Quidam scholaris contraxit mutuum in civitate Paduae pacto apposito et iuramento firmato 84, 233ra

Quidam usurarius emit quondam possessionem pretio centum librarum ipsamque locavit venditori 84, 115vb

Quinque autem ex eis erant fatuae et quinque prudentes ... (Mt 25,2). Hoc evangelium legitur de sanctis virginibus, quia ipsae non fuerunt fatuae sed prudentes. Prudentes cogitantes de aeternis bonis adipiscendis 4, 106ra

'Quintavallis'. Ille, cuius mandato quis stare iuravit, non potest ei praecipere, ut filium exheredet vel uxorem abiciat 84, 53vb

Quintus Mucius Augur Scevola et cetera. Infra itaque feci non invitus, ut prodessem multis rogatu tuo 246, 59ra

Quis est hic et laudabimus ... (Sir 31,9). Haec epistula legitur de sanctis apostolis seu de alio sancto, quia ipsi cor suum custodierunt ab omni avaritia 4, 14r

Quis ex vobis arguet me de peccato ... (Io 8,46)

- $-\,$ Arguendus non fuit, quia peccatum non fecit, nec inventus est dolus in ore eius. Ipse vero peccatores dure redarguunt $\bf 79,\,67v$
- *Christus dominus frequenter in sermonibus suis arguit Iudaeos super peccatis suis 12, 293rb
- *Dominus et salvator noster saepe arguit Iudaeos de super (!) hoc, sibi non crediderunt 25, 118va
- *In hoc evangelio quattuor notantur. Primo Iudaeorum stultitia in hoc, quod Christum arguebant 17, 137ra
- In isto evangelio consideremus magnam patientiam Christi, quia Iudaei aperte inhonoraverunt 13, 31v
- *In isto evangelio dominus tria dicit. Primo quod ipse sine peccato erat 79, 66r
- *In verbis huius evangelii quattuor notantur. Primo Iudaeorum stultitia in hoc, quod Christum 15, 22ra
- *Ista quinta dominica dicitur dominica passionis Christi, non quod Christus hodie passus sit 40, 43rb
- Nota Iudaei vocaverunt Christum legis transgressorem, seductorem, blasphematorem, divinitatis usurpatorem 2, 103v
- *Post Lazari resuscitationem, de qua legitur in evangelio praecedentis sextae feriae, Iudaei contra Iesum
   25, 126va
- Postquam in proxima dominica audistis, quomodo fecit dominus miraculum cum quinque panibus 11,
   121rb
- *Quod quilibet homo et maxime christianus debeat fugere lites et contentiones 12, 292vb

 *Una magna causa, quare Iudaei Christum persequebantur, erat ex eo, quod veritatem eis praedicabat 37, 75ra

Quis nos separabit a caritate ... (Rm 8,35). Haec epistula legitur de sanctis apostolis, propterea quia ipsi firmiter permanserunt in Christi caritate, nec ulla tribulatio potuit eos a deo separare 4, 18r

Quis putas puer iste erit ... s. Quis putas puer iste erit ...

Quis vestrum habebit amicum ... (Lc 11,5)

 *Hoc evangelium scribitur Lucae XI. et legitur in diebus rogationum, quia enim salvator noster in proximo secundum repraesentationem ecclesiae est a nobis recessurus 30, 53rb

*Media nocte, id est in hac vita, et dicet: Amice, accomoda mihi tres panes, id est da mihi intelligentiam
 40. 73va

*Quis vult post me venire ... (Le 9,23). Chrysostomus super illo verbo Matthaei 'Lata est via' (Mt 7,13?) sie dicit: Sunt duae viae nobis propositae. Una vitae, alia mortis 23, 123vb

Quis vult venire post me, abneget semet ipsum ... (Mt 16,24). Hoc evangelium legitur de uno martyre, quia ipsi sancti martyres semet ipsos abnegaverunt propter Christum 4, 71va

Quisquis a morte peccati ad salutem et gratiae statum vellet resurgere quodque actus sui et intentiones 18, 284v; 37, 207ra

Quo abiit dilectus ... (Ct 5,17). Hoc verba leguntur in Cantico amoris. Et debent ad laudem beatae Margaretae, cuius hodie festum a fidelibus agitur 79, 206v

Quod autem cecidit in terram bonam ... (Lc 8,8). Nota quod verbum dei diligenter est audiendum, firmiter in memoria tenendum, fideliter est custodiendum 41, 122rb

Quod autem vobis dico omnibus dico: Vigilate ... (Mc 13,37). Hoc evangelium legitur de uno confessore, propterea quia ipsi diligenter intenderunt his, quae dei sunt in vigiliis et orationibus et ceteris bonis 4, 96va

Quod imprimis coegit antiquos disputare de naturis ciborum 252, 1ra

Quod sancta mater ecclesia diversorum sanctorum festa instituit per anni circulum diversis diebus 25, 384ra Quod scimus loquimur et quod vidimus testamur ... (Io 3,11). Haec verba dixit Iesus Nicodemo quaerens ab eo plura secreta mysteria. In proximo sermone 11, 184rb

Quodcumque ligaveris super terram ... (Mt 16,19). Verba proposita ad honorem hodiernae festivitatis, quae sancti Petri cathedra nuncupatur, legitur **79**, 197v

Quomodo autem mortua sit virgo Maria, ostendit nobis scriptura, unde legitur, quod post ascensionem 41, 109va

Quomodo beatus Emmeramus apud Pictavim nutritus ac litteris eruditus 13, 247r

Quomodo nix in aestate et pluvia in messe ... (Prv 26,1). His verbis docet Salomon superiores, ut caveant, ne indignos assumant ad dignitates saeculares seu ecclesiasticas, quia 4, 44ra

Quomodo probatur in conflatorio argentum ... (Prv 27,21). His verbis ostendit Salomon unam proprietatem sapientis et haec est, quod timet et horret adulatores 4, 61vb

Quoniam Anaxagoras filius Anchalis, qui fuit unus de peritis in rebus naturalibus 261, 219va

Quoniam appropinquat redemptio vestra ... (Le 21,28). Valerius narrat, quod fuit mos et consuetudo Romanorum in provincia extra civitatem ad pugnam nisi fuissent et 23, 161ra

Quoniam baptismus omnium sacramentorum ianua est et fundamentum 37, 261va

Quoniam ergo pro exordio verba devotissimi Bernhardi dicit: Fletum deducite, oculi mei, liquesce **35**, 214ra Quoniam fundamentum et ianua virtutum omnisque gratiae et spiritualis consolationis principium **35**, 48r

Quoniam in successionibus ab intestato a legum latoribus varie scriptum est, ideirco quid olim 84, 266ra

Quoniam interiorum membrorum corporis humani positiones **261**, 195rb

Quoniam isdem venerandus dei famulus Corbinianus ortus fuerat ex regione Militonense 13, 233r

Quoniam nihil melius ac veritatis dignius compendiositate existit, propositos disputatione 246, 64va

Quoniam non est possibile aliquam aegritudinem humani corporis convenienter curari posse, nisi praecedat 78, 93rb

Quoniam percussit petram et fluxerunt aquae ... (Ps 77,20)

 *Expone, quare David verbum istud assumpsit. In verbis istis tria tanguntur circa beatum Augustinum 41, 78rb

 *In verbis istis tria tanguntur de beato Augustino. Primo sui praeteriti status descriptio per petram 40, 192rb

- *Verbum istud assumpsit David de Exodo, ubi dicitur, quod Moyses percussit petram virga 27, 77va

Raab meretricem fecit Iosue ... (Ios 6,25). Qui unicuique peccatori et peccatrici dat spem et fiduciam de gratia omnipotentis dei, quia 27, 75rb

Rabbi, ubi habitas ... (Io 1,38)

 In verbis istis duo notantur. Primo quare beatus Andreas vocat dominum rabbi: quia discipulus eius fuit 41, 4vb In verbis istis duo notantur. Primo quod beatus Andreas vocat dominum rabbi, id est magister 27, 50vb
 *Ratione relapsi nuper combusti possent aliqui simptes (!) simplices errare et credere 25, 285ra

Rationem observationis vestrae pietatis secundum praecepta auctorum medicinalium, ut potui 251, 18r

Recipe [Symbol für Salpeter], la β in einem digl fliessen. Wans in flu β steht 236, 80v

Recipe 2 lot calci vivi, ½ lot salermoni: solvier 236, 46r

Recipe der grossen schwartzen neselwurczen 237, 262r

Recipe die geißmilch, die Noha in der sundflut gestrichen und sich damit beschmirt hat 236, 23v

Recipe khupfer wolpurgiert loß es per se wolfliessen 236, 28r

Recipe medullae cassiaefistulae mundatae libras 5, tamaridi id est 247, 82v

Recipe tegmen, quod numquam tetigit aquam. Frustatim pone in igne de carbonibus 246, 32v

Recipe XIII lot gallii, VI lot vitriolis, III gummi quartale vini. Nisi salvo filium dei potuerit redimere 75, 456v

*Recogitabo tibi omnes annos meos ... (Is 38,15). Verba ista exponi possunt de contritione, quia cor nostrum, quod erat dulce mellifluum ad peccatum per totum annum 27, 133rb

Recta incisio venarum et sanguinis emissio. In quibus locis phlebotobamus hominem. Sit in XX venis 251,

Recumbentibus undecim discipulis apparuit ... (Mc 16,14)

- *Dominus noster resurgens per quadraginta dies terra moratus est ad probationem suae resurrectionis
   25. 211ra
- *Hoc evangelium scribitur Marci ultimo capitulo et legitur in die ascensionis domini, in quo ostenditur mirabilis ascensio Christi de hoc mundo ad patrem 30, 77rb
- *In praesenti evangelio tria tanguntur. Primo movetur officium praedicationis, quod Christus hodierna die 40, 74ra
- Notandum quod Christus in die ascensionis suae bis discipulis suis apparuit. Primo in domo 13, 304r
- Post passionem suam salvator noster Christus dominus et resurrectionem gloriosam ad probandum 12, 414vb
- Quanta sit praesens festivitas quanteque christianus in ea gaudere debeat spirituali gaudio 12, 419rb
- Quia dies sanctus et sollemnis ascensionis domini nostri Iesu Christi hodie nobis illuxit 12, 414rb
- Secundum Marcum apparuit illis Iesus comedens cum eis et cum comedisset, apparuit, praecepit 41, 162ra
- Sed notandum quod, ut dicit magister in Historia scholastica, Iesus hodie discipulis bis apparuit 2, 159r
- Sicut Christus pro salute nostra mori voluit et sic in hoc triduo ostendere suam veram humanitatem 12, 420va

Redde rationem vilicationis tuae ... (Lc 16,2)

- *Catholicon dicit, quod apud Romanos fuit ista antiqua consuetudo, quando mittebantur legati Romanorum ad aliquam legationem vel provinciae regionum 23, 145vb
- In evangelio proximae dominicae audistis, quomodo salvator noster avisat nos, ut diligenter caveamus 11, 235vb
- *Verbum illud dicit dominus cuilibet nostrum. Oportet enim nos venire ad iudicium dei et tunc 41, 152rb
- Villicus domini est omnis homo, cui bona sua naturalia vel temporalia vel spiritualia commisit dispensare. De quibus oportet deo rationem reddere 79, 127v

Redde, quod debes ... (Mt 18,28). In praecedentibus evangeliis pluribus per ordinem audistis, quomodo dominus et salvator noster 11, 292rb

Reddidit iustis mercedem laborum suorum ... (Sap 10,17). Haec epistula legitur de sanctis martyribus, quia ipsi maxime laboraverunt pro mercede aeterna 4, 37rb

Reddite, quae sunt Caesaris, Caesari ... (Mt 22,21)

- *Caesar sollicitus sit pro se nos autem se his, quae deo reddere debemus. Videamus quadruplicem ergo redditionem, deus exigit a peccatoribus 79, 162v
- In proxima dominica audistis, quomodo salvator noster ostendit nobis per parabolam de servo nequam 11, 296vb
- *Redi domum tuam et narra ... (Le 8,39). Philosophus in Poetria sua, quot beneficia sunt colli torquens et dona sunt compedes 23, 121rb

Refert Gallienus in dictis suis, quia sub Antonino imperatore pro Glaucon philosophus ingrediebatur 251, 30r

Refulsit sol in clypeos aureos ... (I Mcc 6,39). Tribus modis refulsit sol verus iustitiae Christus deus noster. O quantam dignitatem contulit nobis 41,201rb

Regale sacerdotium, gens sancta ... (I Pt 2,9)

- Haec verba scribit nobis Petrus. In his tria notare debemus. Primo magnam dignitatem sacerdotum 36, 222va
- Ista sunt verba beati Petri apostoli, in quibus primo et principialiter tria tanguntur. Primo dignitas 41, 168rb

*Regnum dei intra vos est ... (Lc 17, 21). Tullius in libro 30. De officiis dicit: Vitium in regentibus rem publicam non est deterius quam avaritia 23, 151ra

Regulae in medicatione omnis quartanae universales sunt hae. Numquam 249, 63r

*Relictis omnibus secuti sunt illum ... (Lc 5,11). Legitur in vita philosophorum, quod Plato fuit interrogatus qualium urbium fugienda esset habitatio 23, 112va

Relictis retibus et navi sunt eum ... (Mc 1,18). Quidam dicunt: Frequenter praedicatur nobis et nescimus, quid praedicatur nobis. Si diceretur 27, 50ra; 41, 3vb

*Remittentur ei peccata multa ... (Lc 7,47). Dilectio sive amor in rebus spiritualibus est sicut ignis in corporalibus 4, 207v

*Renovamini spiritu mentis vestrae ... (Eph 4,23). Apostolus in hac epistula ad quattuor nos hortatur. Primo nos hortatur, ut mente renovemur 19, 142vb

Repetiturus legem 'Filium quem habentem' Codice 'Familiae herciscundae' tertio subiacentem 84, 307rb Repetiturus legem 'Omnes populi' situatam Digesto de iustitia et iure hunc ordinem 84, 282vb

Repetiturus legem primam de sententiis, quae pro eo, quod interest, proferuntur, hunc ordinem observabo 84. 316vb

Repetiturus legem 'Ubicumque' positam Digesto de interrogatione actione. In eius lectura 84, 301va Repetiturus paragraphum 'Fratre' usque ad versiculum 'quid ergo' positum in lege 'Peto' 84, 235va Repleti sunt omnes spiritu sancto ... (Act 2,4)

- Notandum quod quattuor sunt in discipulis, propter quae specialiter fuerunt repleti spiritu sancto 41, 140va
- Vitae nostrae decretum et vita morum Augustinus super Iohannem sermone 74. sic inquit: Spiritus sanctus potest esse etiam sine nobis 16, 85vb

Res et signa sunt doctrinae duo membra. Rem voco nil signans, signum rem significantem 17, 74va Resedit, qui erat mortuus ... (Le 7,15)

- *Mortui spiritualiter in animabus debent incipere loqui, confitendo, laudando, orando. Ecce advertere potes stupenda 79, 147r
- *Secundum quadruplicem mortem vivorum sunt genera mortuorum. Quidam enim mortui sunt morte poenae, quidam morte culpae, quidam morte gloriae, quidam morte Gehennae 79, 146r

Responso accepto in somnis ... (Mt 2,12)

- *Inter poenas, quas homo incurrit post peccatum, haec una est non parva 12, 128va
- *Secundum Augustinum in De cura pro mortuis agenda visa 12, 129ra

Resurrectio Christi tertia die a passione ipsius facta est, circa ipsam tria consideranda sunt: Primo qualiter verum sit, quod tribus diebus et noctibus 17, 100rb

Reverendissimo in Christo patri domino beato divina prudentia sacra, sanctae romanae et utili ecclesiae 41, 270rb

Reverendo in Christo patri suo domini Octobono etc. praesens opus. Ego Iohannes audire (!) huius speculi speculationem assumens, illum speculor, qui est sine macula 85, 1ra

Reverendus in Christo pater dominus dominus Iohannes dictus Mraz episcopus Olomuncensis 41, 261ra

*Rex, quod debes ... (Mt 18,28). In verbis istis duo notantur. Primo dei magna misericordia, quam habet ad peccatores 41, 159va

Rogabat Iesum quidam Pharisaeus, ut manducaret ... (Le 7,36)

- Conversio et paenitentia beatae Mariae Magdalenae data est nobis in exemplum, ut qui eam secuti sumus
   25. 316va
- *Ecclesia universaliter supponit, quod ista peccatrix fuerit Maria Magdalena soror Lazari 37, 86ra
- *Hoc evangelium scribitur Lucae septimo capitulo et legitur feria sexta post praecedentem dominicam et etiam de beata Maria Magdalena, circa cuius potentiam 30, 340ra
- *Rogamus vos et obsecramus in domino ... (I Th 4,1). Apostolus, qui fuit in paradiso et evangelium non ab homine, sed per revelationem domini 19, 53ra

Rogasti me amice Monteae, ut 261, 209ra

*Rogavit Iesum quidam Pharisaeus, ut pranderet ... (Le 11,37). Hoc evangelium scribitur Lucae XI. capitulo et legitur feria sexta post dominicam praecedentem, in quo Christus arguit Pharisaeos et legis peritos 30. 250ra

Rosenwasser ist guett unnd kielt das gesicht. Vildt rosenwasser ist guet fur die schüß und den gebressten der augen und fur die uberige hicz 255, 65

Rugerns der erst bischof zu Chiembsee von Radeckh ist eingeseczt worden 232, 6r

Rupertus de Weltz canonicus et in spiritualibus vicarius generalis ecclesiae necnon cancellarius curiae Pataviensis 232, 1*r

Sacerdos accedens ad altare sive servitium dei 224, 118v

*Sacerdos magnus unctus est ... (Lv 4,3). Praeceptum erat in lege, ut in morte summi sacerdotis fieret reconciliatio 27, 9vb

*Sacerdos, qui unctus est oleo ... (Nm 35,25). In verbis istis duo notantur. Primo sancti Thomae felix status cum dicitur: Sacerdos qui unctus 41, 13rb

Sacrae et semper victoriosae regiae maiestati vester humilis et servilis terrae osculum ante pedes desideravi 228, 85r

Sacramentorum sanctae ecclesiae virtutem et admirabilem efficaciam et praecipue illius praecelsi 18, 225ra; 29, 337vb

Sacramentorum sanctae ecclesiae virtutem et admirabilem efficaciam et praecipue illius praecelsi sacramenti corporis 23, 185va

*Saluberrimum hominis stat in commemoratione passionis Christi. Das hailsamist des menschen 40, 52rb Salutat vos Lucas medicus carissimus ... (Col 4,14). Communiter videmus, quod res notificantur tripliciter autem (!) ex operibus aut (!) artifices 40, 239va

Salvator noster, fratres dilectissimi, natus est. Gaudeamus! Dignum et iustum est, ut spirituali iocunditate. Gaudeamus et exultemus et **79**. 194v

Samaritano enim vulneratus appropians liber quartus. Postquam in praecedentibus libris determinavit 29, 243ra

*Sanavit eum ac dimisit ... (Le 14,4). Sieut homo sanatur multipliciter in corde, sie sanatur multipliciter spiritualiter in anima 41, 157rb

Sancti evangelii, fratres carissimi, aperta vobis est lectio recitata. Eam sub brevitate transcurrimus 186, 1va Sancti per fidem vicerunt regna (CAO 4733, vgl. Hbr 11,33)

- In hac epistula legitur de sanctis martyribus, quia ipsi sunt talia passi, qualia in hac epistula sunt scripta 4, 30ra
- *In his verbis apostolus ad Hebraeos secundo cum dicit sanctos martyres quinque habuisse dona 27, 11vb
- In verbis istis nota quinque circa bonos martyres. Primum est vitae ipsorum munditia 79, 212v

Sancti spiritus assit nobis gratia (vgl. AH 53/70)

- Notandum, quod non solum hodierna die, sed et omni tempore petere debemus, ut sancti spiritus 41,
   162va
- Sancti spiritus assit nobis gratia propter tria. Primo quod sanctus spiritus est consolator lugentium 41,
   163ra

Sanctificavit tabernaculum suum altissimus ... (Ps 45,5). In his verbis festum conceptionis sanctissimae virginis describitur in quantum ad sanctificationem 19, 283rb

Sandt Ruedbrecht, Sant Vital, Amisologus, Savollus 232, 2r

Sanguineus est calidus et humidus et proportionatur igni 27, VD-Spiegel

*Sanguis Christi qui per spiritum sanctum semetipsum obtulit ... (Hbr 9,14). Sic inquit Christus a chrismate dictus ab unctione, reges autem ungebantur et sacerdotes 16, 57rb

Sant Maximus zu der zeyt, als die Römer das Nortgew innen hetten 235, 4v

Sapientia aedificavit sibi domum ... (Prv 9,1)

- *Istud verbum potest accipi de nativitate gloriosae virginis Mariae, cum dicitur: Sapientia aedificavit 41, 82rb
- *Notandum, quod aliqua domus potest commendari, si assunt ei quattuor: Primo si munda a sordibus
   40. 195ra
- Omne datum optimum et omne donum perfectum desursum est 27, 129vb
- *Postquam dominus disposuit creare virginem, adhibuit sibi aliquos consiliarios de sanctis patribus 41,
   81rb
- Postquam dominus disposuit creare virginem gloriosam, adhibuit sibi aliquos consiliarios 17, 126rb
- Sapientia est filius dei, qui vocatur. Sapientia aedificavit sibi quadruplicem domum 41, 186rb
- *Sapientia, scilicet dei patris, quae est filius, aedificavit, id est creavit sibi domum, scilicet beatam 40, 194ra

Sapientiam omnium antiquorum exquiret ... (Sir 39,1). Haec epistula legitur de uno confessore non pontifice, quia ipsi sancti confessores in omnibus antecessoribus suis quaesierunt, qualiter et in quibus possent placere deo 4, 93va

Saturninus apostolorum discipulus ab eis in episcopum consecratur et intrans Theolosonam civitatem 40, $266 \mathrm{vb}$

Saule, Saule, quid me persequeris ... (Act 9,4)

- *Augustinus super illud verbum in psalmis: Primo deus retribuit mala pro malis, quando malum 27, 14ra
- *Beatus Augustinus ponit quattuor retributiones. Retribuit enim bona pro bonis, mala pro malis 17, 127vb
- Dominus iam in caelo positus, ubi omnis articulus persecutionis non nocet 17, 98va
- *Dominus ponit quattuor retributiones. Retribuuntur enim pro bonis bona, pro malis mala 41, 16ra
- $-\ \ *Not and um, quod \ quattuor \ fiunt \ retributiones \ ab \ hominibus. \ Primo \ retribuunt \ bona \ pro \ bonis \ \textbf{40}, 148 ra$

*Saulus adhuc spirans minarum ... (Act 9,1). Notandum, quod conversio sancti Pauli celebratur propter tria. Primo propter ipsius exemplum 40, 147rb

Sciendum quod oratio ista dicitur dominica. Ratio: Quia dominus noster Iesus Cristus ipsam suo ore composuit, prout patet in evangelio Lucae capitulo sexto 4, 112r

Sciens Iesus quia venit hora eius ... (Io 13,1)

*Dominus Iesus Christus dominus et magister noster pretiosum nostrae redemptionis pretium 12, 344vb

- *Quia incentivum passionis Christi et occasio fuit proditio Iudae moti ex cupiditate 12, 345ra

*Sciens Iesus, quia iam omnia consummata sunt ... (Io 19,28). In vita sua Iudaeis dedit multa salutifera documenta, exhibuerat multa sanctitatis exempla 37, 109ra

*Scientes, quia hora est iam nos de somno surgere ... (Rm 13,11). Consuetudo est, quando aliquis magnus dominus venit ad aliquam terram alienam 19, 3ra

*Scit enim pater vester ... (Mt 6,32). Pater vester deus est, propter paternam generationem, propter paternam dilectionem, propter paternam curationem 79, 142v

*Scitis, quoniam cum gentes essetis ad simulacra muta ... (I Cor 12,2). Ante adventum Christi et post mundus fuit in diversis erroribus irretiens, nam ante Christi adventum 19, 120vb

Scotus Super quartum sententiarum distinctione vicesima dicit: Paenitentia, quae videtur haberi **35**, 149vb Scribitur Matthaei vicesimo secundo, quod cum quidam legis doctor interrogasset dominum dicens **18**, 9ra; **28**, 120va

Scriptum est enim, quomodo Abraham duos filios ... (Gal 4,22). Quia peccatores gaudent in hac vita nec curant ieiunare nec paenitentiam agere et cum deus 19, 58ra

Se ipsum ad omnia beneplacita cum promptitudine famulandi iugiter paratum. Ego N tunc temporis 41, 270va

Secta autem medicorum triplex est. Una dicitur logica 246, 1ra

*Secundo in evangelio praemisso agitur de ieiunio, de quo nunc dicendum est et circa illud 25, 92va

Secundum legem debet mori ... (Io 19,7). Cum considero statum universum, reperio, quod totum tempus a principio creationis mundi 35, 211ra

Secundum magistrum et doctores in quarto, distinctione 16. tres sunt partes verae paenitentiae 18, 277r; 21, 61r; 28, 106vb

Secundum oratores tres requiruntur partes ad orationem perfectam, scilicet suppositum et appositum et verbum 5. 137r

Sed nondum dominus exiret de finibus Tyri et Sidonis et venisset ad mare Galilaeae (vgl. Mc 7,31) et cum ascendisset, ut dicit Matthaeus evangelista capitulo XV., tunc adducunt ad eum caecos, surdos et mutos (vgl. Mt 15,30) 2, 225v

Sed quia aquarum nonnullus est usus in medicinis habendus, ideo de eis dicenda sunt aliqua aquarum 228, 66v

*Sed si non paenitentiam egeritis ... (Le 13,5). Legitur in libro De vita philosophorum, quod Plato intuebatur speciem suam in speculo non propter curiositatem, sed quia multum studuerat 23, 137vb

Sententia, quae non valet ipso iure, non meretur exsecutionem legis nec iudicis 84, 238ra

Septem sunt poenae, quas patietur anima misera, cum a corpore egredietur. Prima est visio daemonum, quae tam terribilis est $\bf 79$, 231r

*Sequar te quocumque ieris ... (Lc 9,57). Hieronymus contra Iovinianem dicit: Apud Iudaeos est consuetudo habere uxores plures 23, 125ra

Sequebatur eum multitudo ... (Io 6,2). Quidam sequebantur dominum propter doctrinam, ut discipuli sui, sicut beatus Andreas et beatus Petrus 79, 64v

Sequere me ... (Io 21,19). Unde Iohannes: 'Vos vocatis me domine et magister et bene dicitis sum etenim' (Io 13,13). Dominus est bonus magister, quia scit omnia, quae umquam dicta et scripta sunt 79, 26v

Sequimini eum in domum ... (Le 22,10). Avicenna primo Canone dicit, quod si in domo stricta sit homo habens morbum, transsumptionem necesse est 23; 163ra

Serenissimus princeps iste accidentibus molestatur numero sex. Primum est dolor capitis 78, 142ra

Serve bone et fidelis, intra in gaudium ... (Mt 25,23). In verbis propositis duo notantur de sancto Udalrico. Primo eius meritum in internum gaudium 41, 57ra

Servus verbis non potest erudiri ... (Prv 29,19). His verbis ostendit Salomon, quare deus aliquando dure punit iniquos, quia ipsi per levem et modicam correctionem non emendantur 4, 84va

Si autem abiero et praeparavero vobis locum ... (Io 14,3). Et legitur de istis beatis apostolis, scilicet Iacobo et Philippo, in quibus verbis Christus promittit eis 13, 163r

Si capilli cadant fac laxivum de cinere simi columbi pulveris et lava caput 253, 1*r

'Si constante'. Principium huius legis, quam repetituri sumus, breviter hoc dicit: Si bona 84, 334va

Si contuderis stultum in pila ... (Prv 27,22). His verbis ostendit Salomon unam proprietatem stultorum, scilicet quod nullo modo possunt induci ad bonum per nullam correctionem 4, 63rb

*Si diligitis me, mandata mea servate ... (Io 14,15). Hoc evangelium scribitur Iohannis XIV. et legitur in vigilia Pentecostis, quae vigilia in sanctitate vigiliae paschae, qua redimimur et sanctificamur 30, 96vb

Si enim sanguis hircorum ... (Hbr 9,13). Nota quattuor effectus sanguis (!), quos omnis (!) invenimus in sanguine Christi. Primus effectus 41, 126rb

*Si enim secundum carnem vixeritis, moriemini ... (Rm 8,13). Augustinus in libro De salubribus dogmatibus sic inquit: Caro est, quae animam perdit 16, 110vb

Si ergo ego lavi vestros pedes ... (Io 13,14). In evangelio isto tria nobis sunt notanda. Primo quod dominus in cena discipulos congregavit et eis corpus suum ad comedendum dedit 79, 78v

Si ergo offeres munus tuum ... (Mt 5,23)

 *Considerandum est quid, cui, quantum, quando, ubi, quomodo offere debemus. Quid, quia tuum non alienum, unde hic 'Offeres munus tuum' 79, 117v

 *Quattuor, quae recordatione utilia sunt: Multiplitas (!) peccatorum, necessitas proximorum, largitas dei beneficiorum, diversitas stipendiorum 79, 118v

Si exaltatus fuero, a terra omnia traham ... (Io 12,32)

- *Christus per suam passionem traxit ad se omnia caelestia, terrestria et infernalia 37, 100ra

- *Vocat hic exaltationem passionem, sicut evangelista exponit dicens, hoc autem dicebat 37, 98va

'Si fratris'. Codice de iure deliberandi. Lex ista valde notabilis est, licet glossa in eius commento 84, 167va *Si linguis hominum loquar et angelorum ... (I Cor 13,1). Sicut epistula dominicae praecedentis, sic et ista est valde longa, nam totum 13. capitulum 19, 44va

Si litteram dominicalem et numerum cycli solaris scire volueris, tunc ab annis domini imperfectis 13, 7v

*Si manseritis in me ... (Io 15,7). Hoc evangelium scribitur Iohannis 16. capitulo et legitur feria quarta post dominicam praecedentem, in quo evangelio Christus consolatur discipulos promittens etiam 30, 93rb

*Si manseritis in sermone meo, discipuli mei eritis ... (Io 8,31). Cum quidam de Iudaeis ad fidem Christi fuissent conversi, dominus volens eos in fide praecepta confirmare 37, 18ra

Si modum, ordinem et condicionem seu qualitatem dominicae passionis scire cupimus, recursum nos habere oportet 35, 221ra

*Si mortui sumus, cum Christo credimus ... (Rm 6,8). Augustinus libro tertio de verbis domini sermone 27. sic inquit: Puto, cum dicitur Deus mortuos 16, 105ra

Si offers munus tuum ante altare ... (Mt 5,23)

Nota deus est tantae bonitatis, quod plus respicit ad nostram utilitatem et per Christum aedificationem
 41, 148va

Nota quadruplex altare invenitur. Primum est aureum, quod vidit Iohannes in Apocalypsi 41, 209rb

Notandum quod propter quinque causas quilibet debet reconciliari fratri suo et ipsum diligere 41, 149rb
 'Si patruus' breviter hoc dicit: Res empta ex pecunia communi vel reddacta ex rebus communibus non est

communis 84, 123vb

Si peccaverit in te frater tuus, vade et corripe eum $\dots$ (Mt 18,15)

- *Dominus noster ostendebat miracula suae potestatis, ut malos converteret 37, 43va

- *Quia saepe fit peccatorum remissio, ideo saepe debet fieri fraterna correctio 37, 45ra

- Scilicet per vim abstrahendo vel per fraudem subtrahendo vel famem detrahendo 17, 113va

Si quid petieritis patrem in nomine meo, dabit vobis $\dots$ (Io $16,\!23)$

 $-\ ^*{\rm Haec}$ verba dixit Iesus discipulis suis docens eos modum et formam orandi 15, 33rb

 *Haec verba dixit Iesus discipulis suis docens eos modum et formam orandi sicut praesens testatur 17, 102rb

Haec verba locutus est dominus Iesus suis discipulis sancta ultima cena cum illis, postquam multas 11,
 156vb

 Hoc evangelium scribitur Iohannis XVI. et legitur dominica quinta post festum paschae quae est tertia dominica iubilationis et exultationis, qua domino iubilare 30, 482vb

- *In his verbis docet nos orare dominus et a se hanc gratiam et in futuro gloriam quaerere 41, 219va

- *In praesenti evangelio tria utilia nobis demonstrantur. Primo in eo monetur oratio, quam facere 40, 71rb

 *Istud evangelium scribitur Iohannis XVI. capitulo et legitur dominica quinta post festum paschae, in quo evangelio Christus provocat discipulos suos ad petendum 30, 50rb

- Nota si volumus habere plenum gaudium, tunc quattuor debemus petere. Primo debemus petere 41, 136ra
- Pro expositione istius primo dicendum, ex quo anno a die praesenti usque ad ascensionem 13, 42v
- Sanctus Chrysostomus super illo Matthaei septimo 'Petite et dabitur vobis' dicit: Petite et dabitur vobis
   18, 158vb
- *Sanctus Thomas in quarta distinctione XV. dicit, quod opera nostra non sunt sufficientia **25**, 207va Si quis diligit me, sermonem meum servabit ... (Io 14,23)
- Circa hoc evangelium primo notandum, quod dominus ante hoc orationem dixit discipulis suis in die cenae, quoniam Iudas Zelotes quaesivit ab eo 2, 169r
- Dominus noster Iesus Christus dicit nobis: Si quis eum diligit, quod et mandata eius servat 13, 46v
- *Hoc evangelium scribitur Iohannis XIV. et legitur in die pentecostis, quae est dies 50. a dominica resurrectionis, unde vocatur festum pentecostes 30, 100vb
- *Hodie ecclesia celebrat adventum spiritus sancti in apostolos, qui in eos operatus est tria 13, 310r
- In his verbis salvator hortatur nos ad dilectionem dei, in qua pendent omnia dei praecepta 11, 176ra

- *Nonne deum diligere credat, qui eum corde saepe non cogitat, qui saepe eum ore non laudat, qui eius opere mandata non servat 4, 231r
- *Nota 'Si quis diligit me' et non 'Si qui diligant me', in quo notantur unitas diligendi domini 17, 103rb
- Notandum est, quod dominus dicit 'Si quis diligit me' et non 'Si qui diligunt', in quo notatur unitas 15, 37vb
- *Notandum primo, quid est diligere dominum et quid diligere super omnia et qui sic deum diligit 25, 225va
- Si quis mihi offeret aquam de cisterna, quae est iuxta Bethlehem ... (II Sm 23,15). Ista verba dixit David de victis suis hostibus 27, 133vb
- *Si quis sitit, veniat ad me et bibat ... (Io 7,37). Ista aqua viva, quam Christus vult dare sitientibus, non materialiter, sed spiritualiter 37, 79va
- *Si quis venit ad me et non odit patrem ... (Le 14,26). Hoc evangelium scribitur Lucae 14. capitulo et legitur in festivitate unius martyris in communi, in quo ponitur instructio 29, 177rb

Si quis vestrum ex vobis habet amicum et ibit ... (Lc 11,5)

- Quo studio et affectu a nobis deus orandus sit secundum Hugonem de Sancto Victore suo tractatu 12, 407ra
- Salvator noster Lucae 11. docuit discipulos suos et nos per eos orare orationem dominicam 12, 407vb
- Si repletae fuerint nubes ... (Ecl 11,3). Haec praemissa verba convenienter et congrue dicuntur et de his duobus apostolis, qui sicut nubes replentur humido, sic repleti sunt spiritu sancto 2, 332v
- Si sanguis effundatur super corporale vel lintea, sacerdos primo abluat et illam ablutionem sumat 27, 104vb
- Si scire desideras, quocumque die anni, in quo signo sit luna, tunc intra calendarium praecedens 13, 9v
- Si scire volueris aureum numerum alicuius anni, tunc ab annis domini incompletis subtrahe 13, 8v
- *Si spiritu vivimus, spiritu et ambulemus ... (Gal 5,25). Duplex est vita, scilicet spiritualis et corporalis. Vita corporalis consistit in unione animae et corporis 19, 132va
- 'Si vacantia'. Haec lex situata est sub titulo de bonis vacantibus libro decimo et in eius repetitione servando modos hactenus observatos 84, 76rb
- Si virum quempiam veneratione dignissimum, si sapientiam hominem maximis litterarum studiis refertissimam eximiis 78, 229ra
- Si vis scire intervallum, idest numerum septimanarum, quae sunt a festo natalis domini 13, 9v
- Si vis scire quinque festa mobilia, scilicet septuagesimam, quadragesimam, pascha, dies rogationum 13, 8r
- Si vis seire quolibet anno litteram dominicalem, aureum numerum, quo die imponenda sit septuagesima 13, Spiegel VD
- Si vis scire, quando pater teneatur de dote uxoris filii et quando non et in quantum et quando ipse filius 84, 265va
- Si vultur parit corpore et mare ad hoc caret, cur mystico spiramine virgo non generaret 35, 91ra

Sic comedetis illum: renes vestros accingetis ... (Ex 12,11)

- *Haec licet ad litteram sint dicta ad agnum paschalem, cuius immolatione populus Israel 12, 299vb
- *Haec verba licet ad litteram sunt dicta de agno pascali, cuius immolatione populus Israel est 40, 48va
- *Nunc igitur iuxta praemissa, sicut dixi, ad contemplationem tanti mysterii 12, 299ra

Sic currite, ut comprehendatis ... (I Cor 9,24)

- *Augustinus sermone 16. ad fratres suos heremitas sic aiebat: Apostolus Petrus fratres carissimi 16. 31va
- In hac epistula hortatur nos ad spiritualiter (!) cursum, qui sit per desiderium et amorem. Sed nota, quod triplex est cursus 79, 42r
- *Legitur in fabulis, quod Hercules gigas instituit ludum currendi, quo plures currebant 41, 121va
- *Sic dilexit deus mundum ... (Io 3,16). Hoc evangelium scribitur Iohannis tertio capitulo et legitur feria secunda post festum pentecostis, in quo ostenditur causa, propter quam filius dei carnem assumpsit 30, 111vb
- *Sic enim volo manere ... (Io 21,21). In verbis istis duplex beneficium ostenditur. Hoc a Christo beato Iohanni collato 41, 46vb
- *Sic ergo vos orabitis ... (Mt 6,9). Hoc evangelium scribitur Matthaei septimo (!) et Lucae XI. et poterit declarari seu praedicari etiam in diebus rogationum, in quo evangelio exprimitur debita forma orandi 30, 57vb

Sic honorabitur, quemcumque rex voluerit honorare ... (Est 6,9)

- *Nota historiam, quomodo rex Assuerus honoravit Mardocheum et induit eum vestibus regalibus 41, 69vb
- *Nota historiam, quomodo rex Assuerus honoravit Mardocheum et vidit eum vestibus regalibus **40**, 185ra Sie nos existimet homo, ut ministros Christi ... (I Cor 4,1)
- *Apostolus intelligebat se ministrum esse non dominum, in quo quilibet fidelis debet eum imitari ita, quod sit minister Christi 79, 16v
- In hac epistula ostendit nos apostolus esse ministros Christi. Et non solum ministros, sed etiam fideles dispensatores 79, 17r

*In tota epistola hodierna unum intendit apostolus, scilicet falsum iudicium contra ministros Christi 19,
 Oyb

Sic veniet quemadmodum vidistis eum ... (Act 1,11)

Nota quod dominus sex modis ascendit caelos et in eisdem modis revertetur in die iudicii 41, 138ra

Nota quod sex modis dominus ascendit et eisdem modis revertetur ad iudicium 79, 95r

Sicut accipi potest ex dictis doctorum in tertia sententia distinctione XXV., aliqui sunt articuli 25, 229vb

*Sicut beatus Augustinus commemorat in principio cuiusdam sermonis de praesenti festivitate 25, 330va

Sicut canis, qui revertitur ad vomitum suum ... (Prv 26,11). His verbis docet nos Salomon, ut diligenter caveamus a recidivo, ne reiteremus peccata praeterita 4, 47vb

Sicut dicit beatus Iohannes capitulo primo canonicae suae: Si confitemur peccata nostra fideles 37, 242ra Sicut enim pater suscitat ... (Io 5,21). Deus triplicem vitam homini dedit. Prima est in corpore, quae est brevis. Secunda est in anima sine corpore, quae est longa 79, 235v

Sicut exaltavit Moyses serpentem ... (Io 3,14). Legitur quod Moyses cum eduxisset populum Iudaicum ex Aegypto, venit in desertum 41, 167ra

*Sicut fuit in diebus Noe ... (Mt 24,37). Hoc evangelium scribitur Matthaei 24. et legitur feria sexta post dominicam praecedentem, cuius materiam vide supra in illa secunda parte in evangelio 69. 30, 426ra

Sicut lucerna relucens in abscondito 226, 41rb

*Sicut mater unicum amat filium ... (II Reg 1,26). Nota, quod mater quinque facit puero suo, quae Christus fecit Iohanni. Primum est, quod nutrit 41, 10va

Sicut noxius est, qui mittit lanceas ... (Prv 26,18). His verbis docet nos Salomon congnoscere malitiam detractorum, sed ipsam non debemus timere 4, 49vb

Sicut qui mel multum comedit ... (Prv 25,27). His verbis docet nos Salomon, ut caveamus a vitio curiositatis 4, 42ra

Sicut quilibet homo compos rationis inimico suo non tenetur reinimicari, tenetur enim eum non odire 28, 102ra

Sicut tinea vestimento et vermis ligno, ita tristitia ... (Prv 25,20). His verbis docet nos Salomon, ut caveamus ab inordinata tristitia, de qua dicit apostolus 4, 37ra

Signa praedecentia (!) diem iudicii, quae invenit Iohannes in animalibus (!) Iudaeorum, quae sunt quindecim 40. 267ra

Silvestri adhuc pluribus annis a matre sua Iustina sancto Cyrino presbytero traditur et ad apicem christianae 27, 124va

Simile est regnum caelorum decem virginibus ... (Mt 25,1)

- *Hoc evangelium scribitur Matthaei 25. et legitur de virgine non martyre, in quo declaratur quaedam parabola 29, 207ra
- In hoc evangelio notantur quattuor. Primum est bonorum et malorum in ecclesia permixtio. Secundum est eorundem diversa in operibus intentio 79, 214v
- *Simile est regnum caelorum grano sinapis ... (Mt 13,31). Hoc evangelium scribitur Matthaei 13. capitulo et legitur feria sexta post praecedentem dominicam, in quo ponuntur quaedam parabolae, quibus describitur status ecclesiae 30, 378va

Simile est regnum caelorum homini regi, qui fecit nuptias ... (Mt 22,2)

- Dominus noster Iesus Christus cum longo tempore praedicasset Iudaeis nec posset eos 13, 84r
- *Hoc evangelium scribitur Matthaei 22. capitulo et legitur dominica 20. et continuatur ad evangelium praecedentis dominicae sic 30, 371ra
- *Hoc evangelium secundum litteralem sensum dicit de una parabola, quam dominus Iesus loquebatur 40, 120va
- *In evangelio isto tria nobis sunt notanda. Primo quod rex nuptias filio suo fecit. Secundo quod per tres nuntios multos ad eas vocavit 79, 154r
- *In verbis huius evangelii tria notantur. Primo quod rex fecit nuptias filio suo 15, 74va
- *Istud evangelium in tres partes dividitur. In prima parte dicit, quod quidam rex nuptias fecit 17, 118va
- Nota, postquam dominus Iudaeis dixisset multas parabolas, quoniam ipsi eum morti traderent et propterea ipsi a regno excluderentur caelorum 2, 278r
- Notandum, quod secundum sanctos principaliter sunt sex, ex quorum quolibet est melius 25, 299ra
   Simile est regnum caelorum homini regi, qui voluit rationem ponere ... (Mt 18,23)
- *Hoc evangelium est aliqualiter terribile et continet in se tres partes. Prima pars dicit de stricta ratione 40, 124va
- *Hoc evangelium in tres partes dividitur. In prima parte nobis dominus proposuit per similitudinem 17, 119rb
- *In evangelio isto nobis tria sunt consideranda. Primo quod rex servos habuit. Secundo quod cum eis rationem posuit et unus in decem milibus talentorum ei debitor inventus est 79, 158v
- *In verbis huius evangelii tria notantur. Primus (!) quod dominus proponit nobis similitudinem de 15,
   77rb

- Iste rex dominus noster Iesus Christus ostendit nobis duo: Primo subsidia cuiusdam regis 13, 88v
- Nota secundum Remigium regnum caelorum est ecclesia militans, in qua dominus operatur 25, 293ra
- Sed notandum, secundum Remigium per regnum caelorum intelligitur militans ecclesia 2, 285r

Simile est regnum caelorum homini, qui seminavit bonum semen ... (Mt 13,24)

- *Hoc evangelium scribitur Matthaei 13. capitulo et legitur feria quarta post dominicam praecedentem, in quo describitur status ecclesiae militantis 30. 356vb
- Nota regnum caelorum multis modis capitur et secundum Remigium in proposito capitur pro filio dei 2, 67v
- Nota regnum caelorum in multis modis accipitur in sacra scriptura et in proposito accipitur 25, 65va
- Notandum, quod septem sunt impedimenta, quae impediunt seminatum negotium, ne fructificet 41, 121ra
   Simile est regnum caelorum patrifamilias ... (Mt 20,1)
- *Chrysostomus super Matthaeum homilia 28.: Homo Christus paterfamilias, cui caeli et terra una est 12, 201rb
- *Dominus deus creavit hominem, immo et totum mundum propter suam bonitatem finaliter 12, 200va
- *Evangelium istud tria dicit. Primo quod paterfamilias vineam habuit 79, 43r
- *Hoc evangelium in tres partes dividitur. In prima parte dicit, quod paterfamilias habuit vineam 17, 132vb
- *Hodie est septuagesima, sancta mater ecclesia commemorat duplicia tempora tristitiae 40, 32rb
- *In evangelio isto tria notantur. Primo quod paterfamilias vineam habuit, cum dicitur 15, 15rb
- *Nota quod hic per regnum caelorum intelligitur praesens ecclesia, per patremfamilias intellegitur 25,
   67va
- Notandum, sancta mater ecclesia hodie incipit septuagesimam, quae significatur tempus derivationis 2,
   71r
- Paterfamilias significat dominum Iesum Christum, qui omnes homines habet in sua postestate 13, 21v
- *Salvator Christus in praesenti evangelio monet singulos homines 12, 208va
- *Sicut patrifamilias placet servus, qui parate exsequitur suam voluntatem, ita 12, 208ra

Simile est regnum caelorum thesauro abscondito in agro ... (Mt 13,44)

- Hoc evangelium legitur de una sancta virgine, quia ipsae sanctae virgines studiose laboraverunt, ut invenirent thesaurum hoc 4, 104ra
- *Hoc evangelium scribitur Matthaei 13. et legitur in festivitate unius virginis et martyris, in quo scribuntur 29, 201v

Similem illum fecit in gloria sanctorum ... (Sir 45,2)

- *In verbis istis ad commendationem sanctissimi patris episcopi beati Martini tria notantur 41, 100va
- *In verbis istis ad commendationem sanctissimi patris Martini tria notantur. Primum est, quod ex vita 40, 209va
- *In verbis istis ad commendationem sanctissimi patris nostri Martini tria notantur. Primum est, quod 27, 88ra

Simili poena servus cum domino est afflictus ... (Sap 18,11)

- Filius dei condolens generi humano vexillum sanctae crucis in medio mundi constituit 41, 3ra
- Filius humano generi dei constituit, ut ad hoc signum dispersi 27, 49va

Simon de Eugubio egit petitionem hereditatis contra Lucolum de dicto loco pro certis bonis 84, 276ra

Simon Vanis de Eugobio egit petitionem hereditatis contra Luculum Vanis de dicto loco pro certis bonis 84, 109vb

*Sinite parvulos venire ad me ... (Mc 10,14). Nota illi, qui sunt in afflictione, indigent consolatione et quia martyres istorum puerorum fuerunt 41, 12rb

Sint lumbi vestri praecincti ... (Le 12,35)

- *Hoc evangelium scribitur Lucae XII. et legitur in festivitate unius confessoris, in quo ponitur duplex
   29. 190vb
- Tria praecepit nobis dominus in evangelio, scilicet castitatem corporis, ibi 'Sint lumbi vestri praecincti'
   79, 214r

So nimb loröll ain daill, puter 2 daüll und last es durch ein andter zergehn und salb die geschwulst damit 255, 169

So woll die geistlichen als weltlichen gesacz unnd ordnungen, welche ein guetes christliches unnd gebürliches leben zufüren eingesezt sein 86, S. 1

*Socrus autem Simonis tenebatur magnis febribus ... (Lc 4,38). Per febrem signatur peccatum mortale, quia sic febricitans modo patitur frigus, modo patitur aestum 37, 51ra

'Solam'. Ista lex legitur multis modis secundum primam brevem (?), hoc dicit: Dictum testis sine iuramento est 84, 226rb

Solocismus in sensu sit, barbarismus in voce 245, 12v

*Solutum est vinculum linguae eius ... (Mc 7,35). Vinculum, quo diabolus ligat animam, est peccatum, quo ligatur manibus, pedibus, collo, lingua. Pedibus per malum affectum **79**, 137v

*Species mulieris in ornamentum domus eius ... (Sir 26,21). Dicitur in vulgari, quod parum valet pulchritudo sine bonitate et discretione 27, 89ra

Spectabilis et generosus vir dominus Lodovicus Scarlado frequenter etiam non leviter molestatur mala dispositione vulae (!) suae 78, 136va

Speculum habet quattuor partes, ut patet in ultima columna prooemii. Usque ibi duce deo 85, 1*ra Spiritu ambulate et desideria carnis ne perficietis ... (Gal 5,16)

- *Augustinus libro quarto de verbis domini sermone sexto sic inquit: Magna est misericordia domini 16, 129rb
- *Secundum quod dieunt sancti doctores et etiam philosophi et ad oculum patet, homo constat 19, 129vb Spiritus sanctus hodie, ut testatur Actuum sacra historia, missus est. Circa cuius missionem 13, 311v

Spiritus sanctus superveniet in te et virtus altissimi obumbrabit tibi ... Ein mennsch kan mit der vernunfft nimmer mehr fassen, wie das ein jungfreulein ohnne einen mann vom heiligen geyst schwanger worden sey 223, 93*v

Spolium serpentis den sie selber abgezogen hat 256, 7

*Stabat Iohannes et ex discipulis eius duo ... (Io 1,35). Hoc evangelium scribitur Iohannis primo capitulo et legitur in vigilia Andreae apostoli, in quo explicatur testimonium 29, 152rb

Stabat iuxta crucem Maria mater Iesu ... (Io 19,25)

- *In praemissis verbis notandum est, quod in filii passione Maria stabat iuxta crucem 37, 112rb
- *In praemissis verbis notandum est, quod in passione domini Maria mater eius stabat iuxta crucem 41, 129ra
- *Nota quod beata virgo stabat in cruce iuxta crucem. Iuxta crucem corporaliter ut hic stabat 41, 167vb Stabunt iusti in magna constantia ... (Sap 5,1)
- *Circa verba ista notare possumus, quod secundum consuetudinem stare solent primo ministri coram 27,
   25ra
- *In verbis istis possumus duo notare. Primo secundum consuetudinem mundi solent ministrare 41, 42rb
   *Statim apertae sunt aures eius ... (Mc 7,35). Aperire debemus oculos, aures, os, manus. Oculos ad credendum fideliter. Aures ad audiendum humiliter 79, 136v

Statim veniet ad templum sanctum suum ... (Mal 3,1). Quando aliquem exspectamus, oportet quod sciamus tempus, quando venturus est, ut possimus 13, 230r

Statum (!) excludens matrem a successione filii contradicit directo iuri communi et etiam pietati 84, 270rb Statuto cavetur, quod credatur iuramento daciarii. Quidam daciarius dedit causam 84, 103ra

Statuto cavetur, quod instrumentum Guarentisiae mandetur exsecutori infra dies XX 84, 276ra

Statutum civitatis Tuderti dicit, quod si quis fuerit citatus ad se excusandum ab accusatore $\bf 84$, $\bf 228$ va Stephanus autem plenus gratia ... (Act $\bf 6.8$)

- Cum aliquod castrum impugnatur, non est multum laudabilis, qui intrat postquam 27, 6rb
- *Hodie ecclesia recolit pugnam unius militis Christi et hoc magnum non unius cum uno (!) 41, 8vb
- In praemissis verbis notandum est, quod dominus fecit sancto Stephano triplicem gratiam: Gratiam electionis, gratiam operationis et gratiam secreti revelationis 2, 302r
- *In verbis istis beatus Stephanus commendatur a duobus. Primo a gratiarum plenitudine et fortitudine
   2. 33v
- *In verbis istis Stephanus commendatur a duobus. Primo a gratiarum plenitudine et fortitudine 41, 7rb
- *Nota in festivitate inveniuntur quattuor personae plenae gratia et virtute. Primus Iesus 41, 7vb
- *Notandum, quod in hac sollemnitate inveniuntur quattuor personae, quae fuerunt plena gratia Christi
   40, 140vb
- *Plenus fuit gratia beatus Stephanus, quia spiritus sanctus fuit in eo. Nam ipse primus martyr post Christi passionem exstitit 79, 25r
- *Post nativitatem caelestis regis Christi, qui in campum mundi descendit aereas debellandas 13, 152r
   Steterunt a longe leprosi ... (Lc 17,12). In proxima dominica audistis, quomodo ex evangelio moniti sitimus ad custodiendum et implendum 11, 258ra

Stetit Iesus in medio discipulorum suorum ... (Le 24,36)

- *Dominus noster inter suos discipulos specialiter in usu habuit, scilicet in medio ipsorum stare 37, 121va
- *Hoc evangelium scribitur Lucae ultimo et legitur feria tertia post festum paschae, in quo describitur apparitio resurrectionis facta omnibus discipulis 30, 14rb
- *Ista eadem apparitio plenius ponitur Iohannis XX., ubi dicitur: Cum esset sero die una sabbatorum 37, 123rb
- Nota quod litteraliter Iesum stetisse admodum vocantis, item admodum exspectantis et admodum 41, 132va
- Nota quod propter quattuor causas solet homo stare in eodem modo. Solet stare item homo 41, 131vb
   Stola iustitiae circumda, domine, cervicem meam et ab omni contagione peccati purifica mentem meam 76,
   7ra

*Stultus serviat sapienti ... (Prv 11,29). Secundum litteram dico, quod stultus est, qui caret bonis et rebus et aliis servit, sed sapiens dicitur 41, 79rb

Sublevatis oculis Iesus in caelum ... (Io 17,1)

- *Hoc evangelium scribitur Iohannis 17. capitulo et legitur in vigilia ascensionis domini, in quo Christus consolatur discipulos suos per suffragium orationis 30, 74ra
- *Quia igitur ita in isto evangelio fit saepe mentio de clarificatione, unde notandum est 37, 92va

Subveniendum est huius dispositioni cum octo instrumentis. Et primum itaque praedictorum est 78, 226va Summa appellatur ad differentiam aliarum, quae non sunt summae, sicut trinitas in candela et similes 9, 8r Summae, quae sunt in sermone primo libri Galieni de complexione 261, 2ra

Sunt autem quattuor genera laboratorum, quorum prima duo sunt martyres et laboratores diaboli 41, 191va Sunt extrema quaedam per se distantia lata, tres scilicet, non tria scilicet 32, 97rb

*Super cathedram Moisi sederunt scribae et Pharisaei ... (Mt 23,2). In praesenti vita dominus esse voluit quosdam praelatos et quosdam subditos et utrisque certas res 37, 26rb

Superbia: Si sprevisti aliquem in corde tuo propter proprietatem vel infirmitatem, si reputasti 13, 95v Superbum sequitur humilitas et humilem spiritu suscipiet gloria ... (Prv 29, 23). His verbis docet nos Salomon fugere omnem superbiam, quia sicut diabolus propter suam superbiam est deiectus a dei 4, 87vb

Superflua vigilia huius nobilis viri provenit ab immoderata siccitate organum primi sensiterii 78, 185rb *Superni benignitas conditoris 1, 240r

Supplices te, domine, quaesumus, rogamus, ut emittas sanctum angelum tuum Raphaelem 41, 259vb Supradictis conclusionibus tamquam veris et in iure et aequitate fundatis assentio per iura 84, 273va

Surge, anima mea, speciosa mea ... (Ct 2,13). In verbis istis describitur ascensus sive assumptio virginis gloriosae, cum dicitur 'Surge, anima mea etc.' 27, 76rb

Surge et accipe puerum ... (Mt 2,13). Verba sunt loquentis ad (!) angelum (!) ad Ioseph. In quibus verbis tria ei dixit. Primo ei dixit, ut acciperet puerum et matrem eius 79, 189r

*Surge et accipe puerum ... (Mt 2,20). Rectus ordo hic assignatur animae paenitere volenti, Primo quod discernendum est malum. Secundo amplectendum bonum 79, 29v

*Surge, illuminare ... (Is 60,1). Hodie monet nos et invitat nos Isaias propheta, ut surgamus obviam domino, quia hodie sic sancta canit ecclesia: 'Ecce advenit dominator domus etc.' 79, 34v

Surge propera amica mea ... (Ct 2,10).

- *Verba ista bene conveniunt Agnetae beatae, in quibus verbis quattuor sunt notandum. Primum est 41,
   14rb
- *Verba ista conveniunt beatae Agnetae, in quibus quattuor notantur. Primo est quare beata Agnes 27, 59vb
- *Surge, tolle grabatum tuum et ambula ... (Io 5,8). Peritus medicus medicinas adhibet, prout infirmo expedire videt. Si enim videt infirmum 37, 21ra
- *Surge, tolle lectum tuum et vade ... (Mt 9,6). In verbis istis tria notantur. Primo quis sit paraclitus, secundo quis sit lectus, tertio quae sunt 41, 157vb
- *Surge velociter ... (Act 12,7). Cum liberatio apostoli Petri facta fuerit in die dominicae incarnationis, qua de causa celebrari in hac die fuerit instituta 4, 213r

Surgens Iesus de synagoga intravit in domum Simonis ... (L
c $4{,}38{)}$

- *Hoc evangelium scribitur Lucae quarto et legitur sabbato post festum pentecostis, sed quia id evangelium sufficienter prius declaratum est 30, 126rb
- *In praesenti evangelio ostenditur, quod Christus tria opera fecit, scilicet opus magnae potentiae 37, 49vb
   *Surgens Iesus mane prima sabbati ... (Mc 16,9). Hoc evangelium scribitur Marci 16. et legitur feria quarta post dominicam praecedentem, in quo manifestatur resurrectio Christi per apparitionem Mariae Magdalenae 30, 35va
- *Surgens secutus est eum ... (Lc 5,28). Legitur Regum decimo, quod rex Salomon fecit ante templum luterem et ordinavit per circuitum 41, 85rb
- *Surgens venit ad patrem suum ... (Le 15,20). Philosophus in primo Ethicorum dicit de finali more sive conditione: Filius retinet conditiones patris sui sive mores 23, 145rb
- *Surrexit autem Saulus de terra ... (Act 9,8). Si quis epistulae hodiernae historiam diligenter perlegerit, aperte videbit, quod duplex visio fuit in Paulo. Una exterior, quae consistit in oculo corporali 4, 176v Surrexit dominus et praecedet ... (Mc 16,6)
- *Corpora infirma prius alleviantur et purgantur per medicinas laxativas 12, 370rb
- *Quando dignitatem festorum totius anni clarius inspicimus, invenimus, quod ipsa praesens 12, 369vb Surrexit dominus vere et apparuit ... (Le 24,34)
- *Nota, quod dominus surrexit potenter, viriliter, feliciter et in corpore proprio et vero. Primo surrexit 41, 130vb
- *Ubi vel quando dominus apparuit Symoni Petro, non determinatur. Quidam tunc dicunt **37**, 120rb Surrexit rex in occursum eius ... s. Assurrexit rex Salomon matri suae ...

Surrexit, non est hic ... s. Iesum quaeritis Nazarenum ...

Suscepimus, dominus, misericordiam tuam ... (Ps 47,10)

- *Ista misericordia est Iesus Christus filius Mariae, hanc misericordiam, scilicet filium suum Maria 41, 19va
- Legitur in Matthaei, quia turba multa erat cum Iesu, nec habebant quid manducarent 27, 61ra
- Legitur in Matthaeo, quod turba multa erat cum Iesu, nec habebant quid manducarent 17, 130rb
- *Suscitaverunt eum dicentes ... (Lc 8,24). Esulpinus (!) dicit in magistro (!) De membris, quod si leo in navi dormiat, populus ponderat 23, 120vb

Sustulit me in montem magnum ... (Apr 21,10). Carissimi, in nomine domini nostri Iesu Christi, naturales magistri ut Centobius in libro De gyro orbis dicunt, quod paradisus in tanta altitudine est 4, 153r

Tabes est corruptio viventis corporis ex siccitate 261, 196ra

Talem oportet esse medicum, ut sit abundans litterarum et capax per diversa volumina librorum 251, 29r

Tallionus de Spoleto vendidit cuidam unam suam possessionem pro pretio, quod arbitraretur 84, 227ra Tametsi iuvenes dilectissimi multa vobis praecepta a Marco Tullio Cicerone eloquentissimo 5, 136r

Tamquam purgamenta huius mundi ... (I Cor 4,13). Haec epistula legitur de sanctis martyribus, propterea

1 amquam purgamenta nuius mundi ... (1 Cor 4,13). Haec epistula legitur de sanctis martyribus, propterea quia ipsi fuerunt valde contenti in hoc mundo a malis hominibus 4, 44rb

Templum dei sanctum est ... (Apc 11,9). Nota quod templum spirituale polluitur spiritualiter sicut templum spirituale (!) materiale polluitur materialiter 41, 205va

*Tempore accepto exaudivi te ... (II Cor 6,2). Lux doctorum Augustinus sermone 13. quadragesimae sic inquit: 'quia ieiuniam vestram est tempus' 16, 41va

Tempore aestivo de fruti eminam, aceti 251, 31v

Tempore, quo rex Attila Hunnorum defunctus est, utrumque Pannonia ceteraque confinia Danubii 7, 277ra Temporibus imperatoris Maximiniani erat quidam satrapas nomine Dyoscuros, qui fuit dives valde 40, 215ra *Tempus est ridendi et tempus flendi ... (Ecl 3,4). Beda dicit super ista verba, quod in tempore praesentis vitae est tempus flendi et in aeterna vita 40, 38va

Terribilis est locus iste ... (Gn 28,17)

- Festum dedicationis maximum est, quid dominus in lege praecepit cum diligentia servari 27, 102vb
- Iste locus, id est haec ecclesia est terribilis, idest horribilis. Primo daemonibus propter huius loci dedicationem 13, 260v
- Istud verbum decantatur in officio missae dedicationis ecclesiae. Ideo notandum, quod secundum divinam scripturam legimus quadruplicem locum 79, 231v
- Non puto, quod aliquis sit tam audax, si veniret ad locum, ubi homines vinculati manibus et pedibus 41, 202vb
- Ritus consecrationis ecclesiae habuit ortum ab antiquis. Nam initiatus fuit temporem (!) patriarcharum
   79. 233v
- Sicut festa aliorum sanctorum in anno semel celebrantur, ita dedicatio templi hodie per consecrationem
   2. 398r

Tertio kalendas Iulias Petrus in Roma et ibi martyrium una cum Paulo habuit 245, 11v

Testator reliquit habitationem domus uxori suae, si caste et honeste vixerit et vitam vidualem servaverit 84, 268va

Testimoniorum usus frequens necessarius est et circa personas modum producendi, cogendi, examinandi 84, $125 \mathrm{rb}$

Testium facilitati et veritati et falsitati ipsorumque machinationibus fraudulosis, per quos multa 84, 138va Thoma, infer digitum tuum ... (Io 20,27). Legitur, quod Thomas fuit tribulatus de passione domini et desperavit de resurrectione domini 41, 132rb

Thomas unus ex duodecim ... (Io 20,24)

- *Hoc evangelium legitur in festivitate sancti Thomae apostoli, cuius materia videatur 29, 159ra
- *Sicut nos videmus, quod homo in suo esse naturali componitur et perficitur ex multis partibus 13, 149v
   Thus myrrham postquam savinam acetum et oleum misce simul et coque ad ignem 251, 60v
   Tibi dabo claves regni caelorum ... (Mt 16,19)
- *Sicut cuilibet notum est, quod introitus regni caelorum per peccatum primorum parentum generaliter
   27, 29ra
- Ubi bum (!) hoc cuilibet dicit confessori, qui absolvendi habet potestatem confitentem a peccatis 13, 319r
- Verba ista dixit dominus ad beatum Petrum, quando voluit sibi committere ecclesiam 27, 62rb
- *Verba ista sunt dicta beato Petro a domino. Dedit enim dominus beato Petro, sicut de ipso legitur 40, 150ra
- *Verba ista sunt dicta de beato Petro a domino. Dedit enim dominus beato Petro, sicut de ipso legitur
   41, 22vb

Tibi domino Martino papae quinto ego Sigismundus rex Romanorum promitto et iuro per patrem 232, 8v *Timete eum, qui postquam occiderit ... (Lc 12,5). Albertus De animalibus dicit, quod non est adeo animal ita parvum, quod non timeat ignem exceptis equo et mulo 23, 134ra

Titius habens filium ex primo matrimonio, contraxit secundum, ex quo etiam habuit filium 84, 276vb

Titius in quadam domo sua per tantum spatium temporis, cuius contrarii memoria 84, 276vb

Titius nomine Bertae contraxit matrimonium inter ipsam Bertam et Sempronium 84, 275rb

Titius, qui non fuit verus tutor ante XXV annos ut Codice de legibus 84, 269ra

Titius testatus est et relinquit post mortem heredis sui unam possessionem conventui 84, 274ra

Tollite iugum meum ... (Mt 11,29). Duplex est iugum, bonum et malum. Bonum iugum est paenitentiae. De hoc iugo dicit Ieremias: 'Bonum est viro, cum portaverit iugum ab adolescentia sua' (Lam 3,27) **79**, 185v Tota pulchra es amica mea ... (Ct 4,7)

- *Verba ista scripta sunt Cantici quarto, in quibus verbis diligenter expositis tria tanguntur 41, 244ra

 Verba proposita dicuntur ad laudem beatae Agnetis. Sunt tamen tres virtutes praecipue, quae in hac sacra virgine commendantur 79, 195v

*Totum hominem salvum fecit ... (Io 7,23). Magnum est sanare hominem corporaliter, maius sanare spiritualiter, maximum sanare 37, 61ra

Tractaturus de arbitris, primo videndum est, quis possit esse arbiter et est sciendum, quod potest esse 84, 343vb

*Transeunte inde Iesu secuti sunt eum ... (Mt 9,27). Hoc evangelium scribitur Matthaei octavo (!) capitulo et legitur feria quarta post praecedentem dominicam, in quo describuntur quaedam miracula Christi facta 30, 272rb

Transfige, dulcissime domine Iesu, medullas animae meae suavissimo ac saluberrimo vulnere amoris 21, 146v Transite ad me omnes, omnes ... (Sir 24,26). Nota, quod regnum caelorum habet quattuor portas, per quas beati in requiem transeunt 27, 36va

Tres sunt omnes doctrinae, quae ordine comparantur 226, 1ra

Tres sunt partes essentiales, scilicet causa, intentio et consequens. Causa est occasio epistulae 5, 1r

Tres sunt partes paenitentiae, dicit magister distinctione 16 quarti, scilicet compunctio cordis 35, 100va

Tres sunt venae in bracchio hominis. Hoc est meson, cephalicon et hepaticon. Mesam venam 251, 27v

Tria sunt, scilicet repudiatio consensus et partum et consensus magis accedit repudiationi quam pacto 84, 341va

*Tribus miraculis ornatum diem ... (CAO 5184). Haec verba canit ecclesia de hodierno festo, quia haec tria miracula sicut hodie facta sunt 13, 282v

Tristitia vestra implevit cor vestrum ... (Io 16,6). Nota, quod beatus Gregorius ponit quattuor considerationes in moralibus. Primo verae sunt 41, 134va

*Tu domine nosti corda hominum ... (Act 1,24). Hodie ecclesia agit de duobus de Iuda, qui de honore suo est detrusus 27, 18va

*Tu domine, qui nosti corda ... (Act 1,20). Passum huius thematis require supra. Hodie agit ecclesia de duabus personis, scilicet de Iuda 41, 25va

*Tu es qui venturus es ... (Mt 11,3). Hoc praesens evangelium continet in se valde notabilia duo (gar nämlicher stucklen zway) 40, 6vb

Tu es rex meus et deus meus ... (Ps 43,5)

- *Verba sunt ecclesiae regratiantis deo pro beneficiis sibi collatis in beato Iacobo, qui per Iacob 41, 64vb

- *Verba sunt ecclesiae regratiantis deo pro beneficiis sibi collatis in beato Iacobo, quid per Iacob **40**, 184va Tu signaculum similitudinis dei ... (Ez 28.12)

*In verbis istis tria notantur de sancto Bartholomaeo. Primo dicitur, quod habuit similitudinem dei 27,
 76vb

- *Tria notantur in verbis de sancto Bartholomaeo. Primo ostenditur, quod habuit mansionem 41, 74va

*Tu solus peregrinus es in Hierusalem ... (Le 24,18). Quamvis Christus in propriam (!) venisset et omnium dominus esset, cum in mundo voluit 37, 118vb

*Tuam ipsius animam pertransiet ... (Le 2,35). Ista verba dixit Simeon beatae virgini prophetando de dolore, quem habuit per passionem filii sui 41, 113va

*Tulerunt ergo lapides Iudaei, ut iacerent ... (Io 8,59). Omnia, quae Iesus dicebat et faciebat, ad nostram utilitatem convertebat. Si enim dicebat verba 37, 76vb

Tulerunt illum in Hierusalem ... (Le 2,22)

- *Notandum, virgo Maria et Ioseph tulerunt, id est portaverunt illum, scilicet puerum Iesum 40, 155va

- *Praeceptum fuit in lege, quod mulier, si pareret masculum, abstineret se ab ingressu templi 41, 18vb

*Praeceptum fuit in lege, ut mulier, qui pareret masculum 17, 129rb

*Tulerunt pallium meum custodes ... (Ct 5,7). Beatus Bartholomaeus bene potuit dicere verbum praenotatum, quia tulerunt sibi pallium 41, 77ra

Tunc dicitur spiritale corpus, cum non sit spiritus, sed permaneat corpus; sicut nunc animale 245, 13r

Tunc princeps sacerdotum ad feretrum manum misit volens illud evertere, tunc manus ei aruerunt 41, 163rb

Tunc surgens Iesus imperavit ... (Mt 8,26). Notandum, quod quattuor sunt genera hominum, quae solent clamare. Primo solent clamare 41, 119vb

Tunc venit Iesus a Galilaea in Iordanem ad Iohannem ... (Mt 3,13). In die epiphaniae dictum est de tribus miraculis in ea factis, scilicet de apparitione stellae magis et quomodo eum adoraverunt 2, 50v

'Tunctos (!) populos'. Divide legem istam in tres partes ut in glossa. Primam subdivide in duas 84, 310vb Turbae autem, quae praecedebant ... (Mt 21,9)

- Et forte quis dicat, quomodo Christus dicitur venisse in nomine domini, qui semper 12, 9ra
- Hodie, dilectissimi, cum catholica matre nostra 12, 8vb

'Ubi adhuc'. Quia ista lex est utilis et contrarie versatur in practica, ideo eam laborabo 84, 87ra

'Ubi autem alienum'. Hoc dicit iste paragraphus: Si actor declaratur dominus etiam per errorem, debet reus in fructibus 84, 261va

Ubi ego sum, illic et minister meus erit ... (Io 12,26). In verbis propositis duo tanguntur ad commendationem salvatoris. Commendatur enim a fidelitate 41, 248va

Umeros meos et pectus meum spiritus sancti gratia protege, domine, renesque meos a vitiis omnibus **76**, 7ra *Una sabbati Maria Magdalena venit mane ... (Io 20,1). Hoc evangelium scribitur Iohannis 20 capitulo et legitur Sabbato post diem resurrectionis Christi, in quo describitur secundum Iohannem apparitio resurrectionis Christi facta **30**, 25va

Una sabbati valde diluculo ... (Le 24,1)

- Hoc evangelium scribitur Lucae 24. capitulo et legitur feria quarta post dominicam praecedentem, in quo determinatur de resurrectione Christi secundum sententiam Lucae 30, 453ra
- *Hoc evangelium scribitur Lucae 24. capitulo et legitur feria quarta post dominicam praecedentem, in quo evangelio declaratur de resurrectione Christi secundum sententiam Lucae 30, 39vb

Unnd sollen die anschlag der underthonen vermögen an ligenden unnd varnnden guethern so ain jeder 173, 20r *Undecim discipuli abierunt in Galilaeam ... (Mt 28,6). Hoc evangelium scribitur Matthaei ultimo et legitur feria sexta post festum paschae, in quo declaratur resurrectionis Christi manifestatio 30, 23va

Unguento et variis odoribus delectatur ... (Prv 27,9). His verbis docet nos Salomon, ut dulciter et delectabiliter audiamus verbum dei 4, 58ra

Unnd dieweil sich ain zeitheer zwischen uns und dem jetzigen ertzbischove zu Saltzburg auch zwischen unnser und des ertzbischof vorhanden von wegen der lehenschafft des stiffts Gurkh allerlei irrung zuegemagen 174, 2r

Unus de insignitis viris nostrae marchiae Tarvisinae celeberrimae utriusque legis doctor de famosa urbe Tarvisina oriundus dominus Iohannes de Spineto aegritudinum varietate laborat 78, 107vb

*Usque ad tempus sustinebit patiens ... (Sir 1,29). Hoc verbum potest praedicari ad laudem beati Gregorii, qui mortem pro Christo libenter 13, 160v

Usque modo non petistis ... (Io 16,24). In verbis istis Christus duo facit. Primo enim dat nobis audaciam petendi, ubi dicit: et accipietis 41, 136va

Ut ait Hippocrates in libro suo, quem De prognosticorum scientia: Omnis, qui medicinae artis studio gloriam seu 253, 145r

Ut autem de adventu ad iudicium aliquam notitiam habeamus, secundum quod ex scripturis colligi potest 19. 5rb

Ut autem sero factum esset ... (Io 6,16)

- Evangelium dicit: una sabbatorum. Hoc fuit die dominico, in quo resurrexit dominus 13, 37v
- *Hodie est octava dominicae resurrectionis, qua dominus surrexit et tamen in evangelio agitur de his 40, 64rb
- *Sicut dicit Iohannes sexto: In hoc evangelio agitur de benignitate Christi, qui cunctos suos paenitentes
   37. 7vb
- *Ut filii lucis ambulate, fructus autem lucis ... (Eph 5,8). Lux doctorum Augustinus libro De speculo ecclesiae capitulo primo sic inquit: Adesto mihi lumen 16, 49ra
- *Ut sciamus totaliter et perfectius resistere temptationis motibus et gloriosius triumphare hostibus 25, 87rb
- *Ut sciatis autem, quoniam filius ... (Mt 9,6). Potestatem habet Christus in mundo, in iudicio, in caelo, in inferno. Potestatem habet in mundo mystificandi 79, 153r

Ut somnum nobis indicat dispositiones corporis 261, 219rb

Utinam dirigantur viae meae ad custodiendas ... (Ps 118,5). Si in via dei ambulemus utique ad aeternam patriam veniemus, unde sapientia: Iustum deduxit 41, 163va

Utrum quilibet homo, postquam peccavit mortaliter, habita opportunitate sacerdotis statim teneatur 16, 166va

Vadam et videbo visionem hanc magnam ... (Ex 3,3)

- *Dic historiam, quomodo Moyses rubum vidit ardere et tamen non comburebatur, ita verba bene potuit
   40, 187va
- *Dic historiam. Verba ista bene potuit dicere Decius, cum vidit comburi beatum Laurentium 41, 71rb
- *Vade et tu fac similiter ... (Lc 10,37). Seneca ad Lucillum (!) dicit, quod inter multos causam (!) malorum est, quia vivimus 23, 128va

Vade in domum tuam ... (Mt 9,6). Dominus, cum praedicaret civitatibus secus mare Galilaeae, volens tamen redire venit in civitatem suam Nazareth 79, 151v

*Vade in pace ... (Le 7,50). Dei filius venit in hunc mundum propter peccatores, ut spem daret peccatoribus 27, 72vb

Vado ad eum, qui me misit ... (Io 16,5)

- *Chrysostomus dicit, quod propter verba, quae dominus apostolis dixerat paulo ante, scilicet 25, 205ra
- *Chrysostomus super Iohannem dixit, discipuli multotiens Christum interrogabant 12, 394ra
- *Consuevit dominus, quando facturus est aliquod opus grande, illud praedicere amicis suis per longum tempus 2, 140r
- *Divina dispositione et providentia ab aeterno deus piissimus disposuit, postquam Iudaicus populus 12, 393rb
- *Dominus noster ante hoc evangelium dixit apostolis de tribulationibus eorum futuris 25, 203vb
- Dominus noster Iesus Christus, quando aliquid opus facturus erat amicis suis, tunc praedixit 13, 41v
- *Haec verba dixit Iesus discipulis suis in hora passionis suae volens eos consolari 17, 102ra
- -- *Haec verba dixit Iesus discipulis suis in hora suae passionis volens eos consolari 15, 32ra
- *Hoc evangelium scribitur Iohannis 16. capitulo et legitur dominica quarta post festum paschae, in quo exprimuntur rationes consolatoriae coram discipulis de Christi ascensione 30, 467va
- In evangelio isto tria dominus dicit. Primo quod ipsi de recessu eius contristandi erant. Secundo quod ipse spiritum eis missurus erat 79, 89v
- *Istud evangelium scribitur Iohannis XVI. capitulo et legitur dominica quarta post festum paschae, in quo evangelio exprimuntur rationes consolatoriae coram discipulis **30**, 46rb
- *Notandum ea nocte, qua dominus tradendus erat non solum pedes discipulorum lavit, sed et mysterium 40, 70ra
- *Vae vobis ... qui ... praeteritis iudicium et caritatem dei ... (Le 11,42). Quidam libellus qui dicitur iuris consultus, dicit, quod, si quis muros civitatis transiret cum scalis vel cum aliis instrumentis appositis, capite privatur 23, 133rb
- *Vae vobis, scribae et Pharisaei ... (Mt 23,15). Hoc evangelium scribitur Matthaei 23. capitulo et legitur feria sexta post dominicam praecedentem, in quo evangelio Christus notificat multos effectus 30, 236ra Vanillenwasser ist haiβ und truckhen unnd guet denen menschen zu allen glidern 256, 293

Vanitas vanitatum omnia vanitas ... (Ecl 1,2). His verbis ostendit Salomon, quod quilibet debet laborare in praesenti vita, ut habeat summum et aeternum bonum in futura 4, 99vb

Varia quidem tempora sunt in praescriptione statuta, ut patet infra, nec sunt inter se contraria 84, 145vb *Vas admirabile est opus excelsi ... (Sir 43,2). In hoc verbo commendatur beata virgo a duobus. Opus autem vas aliquid commendatur 13, 202r

Vas electionis est mihi iste ... (Act 9,15)

- *Beatus Paulus in hoc verbo commendatur de duobus, scilicet de divina complacentia et officii sui 13, 157r
- *Conversio sancti Pauli eodem anno facta est, quo Christus passus. Celebratur autem conversio eius 41, 18ra
- *Duplicem electionem legimus in scriptura: Unam aeternalem, alteram temporalem. Per primam semper ad gratiam preparamur 4, 178ar
- Haec verba dixit dominus ad Ananiam, dum Paulum convertisset. Eadem verba potuit dicere 41, 107va
- *Haec verba dominus dixit ad Naman (!), dum Paulum convertisset. Eadem verba potuit dicere 40, 217rb
- Verba ista dixit dominus ad Ananiam cum Paulum convertisset. Haec eadem verba dicere potuit 41, 176vb
   Venenum est substantia humanae naturae corruptiva 246, 28va

Venerabiles patres et domini. Desiderio desiderastis saniusque postulastis narrare vobis a me signorumque 32, 1ra

Venerabili in Christo fratri amico carissimo domino Bernhardo ecclesiae Pataviensis episcopo 7, 69*r

Veneranda nobis est haec dies sancta, quae dicitur dominica. Et ideo dicitur dominica, quia est dies domini 27, 125rb

Venerandus in Christo pater, fidelissimus dei servus et non fictus dominus Iohannes de Augustis de praefato ordine saepe molestatus est 78, 211rb

- *Venerunt nuptiae agni et uxor eius praeparavit ... (Apc 19,7). Quales sunt illae nuptiae aeternales? Quam nobilissimae, quam iocundissimae, quam copiosissimae? Quis sufficiat vel verbo dicere vel corde pensare 4, 174r
- *Veni electa mea et ponam in te thronum meum (vgl. CAO 5323). In verbis propositis tria notantur. Primum est amicabilis imitatio, cum dicitur 'Veni' 2, 373v

Veniat dilectus meus in hortum suum ... (Ct 5,1)

 *In verbis istis ad commendationem beati Clementis duo notantur. Primo ab hac vita eius imitatio 40, 212ra

- *In verbis istis ad commendationem beati Clementis duo notantur. Primo ab hac vita eius invitatio 41, 104va
- *Venit ad Iesum leprosus deprecans ... (Mc 1,40). Hoc evangelium scribitur Marci primo capitulo et legitur feria quarta post dominicam praecedentem, cuius evangelii sententia in forma declarata est 30, 303va
- *Venit ad Iesum vir, cui nomen Iairus ... (Lc 8,41). Hoc evangelium scribitur Lucae octavo capitulo et legitur feria sexta post dominicam praecedentem, in quo evangelista recitat duo miracula facta per Christum 30 162va

Venit enim filius hominis quaerere ... (Lc 19,10)

- Ex verbis istis potest colligere anima peccatrix fiduciam, quia filius hominis venit nascendo, quaesivit praedicando, salvam fecit moriendo 79, 234r
- *In verbis istis tribus potest intellegere fiduciam animam (!) peccatrix, quia filius hominis venit, quaesivit 41, 183ra
- *Venit Iesus a Galilaea in Iordanem ad Iohannem, ut baptizaretur ... (Mt 3,13). In die epiphaniae tria magna leguntur circa Christum et per Christum facta 25, 39va
- *Venit Iesus Bethsaida ... (Mc 8,22). Hoc evangelium scribitur Marci octavo capitulo et legitur feria sexta post dominicam praecedentem, in quo ponitur quoddam miraculum, quod Christus fecit 30, 327rb
- *Venit Iesus in partes Caesareae Philippi ... (Mt 16,13). Hoc evangelium scribitur Matthaei XVI. et legitur in festivitate sancti Petri apostoli, in quo Christus ostendit 29, 162vb

Venite ad me omnes, qui laboratis ... (Mt 11,28). In proxima dominica audistis miraculum, quod dominus fecit in mari commovendo aquas maris 11, 83va

Venite ambulemus in lumine dei nostri ... (Is 2,5). Qui volumus prout debemus in fide credibilium proficere per verba assumpta, hic admonemur circa credenda 35, 5ra

Venite, comedite panem meum et bibite ... (Prv 9,5)

- Circa verba proposita notanda sunt nostri sacrificii, scilicet corporis Christi excellentia 17, 97va
- *In his verbis notandum est, quod dominus praesignavit nobis corpus suum sub figura agni paschalis 15,
   25ra

Venite, congregamini ad cenam magnam ... (Apr. 19,17). De caelo clamantem et illa vox vocat homines, legitur enim de triplici cibo. Primus est ventris 41, 174ra

Veniunt Bethsaida ... s. Venit Iesus Bethsaida ...

Ventus aquilo dissipat pluvias ... (Prv 25,23). His verbis docet nos Salomon, ut non solum caveamus a peccato detractionis, sed nec etiam debemus audire detractores 4, 38vb

Verba Abuletri: In hoc meo libro regi cuius vitam augeat deus aggregabo summas et aggregationes **260**, 3ra Verba Bubae Habubetri filii Zachariae araci: Ventilata fuit in praesentia cuiusdam boni viri rememoratio divisionum aegritudinum **260**, 66ra

*Verbum caro factum est ... (Io 1,14). Consuetudo mundi habet secundum qualitatem et magnitudinem culpae et offensionis et magnitudo 27, 57va

Verbum meum est ad te, o rex sanctorum Christe Iesu, ausu caritatis alloquitae praesumit futura 19, 217ra Vere dominus est in loco isto ... (Gn 28,16)

- In verbis istis patriarcha Iacob duo facit. Primo instruit nos acquirere beneficia huius festivitatis 40,
   230vh
- In verbis praemissis Iacob patriarcha ostendit omnibus quaerentibus dominum locum inveniendi 41. 208rb
- *Multi quaerunt dominum in diversis locis. Aliqui Romae apud sanctum Petrum, aliqui apud sanctum Iacobum 41, 207ra
- Nota historiam in verbis istis: Iacob patriarcha ostendit omnibus volentibus invenire dominum 27, 101ra
- Nota inter ceteros tribus apparuisse. Legitur scilicet Iacobo dormienti, ut hic hoc est apparitio 41, 207rb
- Quattuor modis. Primo per personalem praesentiam. Secundo per angelorum praesentiam 79, 219v
- Unde legitur in Genesi, quod patriarcha Iacob pergebat de Bersabee in Haran. Et cum venisset 27, 97rb
   Vere mundum quis dubitet meritis sanctorum stare, horum videlicet, quorum in hoc volumine 36, 194va
   Vere non est hic aliud ... (Gn 28,17)
- *Verba ista sunt Iacob patriarchae, qui ea dixit in dedicationem veteris testamenti, primo cui indimatum
   (!) 41, 198rb
- *Verba ista sunt Iacob patriarchae, qui ea dixit in dedicationem veteris testamenti, unde est notandum
   13. 260v

Veritas theologicae veritatis sublimitatis cum superum (!) sit splendoris radius illuminans 14, 3va

Vermerckht das ain jeder pfleger oder desselben Landtrichter zu Golling auff heuttigen tag montags nach Michaeli ire offnen landpechter (?) schuldig ist zu melden 173, 44v

Vermerckht die frag und öffnung der articl der stifft recht aines jeden urbar ambts des ertzbistumbs Saltzburg 173, 31r

Vespere autem sabbati, quae lucescit ... (Mt 28,1). Postquam evangelista descripsit passionem, mortem et sepulturam Christi, consequenter in hoc evangelio 30, 2va

Vestigia eius secutus est pes meus ... (Iob 23,11)

- Dominus vocans Petrum ac Andream dixit: 'Venite post me' 27, 1ra
- *Notandum, quod beatus Hieronymus secutus est dominum, sicut qui sequitur lucem. Christus est vera lux 41, 90rb

Viae eius viae pulchrae ... (Prv 3,17). Haec epistula legitur de uno martyre, quia quilibet sanctus martyr per sapientiam divinam calcavit omnes 4. 63va

Vide manus meas et affer manum tuam ... (Io 20,27)

- Benigni homines sciunt modum, quando vident aliquem ex caris amicis suis cecidisse 41, 6ra
- *Cum dominus discipulis post resurrectionem apparuisset 27, 56va
- Gregorius in homilia ait: Numquam casu gestum creditis, ut electus ille discipulus abesset 19, 287ra
- Haec verba dixit Iesus Thomae dubitanti de resurrectione Christi, quae et specialiter dici possunt 11, 140vb
- Haec verba sunt domini ad discipulum revocans infidelem et hodie benigne loquitur ad unumquemque dicens 'Vide manus' 2. 383v
- *Notandum, quod dominus dilexit sanctum Thomam propter tria. Primo propter oboedientiam 40, 136rb
- *Pro intellectu illorum verborum est sciendum, quod evangelio Iohannis legitur capitulo paenultimo 40, 134vb

Videbunt filium hominis ... (Le 21,27). Nota in verbis praemissis quattuor leguntur de ipso. Primo apparebit in forma conversa. Secundo venit 41, 110vb

Videns Iesus civitatem Hierusalem flevit ... (Lc 19,41)

- *Evangelium istud tria dicit. Primo quod dominus visa civitate flevit. Secundo quod eius futuram destructionem praedixit 79, 129r
- *Hoc evangelium in tres partes dividitur. In prima dicit, quod dominus flevit super civitatem 17, 107rb
- In proxima dominica audistis, quomodo salvator noster in parabola de villico proposuit nobis 11, 238va
- *In verbis huius evangelii tria notantur. Primo quod dominus super civitatem flevit 15, 57ra
- *Magni principes non solent propriis causis flere. Sic et Christus non flevit propriis causis 41, 153rb
- *Quando filius offendit patrem suum, qui pius est, consuevit filius deflere stultitiam suam 41, 152vb Videns Iesus turbas ascendit in montem ... (Mt 5,1)
- Chrysostomus super Matthaeum ostendens, quomodo praedicator ex auditorum multitudine accenditur 40. 220vb
- *Hoc evangelium scribitur Matthaei quinto capitulo et legitur de martyribus et etiam in festivitate omnium sanctorum, in quo describitur 29, 184rb
- *Hoc evangelium scribitur Matthaei quinto et legitur in festivitate omnium sanctorum, cuius materia plenius declarata est 29, 217va
- *Nota, homo, qui vult loqui de festo hodierno, illum instruit dominus ex suo evangelio Matthaei 41, 94ra
- Secundum beatum Ambrosium in tractatu super primo psalmo: Is, qui agonis aliquam sollemnitatem 25, 366rb

Videns Iesus turbas multas ... (Mt 8,18). Hoc evangelium scribitur Matthaei octavo et legitur feria quarta post dominicam praecedentem, cuius materiam vide in prima parte 30, 431va

Videntes stellam magi ... (Mt 2,10)

- *In verbis propositis quadruplex stella notatur, videlicet stella proferens 15, 10va
- *Nota, quod quadruplex est stella: Stella proferens, stella dorans, stella cadens, stella magorum 17, 94va
- *Tribus miraculis ornatum diem festum hunc colimus. Hodie stella magos duxit ad praesaepium. Hodie vinum factum est ex aqua ad nuptias 79, 35v

Videntibus illis elevatus est ... (Act 1,9). In verbis propositis notandum est, quod triplex est ratio, quare videntibus illis sit elevatus 2, 338v

- *Videte itaque fratres ... (Eph 5,15). Quia in evangelio ad regales nuptias invitamur, via autem, qua itur, difficilis est et obsessa latronibus 79, 154v
- *Videte, quia audiatis, in qua mensura mensi fueritis ... (Mc 4,24). Hoc evangelium scribitur Marci quarto et legitur feria sexta post dominicam praecedentem, in quo Christus ostendit fervorem praedicandi 30, 404ra

Videte, quomodo caute ambuletis, non quasi insipientes ... (Eph 5,15)

- *Augustinus sermone secundo de litaniis sic inquit: via est huius saeculi, vita in qua omnes velut peregrini 16. 145ra
- *Tota vita praesens est quaedam via, per quam itur ad viam vitae et ad mortem. Quia si homo 19, 145rb Videte, vigilate et orate ... (Mc 13,33). Hoc evangelium scribitur Marci decimo (!) capitulo et legitur feria sexta post dominicam praecedentem, in quo Christus excitat nostram sollicitudinem ad tempus extremi iudicii 30, 431va

Videtur mihi, quod ex melioribus rebus est, ut utatur **226**, 77va

Vidi angelum ascendentem ab ortu solis ... (Apc 7,2). Verba praeposita leguntur in Apocalypsi et possunt aptari sanctis beato Aegidio, cuius hodie festum 41, 80vb

Vidi civitatem sanctam Hierusalem ... (Apc 21,2). Haec civitas significat universalem ecclesiam, id est congregationem omnium iustorum hominum 13, 259v

Vidi hostium apertum in caelo ... (Apc 4,1). In epistola hodierna legitur, quod dominus ostendit sancto Iohanni multa mira de fine mundi 41, 189vb

*Vidi per somnium quasi solem et lunam ... (Gn 37,9). Licet ista verba dixerit Ioseph, tamen convenienter possunt dici de Christo et de his sanctis virginibus 41, 91vb

*Vidi per somnum quasi solem et lunam et undecim stellas ... (Gn 37,9). Licet verba ista dixerit Ioseph, tamen valde convenienter de Christo et de aliis sanctis virginibus 27, 85rb

Vidi supra montem agnum stantem ... (Apc 14,1)

- *Consuetudo est dominorum, qui visitant remotas partes, tunc accipiunt palatinum 27, 9ra

*In verbis istis ad gloriam sanctorum, quorum hodie festum agimus, tria notantur. Primum expertae 41,
 11vb

Vidi turbam magnam ... (Apc 7,9)

- *Legitur in Apocalypsi, quod Iohannes vidit turbam innumerabilem stantem ante thronum dei 41, 95rb

 - *Notandum est, quod homo, qui vult loqui de hodierno festo, illum instruit dominus in hodierno evangelio 40. 205va

Vidimus stellam eius ... (Mt 2,2). Dicit Remigius, quod stella fuit spiritus sanctus, qui postea descendit super dominum baptizatum 41, 116ra

Vidisti hominem velocem ad loquendum ... (Prv 29,20). His verbis docet nos Salomon, quod non simus praecipites ad loquendum, quia loquacitas est signum levitatis et stultitiae 4, 86ra

Vidit beatus Paulus ante portas inferni arbores igneas et peccatores cruciatos et suspensos 27, 126vb

*Vidit deus cuncta, quae fecerat ... (Gn 1,31). Diversi tamen homines stulti diversimode deum reprehendunt. Quidam de inaequalitate, quidam 41, 222va

Vidit dominus Petrum et Andream et vocavit eos ... (Mt 4,18). In his verbis notandum est, quod dominus exivit conducere duos servos, quos habuit 2, 380v

Vidit et patrem meum ... (Io 14,9?). Etiam sibi similis sit omnis homo velox ad audiendum (Iac 1,19), beatus Iacobus docet nos, quomodo debemus aures regere, linguam refrenare et cor mitigare 2, 158r

Vidit Iesus hominem sedentem ... (Mt 9,9)

*In evangelio isto possunt duo miracula notari circa conversionem beati Matthaei. Primum miraculum
 41. 86ra

 Notandum est, quod tertio Regum, quod rex Salomon ante templum in Hierusalem fecit luterem 40, 199ra

Vill neues täglich kombt an tag von khünsten unnd andern mehr. So gib 234, 109r

Vigilate ergo, quia nescitis qua hora dominus ... (Mt 24,42). Hoc evangelium legitur de uno confessore et pontifice, quia ipsi sancti confessores diligenter vigilaverunt pro se et pro grege dominico 4, 84vb

*Vigilate in orationibus ... (I Pt 4,7). Canon vitae Augustinus in tractatu de oratione et misericordia in fine sic inquit: quid est oratione praeclarius 16, 81vb

Vigilate itaque omni tempore ... (Le 21,36). Natura omnibus rebus vidit, quod quam cito ipsa res sentit vel advertit suae destructionis causam 23, 162ra

*Vincenti dabo ei edere a ligno vitae ... (Apc 2,7). Verba ista loquuntur in Apocalypsi. Nota, quod sicut victori carnali quattuor sunt necessaria, scilicet fortitudo virtutum 79, 200r

Vinum aquosum nominant homines 261, 194vb

Vir dei doceat nos ... (Idc 13,8). Nota quod triplex est nativitas: inenarrabilis ante saecula sine patre, quando nascitur et naturaliter 41, 112rb

Vir honorandus et moralissimus Ugutio de Lonico tribus dispositionibus quibus alias labore ingenti satis remedia 78, 217vb

Vir humanissimus et ex fidelibus dei servis et vestra aetate unus athleta bonus de ordine sancti Georgii 78, 90va

Vir impius procaciter ... (Prv 21,29). His verbis ostendit Salomon differentiam inter bonos et malos, quia boni mansuete et humiliter recipiunt 4,18r

Vir insignis eximius utriusque legis doctor de Bergamo solitus molestari quibusdam dispositionibus neutralitatem decidentiae 78, 170va

Vir sapiens si cum stulto contenderit ... (Prv 29,9). His verbis docet nos Salomon, ut fugiamus malos homines, quia ex eorum familiaritate non provenit nisi damnum 4, 78va

Virga atque correptio tribuet ... (Prv 29,15). His verbis ostendit nos Salomon causam, quare deus permittit suos electos pati in praesenti vita 4, 82va

Virgam virtutis tuae emittet dominus ... (Ps 109,2). Gloriosam praesentis diei festivitatem, qua beata Anna genitricis dei Mariae mater sanctissima 41, 67rb

Virgo salutatur, innupta manens gravidatur. Vipera vim perdit sine vi pariente puella. Legitur in Exodo 35, 92ra

*Viri, diligite uxores vestras ... (Eph 5,25). Nota quattuor sunt, per quae possunt induci viri ad diligendum uxores suas. Primum est, quod vir et mulier sunt 41, 118rb

Viri mali non cogitant iudicium ... (Prv 28,5). His verbis ostendit Salomon unam differentiam inter bonos et malos, quia boni semper cogitant deum creatorem, redemptorem, glorificatorem iustorum 4, 68ra

Vita brevis, ars longa, tempus autem acutus, experimentum vero fallax, iudicium autem difficile **226**, 42ra Vocatum est nomen eius Iesus ... s. Postquam consummati sunt dies octo ...

*Vocavit nomen eius amabilis domino ... (II Sm 12,25). Legitur, quod nato Salomone mater eius de consilio Nathan vocavit eum amabilem domino 27, 68vb

Voces, quae rebus inpositae sunt, ut intellectu de eis, sicut habeant auditoribus suis signando genus **242**, 145r Von gottes genaden Albrecht Pfaltzgrave bey Rhein, hertzog des Obern und Nydern Bayerns ... unserm mautner zue Braunau und lieben getreuen Leonharden Zierer und allen seinen erben **90**, 194*r

Vos amici mei estis ... (Io 15,14)

- *Dominus mandaverat per Moysen et prophetas, ut homines eum diligent et amicitiam eius servarent 41, 48va
- Nihil in hac vita vera amicitia dulcius, nihil suavius, nihil fructuosius nihilque amicitia mala peius 4, 237r
   *Vos ascendite ad diem festum ... (Io 7,8). Beatus Iohannes evangelista describit nobis tria festa; unum quod numquam est celebratum 37, 82va

Vos estis genus electum ... (I Pt 2,9)

- Haec sunt verba beati Petri. Vos, qui estis sacerdotes domini, ministri dei vivi, vos estis genus electum et praeelectum 2, 402r
- Haec verba sunt beati Petri: Vos estis, inquam, genus electum, sacerdotium domini 36, 220va
- Hanc epistulam beatus Petrus princeps apostolorum scribit suis vicariis, scilicet sacerdotibus 41, 177rb

Vos estis lux mundi ... (Mt 5,14). Hoc evangelium legitur de uno confessore et pontifice, quia ipsi sancti doctores fuerunt lux mundi per sanctam vitam et sanctam doctrinam 4, 90ra

*Vos estis sal terrae ... (Mt 5,13). Hoc evangelium scribitur Matthaei quinto et legitur in quibusdam ecclesiis de virginibus, magis tamen legitur in aliis ecclesiis de apostolis et confessoribus 29, 214rb

Vos estis templum dei et spiritus sanctus ... (I Cor 3,16)

- Haec verba dicit apostolus et sunt utilia et subtilia valde, nec mirum, quia ipse raptus fuit 41, 207va
- Per templum potest intelligi quilibet bonus christianus, in quo Christus habitat per suam gratiam 13, 259r
- *Vos, qui secuti estis me ... (Mt 19,28). Hieronymus exponens hoc evangelium dicit: Grandis fiducia Petrus piscator erat, cibum manu et arte quaerebat 4, 199r

Votivis laudibus celebremus hanc diem et festivis eam gaudiis honoremus. Quod si nec religiosis 25, 389ra

*Vox exultationis et salutis ... (Ps 117,15). Nota quod quinque sunt voces. Prima diaboli spicientis, secunda Christi ad primam invitantis 41, 197vb

Vox grossa caliditatem designat. Gracilis vero innuit complexionis frigiditatem 246, 61va

Vulnerasti cor meum, soror mea sponsa ... (Ct 4,9). In his verbis praelibatis intimatur nobis, quod quaelibet sancta anima ad aeternum regis aspirans 21, 86ra

*Vulneratus est propter iniquitates nostras ... (Ies 52). Sicut dicit Hieronymus, Iesaias non tantum fuit propheta, sed etiam evangelista 37, 104ra

Wacholteröhl ist in warheit ein hoch nutzlich und kostlich öhl 255, 205

Weill die welt dreyerley oder in drey teill geteilet und unterschiden ist 222, 1r

Weißöhrlein heilet die prich, ein gewis exberiment für die brich der kindher 255, 166

Wen diese hehr geheimnis und gabe gottes zu einen tuglich ende gebracht werden 236, 15v

Wermueth, cortowenedickh, tausentgulten- und fünffingerkraut, von dißen 4 stuckhen **255**, 293

Wermueth ist bewerth und beriembt, warmber und truckhner natdur, beinache zu allen gebrechen 255, 235

Wie der weise Syrach zeiget und spricht: Gott hat auß erde die arczenneymitel erschafn 255, 129

Wier Matheus ... ertzbischove zu Saltzpurg ... als khurtzverschiner zeit edtlich unnser undterthanenn sonnderlich von stete, märckhtenn unnd gerichten 161, 159r

Wiewol der hochwirdigist fürst und herr, her Matheus ... ertzbischove ... euch hiervor allen hanndtwerchern seiner furstlichen gnaden stat Satzburg 159, 180r

Wir Albrecht ... hertzog von Österreych ... wir versehen an diesem brieff ... das wir ... den perckhleutten auf der Zeyring yre recht bestättigt haben 167, 10r

Wir Bernhartt ... bekhennen offenlich mit dem brief ... nachdem wir ... ersuecht sein worden von perckhwerch und artzwegen 171, 91r

Wir Bernhartt ... ertzbischove zu Saltzburg ... bekhennen ... das wir ... unserm perckhwerch 171, 97r

Wir Johann Jacob ... ertzbischove zu Saltzburg ... enbietten allen und jeden unsern underthonen, geistlichs und weltlichen standts ... hiemit genediglich zuvernemen das unns durch unseren gehorsamen landtschafft beordneten aus-schus jungst im November des verschinen siben und sechzigisten jars alhie bey uns versamblet 173, 73r

- Wir Johann Jacob von gottes genaden ertzbischove zue Saltzburg ... erstlich ist zuewissen, das unser pfleger das gericht, pfleg unnd oberist schörfrichterambt in unser statt Lauffen von unns zuverwalten 90, 1**r
- Wir Johannes ... erzbischove zu zu (!) Saltzburg ... bekhennen als unser getreuen Caspar von Pirchau unser perckhrichter in der Gasteun 171, 123r
- Wir Ludwig ... pfaltzgrafe pey dem Rein ... bekhennen offennlich ... von perckhwerchs und artzwegen das dann inn unnseren lannden 171. 39r
- Wir Ludwig ... pfaltzgrave peym Rein ... bekhennen ... offenlich mit dem brief als wir ... perckhwerch zu pauen erlauben ... datum stett an sandt Steffans tag des ersten martters als er erfunden ist 171, 73r
- Wir Matheus ... Als wir uns auf dem landtag in der vassten nägstverschinenn mit den stendenn unnseres und unnsers stiffts lanndtschafft vergleicht und genedigklich bewilligt habenn 161, 128r
- Wir Matheus ... ertzbischove zuo Saltzburg ... gepieten ... yedem zuwissen, das der allerdurchleichtigisst grosmechtigisst fürst und herr, herr Karl der fünftt ditz namenns als Romischer kaiser und merer des reichss 161, 148r Wir Matheus ... ertzbischove zu Saltzburg ... Nachdem nun etliche iar heer in unserem stifft und lande alle essende pfennbert 159, 168r; 161, 184r
- Wir Mattheus ... demselben füezuekhomen, so ordnen, schaffen und wöllen wir, das hinfüran aines jeden ambthsraitung 90, 148*r
- Wir Maximilian ... romischer Kayser ... bekhennen als sich in unserm furstenthuembem, lannden und gebietten Ossterreich ... etwo vil perkhwerch erzaigen, damit aber die selben 170. S. 1
- Wir Sygmundt ... bekhennen als man dann pisherre etlich mainung und ordnung zu unserem perckhwerch zu Schwatz 171, 19r
- Wir Sygmundt ... bekhennen als wir vormals ettlich ordnung gesetzt und erfindung in unserem perckhwerch in unser graffschaft Tiroll furgenommen haben 171, 28r
- Wird anno 1687 nach dem gäglichen ableiben seines antecehsori Georgi den 2. tag des monats Martij in den 27. jahr seines alters mit einhelliger stimb des capituls 230, 165v
- *Zabulon vero et Nepthalim... (Idc 5,18). Verba ista leguntur in libro Iudicum. In his autem duobus patriarchis, de quibus mentio fit 79, 205r
- Zachee festinans, descende quia hodie ... (Le 19,5). In his verbis spiritualiter intellectus hortatur nos ad duo. Primo ad nostri praeparationem 41, 196rb
- Zu den zeitten Theodoberti khunigs in Frannkreich, seines reichs im annderen jar, ist Sant Rueprecht 235, 5r
- Zu der uhrsach zu gehen, zum ersten, warumb unns Christus gebotten hatt, seinen leib zu esen 223, 37*r
- Zu enndt des ersten tomus haben wir gesagt von des Luthers und Zwingli zwytracht als es nun lenger als 3 jar gewertet, verglich sich der landtgraf 229, 193r
- Zuwissen das mit vorwissen ... des hochwirdigisten fürsten ... bey gemayner stat ist furgenommen, das wir hinfur kainer der stat Saltzburg ... kainen nicht behausen ... sollten, die sich von den sterbenden eltern ... alhie enthalt wolten 159. 114r
- Zuwissen daz der ... ertzbischove zue Saltzburg ... auf wohlbedachtem ... rath ... seiner fürstlich gnaden stat Saltzburg richter ... von wegen der frembten und durchziechenten personen 167, 83r

PERSONEN-, ORTS-, TITEL- UND SACHREGISTER

Abkürzungsverzeichnis, medizinisches **255**, S. 228 Accursius (Legist; um 1185–1263)

- Glossa in Digestum informativum 115, ra (fragmentarisch)
- Glossa in Digestum novum 93, ra (fragmentarisch)
   Aderlass
- Über Aderlass und Diätetik, dt. 240, 7v
- De colore sanguinis **251**, 28v
- De phlebotomia **249**, 55ra
- De phlebotomia 251, 28r
- De venis **251**, 27v
- Traktat über Winde, die sieben Planeten und den Aderlass, dt. 237, 182r
- Verse **13**, 11r
- Notizen 261, VD-Spiegel
- Verfasser(-zuschreibungen) s. Constantinus Africanus; Johannes von Gmunden; Ricardus Anglicus

Agrippa von Nettesheim, Heinrich Cornelius (Universalgelehrter; 1486–1535): De occulta philosophia, dt. **222**

Albagotus de Aretio (Rechtsgelehrter): Consilium 'Data fuit licentia' 84, 270ra (?)

Albertus Engelschalk de Straubing (Universitätslehrer in Prag, Prediger; † 1430)

- Sermones de sanctis 29, 99ra
- Sermones de tempore **30**, 1ra, 445ra

Albertus Magnus OP (Gelehrter, B. v. Regensburg; um 1200–1280): De corpore Christi, **221** (fragmentarisch)

Ps.-Albertus Magnus

- Secreta mulierum **35**, 98r (Exzerpt); **242**, 45r (cum commento)
- Einzepredigten
- -- Dnca XXI. post pent. **79**, 156v
- -- Dnca XXII. post pent. **79**, 159v

Albrecht V., Herzog v. Bayern (1528–1579): Zollprivileg für Leonhard Zierer 90, 194*r

Alchemie

- Rezepte
- -- Das ganze Werk, dt. **236**, 57r
- -- Quecksilber, dt. **236**, 9r
- -- Schwefelöl, dt. **237**, 197r
- -- Silber, dt. **236**, 77v
- -- Sammlung, dt. **236**, 1r, 28r
- Symboltafeln: dt. 236, 114r; dt. 255, S. 191, lat. dt. S. 198

- Alcuin (Gelehrter am Hof Karls d. Großen; um 730–804)
- De fide sanctae trinitatis 245, 18r (fragmentarisch)
- De virtutibus et vitiis, cap. 11 23, 300vb

Alderotti, Thaddaeus (Arzt; um 1223–1295): Practica de febribus **246**, 64va

Aldobrandinus de Cavalcantibus OP (Prediger, B. v. Orvieto; 1217–1279)

- Einzelpredigten
- -- Iacobus **40**, 184va
- -- Trinitas **15**, 39ra

Alexander Hispanus (Arzt; 13./14. Jh.) (?): Melleus liquor artis 2, 413r (Exzerpt)

Alexander de Villa Dei (Grammatiker und Mathematiker; 1160/70–1240/50)

- Doctrinale
- -- Accessus zum 1. Teil **5**, 50ra (fragmentarisch)
- -- Kommentar zum 4. Teil **15**, Vor- und Nachsatzblatt (fragmentarisch)

Alexander de Villa Dei (?): Summarium biblicum 15, 113r (Exzerpt)

Alfacedus (?): Exzerpte, medizinische 246, 29v

Altdorfer, Georg s. Nekrolog

Altercatio ecclesiae contra synagogam 215, 1ra

Alvarotus de Alvarotis (Rechtsgelehrter; † 1388): Repetitio ad 'Filius quem habentem' **84**, 307rb

Ambrosius (B. v. Mailand, Kirchenvater; 339–397)

- Expositio de psalmo David CXVIII **36**, 2ra
- De paradiso **36**, 149ra

Angelus Perigli de Perusio (Rechtsgelehrter): Repetitio ad 'In suis heredibus' 84, 174vb

Angelus de Ubaldis (Rechtsgelehrter; 1328–1400)

- Consilia
- -- 'Contra plura faciunt' 84, 270va
- -- 'Simon Vanis' **84**, 109vb
- -- 'Statutum excludens' **84**, 270rb
- Repetitiones
- -- Ad 'Nemo carcerem' **84**, 97va
- -- Ad 'Qui provocavit' **84**, 103rb
- -- Ad 'Si vacantia' 84, 76rb
- Tractatus
- -- De carceribus **84**, 100ra

Anthimus (Arzt; 5. Jh.): De observatione ciborum 251 18r

Antiphonale, Fragmente: 68; 70; 94; 118; 119; 120; 121; 123; 130; 131; 132; 133

Antonius Azaro de Parma OP (Prediger; 1243-1314)

- Predigtreihen
- -- Sermones de tempore (nur Festtage) 13, 271r
- Einzelpredigten
- -- Dnca I. in adv. dni **2**, 1r
- -- Dnea III. post oct. paschae 2, 126v
- -- Dnca IV. post oct. paschae 2, 140r

Antonius de Bitonto OFM (Prediger; um 1385–1465): Sermo in parasceve **35**, 215rb

Antonius de Butrio (Rechtsgelehrter; um 1338–1408): Repetitio ad 'Fraternitatis' 84, 345va

Antonius de Padua OFM (Theologe, Prediger; 1195–1231): Sermo de circumcisione dni **79**, 189v Apokalypse

De quindecim signis in die iudicii 40, 267ra
 Aramäische Texte s. Babylonischer Talmud
 Aristoteles (Philosoph; 384–322 v. Chr.)

- Topica, lat. **10**, Spiegel VD und HD (fragmentarisch)
- Kommentare
- -- In Aristotelem 227, 57ra (fragmentarisch)
- -- In metaphysicam **227**, 59ra; **227**, 69ra
- Quästionen
- -- Super librum posteriorum 227, 51ra
- -- Verfasser(-zuschreibungen) s. Waltherus de Scotia
- Exzerpte, medizinische **246**, 29v

Ps.-Aristoteles: Problemata Omnes homines 242, 94r Arnoldus de Villa Nova (Arzt und Laientheologe; 1235–1311)

- astronomische Schriften
- -- Compendium astronomiae 228, 104v
- medizinische Schriften
- -- Aphorismi extravagantes 253, 97v
- -- Aphorismi particulares **253**, 89r
- -- De aquis laxativis **228**, 66v
- -- Compendium regimenti acutorum 228, 71r
- -- De humido radicali **228**, 93r
- -- Liber de intentione medicorum 228, 99v
- -- Medicationis parabolae **253**, 59r
- -- Medicinalium introductorium speculum **228**, 1r
- -- De nocentibus et conferentibus **260**, 104ra (?)
- Regimen sanitatis ad regem Aragonum 228, 72r;
   253. 1r
- -- De vinis **228**, 85r

Arnoldus de Villa Nova (?): Übersetzung von Galenus: De tremore, palpitatione, convulsione et rigore **261**, 219va

Ars dictaminis, Ars dictandi s. Rhetorik

Ars praedicandi s. Iacobus de Fusignano; Mauritius de Leyden

Astronomie

- Beschreibung der Monate, dt. 237, 238v
- De divinando exitu morborum e positionibus lunae et de sphaera Pythagorae 251, 78v
- Traktat über Winde, die sieben Planeten und den Aderlass, dt. 237, 182r
- Notizen 13, 23r; 27, VD-Spiegel; 228, 104r; 249, 10ra, 56vb; 261, VD-Spiegel
- Verfasser(-zuschreibungen) s. Arnoldus de Villa

Nova; Johannes de Gmunden; Pythagoras de Samos (?)

s. auch Kalendarien; Komputistik

Auerbach, Johannes s. Urbach, Johannes

Aufschnaidter, Ludwig: Vorbesitzer von 161

August von Sachsen (Kurfürst; 1526–1586): Adressat eines alchemistischen Traktats 236, 46v

Augustinus (B. v. Hippo, Kirchenvater; 354-430)

- De agone christiano 23, 307va
- De civitate dei **175** (fragmentarisch)
- Contra Faustum, lib. 20, cap. 21 23, 300rb
- Enarrationes in psalmos 150 (fragmentarisch);
   187 (fragmentarisch)
- De fide et symbolo 23, 317ra; 92 (fragmentarisch)
- Sermo 84 4, 156v (Exzerpte)
- s. auch Prosper Tiro Aquitanus

Ps.-Augustinus

- Conflictus virtutum 21. 86ra
- Sermo app. 145, cap. 1 42/4, r (fragmentarisch)
- Sermo app. 218, cap. 1-2 **42/3**, va (fragmentarisch)
- Sermo app. 219, cap. 2-3 42/3, ra (fragmentarisch)
- Sermo app. 254 **23**, 301rb (Exzerpt)
- Sermo app. 393 **23**, 302ra
- Sermo Mai 112 **42/2** (fragmentarisch)
- Trina oratio **75**, 82r

Augustinus Datus Senensis s. Dato, Agostino

Augustinus Triumphus de Ancona OESA (Theologe; um 1270–1328): Tractatus in orationem dominicam 30, 60ra

Ave Maria

- Auslegung 4, 112v

Avicenna (Philosoph und Mediziner; 973/980-1037)

- Canon medicinae **225**, 2ra; **260**, 1ra (fragmentarisch)
- Exzerpte, medizinische 246, 29v
- s. auch Gerardus Cremonensis

Aygenman, Lucas (Priester; 2. Hälfte 15. Jh.): Vorbesitzer von 4, 109–300; Rubrikator von 4, 157–300

Babylonischer Talmud, Temura 13b, aram. **32** Spiegel VD/HD (fragmentarisch)

Baldus de Ubaldis (Rechtsgelehrter; 1327–1400)

- Additiones ad speculum iudiciale Durantis 85, 1*ra
- Consilia
- -- 'Pone testator reliquit' **84**, 269va
- -- 'Quaedam habens' **84**, 110rb, 360ra
- -- 'Ticius, qui non fuit' **84**, 269ra
- Repetitio ad 'Si patruus' **84**, 123vb
- Tractatus
- -- De appellatione **84**, 243vb
- -- De statuto **84**, 264rb

Balschein, Hans (Anfang 17. Jh.): Vorbesitzer von 237

Barbobi de Soncino, Bartolomeo: Schreiber von 83 Bart, Conradus OCist (Prediger; um 1238/44): Aequipollarius 13, 11v

Bartholomaeus de Montagnana (Mediziner; vor 1400-um 1460): Consilia medica 78, 73ra

Bartholomaeus Tridentinus OP (Diplomat, Hagiograph; um 1190-um 1251): Liber epilogorum in gesta sanctorum (Prolog) 7, 7vb

Bartolus de Saxoferrato (Rechtsgelehrter; 1313–1357)

- Lectura super prima parte Digesti veteris 83, 10ra
- Consilia
- -- 'Cum minister fratrum' **84**, 227vb
- -- 'Dicit statutum quod minor' **84**, 360rb
- -- 'Pluries contingit' 84, 117vb
- -- 'Quidam effectus' 84, 117va
- -- 'Quidam habens bona' **84**, 227vb
- -- 'Statuto cavetur' 84, 276ra
- -- 'Statutum civitatis' **84**, 228va
- -- 'Talliones de Spoleto' 84, 227ra
- Quaestiones
- -- 'A sententia iudicis' **84**, 212vb
- -- 'Adunantia generalis' **84**, 110va, 214va
- -- 'Debitor in diem' **84**, 111va, 218rb
- -- 'Filium adultum' **84**, 219rb
- -- 'Habens filiam naturalem' 84, 222vb
- -- 'In Italia' **84**, 215va
- -- 'Lapus fuit in carcere positus' 84, 94vb
- -- 'Perusinae civitatis' **84**, 209ra
- -- 'Publicanus quidam' 84, 209ra
- -- 'Quaero, si posteriores creditores' **84**, 103ra
- -- 'Quidam reliquit' **84**, 112vb, 220va
- -- 'Statuto cavetur, quod credatur' 84, 103ra
- -- 'Testator reliquit' 84, 268va
- Repetitiones
- -- Authentica 'At qui semel' **84**, 224ra
- -- Ad 'Cunctos populos' **84**, 310vb
- -- Ad 'Ex diverso' **84**, 260rb
- -- Ad 'In fundo' **84**, 262rb
- -- Ad 'In rem actionem' **84**, 263va
- -- Ad 'Pater filium' **84**, 257vb
- -- Ad 'Si arrogator' **83**, 1ra
- -- Ad 'Si constante' 84, 334va
- -- Ad 'Si patruus' **84**, 123vb
- -- Ad 'Solam' **84**, 226rb
- -- Ad 'Ubi autem alienum' 84, 261va
- Tractatus
- -- De alimentis **84**, 149ra
- -- De arbitris **84**, 343vb
- De duobus fratribus simul habitantibus cum additione Baldi 84, 118va
- -- De falcone **84**, 115ra
- -- De praescriptionibus **84**, 145vb
- -- De praesumptionibus **84**, 148rb
- -- De successionibus ab intestato 84, 266ra
- -- Tractatus testimoniorum **84**, 125rb

Barzi, Benedictus s. Benedictus de Plumbino Bayern, Herzogtum

- Edikt der Bayerischen Landschaft vom 15. August 1514 betreffs des Streits zwischen Wilhelm IV. von Bayern und Ludwig X. von Bayern 174, 108r
- Missiv der Bayerischen Landschaft an die Reichsstände vom 31. August 1514 174, 141r

Beckenschlager, Johann III. (Eb. Salzburg; 1482–1489) s. Bergwerksordnungen

- Beda Venerabilis (Theologe und Geschichtschreiber; 672/673–735)
- De loquela per gestum digitorum 245, 10r (Exzerpt)
- De temporum ratione, cap. 20 245, 19r

Beichte

- Beichtzettel 2, 406v
- Canones paenitentiales **79**, 239r
- Confessionale 13, 95v
- De confessione **40**, 130rb
- Verfasser(-zuschreibungen) s. Henricus de Hassia
   (?); Henricus de Langenstein; Johannes Gerson;
   Johannes de Retz; Johannes Rigaldus; Matthaeus de Cracovia; Thomas de Chobham

Benedictus de Plumbino (Rechtsgelehrter; †1410): Repetitio ad 'Si fratris' **84**, 167va

Benediktionen

- Allgemeine Benediktion **76**, 6vb
- Ankleidegebete **76**, 7ra
- Aschweihe **233**, 36rb; **76**, 7rb
- Benedictiones pontificales 77, 6r, 15r
- Brot- und Weinweihe am Gründonnerstag 224, Ixv
- Eulogienweihe 224, Vv
- für die sieben Tage der Woche 1, 1r
- Hausweihe **224**,Vv
- Johannisweinweihe 76, 6ra; 224, Xr; 224, Xr; 224, IXv
- Kerzenweihe am Karsamstag 76, 94rb
- Ölweihe anlässlich der Krankensalbung 102 (fragmentarisch)
- Palmweihe **233**, 70ra
- Salzweihe 224, Vr
- Speisenweihe am Ostersonntag
- -- Brotweihe **76**, 6va
- -- Eierweihe **76**, 6va; **224**, Vv
- -- Fleischweihe **76**, 6va; **224**, Vv
- -- Getreidesegen **154**, 2r
- -- Käseweihe **76**, 6va; **224**, Vv
- -- Lammweihe **76**, 6va; **224**, Vv
- -- Obstweihe **76**, 6va
- -- Speckweihe **224**. Vv
- Traubenweihe **76**, 112rb
- Wasserweihe **76**, 5va; **224**, Vr
- Wasser- und Salzweihe zur Hausweihe 224, Vv
- Weinweihe **224**, IXv
- s. auch Pontifikale

Ps.-Bernardus Claraevallensis: De contemplatione 19, 217ra

Bernardus de Gordonio (Mediziner; um 1283–1308): Lilium medicinae 232, 7v (Exzerpte)

Bernardus Parmensis (Dekretist; † 1266): Glossa ordinaria in Decretales Gregorii IX. **52**, ra (fragmentarisch); **54** (fragmentarisch)

Bernhard v. Rohr (Eb. v. Salzburg; 1466–1482) s. Bergwerksordnungen

Bergbau s. Bergwerksordnungen

Bergwerksordnungen

- Bergrechte in Gastein und Rauris 171, 82r
- Rattenberger Bergordnung vom 24. April 1454 171. 39r

- Rattenberger Bergordnung vom 12. Mai 1463 171, 49r
- Rattenberger Bergordnung vom 15. Mai 1463 171, 45r
- Rattenberger Bergordnung von 19. November 1468 171, 73r
- Salzburger Bergordnung Eb. Bernhards v. Rohr 171, 91r
- Salzburger Bergordnung Eb. Bernhards v. Rohr 171, 97r
- Salzburger Bergordnung Eb. Johanns III. Beckenschlager (?) 171, 123r
- Schladminger Bergbrief 171, 4r
- Schwazer Bergordnung (undatiert) 171, 19r (unvollständig)
- Schwazer Bergordnung von 1474 171, 28r (unvollständig)
- Zeiringer Bergordnung 171, 10r
- s. auch Maximilian I.

Berthold von Regensburg OFM (Prediger; ca. 1210–1272)

- Einzelpredigten
- -- Commemoratio animarum 13, 223v
- -- Margaretha 13, 186r

Besitzer s. Aufschnaidter, Ludwig; Aygenman, Lucas; Balschein, Hans; Dietershaimer, Wolfgang; Düeserus, Caspar; Föringer (?); Fuchs, Erasmus; Gleink, Benediktinerstift; Guttenberg, Johann Georg; Hallein, Pfarre; Haunsberg, Juliana von; Höger, Andree; Höllinger, Georg; Hupfauf, Johann Peregrinus; Jäger, Egidius; Ladensteiner; Leitnerg, Cristian; Leuthner, Virgil; Mittermüller, Matthias; Moser, Martin; Nonntal, Pfarre; Odperger, Wolfgang; Pachmann, Erhardus; Peuntinger, Valentin; Pflanzmann, Felix; Porus de Soncino; Raidt, Sigmund; Riezinger, Karl; Rosenthal, Gebrüder; Rosenthal, Jacques; Ruedel, Petrus; Salzburg, Pfarre Nonntal; Salzburg, Priesterhausbibliothek; Salzburg, Stadtarchiv; Salzburg, StiB St. Peter; Schilfreiter, O.; Schönperger, Michael; Schöpf, Joseph Anton; Schrecksmel, Bernardus; Schrecksmel, Johannes; Sonleithner, Ignaz; Sparsgut, Georg; Stewitz, Zacharias; Stiglitz, Johannes; Triendl, Anton; Tröster, Johannes; Ulricus medicus; Wanchauser, Fridericus; Wisner, Eberhard; Wolkenstein, Christoph von; Zillner, Franz Valen-

s. auch Exlibris

Ps.-Birgitta von Schweden: Contemplatio passionis Christi ${\bf 224},\,{\rm VIIr}$

Bibel

- Vollbibel **241**
- Teilbibel 26, 3ra (Pentateuch und NT)
- einzelne Bücher der Bibel
- -- Genesis, hebr. 10, 1*r (fragmentarisch)
- -- Richter **43** (fragmentarisch)
- -- 1. Könige **21**, 323*ra-vb (fragmentarisch)
- -- Jeremias **201** (fragmentarisch)
- Matthäus 7, Lagenfalze (fragmentarisch) 15,
   95rb; 23, 13ra; 156 (fragmentarisch)

- -- Markus **15**, 113vb; **23**, 45va
- -- Lukas **15**, 124rb; **23**, 58rb
- -- Johannes **77**, 1v (fragmentarisch); **15**, 139rb; **23**, 80va
- -- Apostelgeschichte **15**, 149va
- -- Römerbrief **185** (fragmentarisch)
- -- 1. Korintherbrief **185** (fragmentarisch)
- Hebräerbrief 7, Lagenfalze (fragmentarisch)
- Bibelapokryphen
- -- 3. Buch Esdras **241**, 201rb
- -- Vindicta salvatoris 23, 274ra
- Bibelkommentare, -exegese etc.
- -- Chronologie der Wunder Christi, lat. 23, 97ra
- -- Compendium bibliae 15, 84v
- -- Expositio in Canticum canticorum **35**, 75ra
- Evangelienharmonie 15, 84r (fragmentarisch), 85r. 86ra
- -- Schemata zur biblischen Typologie 17, 167r
- -- Speculum humanae salvationis 17, 143ra
- -- Verfasser(-zuschreibungen) s. Alexander de Villa Dei; Augustinus; Hieronymus; Johannes Marchesinus; Nicolaus de Gorran; Nicolaus de Hanapis; Nicolaus de Lyra; Petrus Comestor; Petrus Lombardus; Petrus Pictaviensis; Remigius Autissiodorensis; Stephanus Langton; Theophrastus von Hohenheim
- Bibelprologe
- Verfasser(zuschreibungen) s. Hieronymus; Ps.-Hieronymus; Hrabanus Maurus; Pelagius Haereticus; Petrus Lombardus
  - anonym, geordnet nach RB-Nummern: 491 241, 339va. – 511 **241**, 374rb. – 515 **241**, 375va. – 519 $\textbf{241},\ 378 rb. -524\ \textbf{241},\ 378 vb. -526\ \textbf{241},\ 379 vb.$ 528 **241**, 381va. – 534 **241**, 383vb. – 538 **241**, 385ra. - 539 **241**, 385vb. - 543 **241**, 389va. - 589 **23**, 13rb; **241**, 413ra. – 590 **15**, 95ra; **241**, 413ra. -607 **15**, 113va; **23**, 45va; **26**, 166va; **241**, 426ra. -620 **15**, 124ra; **23**, 58rb; **26**, 177rb; **241**, 434rb. -624 15, 139ra; 23, 80va; 26, 194va; 241, 448va. - 637 **241**, 488va. - 640 **15**, 149va; **26**, 127va. -651 **26**, 208rb. – 677 **26**, 209va; **241**, 460rb. – 684, **241**, 465rb. – 700 **26**, 219vb; **241**, 470rb. – 707 **26**, 222vb; **241**, 473vb. – 715 **26**, 224rb; **241**, 475va. - 728 **26**, 225vb; **241**, 477ra. - 736 **26**, 227ra; **241**, 478rb. – 747 **26**, 228ra; **241**, 479va. - 752 **26**, 229rb; **241**, 480vb. - 765 **26**, 229vb; 241, 481rb. - 772 26, 231ra; 241, 482va. - 780 26, 232ra; 241, 483va. - 783 26, 232vb; 241, 484rb. - 793 **26**, 233ra. - 818 **26**, 123ra. - 822 **26**, 124rb. - 823 **26**, 126rb. - 824 **26**, 126va. - 825 **26**, 126vb. – 829 **26**, 110ra. – 835 **26**, 110ra.

Boethius (Philosoph, Politiker; 480/485–524/526): Übersetzer von Aristoteles: Topica 10, Spiegel HD und VD (fragmentarisch)

Bonaventura OFM (Kirchenlehrer; 1217-1274)

- De quinque festivitatibus pueri Iesu 19, 198vb
- Einzelpredigten
- -- Bartholomaeus 4, 219r
- -- Iacobus **4**, 210v
- -- Laurentius 4, 216r

- -- Maria Magdalena 4, 204v, 207v
- -- Michael arch. **4**, 196r
- -- Petrus et Paulus 4, 202r
- -- Vincula Petri 4, 213r

Bonifatius IX. (Papst; † 1404): Bulla 'Superni benignitas conditoris' 1, 240r

Brevier

- Breviarium Salisburgense 219 (fragmentarisch);
   Pars hiemalis 8; 10; 243; 244; Pars hiemalis et aestivalis 75
- Breviarium Pataviense, Pars aestivalis 1
- Georgs-Ritterorden **34**
- Diurnale Cisterciense 238
- Fragmente 49; 57; 97; 98; 114; 144; 186

Briefe, Briefabschriften, Briefmuster/-konzepte

- Briefmuster **5**, 25r, 47r
- Grussformeln 41, 270rb, lat. und dt.
- Liebesbriefe, dt. 5, 73v
- Johannes Ebser, B. v. Chiemsee, an Johannes II. von Reisberg, Eb. v. Salzburg: Ordination des Andreas Moser 224, Nachsatzblatt
- Konrad von Fohnsdorf, Eb. v. Salzburg, an Bernhard von Prambach, B. v. Passau, bezüglich der Abhaltung der Vigilie und des Festes des Hl. Matthias (Abschrift) 7, 69*r
- Ulrich II. von Plankenfels, B. v. Chiemsee, an den Kooperator einer Marienpfarre: Besetzung einer Pfarre im Grassauertal 36, 1*v
- s. auch Personen, in Urkunden, Briefen, Aufzeichnungen und Notizen genannt; Rhetorik

Buchschmuck

- Bleistiftzeichnung: 76 (laviert, beiliegend); 86, S.
   35; 230, 3r
- Federzeichnungen 222, 128r-130v, 131v, 145v, 177r, 205r; 234, passim; 237, 237v
- -- koloriert 234, passim; 237, 136v, 146v, 169r, 181r; 262, passim
- Initialen
- Fleuronnée-Initialen (nur besonders kunstvolle aufgeführt): 30, 1ra; 32, 1ra; 77, 15r, 26r, 71r, 87v, 93r, 97r, 102v, 139r, 161v, 180r, 187v; 263, 1va
- mit farbigem Grund und/oder mit buntem Rankenwerk: 12, 1ra und 2ra; 27, 1ra; 38, passim; 82, 1r, 28r, 59r; 113; 129; 155; 191, 1rb; 225, passim; 238, 21r, 39r, 48v, 99r, 115r, 120r, 143r, 146r, 153v, 166v, 240v; 241, passim; 247, 61ra, 61rb; 260, 3ra, 11ra, 15ra, 22vb, 28va, 37vb, 44ra, 66ra
- mit Figuren, Halbfiguren, Masken, Köpfen: 26, 3ra; 115, 293rb; 225, 87v, 108v, 123v, 124r; 241, passim; 260, 5ra
- mit zoomorphen Darstellungen: 66, v; 160, VD;
   190, 1va

s. auch Einbände; Wappen

Büchsenmeisterbuch 234, 1r

s. auch Halle, Sebastian

Burchardus Wormacensis (B. v. Worms, Dekretist; 965–1025): Libri decretorum, lib. IV, cap. LXXIII 45, 2r (fragmentarisch)

- Burgundius Pisanus (Übersetzer; um 1110–1193): Übersetzer von
- Galenus: De differentiis febrium **261**, 52ra
- Galenus: De locis affectis **261**, 162ra
- Galenus: De pulsibus ad tirones 228, 108ra; 261, 204ra

Buße

- De paenitentia **35**, 149vb
- Verfasser(-zuschreibungen) s. Johannes de Freiburg; Nicolaus de Dinkelsbühl
- s. auch Sakramente

Caesarius Arelatensis (B. v. Arles; um 470-542)

- Sermo 50, par. 1-2 23, 301vb
- Sermo 54, par. 1-5 **23**, 107ra

Canon missae 91 (fragmentarisch); 224, 47dr

Chiemsee: Liste der Bischöfe, dt. 231, 6r

s. auch Friedrich III. Deys; Briefe, Briefabschriften, Breifmuster-/konzepte

Chneysel de Emmersdorf, Johannes Leonhardus (Kompilator; 15. Jh.)

- Predigtreihen
- -- 'Angelicus' de tempore 15, 2ra
- Einzelpredigten
- -- Dnea II. in adv. dni 17, 91rb
- -- Dnca infra oct. nat. dni 17, 93vb
- -- Circumcisio dni 17, 94rb
- -- Dnca III. post epiphaniam 17, 132ra
- -- Septuagesima 17, 132vb
- -- Sexagesima **17**, 133rb
- -- Dnca III. in quadragesima 17, 135ra
- -- Dnca IV. in quadragesima 17, 136rb
- -- Dnca I. post pent. 17, 103va
- -- Dnca II. post pent. **17**, 103vb
- -- Dnca XVIII. post pent. 17, 117va
- $--\,\,$ D
nca XIX. post pent. 17, 117vb
- -- Dnca XXI. post pent. **17**, 119ra
- -- Dnca XXIII. post pent. 17, 120ra

Chronik s. Historiographie

Cicero (Politiker und Rhetor; 106–43 v. Chr.): De amicitia **246**, 59ra (Exzerpte)

s. auch Fabricius, Reinerus

Cisiojanus, dt. 237, 248v

Clemens (Papst) (?): Ablassbulle 73, 363

Collectae 224, 140*ra

Colner, Paulus CanR (Domherr zu Regensburg und Passau; † 1384): Sermo de omnibus sanctis **40**, 220 vb

Conradus von Bischelsdorf (Priester; um 1457): Schreiber von 23, 1r–96v

Conradus Bart s. Bart, Conradus

Conradus Gritsch s. Gritsch, Conradus

Conradus Holtnicker s. Holtnicker, Conradus

Conradus de Waldhausen CRSA (Prediger; † 1369): Sermo de die rogationum 27, 94va, 95va

Constabulus (Übersetzer; um 820–912) (?): Übersetzer von De differentia spiritus et animae **246**, 32v (Exzerpt)

Constantinus Africanus (Mediziner und Übersetzer; 1020–1087): Übersetzer von

- Galenus: Ars magna seu Megategni **246**, 1ra (Exzernt)
- Hippokrates: Liber aphorismorum **226**, 42ra
- Isaac Iudaeus: De diaetis universalibus 252, 1ra
- Isaac Iudaeus: De diaetis particularibus 252, 40vb

Constantinus Africanus (?)

- De phlebotomia 246, 31r
- Hippokrates: Prognostica 48 (fragmentarisch);
   226, 77va
- Hippokrates: Regimen acutarum **226**, 100ra Contemplatio
- De compassione BMV **224**, VIIIr
- De passione dni **224**, VIr
- Verfasser(-zuschreibungen) s. Ps.-Birgitta von Schweden

Ps.-Copho: De anatomia porci 261, 195rb

Corpus iuris canonici s. Iuristica

Corpus iuris civilis s. Iuristica

Datierte Handschriften

- 1397 **41**, 109va
- 1407 **7**, 268vb
- 1408 **9**, 228v; **228**, 59v
- 1415 **16**, 158vb, 166rb
- 1420 **32**, 175vb
- 1424 32, 94va
- 1426 **41**, 269rb
- 1436 **41**, 270ra
- 1438 **242**, 39v
- 1441 **25**, 311va
- 1444 **83**, 215rb; **85**, 134v
- 1445 **37**, 164vb
- 1446 **224**, 139*rb
- 1447 **37**, 206vb, 216va
- $-\ 1448\ \mathbf{15},\ 149\mathrm{rb};\ \mathbf{21},\ 321\mathrm{r}$
- $-\ 1451\ \mathbf{4},\ 300r$
- 1453 **81**, 96vb
- 1453-1454 **23**, 203va, 213ra, 246ra, 257ra, 300ra
- 1455 **15**, 156va
- $-\ 1457\ \mathbf{8},\ 235r;\ \mathbf{23},\ 80rb,\ 96ra$
- $-\ 1457{-}1458\ \mathbf{19},\ 66\mathrm{rb},\ 160\mathrm{rb}$
- 1459 **19**, 219vb
- 1468-1469 40, 129va, 239rb, 266vb
- 1470 **35**, 74va
- 1471 **35**, 233ra
- 1473 **35**, 201vb
- 1482 **5**, 134v
- 1483 **24**, 142v
- 1503 **5**, 176v
- 1505 **5**, 24v
- 1524 **165**, 1r-86r
- 1540 **167**
- 1564 **168**, 1r
- 1571 **240**, 17v, 49r
- 1576 **255**, S. 13*
- 1589 **6**, 1r
- 1592 **254**, 28v
- 1594 **86**, S. 811
- 1597 **237**, 132v

- 1605 **236**, 46v
- 1656 **236**, 1r

Dato, Agostino (Humanist; 1420–1478): Elegantiolae cum commento 5, 77v

Dekalog

- Notizen: 18, 2vb, 4v
- s. auch Nicolaus de Dinkelsbühl

Deutsche Texte

- Abschied des Reichstags zu Speyer 1542, Auszug betreffend die Einhebung des Gemeinen Pfennigs 174, 134r
- Alchemistischer Traktat 236, 46v
- Aufstellung der Herstellungskosten einer Charge Salzfässer 90, 70**r
- Bruderschaftsbuch für die Bruderschaft in Mattsee und Straßwalchen 74
- Bürgereid der Stadt Salzburg (1555) 165, 87r
- Bürgereid der Stadt Salzburg (1598) **165**, 86v
- Edikt der Bayerischen Landschaft vom 15. August 1514 betreffs des Streits zwischen Wilhelm IV. von Bayern und Ludwig X. von Bayern 174, 108r
- Erlass betreffs Verurteilter **159**, 116v
- Erlass zur öffentlichen Ordnung 159, 117v
- Freies Landrecht und ehehaft Taiding des Landgerichts Golling 173, 35v
- Hebammeneid zu Salzburg **165**, 91r
- Jagdordnung für Golling 173, 44v
- Landrecht oder ehehaft Taiding des Landgerichts
   Plain 173, 46r
- Lehenseide (Erzstift Salzburg) 77, 5r
- Lehensordnung des Rentamts Burghausen 173, 8r
- Liebesbriefe **5**, 73v
- Mandat betreffs der Stadt Mühldorf 90, 188*r
- Mandat bezüglich des Zehents von 1568 173, 73r
- Medizinische Rezeptsammlung 240
- Missiv der Bayerischen Landschaft an die Reichsstände vom 31. August 1514 174, 141r
- Monate, Beschreibung 237, 238v
- Pancratiuslegende **4**, 108va
- Polizeiordnung der Stadt Mühldorf 90, 148*r
- Bestätigung von Rechten der von Thurn 173, 3r
- Gerichtsordnung für Puch **173**, 28v
- Salzburger Landesordnung 90, 1r; 160, 1r; 162, 1r;
   163, 1r; 164, 1r; 168, 1r; 172, 1r
- Salzburger Metzgerordnung 159, 180r
- Salzburger Seuchenordnung 159, 114r
- Salzburger Salz- und Schiffordnung $\bf 90$, 1**r
- Salzburger Stadt- und Polizeiordnung 90, 1*r;
   159, 1r; 165, 1r; 166, 3r (unvollständig); 167, 4r
- Salzburger Verordnung betreffs Ortsfremder (4. Januar 1528) 167, 83r
- Salzburger Verordnung betreffs des Ratsknechts
   (13. April 1540) 167, 85r
- Steuerordnung 173, 20r
- Steuerordnung für das Erzstift Salzburg 90, 91**r
- Steuersätze für das Erszstift Salzburg 173, 17r
- Stiftrecht der erzbischöflichen Urbarämter 173,
- Über einen Rechtsstreit zw. König Ferdinand I. und Eb. Matthäus Lang 174, 2r

- -Über zusammengesetzte Körper ${\bf 237},\,2r$
- Verzeichnis der Pflastermaut in Salzburg 165, 88r
- Vertrag zwischen König Ferdinand I. und Erzbischof Matthäus Lang von Salzburg betreffend die Rechtsstellung der salzburgischen Herrschaften in Österreich 174, 5r
- Verzeichnis der Wassermaut in Salzburg 165, 88v
- Von den Winden **237**, 182r
- Waldordnung für den Erzstift Salzburg 90, 76**r
- Wappenbuch 262
- Zollprivileg für Leonhard Zierer 90, 194*r
- Verfasser(-zuschreibungen) s. Agrippa von Nettesheim, Heinrich Cornelius; Gregorius Magnus; Häggl, Christoph; Halle, Sebastian; Heinrich von München; Jordan von Martinsbuech, Christoph; Lastenmüller, Sebastian; Melanchthon, Philipp; Peter von Ulm; Sperber, Julius; Stainhauser, Johann; Theophrastus von Hohenheim; Weipler, Michael; Wittich, Johannes d. Ä.; Wolfram von Eschenbach
- s. auch Alchemie; Bergwerksordnungen; Briefe; Büchsenmeisteruch; Drucke; Gebete; Hagiographie; Historiographie; Medizin; Passionsspiel; Reimpaardichtung; Rezepte, Haushaltsrezepte; Rezepte, veterinärmedizinische; Sächsische Weltchronik; St. Georgener Predigten; Urkundenabschriften; Verse

Dialoge

- Dialogus inter magistrum et presbyterum de sumendo altaris sacramento 35, 139ra
- Verfasser(-zuschreibungen) s. Gregorius Magnus;
   Honorius Augustodunensis; Hugo de Sancto Victore; Nikolaus von Straßburg
- s. auch Altercatio ecclesiae contra synagogam; Visio Philiberti
- Dietershaimer, Wolfgang: Vorbesitzer von 5; Schreiber von 5, 1r–49r, 136r–v, 180r–213v

Dinus de Mugello (Legist; 1253–1298/1303)

- De regulis iuris 84, 343vb (Exzerpt)
- Tractatus de successionibus ab intestato (?) 84, 266ra
- Dionysius Exiguus (Dekretist, Komputist; † vor 556): Canones ex synodo Carthaginensi, Canon 32 **45**, 2r Drucke
- in Handschriften eingebunden
- -- Augsburg 1525 (Silvan Otmar) 90, 132*r; 159, 118r; 174, 33r
- -- Augsburg 1530 (Silvan Otmar) **159**, 160r; **174**, 67r
- -- Augsburg 1533 (Silvan Otmar) **174**, 51r
- München 1526 (Hans Schobser) (VD 16 S 1521)
   159, 136r; 174, 75r
- München 1526 (Hans Schobser) (VD 16 S 1522)
   174, 59r
- -- Wien 1542 (Johann Singriener d. Ä.) **174**, 85r
- direkte Abschriften
- -- Augsburg 1525 (Silvan Otmar) **161**, 158v
- -- Augsburg 1530 (Silvan Otmar) **161**, 148r
- -- Augsburg 1533 (Silvan Otmar) 159, 168r; 161, 184v

- -- München 1526 (Hans Schobser) (VD 16 S 1521) 161, 128r
- München 1526 (Hans Schobser) (VD 16 S 1522)
   159, 148r; 161, 138r
- Düeserus, Caspar (Anfang 17. Jh.): Vorbesitzer von 237
- Ebendorfer de Haselbach, Thomas (Theologe und Prediger; 1388–1464)
- Predigtreihen
- -- De evangeliis de tempore, pars hiemalis 12, 1ra
- Einzelpredigten
- -- De gula **12**, 277ra
- -- In litaniis maioribus et minoribus 12, 409ra
- Notabile super dominicam XX. post pentecosten 40, 129va
- -- De poenis inferni **12**, 170ra
- Eberhard III. von Neuhaus (Eb. v. Salzburg; 1403–1427) s. Synode zu Passau 1419
- Ebser, Johannes (B. v. Chiemsee; 1429–1438): Absender in einem Briefmuster an Johannes II. von Reisberg betreffs der Ordination des Andreas Moser 224, Nachsatzblatt

Einbände (schmucklose und mit Streicheisenlinien nicht berücksichtigt)

- gotisch
- -- 15. Jh. (?) **261**
- -- Mitte 15. Jh. **15**
- -- Bayern, 1466-1479 **33**
- -- Bayern/Österreich (?), 15. Jh. **80**
- -- Bayern/Österreich (?), Mitte 15. Jh. **23**
- -- Bayern/Österreich, 3. Viertel 15. Jh. 81
- -- Bayern/Österreich, 1. Viertel 16. Jh. 34
- -- Passau (?), Mitte 15. Jh. **1**
  - Salzburg Anfang 16. Jh. 82
- -- Salzburg/Ulrich Schreier, 1470er Jahre **78**
- -- Salzburg (?), nach 1477 **75**
- -- Erzbistum Salzburg (?), 1457 8
- Renaissance
- -- Bayern/Österreich (?), 1. Viertel 16. Jh. 5
- Bayern/Österreich, 1. Viertel 17. Jh. **223**
- -- Böhmen (?), Ende 16. Jh. **237**
- -- Salzburg (?), 15./16. Jh. **226**
- -- Salzburg, nach 1524 165
- -- Salzburg (?), nach 1561 **169**
- -- Salzburg, nach 1575 161
- -- Salzburg, 4. Viertel 16. Jh. **164**
- 18. Jh. **3**
- Koperteinbände 168; 171; 172; 173; 228; 251
- -- mit Kettenstichheftung **9**; **89**; **163**; **252**
- -- mit Langstichheftung 74; 167; 227; 246; 248; 253; 258
- Makulatureinbände
- -- Choralbuch **238**
- -- Graduale **162**
- -- Liturgicum 172
- $-- \quad \text{Missale } \textbf{235}, \, \textbf{258}$
- -- Sakramentar 160
- -- Urkunde **173**

Engelbertus de Admont OSB (Abt v. Admont, Theo-

loge; 1250–1331): Tractatus de fascinatione 35, 187ra

Enzinger, Udalricus (um 1440): Schreiber von **25** Erer, Petrus (um 1468/1469): Schreiber von **40** Ernst, Herzog von Bayern (Eb. v. Salzburg; 1540–1554) s. Synode zu Salzburg 1549

Eucharistie

- Dialogus inter magistrum et presbyterum de sumendo altaris sacramento 35, 139ra
- Notizen De dubiis sacramenti altaris 18, 328r; De communione tribuenda 18, 328v
- Verfasser(-zuschreibungen) s. Albertus Magnus;
   Franciscus de Toledo; Matthaeus de Cracovia; Nicolaus de Dinkelsbühl; Theophrastus von Hohenheim

Eucherius Lugdunensis (B. v. Lyon; um 380–449/450): Formulae spiritalis intelligentiae **245**, 14r

Eugippius (Kirchenschriftsteller; um 465–553): Vita sancti Severini 7, 277ra (Exzerpt)

Exempel s. Iohannes de Sancto Geminiano Exlibris

- Salzburg, Eb. Priesterhausbibliothek 80, VD-Spiegel; 83, VD-Spiegel; 86, VD-Spiegel; 90, VD-Spiegel; 241, VD-Spiegel
- Wolkenstein, Christoph Freiherr von 235, 1r (1594)
   Exorzismen s. Benediktionen; Pontifikale

Fabricius, Reinerus SJ (um 1589): Commentarius in Marci Tullii Ciceronis Partitiones oratorias **6**, 1v Faustus Reiensis (B. v. Riez; † vor 500): Sermo 26 **42/4**, r (fragmentarisch)

Ferdinand I. (röm. Kaiser, dt. König; 1503–1564): Vertrag mit Erzbischof Matthäus Lang von Salzburg betreffend die Rechtsstellung der salzburgischen Herrschaften in Österreich 174, 5r

Feuerwerk s. Büchsenmeisterbuch; Halle, Sebastian Flavius Josephus (Historiker; † um 95)

- Antiquitates Iudaicae, lat., Fragmente 188; 189;
   190, Îra; 191
- Bellum Iudaicum, lat. 190, 2vb (fragmentarisch)
   Folckhamer, Wilibaldus CanR (Kanoniker in Mattsee; † 1624); Schreiber von 6

Föringer (?) (20. Jh.): Vorbesitzer von 244

Franciscus de Pede Montium († 1320) (?): Additiones in libro Mesue **249**, 11r

Franciscus de Toledo (Theologe, B. v. Coria; 1423—1479): De communione laicorum sub utraque specie **35**, 103ra

Friedrich III. Deys (B. v. Lavant, B. v. Chiemsee; † 1429): Quaestio, utrum sacerdos possit recipere pecuniam 18, 244ra

Friedrich Mauerkircher (B. von Passau, 1482–1485): Auftraggeber der Urkunde **73**, 80

Fuchs, Erasmus (Kooperator; Mitte bis 2. Hälfte 15. Jh.): Vorbesitzer und Rubrikator von **40**, Schreiber von **40**, 1*r und 269*r

Fulgentius von Ruspe († 533, B. von Ruspe, Kirchenschriftsteller): De fide ad Petrum seu de regula fidei **245**, 13r (Exzerpt)

Galenus (Arzt; 2. Jh.)

- De accidenti et morbo 225, 1ra (Fragment); 246, 33ra; 261, 32ra
- Ars magna seu Megategni 246, 1ra (Exzerpt); 261, 84ra
- Ars parva seu Microtegni 226, 1ra
- De crisibus **261**, 60ra
- De curandi ratione per venae sectionem 261, 214va
- De differentiis febrium **261**, 52ra
- De dignotione ex insomniis **261**, 219rb
- De facultatibus naturalibus **261**, 18ra
- De inaequali intemperie **261**, 207ra
- De locis affectis **261**, 162ra
- De marcore **261**, 196ra
- De motibus liquidis **261**, 199va
- De optima corporis nostri constitutione 261, 224vb
- De pulsibus ad tirones 228, 108ra; 261, 204ra
- De temperamentis **261**, 2ra
- De tremore, palpitatione, convulsione et rigore 261, 219va
- De vinis **261**, 194vb
- Kommentator von
- -- Hippokrates: Liber aphorismorum 226, 42ra
- Hippokrates: Prognostica 48 (fragmentarisch);
   226. 77va
- -- Hippocrates: Regimen acutarum 226, 100ra
- s. auch Arnoldus de Villa Nova; Constantinus Africanus; Burgundius Pisanus; Gerardus Cremonensis; Hali ibn Ridwan; Nicolaus Rheginus; Marcus Toletanus; Petrus de Abano

Ps.-Galenus

- De voce **261**, 194va
- Liber secretorum ad Monteum 261, 209ra
- s. auch Gerardus Cremonensis

Gargilius Martialis (Autor zur Landwirtschaft; 3. Jh.): De oleribus et pomis **251**, 4r (Epitome)

 ${\bf Gastein/Salzburg~s.~Bergwerksordnungen}$ ${\bf Gebete}$

- lateinische Gebete
- -- Arzneigebete **251**, 15v
- Bittgebet 77, 1v
- -- Gott Vater **41**, 259va
- -- Iesus Christus 19, 219va
- -- Matthias **36**, 226vb
- -- Preces, allgemein 1, 108r
- -- Preces maiores 1, 16v
- -- Preces minores 1, 17r
- Verfasser(-zuschreibungen) s. Nicolaus de Dinkelsbühl (?)
- deutsche Gebete
- -- BMV **62**, 1r
- -- Leiden Christi **239**, 1r, 29r
- -- Mitmenschen **239**, 47r
- -- Sieben Schmerzen Mariens **239**, 38v
- -- Vater unser **239**, 12r, 22r

s. auch Benediktionen; Orationen

Gebrannte Wässer, dt. **240**, 27r; **255**, S. 65 (passim) Gelasius I. (Papst; † 496): Epistola ad episcopos per Lucaniam et Brutios et Siciliam constitutos, cap. IX ${f 45}$, $2{f r}$

St. Georgener Predigten, dt. **206**, 1*r (fragmentarisch); **207**, 1*r (fragmentarisch)

Gerardus Cremonensis (Übersetzer; 1114–1187): Übersetzer von:

- Avicenna: Canon medicinae 225, 2ra; 260, 1ra (fragmentarisch)
- Galenus: Ars magna seu Megategni **261**, 84ra
- Galenus: Ars parva seu Microtegni 226, 1ra
- Galenus: De inaequali intemperie 261, 207ra
- Galenus: De temperamentis 261, 2ra
- Ps.-Galenus: Liber secretorum ad Monteum 261, 209ra
- Ps.-Hippokrates: Capsula eburnea 260, 105ra
- Rhazes: Almansor 260, 3ra; 202 (fragmentarisch)
- Rhazes: Antidotarium **260**, 93vb
- Rhazes: Divisiones 260, 66ra
- Rhazes: Synonyma 260, 102rb

Gerardus Cremonensis (?)

- Hippokrates: Prognostica 48 (fragmentarisch);
   226, 77va
- Hippokrates: Regimen acutarum 226, 100ra

Gerard van Vliederhoven OT († 1402): Cordiale de quattuor novissimis 19, 28

Glaubensbekenntnis s. Symbolum apostolorum Gleink, Benediktinerstift: Vorbesiter von **79** Glossen

- gr.-lat. **245**, 12v-13r
- lat.-ahd. 245, 21r
- lat.-lat./angesächsisch **245**, 12r
- s. auch Iuristica, Medizin

Gold, Christan († 1388, Dechant des Kollegiatstifts Mattsee):

- De fundatione ecclesiae S. Michaelis in Mattsee 73,
   S. 1
- Mattseer Annalenkompilation 73, S. 183

Golling/Salzburg

- Freies Landrecht und ehehaft Taiding des Landgerichts Golling 173, 35v
- Jagdordnung für Golling 173, 44v

Gosck, Ludolf (um 1447): Schreiber von **37**, 165ra–216vb

Graduale

- als eigenständige Hs.: 82
- als Teil eines Missale: **76**, 9ra; **224**, 2r
- Fragmente: 63; 69; 104; 105; 108; 110; 122; 152;162, VD und HD; 209; 210; 141

Grammatik

- Sammlung grammatischer Regeln, lat. **5**, 137r
- s. auch Alexander de Villa Dei; Johannes de Garlandia: Rhetorik

Gravanus de Janua, Franciscus OP (Theologe; † nach 1328)

- Predigtreihen
- -- Collationes super Lucam 23, 110ra
- Einzelpredigten
- −− Nativitas dni **27**, 57va

Greculus Piper OP (Prediger; um 1300)

- Predigtreihen

- -- Flores de tempore **41**, 110ra
- Einzelpredigten
- -- Andreas **2**, 380v
- Epiphania **2**, 49v
- −− Matthias 2, 314r
- -- Passio dni **41**, 183va
- -- Purificatio BMV **79**, 174r
- -- Trinitas **27**, 94ra

Gregorius Magnus (Papst, Kirchenvater; um 540–604)

- Homilia in Evangelia XIII 186, 1va (fragmentarisch)
- Homilia in Evangelia XVII **80**, 67r
- Homilia in Evangelia XXXIV 147, 1r (fragmentarisch)
- Dialogi, II. Buch, dt., Fragmente 134; 135; 136; 137; 153
- Regula pastoralis 80, 1r
- s. auch Licinianus

Gritsch, Conradus OFM (Legist und Dekretist; 1409–1475): Sermo de dominica VI. post pent. **72**, 1r

Gruner, Vincentius OCist (Theologe; † vor 1421): Expositio missae 32, 1r

Gualtherus Agulinus (Mediziner; Mitte 13. Jh.): De dosibus medicinarum **246**, 65ra

Guido de Baysio (Rechtsgelehrter, um 1250–1313): Consilium 'Ponitur pro veritate' 84, 116va

Guido de Monte Rocherii (14. Jh.): Manipulus curatorum 15, 164ra

Guilelmus de Aragonia (Arzt; ca. 14 Jh.): De somniis et visionum prognosticationibus 228, 60r

Guilelmus de Varignana (Arzt; 1270–1339): Practica medicinae 228, 120r

Guttenberg, Johann Georg (1. Hälfte 19. Jh.) Nennung (als Besitzer?) in 223, 8*r

Häggl, Christoph (?) (16. Jh.): Kräuterrezeptsammlung, dt. **255**, S. 13*

Hagiographie

- Legendae de dedicatione ecclesiae 41, 203rb
- Pronuntiamentum de sanctis 4, 245r; 27, 105ra;
   40, 241ra
- Vitaspatrum 36, 164va
- Legenden
- -- Ālbanus **35**, 151ra
- -- Barbara **40**, 215ra
- -- Catharina **7**, 277va; **41**, 106v
- -- Corbinianus **13**, 233r
- -- Florianus **7**, 272rb
- -- De morte BMV **41**, 109va
- -- Notabilia de quattuor temporibus 27, 124vb
- -- Pancratius, dt. 4, 108va
- -- Passio dni 7, 274ra
- -- Visitatio BMV 7, 278va
- Verfasser s. Bartholomaeus Tridentinus; Eugippius; Hieronymus; Iacobus a Voragine; Meginfredus Magdeburgensis; Tyrannius Rufinus Aquileiensis

Hali ibn Ridwan (Kommentator; 10. Jh.): Kommen-

tator von Galenus: Ars parva seu Microtegni **226**, 1ra

Halle, Sebastian (Büchsenmeister; um 1600?): Büchsenmeisterbuch 234, 108r

Hallein, Pfarre: Vorbesitzer von 75, 76

Häresie s. Augustinus; Nicolaus de Lyra; Passauer Anonymus; Quodvultdeus; Theobaldus de Sexannia

Han, Thomas (Schulmeister in Krems a. d. Donau; um 1505) (?): Ars dictandi 5, 180r

Haunsberg, Juliana von (geb. von der Alm, † 1558): Vorbesitzerin von 254

Hebräische Texte s. Bibel

Heinrich von München (Chronikenkompilator, 1. Hälfte 14. Jh.): Weltchronik **263** (Fragment)

Helwicus Magdeburgensis OFM (Lektor in Erfurt; † 1225): Lombardus metricus cum commentario 17, 75va, 90ra (Nachträge)

Henricus de Friemaria Senior OESA (Prediger und Theologe; um 1245–1340): Sermo de duca in sexagesima 79, 45r

Henricus de Hassia (?): Summae mysteriorum 242, 145r

Henrieus de Kitzbühel (Jurist, Dekan zu Passau; 1. Hälfte 15. Jh. [?]): Synodalpredigt zu Passau 1419 232. 2r

Henricus de Langenstein (Theologe; † 1397)

- De confessione **13**, 319r
- De contractibus 19, 220ra
- De missa 37, 220va

Henricus Totting de Oyta (Theologe; um 1330–1397): Lectura super librum quartum Sententiarum **29**, 243ra

Hieronymus (Kirchenvater; 347-419/420)

- Commentarius in Amos prophetam, 148, 1r (fragmentarisch)
- Commentarius in epistulam ad Galathas 245, 13r (Exzerpt)
- Commentarius in Zachariam prophetam 148, 2r (fragmentarisch)
- De situ et nominibus locorum Hebraicorum 245, 12v (Exzerpt)
- Vita Hilarionis **36**, 191va
- Vita Malchi monachi captivi **36**, 188va
- Bibelprologe
- Prologus in Pentateucum ex Epistula ad Paulinum (RB 284) 26, 3ra; 241, 1ra
- Praefatio in Pentateucum ad Desiderium (RB 285) 26, 5vb; 241, 3vb
- -- Prologus in librum Iosue (RB 311) 241, 83va
- Prologus galeatus in libros Regum ad Paulum et Eustochium (RB 323) 241, 107rb
- Prologus in libros Paralipomenon Dominioni et Rogatiano (RB 327) 241, 175rb
- Prologus in librum primum Paralipomenon (RB 328) 241, 162vb
- -- Prologus in librum primum Esdrae (RB 330) 241, 190va
- -- Prologus in librum Tobiae (RB 332) 241, 207va
- -- Prologus in librum Iudith (RB 335) 241, 211vb

- -- Prologus in librum Esther (RB 341) 241, 217va
- -- Prologus in librum Iob (RB 344) **241**, 223va
- Prologus in libros Salomonis Chromatio et Heliodoro episcopis (RB 457) 241, 259ra
- Prologus commentarii in Ecclesiasten (RB 462)
   241, 267vb
- -- Prologus in Isaiam (RB 482) **241**, 296ra
- -- Prologus in Ieremiam (RB 487) **241**, 315va
- -- Prologus in Ezechielem (RB 492) 241, 342rb
- -- Prologus in Danielem (RB 494) **241**, 362ra
- Prologus in duodecim prophetas minores (RB 500) 241, 371ra
- Prologus in Ioel ex epistula ad Paulinum (RB 510) 241, 374rb
- Prologus in Amos ex epistula ad Paulinum (RB 512) 241, 375vb
- Prologus in Matthaeum ex epistula ad Carpianum (RB 581) 26, 149rb
- Epistula ad Damasum papam (RB 595) 26, 147va
- -- Prologus in Evangelia (RB 596) 26, 148rb
- Prologus in Iacobum ex epistula ad Paulinum (RB 807) 26, 119ra

Ps.-Hieronymus: Prologus in epistulas canonicas (RB 809) **26**, 118vb; **241**, 502rb

Hieronymus de Salzburg s. Posser, Hieronymus Himmelsbrief: Epistula Iesu (Fassung 4) **23**, 182ra Hippokrates (Arzt; um 440/410 v. Chr.)

- Liber aphorismorum 226, 42ra
- Prognostica 48 (fragmentarisch); 226, 77va
- Regimen acutarum 226, 100ra
- s. auch Constantinus Africanus; Galenus; Gerardus Cremonensis

Ps.-Hippokrates

- Brevissima epistula Hippocratis **260**, 105rb
- Epistula ad Filominum **251**, 29v
- Epistula Qualis debet esse medicus 251, 29r
- Secreta Hippocratis 260, 105ra

Historiographie

- Chronica mundi usque ad annum 943 4, 109r (unvollständig)
- Geschichte der Baiern **73**, 355
- Historia episcoporum et ducum Bavariae 73, 320, 343
- Kleine Salzburgische Chronik, dt. 229, 2r; 235
- Magistratuum Romanorum brevis descriptio 6, 191r
- Sächsische Weltchronik, dt. 257 (fragmentarisch)
- Salzburger Weltchronik 33
- Exzerpte 3
- Verfasser(-zuschreibungen) s. Gold, Christan;
   Heinrich von München; Jordan von Martinsbuech,
   Christoph; Lastenmüller, Sebastian; Melanchthon,
   Philipp; Zamoyski, Jan

Höger, Andree (1. Hälfte 17. Jh.): Vorbesitzer von ${f 161}$

Höllinger, Georg CanR (Mattseer Kanonikus; † 1477): Vorbesitzer von **21**; **36**

Holtnicker, Conradus OFM (Theologe und Prediger; † 1279)

- Predigtreihen
- De tempore 79, 93v (Dies rogationum bis Dnca XXV. post pent. [in umfangreicher Auswahl])
- Einzelpredigten
- -- Annuntiatio BMV **41**, 32rb
- -- Bartholomaeus 2, 360v
- -- Confessor simplex et doctor 19, 282ra
- -- Martinus **19**, 280va
- -- Martyr aut simplex confessor 19, 282va
- -- Nicolaus **2**, 382r
- -- Thomas **19**, 287ra

Honorius Augustodunensis (Scholastiker; 1. Hälfte 12. Jh.): Elucidarium, Fragmente **206**, 1r; **207**, 1r Hrabanus Maurus OSB (Abt in Fulda, Eb. v. Mainz; um 780–856)

- Epistola ad Heribaldum, cap. XIX 45, lv
- Prologus in libros Maccabaeorum (Epistula ad Ludovicum regem) (RB 547) 241, 390va
- Prologus alter in libros Maccabaeorum (Epistula ad Geraldum) (RB 553) 241, 390vb

Hugo de Prato Florido (Prediger; 15. Jh.): Sermones de tempore 37, 1ra

Hugo de Sancto Caro OP (Theologe; um 1190–1263): Sermo de pentecoste 17, 103rb

s. auch Arnoldus de Villa Nova

Hugo de Sancto Victore CRSA (Theologe; 1097–1141): Soliloquium de arra animae 21, 81va

Hugo de Sancto Victore (?): Summa sententiarum 46 (fragmentarisch)

Hungarus (Kompilator)

- Einzelpredigten
- -- Dies rogationum 41, 219va
- -- Dnca in palmis **79**, 70r

Hupfauf, Johann Peregrinus (Domchordirektor; 1856–1889); Vorbesitzer von **245**

Hymnar 1, 109r; 10, 10r; 75, 66v; 99 (fragmentarisch); 238, 1*r; 243, 106r; 244, 336r

Hymnen, einzelne

- Augustinus 1, 122r
- BMV 1, 23r; 10, 377r; 109 (fragmentarisch)
- BMV in tempore paschali **224**, IVr
- Dedicatio ecclesiae **99**, 3r
- Inventio crucis 1, 123r
- Martyres 99, 3r
- Nativitas BMV 162, VD (fragmentarisch)
- Pascha dni 224, IVr
- Pentecoste (?) **1**, 122v
- Resurrectio dni **99**, 2v; **224**, IVr
- Stephanus protom. 1, 25v
- Trinitas 1, 122v

Jacobus Aegidius (Rechtsgelehrter): Tractatus de reprobatione testium 84, 138va

Jacobus de Arena (Rechtsgelehrter; 1270–1320)

- Quaestio 'Pone quidam accusatus est' 84, 118ra
- Tractatus de fidei commissariis 84, 360rb

Jacobus Butrigarius (Rechtsgelehrter; 1274–1348)

- Consilium 'Quidam fecit testamentum' 84 269rb
- Notabilia trium librorum codicis 84, 342vb

Jacobus de Fusignano OP († 1333): De arte praedicandi 23, 287ra

Jacobus Mediolanensis OFM (Lektor in Mailand; 2. Hälfte 13. Jh.): Stimulus amoris **21**, 146r

Jacobus a Voragine OP (Hagiograph, Prediger, Eb. v. Genua; 1226–1298)

- Legenda aurea 7, 8ra
- Legenden, einzelne
- -- Assumptio BMV **198**, 134ra (fragmentarisch)
- -- Dorothea **40**, 216va (gekürzt)
- -- Franciscus **50**, 115r (fragmentarisch)
- -- Lambertus **27**, 80va
- De litania maiore et minore 2, 152v; 27, 96ra;
   40, 163va; 41, 218ra (Exzerpt)
- -- Margarita **50**, 118r (fragmentarisch)
- -- Martinus **193**, 1**ra (fragmentarisch)
- -- Nativitas BMV **192**, 1*ra (fragmentarisch)
- -- Pelagia **50**, 118r (fragmentarisch)
- -- Pelagius pp. **73**, 360 (Exzerpt)
- Rupertus 186, 1ra (fragmentarisch)
- -- Thaisis **50**, 118v (fragmentarisch)
- Predigtreihen
- -- Sermones quadragesimales et paschales 37, 1ra
- Einzelpredigten
- -- Ascensio dni 41, 138vb
- -- Dnca palmarum **13**, 284v
- -- Dnea I. in adv. dni **79**, 11v
- -- Michael archangelus 41, 193ra
- -- Trinitas **41**, 191rb

Jäger, Aegidius Can
R (Kanoniker in Mattsee; † 1482): Vorbesitzer von 7; 38

Initialen's. Buchschmuck

Johannes OFM: Schreiber von 26, 278ra-362vb

Johannes XXI. s. Petrus Hispanus

Johannes Andreae (Dekretist; um 1270-1348)

- Additiones super speculo iuris domini Guillelmi Durantis 85, 1ra
- Glossa ordinaria in Librum sextum, Fragmente 53; 195; 213
- Glossa ordinaria in Clementinas **64** (fragmentarisch)
- Novella in primum librum decretalium 9, 1r
- Summa de sponsalibus et matrimoniis 84, 363va

Johannes Auerbach s. Urbach, Johannes

Johannes Chrysostomus (B. v. Konstantinopel, Kirchenlehrer; 345/354–407): De reparatione lapsi, 139 (fragmentarisch)

Johannes Contractus OFM (Prediger; um 1373)

- Einzelpredigten
- -- Bartholomaeus 13, 197v
- -- Commemoratio animarum 41, 98vb
- -- Exaltatio erucis 13, 203v
- -- Iacobus et Johannes 13, 188v
- -- Matthaeus **13**, 207r
- -- Matthias **13**, 158r
- -- Michael archangelus 13, 208v
- -- Nicolaus **13**, 139v
- -- Petrus et Paulus **13**, 180v
- -- Purificatio BMV 17, 129rb
- -- Simon et Iudas **13**. 210v

- -- Stephanus **27**, 58rb
- -- Udalricus **41**, 57ra

Johannes de Deo Hispanus (Rechtsgelehrter; um 1190–1267): Decretum abbreviatum 84, 366vb

Johannes de Fonte OFM (Lektor; um 1300): Conclusiones super primum librum sententiarum Petri Lombardi **35**, 163ra

Johannes de Freiburg OP (Dekretist; ca. 1250–1314): Summa confessorum **13**, 339r (Exzerpt); **35**, 207va (Exzerpt)

Johannes de Garlandia (Universalgelehrter; um 1195—nach 1272): Synonyma 5, 35v (Exzerpt)

Johannes a Sancto Geminiano OP (Prediger; 1260–1332):

- Liber de exemplis et similitudinibus rerum, Fragmente 177; 178; 179; 180; 181; 182; 183; 184; 208
- Einzelpredigten
- -- Andreas **13**, 136r, 138r
- -- Commemoratio animarum 13, 219v
- -- Conceptio BMV **13**, 145r
- -- Inventio crucis **13**, 164v; **40**, 239vb
- -- Iohannes evangelista 13, 152v
- -- Lucas 40, 239va
- -- Margaretha 13, 183r
- -- Nativitas Iohannis baptistae 13, 167v, 171r
- -- Omnes sancti **13**, 213r
- -- Petrus et Paulus **13**, 177v
- -- Purificatio BMV 13, 230r
- -- Stephanus **13**, 152r
- -- Thomas **13**, 149v

Johannes Gerson (Kanzler der Univ. Paris; † 1429)

- De arte audiendi confessiones 18, 284v; 37, 212rb
- Conclusiones de diversis materiis moralibus sive de regulis mandatorum 19, 220ra
- De confessione **37**, 207ra
- Contra recidivum peccati ${\bf 18},\,290{\rm r}$
- De cura curatorum 18, 240rb
- Opus tripartitum, II und III 18, 284v; 37, 212rb
- De praeparatione ad missam post pollutionem nocturnam 18, 291v; 21, 74ra
- De scientia mortis **37**, 210va

Johannes Geuß (Theologe; † 1440): Sermo de dedicatione ecclesiae 25, 389ra

Johannes de Gmunden (Mathematiker, Astronom, Theologe; ca. 1380–1442): Calendarium astronomicum mit dazugehörigen Texten 13, 1v

Johannes de Imola (Rechtsgelehrter; 1372–1436)

- Lectura super secundo libro decretalium 84, 53vb
- Repetitio circa 'Cum contingat' de iure iurando **84**, 1ra

Johannes de Sancto Lamberto OSB (15. Jh.): Expositio passionis dominicae 31, 97ra

Johannes Marchesinus OFM (um 1300): Mammotrectus 81, 97va

Johannes II. von Reisberg (Eb. v. Salzburg; 1429–1441): Empfänger in einem Briefmuster von Johannes Ebser betreffs der Ordination des Andreas Moser 224, Nachsatzblatt

Johannes de Retz OESA (Theologe; 1360–1402): Quaestiones duo de confessione 16, 166va Johannes Rigaldus OFM (Bischof v. Téguier; † 1323): Formula confitendi **37**, 242ra

Jordan von Martinsbuech, Christoph (Historiograph; 16. Jh.)

- Salzburgische Chronik, Fassung P 169; 229 13r;
   230 1r; 231 8r
- Salzburgische Chronik, Fassung A 39; 87

Johannes Urbach s. Urbach, Johannes

Josephus Flavius s. Flavius Josephus

Isaac Iudaeus (Arzt und Philosoph; 840/850-932)

- De diaetis particularibus **252**, 40vb
- De diaetis universalibus 252, 1ra
- Exzerpte, medizinische **246**, 29v

Isidorus Hispalensis (Enzyklopädiker; um 560-636)

- Etymologiae 149 (14. Buch, fragmentarisch); 220
  (7. Buch, fragmentarisch); 251, 9r (4. Buch)
- Synonyma de lamentatione animae peccatricis 21, 90va

Italienische Texte

Historiographische Exzerpte zum 15. Jh. 3, 135v
 Juliariis, Comes de (um 1400): Repetitio ad 'Ubi adhuc' 84, 87ra

Iuristica

- Divisiones iuris utriusque 37, 232ra
- Kirchenrecht
- -- Casus episcopo reservati 23, 184va; 27, 3*ra
- -- Canones paenitentiales **79**, 239r
- Consilium Bracarensis, Capitula Martini Bracarensis episcopi, cap. XVII 45, 1v
- -- Decretum Gratiani **203** (fragmentarisch)
- -- Decretales Gregorii IX., Fragmente **54**; **100**; **107**
- Decretalensammlung Dionysio-Hadriana 245, 25r (Auszug)
- -- Glossar, lat.-ahd. **245**, 21r
- -- Liber extra, lib. 5, tit. 38, cap. 12 **18**, 6v
- -- Liber sextus, Fragmente **53**; **195**; **213**
- – Modus legendi **37**, 233va
- -- Reportatorium super glosas decretalium **24**, 1r
- -- Summula de casibus (?) 14, 157ra (Exzerpte)
- -- Tabula de libro sexto decretalium 24, 144r
- -- Notizen **15**, 82va; **27**, 1*r; **37**, 261va; **52**, va; **232**, 8v
- -- Fragmente **211**, 1**; **217**
- Verfasser(-zuschreibungen) s. Antonius de Butrio; Baldus de Ubaldis; Bernardus Parmensis; Burchardus Wormacensis; Dionysius Exiguus; Friedrich III. Deys; Gelasius I.; Hrabanus Maurus; Johannes Andreae; Johannes de Deo Hispanus; Johannes de Freiburg; Johannes Gerson; Johannes de Immola; Johannes Rigaldus; Laurus de Palazolis; Regino Prumensis; Urbach, Johannes
- s. auch Beichte; Sakramente
- Zivilrecht
- -- Digesta cum glossa, Fragmente 93; 115
- -- Extravagantia dieta **84**, 238ra
- -- Notabilia authenticorum 84, 341vb
- -- Quaestio 'Cavetur lege' 84, 228vb
- -- Quaestio 'Florentinus commisit' **84**, 231rb
- -- Quaestio 'Quidam usurarius emit' 84, 115vb

- -- De regulis iuris 84, 341va
- Repetitio ad 'Habeat unusquisque' (C. 1,2,1) 84, 327vb
- -- Tractatus de instrumentis et notariis 84, 355ra
- -- Tractatus materiae de interesse 84, 316vb
- Fragment eines juridischen Textes 166, Vorsatzblatt; 218
- -- Verfasser(-zuschreibungen) s. Accursius; Alvarotus de Alvarotis; Angelus Perigli de Perusio; Angelus de Ubaldis; Antonius de Butrio; Baldus de Ubaldis; Bartolus de Saxoferrato; Benedictus de Plumbino; Dinus de Mugello; Guido de Bailio; Iacobus Aegidius; Iacobus de Arena; Iacobus Butrigarius; Johannes de Immola; Iuliariis, Comes de; Laurus de Palazolis; Martinus Sillimani; Odofredus de Denariis; Oldradus; Rainerius de Arsendis de Forlivio; Raphael Fulgosius de Placentia et Raphael de Raimundis Cumanus; Sances Andrucelli; Signorolus de Homodeis

Kalendarien

- Kalendarium, astronomisches 249, 1r, 7r
- Kalendarium, liturgisches 1, 2v (Passau); 10, 4r (Salzburg); dt. 34, I (St. Georgs-Ritterorden); 75, 1r (Salzburg); 76, 2ra (Salzburg); 79, 2r; 193, 1*r (fragmentarisch); 224, Ir (Salzburg); 233, 1r (Passau); 238, 1r (Zisterzienser); 243, 1r (Salzburg); 244, 3r (Salzburg)
- Kalendarium zu Sonnenauf- und -untergang 224, Xv
- Verfasser s. Johannes de Gmunden

Kanonisches Recht s. Iuristica

Karl V. (röm. Kaiser, dt. König; 1500–1558) s. Melanchthon, Philipp

Karoch von Lichtenberg, Samuel (Humanist; 4. Viertel 15. Jh.)

- Epistula amatoria 5, 43r
- Musterbriefe 5, 25r

Katharina von Thurn (16. Jh.): Rezept für Rauchkerzen **254**, 23r

Kirchenrecht s. Iuristica

von Knebel, Max (Dichter, † 1790): Vergissmeinnicht 223. I*r

Knoep von Leiden, Gerhard (1408 Student in Padua): Schreiber von 228, 19v–59v, 93r–104r

Kommunion s. Eucharistie

Komputistische Tafeln 1, 2v, 14v, 16r; 10, 22v; 13, Spiegel VD; 41, 261v; 249, 9r, 9v

Konrad von Fohnsdorf (Eb. v. Salzburg 1291–1312): Auftraggeber des Briefs 7, 69*r

Koperteinbände s. Einbände

Kuen-Belasi, Johann Jakob (Eb. v. Salzburg 1560– 1586)

- Mandat betreffs der Stadt Mühldorf 90, 188*r
- Mandat bezüglich des Zehents von 1568 173, 73r
- Nennung als Nachtrag in einem Salzburger Bürgereid 165, 87r
- Salzburger Salz- und Schiffordnung 90, 1**r
- Waldordnung für das Erzstift Salzburg 90, 76**r

- Wappen **262**, 35v
- s. auch Synode zu Salzburg 1569 Kyriale
- vollständig 82, 59r
- fragmentarisch 71

von **236**, 46v

Ladensteiner (?) (19. Jh.): Vorbesitzer von **259** Landler von Einholz, Johann (16./17. Jh.): Schreiber

Landwirtschaft s. Gargilius Martialis; Vergil

Lang von Wellenburg, Matthaeus (Eb. v. Salzburg; 1519–1540)

- Mandate **159**, 118r-195v; **161**, 128r
- Salzburger Stadt- und Polizeiordnung 90, 1*r;
   159, 1r; 165, 1r; 166, 3r (unvollständig)
- Vertrag mit König Ferdinand I. betreffend die Rechtsstellung der salzburgischen Herrschaften in Österreich 174. 5r
- s. auch Synode zu Salzburg 1537

Langton, Stephanus (Theologe, Eb. v. Canterbury; um 1165–1228) (?): Interpretationes nominum Hebraicorum 26, 238ra; 241, 516ra

Lastenmüller, Sebastian (2. Hälfte 16. Jh., Pfleger am Thurn): Gereimte Weltchronik bis zum Jahr 1567 173, 58r

Laurus de Palazolis: Singularia Ludovici Pontani in codicem unum redacta 85, 1**ra

Legenden s. Hagiographie

Lehnseide **77**, 2r, 14v

Leitnerg, Cristian am Gruebäch: Vorbesitzer von **161** Lektionar

- Volllektionar **76**, 147ra; **224**, 1*ra
- Nachtrag **76**, 290va
- fragmentarisch 56; 65; 111; 112; 116; 138; 146; 204; 245, 2r

Lektionen, einzelne

- Apostoli 224, 141*va
- Martha **224**, 141*ra
- Pro defunctis 151
- Psalmen **99**, 1r

Ps.-Lentulus: Epistula ad senatum Romanum de forma Christi (Fassung a) 15, 1v

Leo Austriacus OCist (Prediger; 14. Jh.)

- Einzelpredigten
- -- Dedicatio ecclesiae 41, 210va
- -- Pentecoste **79**, 98v
- -- Sermo communis 41, 183ra

Leo Magnus (Papst; † 461): Sermo 30, cap. 3–5 **42/1** (fragmentarisch)

Leuthner, Virgil OSB (Konventuale des Klosters St. Peter zu Salzburg, Pfarrer in Abtenau; 1678 – 1748): Vorbesitzer von **222**

Licinianus (B. v. Cartagena; 4. Viertel 6. Jh.): Epistula de libro Regularum ad Gregorium papam 80, 66v

Liebel von Wasserburg, Heinrich (um 1438): Schreiber von 242, 1r–39v

Litanei: Litaniae sanctorum (Beginn) 239, 51v

Liturgie, liturgische Handschriften

- liturgische Ordines 77, 26r, 193v

- Merkverse **19**, 324ra
- Notizen 10, 376; 27, 104vb; 41, 269va
- s. auch Antiphonale; Benediktionen; Breviarium; Canon missae; Gebete; Graduale; Hagiographie; Hymnar; Hymnen, einzelne; Kalendarien; Kyriale; Lektionar; Lektionen, einzelne; Litanei; Maria BV; Messe; Missale, Vollmissale; Offizien, einzelne; Orationen; Ordinarium missae; Pontificale; Psalterium; Quindecim gradus; Reimoffizien; Sakramentar, Sakramentar-Lektionar; Sakramente; Sequentiar; Sequenzen, einzelne; Sermones; Suffragia; Totenmessen; Votivmessen und -gebete

Lucas de Bitonto OFM (Prediger; um 1233): Sermo de die palmarum 41, 188va

Ludovicus de Herbipoli, Johannes OESA (Ordensprovinzial in Bayern; †1480): Sermo de nat. dni 79, 24r; 2, 30r

Ludovicus de Toulouse OFM (Prediger; 1274–1297): Sermo de s. Thoma 2, 383v

Ludwig X. Herzog v. Bayern (1495–1545) s. Bayern, Herzogtum

Marbodus Redonensis (Schulmeister; um 1035–1123): De lapidibus **251**, 79va (Exzerpt)

Marcus Angelelli de Perusio (Rechtsgelehrter): Consilium 'Quidam Baldinutius' 84, 101va

Marcus Toletanus (Übersetzer; um 1191/1216): Übersetzer von Galenus: De motibus liquidis **261**, 199va

Maria BV

- Offizien 244, 304r, 333r
- Verse zur jungfräulichen Empfängnis 35, 91ra
- zum Aussehen Mariens, lat. 15, 1v
- s. auch Hagiographie; Hymnen, einzelne; Messe; Sequenzen, einzelne; Sermones

Marienwerder, Johannes (Theologe; 1343–1417): Expositio in symbolum apostolorum 35, 1ra

Martin V. (Papst; 1417–1431): Eid Sigismunds gegenüber Papst Martin V. 232, 8v

Martinus Sillimani (Rechtsgelehrter): Quaestio de imbreviatura cancellata 84, 101va (fragmentarisch), 102rb

Martinus de Troppau OP (Historiograph; vor 1230–1278): Sermo de dnca XX. post pent. **79**, 154v

Matthaeus de Cracovia (Theologe, B. v. Worms; 1330/35-1410)

- Dialogus rationis et conscientiae de communione sive de celebratione missae 4, 143r
- Tractatus de modo confitendi et de puritate conscientiae 21, 48r

Matthias Engelschalk de Straubing: Sermo de passione Iesu Christi 29, 17ra

Mattsee

- Bruderschaft in Mattsee
- -- Liste verstorbener Priester 74, 1r
- -- Statuten der Bruderschaft 74, 2r
- Chronik s. Historiographie; Gold, Christan
- Kollegiatstift
- Kanoniker (B = Besitzer, S = Schreiber): Folckhamer, Wilibaldus (B, S); Jäger, Egidius (B);

- Höllinger, Georgius (B); Moser, Martinus (B); Odperger, Wolfgangus (B); Pachmann, Erhardus (B); Schrecksmel, Bernhardus (B, S); Stiglitz, Johannes (B); Tröster, Johannes (B); Wisner, Eberhardus (B)
- -- Liber traditionum **73**
- −− Urbar des Stiftes 73, 47
- -- Urkundenabschriften **73**, 102

Mauritius de Leyden: Ars praedicandi **19**, 324v Maximilian I. (röm. Kaiser, dt. König; 1459–1519): Bergwerksordnung für Niederösterreich **170**, 1 s. auch Wappen, Einzelwappen

Medizin

- Anekdoten 250, 59v; 251, 4r, 30r
- Calendarium diaeteticum 251, 26v
- Diagnostik, lat. **261**, 226ra (fragmentarisch)
- De divinando exitu morborum e positionibus lunae et de sphaera Pythagorae 251, 78v
- Einführung, lat. **246**, 62vb
- Fiebertraktat, lat. 249, 63r
- Gebete, lat. **251**, 15v
- De humoribus **251**, 29r
- Liber iste **247**, 7r
- Liber medicinalis 251, 31v
- Liber medicinalis Cosmae et Damiani 251, 60v
- Monatsdiätetik 251, 26r
- Quis primum invenerit herbarum utilitates 251, 3v
- Sapientia artis medicinae **251**, 27r
- Tractatus contra omnem pestem 78, 1ra
- Tractatus de signis febris **253**, 48r
- Tractatus de signis morborum occultorum locorum 253, 24r
- Trotula 253, 145r
- De venenis **246**, 28va
- Glossare **251**, 6v, 79ra
- -- Synonyma **225**, 276va
- Notizen
- -- Aderlass **249**, 55v, 56rb; **261**, VD-Spiegel
- Arzneikunde 246, 29ra; 251, 8v; 253, Innenseite HD
- Diätetik 228, 82ra, 119vb, HD-Spiegel; 249, 56rb
- -- medizinisch-kalendarisch **246**; 28va, **250**, 58vb
- -- Harnschau **228**, 82v
- -- Körperteile und Organe **246**, 29ra
- -- Krankheiten **228**, VD-Spiegel; **246**, 28va; **251**, 3r
- -- Magenleiden **250**, 60r
- -- Schmerzlinderung 228, 69v, HD-Spiegel
- Tagesregiment der Planeten 27, VD-Spiegel
- -- Temperamente 27, VD-Spiegel
- -- Vermischtes **249**, 87r; **251**, 1r
- Quästionen **227**, 1ra; **228**, 178va
- Rezepte
- nach Krankheiten, dt. 237, 261r, 262r; 255, S. 129, 177, 199, 235, 237, 279, 293
- -- Kräuterrezepte, dt. **255**, S. 5, 193
- -- Pflanzenöle, dt. **255**, S. 205
- -- Pflaster, dt. **255**, S. 65
- -- Sammlung, dt. **236**, 80v; **240**; **254**; **255**; **256**
- -- einzelne Rezepte **75**, 456v; **166**, 1r; **228**, 82ra;

246, 28rb; **246**, 32v; **249**, 57ra, 62ra, 63r, 87r; **250**, 60r; **251**, 2v, 8v, 81r; **253**, Innenseite HD; **261**, VD-Spiegel

 Verfasser(-zuschreibungen) s. Ps.-Albertus Magnus; Alderotti, Thaddaeus; Alexander Hispanus; Alfacedus; Anthimus; Aristoteles; Arnoldus de Villa Nova; Avicenna; Bartholomäus de Montagnana; Bernardus de Gordonio; Burgundius Pisanus; Constabulus; Constantinus Africanus; Ps.-Copho; Franciscus de Pede Montium; Galenus; Gargilius Martialis; Gerardus Cremonensis; Gualtherus Agulinus; Guilelmus Aragonensis; Guilelmus de Varignana; Häggl, Christoph; Hali ibn Ridwan; Hippokrates; Ps.-Hippokrates; Isaac Judaeus; Isidorus Hispalensis; Katherina von Thurn; Marcus Toletanus; Mielich, Sebastian; Nicolaus Rheginus; Nicolaus Salernitanus; Peter von Ulm; Petrus de Abano; Petrus Hispanus; Petrus Musandinus; Platearius, Matthaeus; Theophrastus von Hohenheim; Rhazes, Mohammed; Ricardus Anglicus; Vindicianus; Weipler, Michael; Wittich, Johannes

s. auch Aderlass; Pädiatrie; Physiognomie; Verse Meginfredus Magdeburgensis (Theologe; 11. Jh.): Vita sancti Emmerami 13, 247r

Melanchthon, Philipp (Theologe, dt. Reformator; 1497–1560): De electione et coronatione Caroli V. caesaris historia, anonyme dt. Übersetzung 174, 144r

Messe, Messerklärungen

- De consecratione et missa in die parasceves 37, 218ra
- Expositio in versus Hildeberti de missa 211, 1
- Expositio sacratissimae missae 242, 1r
- Messtraktat 40, 233ra
- -Quaestio de pollutione nocturnali ${\bf 18},\,284r$
- Text über den Altardienst **224**, 118v
- Verfasser(-zuschreibungen) s. Gruner, Vincentius;
   Henricus de Langenstein; Johannes Gerson
- Messformulare, einzelne
- -- Achatius **224**, 46v
- -- Albanus martyr **76**, 289rb
- -- Arma Christi **224**, 139*v
- -- Barbara **204**, 45v
- -- Colomannus et Sigismundus **76**, 7va
- -- Corpus Christi **76**, 7va
- −− Florianus **224**, 139*v
- -- Visitatio BMV **204**, 46v

s. auch Liturgie

Michael von Kuenburg (Eb. v. Salzburg; 1554–1560):
Nennung in einem Salzburger Bürgereid 165, 87r
Mielich, Sebastian (Augenarzt, 16. Jh.): Rezept gegen Flüsse des Auges 256, 304

Missale, Vollmissale

- Missale Pataviense 233
- Missale Salisburgense **76**; **224**
- Fragmente 18, 1*r-v, 329*r-v; 55; 58; 59; 60; 61;
  66; 67; 102; 103; 106; 127; 205; 233 Vor- und Nachsatzblatt; 235 Einband; 258 Einband; 140
- s. auch Liturgie

Mittermüller, Matthias (Buchhändler und Antiquar in Salzburg; 2. Hälfte 19. Jh.): Vorbesitzer von **169** Montanistik s. Bergwerksordnungen

- Moraldidaktik
- Tractatus vitiorum et virtutum 17, 139va
- s. auch Alcuin; Nicolaus de Dinkelsbühl

Moser von Bischofshofen, Andreas (1446 Kaplan in Vachenlueg [Oberbayern]): Schreiber von **224**, Ir— IIIv, Xv-XIIv, 1*ra-139*rb, Nachsatzblatt

Moser, Martin Can
R (Kanoniker in Mattsee; † 1752): Vorbesitzer von ${\bf 3}$

Mühldorf am Inn/Bayern

- Mandat betreffs der Stadt Mühldorf 90, 188*r
- Polizeiordnung der Stadt Mühldorf **90**, 148*r Mystik
- Notizen **25**, 395ra
- Verfasser(-zuschreibungen) s. Jacobus Mediolanensis; Sperber, Julius; Theophrastus von Hohenheim; Thomas a Kempis
- s. auch Contemplatio; St. Georgener Predigten; Visionen

Naturphilosophie: Liber de animalibus 228, 84v (Exzerpt)

Nekrolog

- Eintrag des Todes Georg Altdorfers im Kalendar
   75, 3r
- Nekrologische Notiz **75**, 2*r
- Sterbetage und -orte der Apostel **245**, 11v

Neumen s. Notation

Nicolaus de Byarto (Prediger; 13. Jh.): Sermo de dnca I. in quadragesima 79, 50v

Nicolaus de Dinkelsbühl (Theologe und Prediger; um 1360–1433)

- De decem praeceptis decalogi ${\bf 18},\,47{\rm va};\,{\bf 28},\,174{\rm rb}$
- De dilectione dei et proximi 18, 9ra; 28, 102ra, 120va
- De octo beatitudinibus 18, 189ra; 28, 247rb
- De oratione dominica 18, 158vb
- De septem donis spiritus sancti 29, 353vb
- De septem peccatis capitalibus 18, 277r; 21, 61r;
   23, 203va; 28, 106vb
- Sermones de eucharistia 18, 218ra; 29, 330va
- Sermones dominicales 25, 1ra
- De tribus partibus paenitentiae 18, 247r; 21, 100va; 29, 365ra
- De vitiis et virtutibus 18, 96ra; 28, 1ra
- Einzelpredigten
- -- Assumptio BMV I **25**, 328rb
- -- Assumptio BMV II **25**, 330va
- -- Assumptio BMV III **25**, 336ra
- −− Dnca III. post epiph. **2**, 66v
- -- Dnea V. post oct. pascha 2, 154v
- -- Dnea infra oct. asc. dni **2**, 167r
- -- Eucharistiepredigt III **23**, 185va
- -- Eucharistiepredigt IV **23**, 189va
- -- Eucharistiepredigt V 23, 194va
- -- Iacobus maior I **25**, 320va
- -- Iacobus maior II **25**, 323va
- -- Iohannes baptista 25, 312ra

- -- Maria Magdalena 25, 316va
- -- Michael archangelus I **25**, 352va
- -- Michael archangelus II 25, 358rb
- -- Nativitas BMV I 25, 342va
- -- Nativitas BMV II **25**, 346ra
- -- Omnes sancti I **25**, 366rb
- -- Omnes sancti II **25**, 372va
- -- Omnes sancti III 25, 384ra

Nicolaus de Dinkelsbühl (?): Dankgebet 224, 119v Nicolaus de Gorran OP (Lektor und Prior in Paris; um 1210-um 1295): In septem epistolas canonicas, 157 (fragmentarisch)

Nicolaus de Graetz (Theologe; † 1444): De symbolo apostolorum 37, 146ra

Nicolaus de Hanapis OP (Provinzial v. Reims; † 1291): Liber scintillarum seu Liber exemplorum sacrae scripturae 26, 178ra

Nicolaus de Lyra OFM (Theologe und Prediger; † 1349)

- Postilla litteralis super evangelia 20, 2ra
- Postilla litteralis super psalmos 22, 13ra; 215, 1*r (fragmentarisch)
- Responsio ad quendam Iudaeum 23, 257ra

Nicolaus Rheginus (B. v. Reggio, Übersetzer; um 1280–um 1350): Übersetzer von

- Galenus: De curandi ratione per venae sectionem 261, 214va
- Galenus: De dignotione ex insomniis 261, 219rb
- Galenus: De vinis **261**, 194vb

Nicolaus Salernitanus (Mediziner; um 1150)

- Antidotarium Nicolai **247**, 61r
- Synonyma Antidotarii Nicolai 247, 81r; 248, 1r
- Versus Nicolai de ponderibus medicinarum 247, 82v

Niger, Franciscus (Grammatiker; 2. Hälfte 15. Jh.): Modus epistulandi, pars II 5, 5v

Nikolaus von Straßburg OP (Theologe; † nach 1331): Pharetra fidei, Dialog (?) 215, 2ra

Nonntal, Pfarre: Vorbesitzer von 233

Notation

- Deutsch-gotische Choralnotation (Hufnagelnotation) 71
- Neumen, adiastematisch 49; 77, passim; 110; 144;
   209; 210; 224, 1*r; 235 Einband, 233 Vor- und Nachsatzblatt, Lagenfalze
- Gotische Choralnotation 69; 77, 96r, 196v, 199r;
  82; 94; 108; 109; 118; 119; 120; 121; 124; 128; 130;
  131; 132; 133; 162, VD und HD; 238 Einband; 255
  Einband
- Quadratnotation 123; 238 Einband
- Zisterziensernotation 68; 70

Notizen, dt.: Gläser schön machen **36**, 226va. – Pastorale, theologische Notizen **41**, 270va. – Bistum Gurk **88**, 27r.

Odofredus de Denariis (Rechtsgelehrter; † 1265): Quaestio 'Si vis scire, quando pater' **84**, 265va

Odperger, Wolfgang Can
R (Kanoniker in Mattsee; † 1524): Vorbesitzer von ${\bf 2}$
und ${\bf 4}$

Offizien, einzelne

- Agatha 8, 235v
- BMV 1, 23r
- Stephanus protom. 1, 25v
- s. auch Breviarium; Maria BV; Reimoffizien

Oldradus (Rechtsgelehrter; † 1335): Quaestio 'Quidam scholaris' 84, 233ra

Orationes

- Sammlungen 77, 6r; 238, 10r; 244, 1r (nur Incipits)
- einzelne **10**, 377r; **77**,1r

Ordinarium missae 1, 17v (für Sonn- und Wochentage); 224, 47ar

Orosius (ca. 385–418, Geschichtsschreiber): Historiae adversus paganos **245**, 11v (Exzerpt)

Ortolf von Weißeneck (Eb. v. Salzburg; 1343–1365): Stiftung eines Reliquienkreuzes 77, 14r

Ostertagtexte 10, 22v; 41, 261ara

Pachmann, Erhardus CanR (Mattseer Canonicus; Mitte 15. Jh.?): Vorbesitzer von 29: 30

Pädiatrie: Practica puerorum 246, 59ra

Paracelsus s. Theophrastus von Hohenheim

Passauer Anonymus, Ps.-Rainer-Version: Tractatus de haereticis 23, 213ra

Passionsspiel: Christus patiens, dt. 258

Pater noster

- Expositio in Pater noster 32, 94va
- Expositiones 4, 112r
- Schema zum Pater noster 32, 97v
- Verfasser(-zuschreibungen) s. Augustinus Triumphus de Ancona; Nicolaus de Dinkelsbühl

Paulus Choralis (um 1425; in St. Veit): Schreiber von 32, 1ra–94va

Paulus Wann s. Wann, Paulus

Pelagius Haereticus (Kirchenlehrer; 360–422)

- Prologus in epistulas Pauli (RB 670) **26**, 208rb
- Prologus in epistulam ad Romanos (RB 674) 26, 209rb

Peraldus, Guilelmus OP (Theologe; um 1200-1271)

- Einzelpredigten
- -- Dnea III. in adv. dni **79**, 16v
- -- Pentecoste **79**, 100r

Peregrinus von Novosedlice (Mitte 14. Jh.): Schreiber von 17, 1vb–139va

Peregrinus de Oppeln OP (Prior in Breslau und Ratibor; um 1260-um 1322)

- Predigtreihen
- -- Sermones de sanctis **27**, 1ra; **41**, 3ra
- Einzelpredigten
- -- Conversio Pauli **17**, 127vb, 128va
- -- Corpus Christi 41, 175va
- -- Nativitas BMV **17**, 127vb
- -- Purificatio BMV 17, 129rb
- −− Stephanus protom. **2**, 33v

Pergamenthandschriften: **77**; **79**; **80**; **165**, Bl. 1–26; **225**; **226**; **227**, Bl. 1 und 12; **238**; **245**; **246**; **247**; **248**; **249**; **250**; **251**; **252**; **253**; **260**; **261**

Perikopen, Auflistung 251, 78r

Personen, in Urkunden, Briefen, Aufzeichnungen, Notizen und Rezeptsammlungen genannt (wo möglich, dem Vornamen nach geordnet)

- Adam Chren vicarius de Pranpachchirchen 41, 263va
- Ademarus de Marchpurga 249, E
- Albicus, Bischof von Prag 256, 198
- Nobilis matrona de Alm **73**, 383
- Andreas Sever sacellanus supra montem monialium 89, 382
- Doctor Ayholez in Wien 254, 64v
- Barbara **173**, E
- Bartholomeus Kelle oppidianus Olsniczensis 226, Vorsatzbl.
- Bernhardus Frawndinst presbyter Salzburgensis diocesis 22, Nr. 1
- Bernhard Rohrbach 256, 110
- Conradus Czips 226, Vosatzbl. v
- Cristianus Drusselkind de Salina 22, Nr. 1
- Cristoffer Scheller Ritter zu [...] 173, E
- Christophorus Lachner sacellanus arcis 89, 382
- Chunradus de Aw 40, 269*r
- Dorothea, Frau des Stephanus Freismüt de Vekhlapruckh 41, Nr. 12
- Eberhardus doctor decretorum 22, Nr. 1
- Doctor Elauders 255, 290
- Erasmus Bussenstain 20, Spiegel-VD
- Erhardus Munichofär 41, Nr. 12
- Erhardo Satlperger vicarius chori 89, 382
- Ernestus Lober 89, 382
- Eva von Haunsberg 254, 64v
- Franciscus Buse servitor Matthie 226, Vorsatzbl. v
- Meister Fritz von Wien **256**, 139
- Georg von Hohenlohe, Bischof von Passau (1390– 1426) 73, 162
- Georgius 7, 287v
- Georgius Lembucher vicarius generalis 41, Nr. 12
- Georgius Pfingstl $\bf 89,\,382$
- Georgius Stroemair **89**, 382
- Giovani Batista Rofelo (?) 83, HD
- Doctor Gregorius 256, 224
- Hainricus Rawscher 73, 162
- Hans Göppingen 256, 140
- Magister Henricus **20**, Spiegel-VD
- Henricus de Staffelstein **36**, 1*v
- Hugo de Ottental baccalaureus in decretis 22, Nr. 1
- Jacob von Haunsperg 254, 64v
- Jacob Ritter von Regenhausen **256**, 169
- Iacobus **20**, Spiegel-VD
- Iacobus **22**, Nr. 1
- Iacobus N licenciatus in decretis canonicus Ratisponensis et ecclesie parochialis in Chessendorf rector 41, 270rb
- Johann Gottfried Krävogel **73**, 160
- Iohannes N vicarius in Chalheim 41, Nr. 12
- Iohannes Per (?) de Erimbach clericus Herbipolensis diocesis 5, E
- Iohannes Schonhansel presbyter Salzburgensis et Ratisponensis 22, Nr. 1
- Johannes Stiedler 89, 382
- Khatterina von Thurn 254, 23r

- Labetta Friederike Ernestine Lindner 223, 8*r
- Leonardus Klaner 36, 1*v
- Lucrecia, Frau des Bartolomeum de Barbobi de Soncino 83, 215rb
- Mainhardus de Berchtesgaden presbyter vicarius in Talgaw 22, Nr. 1
- Martinus de Villalta districtis Feltri, civis nobilis Feltrensis 83, 215rb
- Matthaeus Salzburger **73**, 160
- Matthaeus Schmeckenpfrill 89, 382
- Matthias 226, Vorsatbl. v
- Matthias Ludwig Hoffmann 73, 383
- Thomas Mattseer **73**, 162, 163
- Doctor Melchior Fleckh zu Salczburg 254, 64v
- Melchior Milhauser, fürstlicher Salzburger Leibarzt, 256, 112
- Doctor Morius **255**, 260
- Nicolaus Alberti de Prukka 22. Nr. 1
- Nicolaus de Slawkindorff 226, Vosatzbl. v
- Otto Heglar (?) canonicus monasterii sancti Zenoni 22, Nr. 1
- Paulus Götschler 89, 382
- Pernhart 173, E
- Peter Chren **41**, Nr. 12
- Petrus quondam Baherii de Zachis 83, 215rb
- Philippine Lindner 223, 40*r
- Phylippus de Lauffen **20**, Spiegel-VD
- Remigius laicus 41, Nr. 12
- Rupertus Uberakcher 41, 270rb
- Rupertus de Salczpurghofen 41, Nr. 12
- Saulus N vicarius in Natternbach 41, Nr. 12
- Doctor Schiffer **255**, 261
- Sebastian Mielich **256**, 304
- Sevfrid Storfinger 224/III, Lagenfalze
- Siegmund Albicus (1374–1427), Eb. von Prag,
   Leibarzt von König Wenzel IV. und Sigismund
   256, 198
- Sigismund Forsthuber, Passauer Gerichtsvikar,
   73, 80
- Sigismund I. von Volkersdorf, Erzbischof von Salzburg (1452–1461) 36, 1*v
- Stephan 173, E
- Stephan Randekk, presbyter Frisingensis **73**, 163
- Stephanus presbyter Wratislaviensis 226, Vorsatzbl. v
- Stephanus Freismüt de Vekhlapruckh 41, Nr. 12
- Stephanus Snabel de Chyemberch clericus Saltzburgensis diocesis 5, E
- Stephanus Tuechler 30, beigelegter Zettel
- Meister Tilbertus 256, 84, 86
- Ulricus **22**, Nr. 1
- Valentin Pernpeck, Passauer Domdekan, 73, 80
- Wolfgangus de Hemmyng (?) 40, 269*r
- M. Zednleuthner **205**, 16v
- s. auch unter Briefe, Briefabschriften, Briefmuster/konzepte; Urkunden, Urkundenabschriften, Urkundenmuster

Peter von Ulm (Arzt; Ende 14. Jh. – nach 1434)

- Rezepte
- -- Weißpflaster, dt. **255**, S. 111 (Zuschreibung)

- -- Grünpflaster, dt. **255**, S. 126 (Zuschreibung)
- Petrus de Abano (Arzt; 1257–1316): Übersetzer von Galenus:
- De optima corporis nostri constitutione 261, 224vb
- De tremore, palpitatione, convulsione et rigore **261**, 219va

Petrus de Abano (?)

- Additiones in libro Mesue **249**, 11r
- Petrus Aureoli (Eb. v. Aix; ca. 1280-1322)
- Quodlibet 158 (fragmentarisch)
- Sermo de Iohanne evangelista 13, 153v

Petrus Comestor CanR (Theologe; um 1100-1187)

- Historia scholastica 38, 1ra
- -- Fragmente **192**, 1ra; **193**, 1ra; **196**; **197**; **198**, 1*ra: 200
- anonyme Nachträge zur Historia scholastica 38, 285vb
- s. auch Petrus Pictaviensis

Petrus Hispanus (Papst Iohannes XXI.; Philosoph und Mediziner; nach 1210-1277)

- Thesaurus pauperum **250**, 1ra; **253**, 1*r

Petrus Lombardus (Theologe, B. v. Paris; 1095/110-1160)

- Commentaria in psalmos 21, 170r (Auszüge)
- Bibelprologe
- Prologus I. Corinthiorum (RB 685) 26, 215vb; 185. ra
- Sentenzenkommentare s. Helwicus Magdeburgen-

Petrus Musandinus (Arzt; Mitte 12. Jh.): Praxis medica **248**, 2r

Petrus de Palude OP (Theologe, Patriarch von Jerusalem; 1270-1342): Sermo in parasceve 35, 211ra Petrus Pictaviensis (Theologe; um 1130–1205)

- Compendium historiae in genealogia Christi 214 (fragmentarisch)
- Historia libri Actuum apostolorum 38, 263ra; 199 (fragmentarisch)
- s. auch Petrus Comestor

Peuntinger, Valentin (Anfang 17. Jh.): Vorbesitzer von **237**; Schreiber von **237**, 195r, 258r

Pflanzmann, Felix (Salzburger Bürger; Mitte 17. Jh.): Vorbesitzer von 230

Pharetra fidei, Dialog s. Nikolaus von Straßburg Physiognomie

- Definition 228, VD-Spiegel
- Exzerpte aus einer Physiognomie 246, 61va

Pilgerreisebericht über Palästina 73, 369

Piper s. Plank, Petrus

Plain/Salzburg: Landrecht oder ehehaft Taiding des Landgerichts Plain 173, 46r

Plank, Petrus (Kompilator)

- Einzelpredigten
- -- Dedicatio ecclesiae **41**, 207ra
- Dnca in palmis **79**, 68v
- Dnca IV. in quadragesima 79, 65r
- Nicolaus 41, 6ra
- -- Sacerdos novus **27**, 92ra; **41**, 177rb

Plank, Petrus (?)

- Einzelpredigten
- -- Dedicatio ecclesiae 40, 218ra
- Novus sacerdos 40, 217rb, 41, 107va
- Parasceve 41, 221ra

Platearius, Matthaeus (Arzt in Salerno; † 1161) (?): Circa instans 247, 29r

Pontifikale: Pontificale Salisburgense 77

Porus de Soncino (15. Jh.): Vorbesitzer von 83

Posser, Hieronymus (Prediger, Kompilator; 1400– 1454)

- Predigtreihen
- Rustilogus de sanctis 40, 131ra
- Rustilogus de tempore 40, 1ra
- -- Sermones de sanctis 27, 49va
- Einzelpredigten
- -- Aegidius **27**, 79ra
- -- Dedicatio ecclesiae **13**, 259r, 259v, 260v, 260v, 268v: **41**, 198rb
- Pater noster 13, 263v

Predigten s. Sermones

Prenninger, Martin (Humanist; um 1450-1501): Ars epistulandi 5, 201r

Priesteramt s. Gregor Magnus; Guido de Monte Rocherii; Stella clericorum

Prosper Tiro Aquitanus (Anhänger des Augustinus; um 390-um 463): Responsiones ad capitula Vincentianarum 23, 303ra

Provenienz s. Besitzer; Schriftheimat und -alter

Prudentius (christlicher Dichter; † ca. 405): anonymer Kommentar zu Tituli historiarum sive Dittochaeon 13, 99r

Psalterium

- Psalterium (als Teil des Breviers) 1, 28r; 34, 1a (dt.); 75, 7r; 243, 10r; 244, 9r (nur die Vesperpsal-
- Psalterium (fragmentarisch) 95; 176
- Te deum und Allerheiligenlitanei 96 (fragmenta-
- Tituli psalmorum (fragmentarisch) 176

Puch/Salzburg: Gerichtsordnung 173, 28v

Pythagoras de Samos (Philosoph, Mathematiker; 6./5. Jh. v. Chr.) (?): Sphaera 251, 16v

Quindecim gradus 75, 81v

Quodvultdeus (B. v. Karthago; † 454): Adversus quinque haereses 23, 323vb (unvollständig)

Raidt, Sigismundus (Anfang 15. Jh.): Vorbesitzer von 19

Rainerius de Arsendis de Forlivio (Rechtsgelehrter; †1358)

- Repetitiones
- -- Ad 'Eligere' **84**, 304rb
- -- Ad 'Omnes populi' **84**, 282vb
- -- Ad 'Ubicumque' **84**, 301va
- Tractatus de substitutionibus 84, 151ra

Ps.-Rainerus s. Passauer Anonymus

Raphael Fulgosius de Placentia (Rechtsgelehrter; 1367-1427): Consilium 'Punctus talis est: Cristophorus vadens' 84, 271ra

Raphael de Raimundus Cumanus (Rechtsgelehrter): Consilium 'Punctus talis est: Cristophorus vadens' 84. 271ra

Rattenberg/Tirol s. Bergwerksordnungen Rauris/Salzburg s. Bergwerksordnungen

Regino Prumensis OSB (Historiker, Dekretist, Musiktheoretiker; um 840–915): De synodalibus causis et disciplinis ecclesiasticis I,276 45, 1v

Reichstag, Speyer (1542)

 Abschied des Reichstags, Auszug betreffend die Einhebung des Gemeinen Pfennigs 174, 134r

Reimoffizien

- Achatius 1, 226v; **243**, 415r
- Aegidius **10**, 127va
- Afra 10, 92va; 75, 392v
- Anna 1, 255r; 10, 80vb; 75, 385v
- Antonius confessor **243**, 332r
- Arma Christi 10, 1v; 244, 207r
- Arsacius **97** (fragmentarisch)
- Barbara 1, 349v; 8, 183r; **75**, 444v; **243**, 318v; **244**, 240v
- Benedictus **243**, 374v
- Catharina 1, 343r; 10, 189ra; 75, 438r
- Colomannus 1, 313r
- Conceptio BMV **243**, 324r; **244**, 246r
- Dorothea 8, 215v; **243**, 359r; **244**, 271r
- Elisabeth 1, 327v; 10, 179rb; 75, 434v
- Erasmus 1, 220v
- Eustachius 1, 327v
- Gregorius 8, 223r; 75, 353v; 244, 279v
- Hedwigis 1, 315r
- Iacobus 10, 78vb
- Iuliana 243, 364v
- Kunegundis 8, 222r; **75**, 352r; **244**, 277v
- Lambertus **1**, 295r
- Margareta 1, 246v; 10, 68rb; 75, 377v
- Martha **10**, 82va; **75**, 387r
- Maximilianus ep. Laureacensis 1, 311v
- Praesentatio BMV 1, 337v
- Spinea corona 238, 214r
- Thomas Aguinas **244**, 279r
- Thomas Cantuariensis: 8, 51r; 75, 213v; 243, 164v;
   244, 65v
- Translatio Kunegundis 1, 289r
- Translatio Marthae 1, 319r
- Translatio Valentini ep. Pataviensis 1, 262v
- Undecim milia virgines 1, 321v; **238**, 237v
- 24 seniores 128, r (fragmentarisch)
- Virgilius 1, 344v
- Visitatio BMV 238, 194r
- Wenceslaus 1, 302v

Reimpaardichtung, dt. s. Heinrich von München; Passionsspiel; Wolfram von Eschenbach

Remigius Autissiodorensis (Theologe; nach 841—wohl 908) (?): Interpretationes nominum Hebraicorum (RB 7709) **26**, 238ra; **241**, 516ra

Rezepte

- Haushaltsrezepte
- -- Sammlung, dt. 255, S. 1*
- veterinärmedizinische

- -- Pferd, dt. **236**, 81v
- s. auch Alchemie; Büchsenmeisterbuch; Medizin
- Rhazes, Mohammed (Arzt; 865–925)
   Almansor **260**, 3ra; **202** (fragmentarisch)
- Antidotarium **260**, 93vb
- Divisiones **260**, 66ra
- Synonyma **260**, 102rb

Rhetorik

- Ars dictandi **5**, 51r
- Ars epistulandi **5**, 1r
- Elegantiarum viginti praecepta 5, 11r
- Mustertextsammlung 5, 25r
- De rhetorica **5**, 136r
- s. auch Briefe; Cicero; Dato, Agostino; Fabricius, Reinerus; Han, Thomas; Karoch, Samuel; Niger, Franciscus; Prenninger, Martin

Ricardus Anglicus CRŠA (Dekretist; um 1162–1242) (?): De phlebotomia **246**, 31r

Riezinger, Karl: Vorbesitzer von 262

Ripelin de Argentina, Hugo OP (Theologe; 1200/10–1268): Compendium theologicae veritatis 14, 1ra

Römisches Recht s. Iuristica

Rosenkreuzer s. Sperber, Julius

Rosenthal, Gebrüder (Ludwig, Nathan, Jacques; 19. Jh.): Antiquare in München, Vorbesitzer von 223

Rosenthal, Jacques (Antiquar in München; 1854–1937): u. U. Verkäufer von 232

Ruedel, Petrus (Priester; um 1489): Vorbesitzer von 4, 109–300

Rumel de Mattighofen, Nicolaus (Mitte 15. Jh.): Schreiber von 4, 245r–304r und 37, 218ra–263r

Ps.-Sacconi, Rainerus s. Passauer Anonymus Sächsische Weltchronik, dt. **257** (fragmentarisch) Sakramentar

- vollständig **76**, 81ra
- Formular zum Commune sanctorum **76**, 290vb
- Fragmente 26, VD-Spiegel; 27, Vor- und Nachsatzbl.; 51; 101; 113; 122; 125; 126; 129; 145; 154; 155; 143; 160, VD und HD; 172, VD und HD; 224, 56r

Sakramentar-Lektionar **212** (fragmentarisch) Sakramente

- De sacramentis **35**, 115ra
- Quästionen **4**, 114r
- Summa rudium sacerdotum de VII sacramentis ecclesiae 21, 1r
- Notiz 32, 1*v
- s. auch Beichte, Eucharistie

Salzburg

- Domstift
- -- Liste der Dompröpste, dt. 231, 4r
- Erzbischöfe s. auch Beckenschlager, Johann III.;
   Bernhard v. Rohr; Eberhard III. von Neuhaus;
   Ernst, Herzog von Bayern; Kuen-Belasi, Johann Jakob; Ebser, Johannes; Johannes II. von Reisberg;
   Lang von Wellenburg, Matthaeus; Michael von Kuenburg;
   Ortolf von Weißeneck
- Erzbistum, Erzstift
- -- Erlass betreffs Verurteilter **159**, 116v

- -- Lehnseide **77**, 2r, 14v
- -- Notiz zu Rupert und Virgil 18, 1r
- Salzburger Landesordnung 90, 1r; 160, 1r; 161,
   2r; 162, 1r; 163, 1r; 164, 1r; 168, 1r; 172, 1r
- -- Salzburger Salz- und Schiffordnung 90, 1**r
- -- Steuerordnung 90, 91**r
- -- Steuerordnung 173, 20r
- -- Steuersätze für das Erszstift Salzburg 173, 17r
- Stiftrecht der erzbischöflichen Urbarämter 173,
   31r
- -- Waldordnung **90**, 76**r
- s. auch Bergwerksordnungen; Drucke; Ferdinand I.; Historiographie; Synoden
- Nonntal, Pfarre: Besitzer von 233
- Priesterhausbibliothek: Vorbesiter von 241
- Stadt
- -- Bürgereid der Stadt Salzburg (1555) 165, 87r
- -- Bürgereid der Stadt Salzburg (1598) **165**, 86v
- -- Erlass zur öffentlichen Ordnung **159**, 117v
- -- Kirchenbeschreibung s. Stainhauser, Johann
- -- Salzburger Metzgerordnung 159, 180r
- -- Salzburger Seuchenordnung 159, 114r
- Salzburger Stadt- und Polizeiordnung 90, 1*r;
   165, 1r; 166, 3r (unvollständig); 159, 1r
- Salzburger Verordnung betreffs Ortsfremder
   (4. Januar 1528) 167, 83r
- Salzburger Verordnung betreffs des Ratsknechts
   (13. April 1540) 167, 85r
- -- Statrichters, burgermaisters und rate memorial
- Verzeichnis der Pflastermaut in Salzburg 165, 88r
- Verzeichnis der Wassermaut in Salzburg 165, 88v
- s. auch Drucke
- Stadtarchiv: Vorbesitzer von 263
- St. Peter
- -- Liste der Äbte, dt. **231**, 2r
- -- Vorbesitzer von **222**

Salzburger Weltchronik 33

Samuel ex Monte Rutilo s. Karoch von Lichtenberg, Samuel

Sances Andrucelli (Rechtsgelehrter): Consilium 'Circa praedicta declaranda' 84, 102ra

Santius de Porta OP (Prediger; um 1350–1429): Sermo in dedicatione ecclesiae 41, 200ra

Schilfreiter, O. (Packträger; Ende 19. Jh.): Vorbesitzer von 238

Schladming/Steiermark s. Bergwerksordnungen Schönperger, Michael (16. Jh.?): Vorbesitzer von **90** Schöpf, Joseph Anton (Theologe; 1822–1899): Vorbesitzer von **230**

Schrecksmel de Peuerbach

- Bernardus: Vorbesitzer von 13; 18; 35; 37; Schreiber von 18, 328v
- Johannes: Vorbesitzer von 41; Schreiber von 41, 263va

Schreiber s. Aygenman, Lucas; Barbobi de Soncino, Bartolomeo; Conradus von Bischelsdorf; Dietershaimer, Wolfgang; Enzinger, Udalricus; Erer, Petrus; Folckhamer, Wilibaldus; Fuchs, Erasmus; Gosck, Ludolf; Johannes OFM; Landler, Johann; Liebel, Heinrich; Knoep, Gerhard; Moser, Andreas; Paulus Choralis; Peregrinus von Novosedlice; Peuntinger Valentin; Rumel, Nicolaus; Schrecksmel de Peuerbach, Bernardus; Schrecksmel de Peuerbach; Johannes; Sparsgut de Schärding, Georgius; Stainhauser, Johann; Stradmer, Erhard; Täffinger, Hans; Threiner, Johannes; Warttenberger, Ludwig

Schreibsprachen

- Bairisch, vereinzelt md. Mermale 259
- Bairisch-Österreichisch 5, 75v; 62; 206, 1*r; 207,
   1*r: 239
- Böhmisch (?) 257
- Mittelfränkisch 95
- Oberdeutsch 39; 86; 87; 88; 90; 159; 160; 162; 163;
  164; 165; 166; 167; 168; 173; 222; 223; 229; 230;
  231; 235; 236; 237; 240; 254; 255; 256; 258; 262

Schriftart und -alter

- Unziale
- -- 2. Viertel 9. Jh.: **113**
- Capitalis rustica
- -- 1. Viertel 9. Jh.:**245**
- -- 2. Viertel 9. Jh.: **113**
- -- 10. Jh.: 7, Lagenfalze
- -- 11. Jh.: **176**
- -- 12. Jh.
- --- 2. Viertel: **212**
- --- 2. Hälfte : **46**
- --- 3. Viertel: **189**; **190**
- --- 3. Drittel: **187**
- -- 13. Jh.
- --- 1. Hälfte **155**; **251**
- --- 3. Drittel **187**
- -- 14. Jh.
- --- um 1300: **114**
- -- 16. Jh.
- --- nach 1537: **88**, Ir, 1r-76r
- --- nach 1569: **89**
- --- 1594: **86**
- Capitalis quadrata
- -- 9. Jh.
- --- 1. Viertel: **245**
- --- 1. Hälfte: **148**
- -- 11. Jh.: **176**
- -- 16. Jh.
- --- nach 1537: **88**, Ir, 1r-76r
- Karolingische Minuskel
- -- 8. Jh.
- --- Ende 8. Jh.: **149**
- -- 8./9. Jh.: um 800: **147**; **142**; **220**
- −− 9. Jh.
- 1. Hälfte: 21, 323*ra-vb; 92; 148; 156; 245.
   1. oder 2. Viertel: 42.
   2. Viertel: 43; 113
- --- 3. Viertel: **44**
- -- 10. Jh.: **7**, Lagenfalze
- -- 11. Jh.: **45**; **110**; **143**; **176**
- -- 12. Jh.
- --- 2. Viertel: **212**

- Romanische Minuskel
- --12. Jh.
- --- 1. Hälfte: **47**
- Karolingisch-gotische Mischschrift
- -- 12. Jh.
- --- 2. Hälfte 12. Jh.: 46. Mitte: 233 Vor- und Nachsatzblatt. 3. Viertel 12. Jh.: 175; 188; 189; 190; 191. 3. Drittel 187.
- Frühgotische Minuskel
- -- 12. Jh.
- --- 3. Viertel:. 4. Viertel **186**; **206**, 1r-v; **207**, 1r-v
- -- 12./13. Jh.: **139**; **150**; **201**; **204**
- -- 13. Jh.: **209**; **210**
- --- 1. Hälfte: 155; 185; 233, Falzstreifen; 251; 252, 1ra-39vb, 41ra-72vb. - Anfang: 80
- --- 2. Hälfte: Mitte: **125**
- -- 13./14. Jh.
- --- um 1300: **114**; **144**
- Textualis
- -- 13. Jh.
- --- 2. Hälfte: **252**, 40vb; **259**.
- -- 13./14. Jh.: **202**; **203**; **248**; **249**, 11ra-54vb, 57ra-61vb, 63r-87v. um 1300: **49**
- 14. Jh.: 48; 53; 65; 79; 95; 102; 104; 105; 116; 138; 145; 146; 172, VD und HD; 192, 1ra-2vb; 193, 1ra; 195; 196; 197; 198, 1*ra-vb; 199; 200; 208; 213; 247, 7ra-60rb; 253, 1*r-46*r; 260, 104ra-vb, 105ra-va
- --- 1. Hälfte: **158**. Anfang: **68**. 1. Viertel: **221**. 2. Viertel: **157**.
- --- 2. Hälfte: 50; 63; 73, 1-4, 6-36, 40-79, 107-120, 183-313, 320-339, 343-351, 355-368.
  103; 106; 246, 65va-80vb; 247, 1r-6v, 28v, 60rb; 263. Mitte: 17, 75va-90ra, 91ra; 215, 1ra-2vb; 227, 1ra-50vb, 69ra-100rb. 3. Viertel: 177; 178; 179; 180; 181; 182; 183; 184. letztes Drittel: 246, 1ra-64vb. Ende: 94
- -- 14./15. Jh.: **77**; **192**, 1*ra-vb; **193**, 1**ra-vb; **226**
- -- 15. Jh.: 51; 96; 98; 108; 109; 118; 119; 120; 121; 124; 127; 130; 131; 128, 132; 133; 151; 152; 193, 1*r: 198, 134ra-vb
- --- 1. Hälfte: **58**; **70**. 2. Viertel: **85**, 1*ra-37**va. 1438: **242**, 1r-39v. um 1442: **27**, 1ra und 49va. 1437-1444: **83**
- 2. Hälfte: 129. 3. Viertel: 84, 1*ra-3*rb, 1ra-369rb. um 1464–1468: 22. 1482: 5, 77v–134v. Ende: 99
- Rotunda
- -- 13. Jh.
- --- spätes: **247**, 61ra-82va
- -- 14. Jh.: **238**, Einband; **260**, 1r-104r
- -- 16. Jh.
- --- 1. Hälfte: **71**
- Textualis formata, Textura
- -- 14. Jh.: **126**; **225**, 2ra-276ra.
- --- 1. Hälfte: **205**; **235**, Einband; Mitte **18**, 1*r-v, 329*r-v
- 2. Hälfte: 194; 253, 1r-98v, 145r-152v; 141.
  2. Drittel: 52. 3. Drittel: 246, 61v-62v. Ende: 238; 258, Einband

- --- 14./15. Jh.: **160**, VD und HD
- -- 15. Jh.: **59**; **60**; **66**; **67**; **69**; **123**; **140**
- --- 1. Hälfte: **55**; **56**; **57**; **58**; **97**; **111**; **112**
- Littera Parisiensis
- -- 13./14. Jh.: **241**
- -- 14. Jh.: **54**; **93**; **100**; **107**; **115**; **195**; **213**; **214**; **217**; **218**
- Notula
- -- 14. Jh.: **216**; **247**, 60rb-vb
- 2. Hälfte: 10, Spiegel VD und HD; 14; 73, 131–159, 168–182, 314–317; 211, 1ra–2rb; 249, 56v, 62ra–vb. Mitte: 17, 1vb–139va; 227, 59ra–68vb; 249, 55ra–56ra. Ende: 17, 140ra–vb
- Bastarda
- -- 14. Jh.
- --- 2. Hälfte: **17**, 140vb-173rc. Mitte: **227**, 1ra-58va, 69ra-100rb. - 4. Viertel: **206**, 1*r-2*v; **207**, 1*r-2*v. - 1397: **41**, 3ra-109va
- -- 14./15. Jh.
- --- um 1400: **5**, 50ra-70r; **36**, S. 2a-Bl. 220rb; **74**, 1r-v, 2r-7r; **228**, 108ra-119vb
- -- 15. Jh.: 151; 154; 211, 1**r-v; 224, 2r-119v; 225, 1ra-vb, 276va-277ra; 249, 10ra-vb
- --- 1. Hälfte: **4**, 109r-156v; **64**; **134**; **135**; **136**; **137**; 153; 211, 1*r-4*v; 228, 120r-178vb; 242, 45r-244r. – Anfang: 7, 7vb–228vb, 272ra–280ra; 9, 1r-256rb. - frühes 15. Jh.: **5**, 70v-76v; **228**, 1r-19r, 60r-107v. - 1. Viertel: 4, 27ra-108va. -1407: **7**, 229ra-271vb; -1408: **9**, 256rb-288v; **228**, 19v–59v. – 1415: **16**. – 1420: **32**, 100ra– 175vb. – um 1421: **20**. – 1424: **32**, 1ra–94va. - 1441: **25**, 193ra-311va; **219**, 196ra-201vb, 223ra-vb. - 2. Viertel: 4, 14r-26r; 10, 4r-373ra; **18**, 9ra–328v; **25**, 1ra–192vb, 313ra– 394va; 28; 31; 36, 220va-225ra; 37, 1ra-143vb, 215va-b, 218ra-263rb; **41**, 106v, 109va-b, 110ra-270vb; **62**, 1r; **215**, 1*r-4*v; **228**, Ir-IIIv, Xv-XIIv, Nachsatzblatt; 233; 247, 60v; 257. - 1438: 242, 1r-39v. - um 1442: 27. -1445: **37**, 146ra–164vb. – 1446: **224**, 1*r–139*r. - 1447: **37**, 165ra-216vb. - 1448: **15**, 95ra-153ra; **21**, 170r–321r; **32**, 176ra–vb
- 2. Hälfte: 2; 18, 1r-8vb; 41, 149v-250r; 78; 101; 117; 122. - Mitte: 1; 4, 1r-12r; 12; 14, 1r-94v, 153ra-158vb; **21**, 1r-164r; **23**, 97r; **26**; **29**; **30**; **61**; **224**, IVr–Xr; **232**; **246**, 65r. –1451: 4, 245r-300r. - 1453: 81, 1ra-96vb. - 1453-1454: **23**, 181r–286v. – 1455: **15**, 164ra–259va. - 1457: **23**, 1r-96v. -1457: **8**. - 1457-1459: **19**. – um 1460: **38**.– um 1464–1468: **22**. – 1468– 1469: **40**. – 1470: **35**, 13ra–74va. – 1471: **35**, 211ra-233ra. - 1473: 35, 187ra-201vb, 207va-209vb. - 3. Viertel: 4, Vorsatzblatt recto, 108va-b, 157r-244r; **10**, 1v-3v, 374ra-375va; 11; 13; 32, 99r; 75; 76; 81, 97va-191va. - 1482: **5**, 77v–134v. – 1483: **24**, 1r–142v. – 3. Drittel: **33**; **35**, 1ra–12vb, 75ra–182va; **72**; **82**; **244**. – Ende: 24, 144r-186v; 74, 8r-12v; 239, 1r-51r; 243, 1r-415r

- -- 16. Jh.: **171**
- --- um 1500: **82**. 1. Viertel: **5**, 180r-213r; **34**. um 1505: **5**, 1r-49r. nach1524: **159**; **165**, 53r-86r. um 1530: **166**, 26r-122v
- --- Mitte: **174**, 134r-139v. 2. Hälfte: **174**, 5r-8r.-Ende 16. Jh.: **159**, 168r-179r
- Humanistische Kursive
- -- 16. Jh.
- --- nach 1549: **88**, 79r–86v. Ende 16. Jh.: **3**, 5r– 135v
- Humanistica cursiva
- -- 16. Jh.
- --- nach 1537: **88**, Ir-76r
- --- nach 1569: **89**. Ende: **3**, 135v-174r
- Humanistica
- -- 16. Jh.
- --- Mitte: **174**, 144r-242r. nach 1569: **89**. um 1589: **6**
- Kurrentschrift
- -- 16. Jh.: **166**, 1r; **170**; **174**, 141r-142r
- --- 1. Hälfte: **174**, 108r-131r. um 1530: **159**. nach 1537: **88**, Ir-76r. 1540: **167**
- --- 2. Hälfte: 173; 256, S. 1-322; 262, 93r-110v; 165, 86v; 174, 2r-3r, 9r-32r, -1564; 168, 1r-113v, -Mitte: 160; 174, 144r-242r, -1575; 161, -3. Viertel: 169, 1r-175v; 230; 231, -1571; 240, -3. Drittel: 162; 163; 256, S. 1-352*, -4. Viertel: 87; 164; 222; 223, 1r-106r, 1*r-98*v; 235; 236, 9r-33v; 254, 1r-22r, 23r-24r; 258, S. 3-114, -1576; 255, 13*-128, -1592; 254, 24v-28v, -1594; 86, -1596; 159, 168r-179r, -1597; 237, 2r-132v, -Mitte bis Ende: 90, -Ende: 39; 172, 1r-97r
- -- 16./17. Jh.: **229**; **234**; **237**, 137r-181r, 197r, 199r-261r; **255**, S. 1*-12*, 129-295, 343*-354*
- -- 17. Jh.
- --- 1. Hälfte: **255**, S. 1*-12*, 129-295, 343*-354*; **258**, S. 1, 115-125; **254**, 28v-32v. -1605 **236**, 46v-76r. 1. Viertel: **236**, 77v-82v; **239**, 51v
- --- 2. Hälfte: 1656: **236**, 1r-7v, 46r, 114r-v. nach 1667 **254**, 32v-87v. - Ende: **254**, 87v-95r
- -- 18. Jh.: **168**, 103r-113v
- Kanzleischrift
- -- 16. Jh.: **170**; **171**
- --- nach 1524: **165**.- um 1530: **159**; **166**, 3r-25v. - nach 1537: **88**, Ir, 1r-76r. - 1540: **167**
- --- 2. Hälfte: 173; 174, 9r-32r. Mitte: 160. 1564: 168; 262. 1575: 161. 3. Drittel: 162;
  163; 256, S. 1-352*. 4. Viertel: 164; 255,
  13*-128. 1597: 237, 2r-132v. Mitte bis
  Ende: 90. Ende: 172; 222; 230, 1r-165v
- -- 16./17. Jh.: **234**
- −− 17. Jh.
- --- 1. Hälfte: **230**, 174*r-203*v; **258**, S. 120-125
- -- 18. Jh.: **159**, I*r-V*r
- Fraktur
- -- 16. Jh.: **170**
- --- nach 1524: **165**. um 1530: **159**; **166**. nach 1537: **88**, Ir, 1r-76r

- 2. Hälfte: 173; 174, 9r-32r. Mitte: 160. 3.
  Viertel: 230. 1564: 168. 3. Drittel: 162. 1575: 161. 4. Viertel: 164; 235; 223, Ir, 1r–106v 1*–98*v; 237, 238v–258r. 1576: 255, S. 13*, 65. Mitte bis Ende: 90. Ende 16. Jh.: 159, 168r–179r; 172
- -- 16./17. Jh.: **229**; **234**
- Antiquakurisve
- -- 17. Jh.: **74**, 7r

Schriftheimat und -alter

- Bayern/Österreich: 7, 229ra (1407); 7, 7vb (Anfang 15. Jh.); 11, 7ra (3. Viertel 15. Jh.); 18 1*r, 329*r (Mitte 14. Jh.); 18, 1r (2. Viertel 15. Jh.); 21, 170r (1448); Mitte 15. Jh. 21, 1r (Mitte 15. Jh.); 24, 144r (4. Viertel 15. Jh.); 28, 1ra (2. Viertel 15. Jh.); **29**, 1r (Mitte 15. Jh.); **30**, Ir (Mitte 15. Jh.); 31, 1r (2. Viertel 15. Jh); 32, 100ra (1420); 33, Ira (nach 1465); 35, 1ra (1470-1473); 36, 2*ra (um 1400); 36, 220va (2. Viertel 15. Jh.); 37, 146ra (1445); 37, 165ra (1447); 37, 1ra, 215va, 218ra (2. Viertel 15. Jh.); 41, 3ra (1397); 62, 1v (2. Viertel 15. Jh.); 81, 1r (1453); 81, 97ra (Mitte 15. Jh.); 134 (1. Hälfte 15. Jh.); 135 (1. Hälfte 15. Jh.); 136 (1. Hälfte 15. Jh.); 137 (1. Hälfte 15. Jh.); 153 (1. Hälfte 15. Jh.); 206, 1*r (4. Viertel 14. Jh.); 207, 1*r (4. Viertel 14. Jh.); 222 (4. Viertel 16. Jh.); 223, Ir (Ende 16. Jh.); **234** (16./17. Jh.); **236**, 9r (4. Viertel 16. Jh.); 236, 46v (1605); 236, 77v (1. Viertel 17. Jh.); 236, 1r, 46r, 114r (1656); 239, 1r (Ende 15. Jh.); **240**, 3r (1571); **255**, 13* (1576); **255**, S. 1*, 129, 343* (Wende 16./17. Jh.); **256**, S. 1 (2. Hälfte 16. Jh.); **259** (2. Hälfte 13. Jh.); **262** (2. Hälfte 16. Jh.); 263 (2. Hälfte 14. Jh.)
- Bayern/Österreich (?): 5, 50ra (um 1400); 5, 135r (1503); 12 (Mitte 15. Jh.); 23, 1r (1457); 38 (um 1460); 80 (Anfang 13. Jh.); 124 (15. Jh.); 215, 1ra-2vb (2. Viertel 14. Jh.)
- Böhmen (?): 237, 2r (1597); 237, 137r, 197r, 199r
   (Wende 16./17. Jh.); 257 (1. Hälfte 15. Jh.)
- Deutschland: 10, Spiegel VD und HD (2. Hälfte 14. Jh.); 69 (15. Jh.); 70, 209r (1. Hälfte 15. Jh.); 221 (1. Viertel 14. Jh.); 187 (3. Drittel 12. Jh.); 188 (2. Hälfte 12. Jh.); 189 (2. Hälfte 12. Jh.); 190 (2. Hälfte 12. Jh.); 191 (2. Hälfte 12. Jh.); 249, 1r (13./14. Jh.); 251 (1. Hälfte 13. Jh.)
- s. auch Bayern/Böhmen; Bayern/Österreich; Freising, Diözese; Leipzig; Nordfrankreich oder Westdeutschland; Passau, Diözese; Regensburg; Rhein-Moselgebiet; Süddeutschland; Vachenlueg
- Deutschland (?): 185 (1. Hälfte 13. Jh.)
- Frankreich **250** (13./14. Jh.)
- s. auch Nordfrankreich; Nordfrankreich oder Westdeutschland; Südfrankreich oder Italien
- Freising, Diözese (?): **13**, 1v (3. Viertel 15. Jh.)
- Gleink (?):**79** (14. Jh.)
- Hartberg (Steiermark): 16, 1ra (1415)
- Italien (?): **89** (2. Hälfte 15. Jh.)
- s. auch Oberitalien, Padua, Südfrankreich oder Italien
- Krems a. d. Donau (?): 5, 1r (1505), 180r (um 1505)

- Leipzig: 5 (1482)
- Mattighofen: **19** (1457–1459)
- Mattsee 42 (1. oder 2. Viertel 9. Jh.); 43 (2. Viertel 9. Jh.); 44 (3. Viertel 9. Jh.)
- Mattsee (?) **73** (2. Hälfte 14. Jh.); **74**, 1r, 2r (um 1400); **74**, 8r (Ende 15. Jh.); **74**, 7r (17. Jh.);
- Mondsee: **147** (um 800); **142** (um 800)
- Nordfrankreich: 158 (1. Hälfte 14. Jh.); 177 (3. Viertel 14. Jh.); 178 (3. Viertel 14. Jh.); 179 (3. Viertel 14. Jh.); 180 (3. Viertel 14. Jh.); 181 (3. Viertel 14. Jh.); 182 (3. Viertel 14. Jh.); 183 (3. Viertel 14. Jh.); 184 (3. Viertel 14. Jh.); 249, 63r (13./14. Jh.)
- Nordfrankreich oder Westdeutschland (?): 209;
   253, 1r und 145r (2. Hälfte 14. Jh.)
- Oberitalien: 9, 1r (Anfang 15. Jh.); 9, 256rb (1408);
  48 (14. Jh.); 52 (2. Drittel 14. Jh.); 53 (14. Jh.); 54
  (14. Jh.); 84, 1*ra (3. Viertel 15. Jh.); 85, 1ra (1444); 85, 1*ra (2. Viertel 15. Jh.); 93 (14. Jh.);
  100 (14. Jh.); 107 (14. Jh); 115 (14. Jh.); 126 (14. Jh.); 195 (14. Jh.); 202 (um 1300); 203 (13./14. Jh.); 213 (14. Jh.); 217 (14. Jh.); 218 (14. Jh.); 225, 2ra (14. Jh.); 226 (14./15. Jh.); 227 (Mitte 14. Jh.); 228, 19v (1408); 228, 60r und 93r (frühes 15. Jh.); 228, 108ra (14./15. Jh.); 246, 1ra (letztes Drittel 14. Jh.); 247, 1r (Mitte 14. Jh.); 247, 61r (2. Hälfte 13. Jh.); 252, 73ra (Ende 14. Jh.); Anfang 260, 1r (Anfang 14. Jh.); 260, 3r (1. Hälfte 14. Jh.); 260, 104ra, 105ra (2. Hälfte 14. Jh.)
- s. auch Italien; Padua, Südfrankreich oder Italien
- Österreich: 34 (1. Viertel 16. Jh.); 171 (16. Jh.)
   s. auch Bayern/Österreich; Hartberg; Krems a. d.
   Donau; Mattighofen; Mattsee; Mondsee; Österreich/Böhmen; Palting; Salzburg, Erzdiözese;
   Salzburg, Erzstift; Salzburg, Stadt; St. Gilgen; St. Veit (Salzburg); Wien;
- Padua: 83, 1ra (1437-1444); 228, 19v (1408)
- Palting (Oberösterreich): **40**, 1ra (1468–1469)
- Passau, Diözese: 233, 1r (2. Viertel 15. Jh.); 238,
   1r (Anfang 15. Jh.)
- Passau, Diözese (?): 1 (Mitte 15. Jh.)
- Regensburg: **24**, 1r (1483)
- Rhein-Moselgebiet: 95 (14. Jh.)
- Salzburg, Erzdiözese 75, 2*r (vor 1477); 76, 2ra (3.
  Viertel 15. Jh.); 77 (14./15. Jh.); 243, 1r (Ende 15. Jh.); 244, 1r (3. Drittel 15. Jh.)
- Salzburg, Erzdiözese (?): 4 (1451); 8, 1r (1457); 10, 4r (2. Viertel 15. Jh.); 41, 106v, 109va, 110ra (2. Viertel 15. Jh.); 55, 1r (1. Hälfte 15. Jh.); 58, 162ra (15. Jh.); 59, 1ra (15. Jh.); 67 (15. Jh.); 82, 1r (um 1500); 88, Ir (nach 1537); 88, 79r (nach 1549); 89 (nach 1569); 219, 196ra (2. Viertel 15. Jh.); 224, Ir, Xv, Nachsatzblatt (2. Viertel 15. Jh.); 224, IVr (Mitte 15. Jh.); 224, 2r (15. Jh.); 232 (Mitte 15. Jh.); 140 (15. Jh.)
- Salzburg, Erzstift: 159 (um 1530 und Ende 16. Jh.); 160 (Mitte 16. Jh.); 161 (1575); 162 (3. Drittel 16. Jh.); 163 (3. Drittel 16. Jh.); 164 (4. Viertel 16. Jh.); 165 (nach 1524, 2. Hälfte 16. Jh.); 166 (um

- 1530); **167** (um 1540); **168**, 1r (1564); **172**, 1r (Ende 16. Jh.); **174** (16. Jh.); **254**, 1r, 23r (4. Viertel 16. Jh.); **254**, 24v (1592); **254**, 28v (1. Hälfte 17. Jh.); **254**, 32v (nach 1667); **254**, 87v (Ende 17. Jh.); **258**, S. 3 (4. Viertel 16. Jh.)
- Salzburg, Erzstift (?):87, 1r (nach 1586); 169, 2*r (nach 1561); 229, 2r (Ende 16. Jh.); 230, 1r (3.
  Viertel 16. Jh.); 230, 165v (ca. 1630); 231, 2r (zwischen 1560 und 1580); 235, Einband (1. Hälfte 14. Jh.); 235, 2r (Ende 16. Jh.)
- Salzburg, Stadt: 86, S. 9* (1594); 113 (2. Viertel 9. Jh.); 148, 1r (1. Hälfte 9. Jh.); 149 (Ende 8. Jh.); 156, 1r (1. Hälfte 9. Jh.); 173 (2. Hälfte 16. Jh.); 220 (um 800)
- Salzburg, Stadt (?): 25, 1ra (2. Viertel 15. Jh.); 39,
   1r (Ende 16. Jh.); 245 (1. Hälfte 9. Jh.)
- St. Gilgen (Salzburg): **25**, 193ra (1441)
- St. Veit (Salzburg): **32**, 1ra (1424)
- Süddeutschland 68 (Anfang 14. Jh.); 71 (1. Hälfte 16. Jh.); 72, 1v (3. Drittel 15. Jh.); 118 (15. Jh.); 119 (15. Jh.); 120 (15. Jh.); 121 (15. Jh.); 132 (15. Jh.); 133 (15. Jh.); 157, 1a, 3a (2. Viertel 14. Jh.); 200 (14. Jh.)
- Süddeutschland/Österreich: 14 (2. Hälfte 14. Jh.); 17, 1ra-142ra (2. Hälfte 14. Jh.); 49 (um 1300); 50 (2. Hälfte 14. Jh.); 51 (15. Jh.); 65 (14. Jh.); 94 (Ende 14. Jh.); 96 (15. Jh.); 98 (15. Jh.); 102 (14. Jh.); 104 (14. Jh.); 105 (14. Jh.); 108 (15. Jh.); 109 (15. Jh.); 116 (14. Jh.); 128 (15. Jh.); 129 (2 Hälfte 15. Jh.); 130 (15. Jh.); 131 (15. Jh.); 138 (14. Jh.); 141 (2. Hälfte 14. Jh.); 145 (14. Jh.); 146 (14. Jh.); 151 (15. Jh.); 154 (15. Jh.); 160, VD und HD (14./15. Jh.); 192, 1ra (14. Jh.); 192, 1*ra (14./15. Jh.); 193, 1ra (14. Jh.); 193, 1*ra (14./15. Jh.); 194 (2. Hälfte 14. Jh.); 196 (14. Jh.); 197 (14. Jh.); 198, 1*ra (14. Jh.); 198, 134ra (14./15. Jh.); 199 (14. Jh.); 211, 1ra (2. Hälfte 14. Jh.); 246, 65v-80v (2. Hälfte 14. Jh.); 253, 1*r (14. Jh.)
- Südfrankreich oder Italien: 248
- Vachenlueg (Oberbayern): **224**, 1*r (1446)
- Wien: **15**, 164ra (1455); **17**, 1ra (Mitte 14. Jh.)

Schreier, Ulrich (Salzburger Buchmaler und Einbandgestalter; 15. Jh.): Einband von 78

Schwaz/Tirol s. Bergwerksordnungen

Sequentiar 84, 83r; 76, 62va; 151 (fragmentarisch); 194 (fragmentarisch)

Sequenzen, einzelne

- Anna **224**, 140*rb
- Apostoli 152
- Arma Christi **224**, 139*v
- Conceptio BMV 117, rb (fragmentarisch)
- Decoll. Iohannis bapt. 224, 140*va
- Dedicatio ecclesiae 117, rb (fragmentarisch)
- Florianus **224**, 139*v
- Infra octavam paschae **224**, 140*rb
- Iohannes ev. **124**, r (fragmentarisch)
- Mariensequenzen **76**, 5ra
- Martyr **51**, 2r (fragmentarisch)
- Nativitas BMV 162, VD (fragmentarisch)
- Resurrectio dni 117, ra (fragmentarisch)

- Sabbatum sanctum 154, 3r (fragmentarisch)
- Spiritus sanctus **224**, 140*rb
- Ursula **224**, 140*va
- Visitatio BMV 117, rb (fragmentarisch)

Sermones

- Anonyme Predigtreihen
- -- Communes **4**, 14r
- -- De sanctis **2**, 299r
- -- De tempore 79, 10r (Dnca I. in adv. dni-Dnca XXV. post pent.); 2, 1r (Dnca I. in adv. dni-Dnca XXIV. post pent.); 17, 91ra (Dnca I. in adv. dni-Dnca XXV. post pent.)
- Anonyme Einzelpredigten
- -- De tempore
- --- Ascensio dni **41**, 162ra, 192va; **79**, 178r, 202v
- --- Cena dni 13, 286v, 289r, 294r; 41, 174ra; 79, 170v, 171r, 180r, 199r, 221v
- --- Circumcisio dni **19**, 278va; **79**, 194v
- --- Commemoratio animarum 13, 216r, 221v; 27, 126rb; 40, 219rb; 41, 99vb
- Corpus Christi 2, 407r; 27, 125va; 40, 229rb;
   41, 175va, 176ra, 184va, 187ra, 187va
- --- Dies cinerum **41**, 167ra, 167rb, 167va
- --- Dies rogationum 41, 165va, 168vb, 168vb, 170ra, 171ra, 172ra, 218rb, 219ra; 79, 202r
- --- Dnca I. in adv. dni **79**, 190v
- --- Dnca II. in adv. dni **40**, 5ava; **79**, 192v
- --- Dnca XXV. post pent. **41**, 206vb
- --- Dnca palmarum **79**, 220v
- --- Epiphania **79**, 190r, 195r
- --- Nativitas dni **79**, 185v, 186r, 187r, 193v
- --- Parasceve **13**, 295r, 298r; **25**, 112rb; **35**, 212rb, 213va, 214ra, 217rb, 221ra; **40**, 56va; **41**, 167vb; **79**, 199v, 222r
- --- Pascha **41**, 165vb
- --- Passio dni **40**, 225ra
- --- Pentecoste **41**, 162va, 163ra
- --- Quadragesima 41, 108va
- --- Quattuor tempora 41, 109ra
- --- Resurrectio dni 13, 302v
- -- De sanctis
- --- Aegidius **41**, 80vb
- --- Agnes **79**, 195v
- --- Andreas **79**, 210r, 210v
- --- Angeli **40**, 225vb
- --- Anna **41**, 67rb
- --- Annuntiatio BMV 13, 147r; 35, 202va; 40, 156rb, 227rb; 41, 36rb; 79, 175v, 198v, 216*v, 217r, 218r, 238r
- --- Assumptio BMV 13, 192v; 41, 163rb, 213va, 214ra; 79, 172r, 173v, 209r, 215v
- --- Augustinus **13**, 199v
- --- Catharina **4**, 300v; **13**, 227v
- --- Cathedra Petri **79**, 197v
- --- Conceptio BMV **13**, 141v, 142v; **19**, 283rb, 285ra
- --- Conversio Pauli **79**, 196r
- --- Elisabeth **13**, 226r
- --- Georgius **13**, 160v; **79**, 200r
- --- Iacobus maior **79**, 208r

- --- Innocentes **79**, 189r
- --- Inventio crucis **79**, 201v
- --- Iohannes bapt. **13**, 174v; **41**, 50rb, 52va, 190ra, 191ra, 249v; **79**, 204r
- --- Iohannes ev. **41**, 189vb; **79**, 188v, 191v, 194r
- --- Iohannes et Paulus **79**, 204v
- --- Laurentius **13**, 191r
- --- Lucia **79**, 184v
- --- Marcus **13**, 162r; **79**, 200v
- --- Margareta **79**, 206v
- --- Maria Magdalena 13, 186v; 40, 180ra; 79, 207r
- --- Martinus **19**, 279va; **41**, 102rb
- --- Matthias **79**, 198r
- --- Michael arch. **40**, 201ra; **41**, 87ra, 185vb; **79**, 166v
- --- Nativitas BMV **13**, 200v, 202r; **79**, 210r
- --- Nicolaus **19**, 281va; **79**, 8r
- --- Omnes sancti **13**, 212r; **79**, 223v, 224v
- --- Paulus **13**, 157r
- --- Petrus et Paulus **32**, 176ra; **40**, 176va; **79**, 205r
- --- Philippus et Iacobus **13**, 163r; **79**, 201r
- --- Purificatio BMV **41**, 21vb; **79**, 196v, 216r, 216v
- --- Stephanus protom. **79**, 187v, 194r
- --- Thomas **19**, 285va
- --- Udalricus **13**, 183r; **79**, 9r, 206r
- --- Vitus **79**, 203v
- -- Commune
- Apostoli 41, 169rb, 179va, 225va, 225vb, 230ra, 232ra, 233rb, 234vb; 79, 185v, 211v, 235r
- --- Confessor **41**, 240rb
- --- Confessor et pontifex 41, 237ra
- --- Confessores **79**, 213v, 214r
- Dedicatio ecclesiae 2, 398r; 4, 153r; 13, 261v;
  27, 129vb; 40, 219ra, 230vb; 41, 180ra, 181rb,
  186rb, 186vb, 194ra, 195ra, 195vb, 196ra,
  196vb, 197vb, 198vb, 200vb, 201ra, 201rb,
  201va, 202rb, 202vb, 203vb, 205ra, 205rb,
  206rb, 206vb, 207ra, 207rb, 207va, 208rb,
  209rb, 211va, 212va; 79, 219r, 219v, 220r, 231v,
  232v, 233r, 233v, 234r
- --- Doctor **41**, 238ra, 239rb
- --- Evangelistae **79**, 212r; **4**, 9r
- --- Martyr **79**, 213r
- --- Martyres **41**, 235vb, 246vb; **79**, 212v
- --- Sacerdos novus 2, 402r; 32, 99r; 41, 176va, 176vb, 177rb
- --- Virgines **41**, 242vb; **79**, 214v, 215r
- --- Virgo **41**, 241ra, 244ra
- -- andere
- --- De contritione **27**, 133rb
- --- Decem praecepta 41, 163va
- -- Decima **41**, 182vb, 188ra
- --- De defuncto 2, 390r, 391v, 392r, 393v, 394r; 27, 133vb; 79, 183v, 208v, 227r, 228v, 230r, 230v, 235v
- --- Dies dominica **27**, 125rb
- --- De dignitate sacerdotali 17, 90va
- --- De inferno **27**, 134ra

- --- De IX peccatis alienis **27**, 132vb
- --- De paenitentia **79**, 226r
- --- Pater noster **41**, 220ra, 220va
- --- De poenis infernis **27** 127vb, 128va, 129ra
- --- Quattuor elementa **41**, 192rb
- --- Quattuor genera laboratorum 41, 191va
- --- Quinque sensus **41**, 178rb
- --- De septem poenis **79**, 231r
- --- Septem sacramenta 41, 164vb
- --- Sepultura mortuorum 41, 182ra
- --- Symbolum apostolorum 13, 266v
- ohne Festzuweisung 13, 344v, 345v; 41, 222va,
   224rb, 248va; 79, 9v, 166r, 167r, 168v, 170r, 192r,
   223r, 236v, 237r; 224, 119r
- -- Fragmente **47**; **211**, 1*; **216**
- Verfasser(-zuschreibungen) s. Albertus Engelschalk de Straubing; Ps.-Albertus Magnus; Aldobrandinus de Cavalcantibus; Antonius de Padua OFM; Antonius Azaro; Antonius de Bitonto; Augustinus; Bart, Conradus; Berthold von Regensburg; Bonaventura; Chneysel, Johannes Leonhardus; Caesarius Arelatensis; Conradus de Waldhausen; Ebendorfer, Thomas; Faustus Reiensis; Gravanus, Franciscus; Greculus; Gregorius Magnus; Gritsch, Conradus; Henricus de Friemaria Senior; Henricus de Kitzbühel; Holtnicker, Conradus; Hugo de Prato Florido; Hugo de Sancto Caro; Hungarus; Jacobus a Voragine; Johannes Contractus; Johannes a Sancto Geminiano; Johannes Geuß; Lucas de Bitonto; Leo Austriacus; Leo Magnus; Ludovicus, Johannes; Ludovicus de Toulouse; Martinus de Troppau; Nicolaus de Byarto; Nikolaus de Dinkelsbühel; Wann, Paulus; Peregrinus de Oppeln; Peraldus, Guilelmus; Petrus Aureoli; Petrus de Palude; Plank, Petrus; Posser, Hieronymus; Santius de Porta; Servasanctus de Faenza; Sibiton Viennensis; Simon de Cremona; Thomas de Lisle; Udalricus de Windberg

s. auch St. Georgener Predigten

Servasanctus de Faenza OFM (Prediger; 14. Jh.): Sermones de sanctis et communes 4, 157r

Sibiton Viennensis OP (Prediger; 14. Jh.): Sermo de conversione Pauli 41, 15ra

Sifridus (Theologe; fl. 1320–1340): Sermo de commemoratione animarum 41, 97rb

Sigismund (röm.-dt. Ks., Kg. v. Ungarn und Böhmen; 1368–1437): Eid Sigismunds gegenüber Papst Martin V. **232**, 8v

Signorolus de Homodeis (Rechtsgelehrter; † 1362/ 1372): Repetitio ad 'Fratre' 84, 235va

Simon de Cremona OESA (Theologe und Prediger; † 1415): Sermones super epistolas dominicales 16, 1ra

Solinus (Kompilator, 3./4. Jh.): Collectanea rerum mirabilium **245**, 12r (Exzerpt)

Sonleithner, Ignaz (Buchbinder; 2. Hälfte 19. Jh.): Vorbesitzer von **239**

Sparsgut de Schärding, Georgius CanR (2. Hälfte 15. Jh. in Mattighofen): Schreiber und Vorbesitzer von 19

Sperber, Julius (mystischer Schriftsteller, Rosenkreuzer; 1540–1616): Mysterium magnum. Das allergrößte Geheimnis, dt. 223, Ir

Sprichwörter s. Verse

Stainhauser, Johann (Salzburger Historiograph; 1570–1625): Verfasser und Schreiber der Salzburger Kirchenbeschreibung, dt. 86

Stella clericorum 27, 135rb

Stewitz, Zacharias (Apotheker in Salzburg; † vor 1480): Vorbesitzer von 225; 226; 227; 228; 246; 248; 249; 250; 251; 252; 253; 260; 261

Stiglitz, Johannes (Prokurator in Regensburg, 2. Hälfte 15. Jh.): Vorbesitzer von 24

Stradmer, Erhard (Kaplan in Hartberg [Steiermark], um 1415): Schreiber von 16

Straßwalchen, Bruderschaft (nahe Salzburg)

- Liste der Mitglieder der Bruderschaft 74, 13r
- Statuten der Bruderschaft in Straßwalchen 74, 8r
   Suetonius Tranquillus (ca. 70-nach 122): Verborum differentiae 245, 12v (Exzerpt)

Suffragia 1, 21r; 10, 375ra; 75, 82v; 243, 103v; 244, 1va

Summa rudium sacerdotum de VII sacramentis ecclesiae 21, 1r

Symbolum apostolorum

- Auslegung 4, 113r; **245**, 1r
- Schema der 12 Propheten und 12 Apostel 32, 98v
- Symbolum auf die 12 Aposteln aufgeteilt 18, 7r
- Verfasser(-zuschreibungen) s. Marienwerder, Johannes; Nicolaus de Graetz
- s. auch Sermones

Synoden:

- Passau 1419
- -- Henricus de Chitzpüchel, Synodalpredigt **232**,
- -- Provinzialstatuten **232**, 1*r
- Salzburg 1537
- -- Synodalakten 88, 1r
- Salzburg 1549
- -- Statuten **88**, 79r
- Salzburg 1569
- -- Statuten **89**, 1
- Johann Jakob Kuen-Belasi, Synodalmandat 89,

Täffinger, Hans (Ratsknecht zu Salzburg; um 1540): Schreiber von **167**

Talmud s. Babylonischer Talmud

Theobaldus de Sexannia OP (Theologe; Mitte 13. Jh.): Pharetra fidei contra Iudaeos **23**, 246rb Theologie

- anonyme Traktate
- −− In librum vitae **19**, 206ra
- −− De passione Christi **19**, 214vb
- Notizen 10, 374va; 13, 22v; 18, 1r, 4v, 329*r; 21, 71r; 35, 150v; 40, 1*v, 130rb; 41, 270va; 79, 179v, 236v
- s. auch Ars praedicandi; Ave Maria; Beichte; Benediktionen; Ps.-Bernardus Claraevallensis; Bibel; Bonaventura; Buße; Contemplatio; Credo; Exem-

pel; Gregorius magnus; Häresie; Helwicus Magdeburgensis; Henricus de Langenstein; Himmelsbrief; Hugo de Sancto Victore; Jacobus mediolanensis; Johannes monachus sancti Lamberti; Johannes Gerson; Ps.-Lentulus; Liturgie; Maria BV; Matthaeus de Cracovia; Mystik; Nicolaus de Dinkelsbühl; Nicolaus de Graetz; Pater noster; Petrus Lombardus; Plank, Petrus; Priesteramt; Ripelin, Hugo; Sakramente; Sermones; Symbolum apostolorum; Visionen

Theophrastus von Hohenheim (Arzt und Naturphilosoph 1493–1541)

- medizinisch-naturphilosophische Werke
- Herbarium, Von der Persicaria, dt. 237, 169v
- -- Liber principiorum (?), dt. 237, 199r
- -- Von den natürlichen Dingen (Auszüge)
- --- 3. Kapitel: Von dem Wasserblut, dt. 237, 147r
- --- 5. Kapitel: Von dem sanct Johanns kraut, dt. 237, 136v
- theologische Werke
- De cena domini ex cap. 1. 3. 4. Johannis evangelistae, dt. 223, 51*r
- -- De cena domini ex cap. VI. Johannis, dt. **223**, 39*v
- De cena domini ex ceteris evangelii auctoritatibus, dt. 223, 62*r
- -- Cena domini nostri Iesu Christi declaratio, dt. **223**, 72*v
- De cena domini libri VII. ad Clementem VII. Pontificem, dt. 223, 1*r
- -- Declaratio, dt. **223**, 93*v
- Das libell von dem Sacrament corporis Christi, dt. 223, 37*r
- Philosophiae liber primus de limbo aeterno perpetuoque homine novo secundae creationis, dt.
   223. 29*v

s. auch unter Wappen

Thomas de Chobham (Theologe; † 1233/1236): Summa confessorum 17, 1vb; 31, 1r

Thomas Ebendorfer s. Ebendorfer, Thomas

Thomas a Kempis CRSA (Theologe; † 1471): Tractatus de imitatione Christi 13, 394ra (Exzerpt); 19, 160va

Thomas de Lisle OP (B. v. Ely; † 1361)

- Einzelpredigten
- -- Dnca XXI. post pent. **79**, 155v
- -- Elisabeth **27**, 89ra

Threiner, Johannes (16. Jh.): Schreiber von **236**, 9r Thurn, Ritter von: Bestätigung von Rechten **173**, 3r

Tituli psalmorum s. Psalterium

Totenmessen und -gebete $\mathbf{76}$, $136\mathrm{rb}$; $\mathbf{233}$, $252\mathrm{rb}$

Traumdeutung, Notizen 228, 65v

Triendl, Anton (Großhandelskaufmann in Salzburg; 1820–1882): Vorbesitzer von 235

Trinitas

- Schema **32**, 97rb
- Notiz 18, 217va

Trinubium d. hl. Anna 251, 77v

Tröster, Johannes CanR (Mattseer Stiftsprobst, Regensburger Kanoniker; † 1485): Vorbesitzer von 33 Tyrannius Rufinus Aquileiensis (Kirchenschriftsteller; um 345–411/412): Historia monachorum sive de vitis patrum 36, 164va

Ps.-Tyrannius Rufinus Aquileiensis: Übersetzer von Flavius Josephus: Bellum Iudaicum 186, 2vb (fragmentarisch)

Übersetzer s. Boethius; Burgundius Pisanus; Constabulus; Constantinus Africanus; Gerardus Cremonensis; Marcus Toletanus; Nicolaus Rheginus; Petrus de Abano; Ps.-Tyrannius Rufinus Aquileionsis

Udalricus de Windberg: Sermo de assumptione BMV 13, 194v

Ulrich II. von Plankenfels (B. v. Chiemsee 1453–1467): Auftraggeber der Urkunde **36**, 1*v

Ulrich Schreier s. Schreier, Ulrich

Ulricus medicus (Vorbesitzer von Hss. des Zacharias Stewitz; um 1446): Vorbesitzer von 225; 227; 228; 246; 248; 249; 250; 251; 252; 253; 260; 261

Urbach, Johannes (Dekretist; 15. Jh.): Directorium curatorum 18, 296v; 37, 164vb

Urkunden, Urkundenabschriften, Urkundenmuster

- Fragmente: 5, Bindefragmente; 20, VD-Spiegel und Falze (1400); 22, HD-Spiegel, VD-Spiegel (1398); 52, vb (1351); 224, 1*-96* (Falze, dt., 15. Jh.); 226, 1v
- Urkundenabschriften zum Stift Mattsee 73, 102 (tw. dt.)
- s. auch Bonifatius IX.; Personen, in Urkunden, Briefen, Aufzeichnungen und Notizen genannt; Rhetorik

Verba seniorum **36**, 194va

Vergilius (Dichter; 70–19 v. Chr.): Georgica 44 (Fragment)

Verse, Sprichwörter

- nachgewiesen bei Walther, Init.: 2062 224, Ir. 3027 247, 82v. 3277 254, 1v. 4473 4, Ir. 6383 13, 344r. 10131 27, VD-Spiegel. 10716 13, 11r. 11216 23, 316vb. 12248 1, VD-Spiegel. 14298 18, 7v 14302 10, 4r. 14315 10, 4r. 14527 224, 119r. 16620 17, 75va. 16902 35, 92ra. 18797 37, 232ra. 20348 1, VD-Spiegel. 20383 35, 92ra. 20550 35, 92ra
- nachgewiesen bei Walther, Prov.: 3346 254, 1v. 5026a 13, 344r. 9192 13, 344r. 9314 13, 344r. 9648 17, 90ra. 9723 4, 108v 14978 15, 1r. 16264 5, 213v. 19391 13, 1r; 37, VD-Spiegel. 23455 13, 344r. 24239 31, 162ra; 37, 1*v. 28209 13, 344r. 34073 13, 344r. 35222b 260, 105vb
- nicht nachgewiesen bei Walther: Besitzvermerk
  13, 1r; 35, Spiegel VD; 37, 1*v. De BMV 1, VD-Spiegel. De dedicatione ecclesiae 1, VD-Spiegel. Liturgische Merkverse 19, 324ra. De sancto Michaele 1, VD-Spiegel. Misogyne Verse 13, 344r; 224, Nachsatzblatt. Monatsregeln 224, Ir. De officiis iudicis 35, 149va. Pilades und Ores-

tes 258, Spiegel VD. – Sentenz 228, 59v. – Über den Arzt 246, 58vb. – Wetterregel 15, 1r

deutschsprachig: Balsamfass 41, 270va. – Merkverse zu den Monaten 237, 248v. – Gottes Barmherzigkeit 5, 135r. – Jahr 40, 269*r. – Monatssprüche 224, Ir; 255, 272. – Priamel 40, 269*. – Schwester mein 36, 226vb. – Zeit 5, 135r

Vindicianus (Arzt; 4. Jh.): Gynaecia 251, 74v

Visio Pauli 27, 126vb (Exzerpt)

Visio Philiberti **21**, 88rb Vitaspatrum **36**, 164va

Vocabularium

- Vocabularius ex quo **32**, 100ra; **81**, 1ra

Vollmissale s. Missale

Votivmessen und -gebete in verschiedenen Anliegen

- Sammlung 76, 59rb, 128rb, 284ra; 224, 105v, 132*ra; 233, 241ra
- Einzelnes Formular
- -- Pro mortalitate vitanda **76**, 289rb

Waltherus de Scotia (Scholastiker; um 1350)

Quaestiones super librum posteriorum 227, 54vb
 Wanchauser, Fridericus (Priester; 2. Hälfte 15. Jh.):
 Vorbesitzer von 4, 109–300

Wann, Paulus (Passauer Prediger und Theologe; um 1420–1489): Sermones de evangeliis dominicalibus 11, 5ra

Wappen

- Einzelwappen
- -- Albrecht IV. (Bayern-München) 262, 4r
- Albrecht (Sachsen) 262, 9v (Kurfürst) und 36v (Herzog)
- -- Alexander (Litauen-Polen) **262**, 37r
- -- Alexander VI. (Papst) **262**, 27r
- -- Armenien **262**, 15r
- Bogislaw X. (Stettin-Pommern-Wolgast) 262,
   6r
- -- Eberhard II. (Württemberg) 262, 12v
- -- Eduard IV. (England) **262**, 14r
- -- Ferdinand II. (Aragon-Kastilien) **262**, 18v
- -- Friedrich III. (römischer Kaiser) **262**, 27v
- -- Friedrich II. (Brandenburg) **262**, 5r
- -- Ladislaus V. Postumus (Ungarn) **262**, 1v
- -- Georg (Bayern-Landshut) **262**, 4v
- -- Hans (Dänemark) **262**, 11r
- -- Heinrich II. (Braunschweig-Lüneburg) **262**, 5v
- $--\,$ Heinrich I. (Münsterberg-Oels) $\bf 262,\ 32r$
- -- Johann (Brandenburg) **262**, 9r
- -- Johann Albrecht (Polen) **262**, 19r
- -- Johann Jakob Kuen-Belasi (Eb. Salzburg) **262**, 35v
- -- Johannes (fiktiver Priesterkönig) **262**, 10r
- -- Mailand **262**, 3v
- -- Mantua **262**, 6v
- Maximilian I. 262, 1r (römischer Kaiser) und 28r (deutscher König)
- -- Nevers **262**, 14v
- -- Nikolaus V. (Ratibor) **262**, 13v
- -- Otto (I. oder III. v. Bayern) **262**, 36r
- -- Philipp von der Pfalz **262**, 19v

- -- Philippe II. de Croy **262**, 13r
- -- Portugal **262**, 15v
- -- Richard III. (England) **262**, 18r
- Salzburger Erzbischöfe 230 passim, 235 passim,
   87 passim
- -- Savoyen **262**, 12r
- -- Spanien **262**, 11v
- -- Theophrastus von Hohenheim **86**, S. 749
- -- Viktorin (Münsterberg-Troppau) **262**, 32v
- -- Vladislav II. (Böhmen) 262, 2r
- -- Wilhelm III. (Jülich-Berg) **262**, 3r
- -- Wittelsbacher **262**, 93r
- -- Zypern **262**, 10v
- Wappengruppen
- -- Kurfürsten **262**, 28v
- -- Quaternionen des Römischen Reichs 262, 29r
- -- Salzburger Erbämter **235**, 1v
- Wappenbuch 262
- s. auch Buchschmuck

Warttenberger, Ludwig: Schreiber von $\mathbf{5}$, 77v-134v Wasserzeichen

- Adler **161**; **174**; **223**
- Amboss 12; 15; 19; 37; 76; 224
- Anker **34**; **88**; **262**
- Antoniuskreuz 37
- Armbrust 17; 78; 227
- Axt **24**
- Birne **36**
- Blatt **21**
- Blume 15
- Buchstaben F und W 255
- Buchstabe H 88; 159; 166; 174
- Buchstabe K 159
- Buchstabe O 23
- Buchstabe P **159**; **160**; **164**; **174**; **230**
- Buchstabe S 227
- Drache 84; 85; 228
- Dreiberg 10; 15; 18; 19; 20; 25; 27; 29; 30; 32; 35; 37; 38; 83; 85; 159; 161; 233; 234; 262
- Einhorn **20**
- Einhornkopf 32
- Eselskopf **36** Frucht **22**
- Fruent 22
- Gabelkreuz 32
- $\ \mathrm{Glocke} \ \mathbf{9}; \ \mathbf{16}; \ \mathbf{31}; \ \mathbf{36}; \ \mathbf{41}; \ \mathbf{228}; \ \mathbf{232}; \ \mathbf{257}$
- $\ \mathrm{Helm} \ 90; \ 160; \ 163; \ 164; \ 174; \ 230; \ 231; \ 254; \ 258$
- Horn **37**; **83**; **234**
- Hufeisen 23
- Hut 37; 88
- Kreis 17; 227
- $\ \mathrm{Krone} \ 82; \ 90; \ 166; \ 159; \ 174$
- Leiter **262**
- Lilie 7; 222; 227
- Mond 37
- Ochsenkopf 7; 9; 13; 15; 16; 18; 21; 24; 28; 30; 31; 36; 37; 38; 41; 76; 88; 174; 227; 232; 233; 257
- Pfeile 23; 262
- Schere 8; 18; 76
- Schlüssel 227
- Schwert 232

- Sichel 39; 86; 89; 90; 162; 163; 164; 173; 231; 235; 240; 255
- Stern **32**
- Turm **15**; **29**; **37**; **38**; **78**
- Waage 10; 11; 12; 13; 15; 18; 19; 21; 22; 23; 25; 26;29; 30; 33; 35; 37; 38; 40; 76; 80; 81; 224; 228; 239
- Wappen 87; 90; 159; 222; 229; 230; 234; 255
- Warenballen 227
- Weintraube 159
- Zange **224**

Weipler, Michael (?) (16. Jh.): Arzneisalben **255**, S. 65 Weltchronik s. Historiographie; Sächsische Weltchronik; Salzburger Weltchronik

 Verfasser s. Heinrich von München; Lastenmüller, Sebastian

Wilhelm IV. v. Bayern (Hzg. v. Bayern; 1493–1550) s. Bayern, Herzogtum

Wisner de Pegnitz, Eberhard CanR (Dechant in Mattsee; † 1544): Vorbesitzer von 11

Wittelsbacher: Stammbaum 33, Spiegel HD

s. auch Ludwig X. v. Bayern; Wappen; Wilhelm IV. v. Bayern

Wittich, Johannes d. Ä. (Hof- und Stadtarzt in Arnstadt; 16. Jh.): Vade mecum, dt. **255**, S. 29 (Exzerpte)

Wolfram von Eschenbach (Dichter; ca. 1170-vor 1220): Parzival **259** (fragmentarisch)

Wolkenstein, Christoph Freiherr von (Salzburger Domprobst; * 1581): Vorbesitzer von 235

Zahlen

- De loquela per gestum digitorum **245**, 10r
- Versus de signis numerorum 18, 7v
- Griechische Zahlwörter und römische Zahlzeichen 245, 12r

Zamoscius, Iohannes s. Zamoyski, Jan

Zamoyski, Jan (Großkanzler v. Polen-Litauen; 1542–1605): De senatu Romano **6**, 204r (Exzerpte) Zaubersprüche u. Ä. **14**, 158v

Zeiring/Steiermark s. Bergwerksordnungen

Zillner, Franz Valentin (Salzburger Arzt, Historiker; 1816–1896): Vorbesitzer von **259**

Zivilrecht s. Iuristica

Zoologie: Beschreibung der Hyäne 248, 60v

VERZEICHNIS DER IN DEN BESCHREIBUNGEN ZITIERTEN HANDSCHRIFTEN

Aschaffenburg, Hofbibliothek	
Ms 45	79 , 30v
Augsburg, Staats- und Stadtbibliothek	
2° Cod. 420	79 , 172r
2° Cod. 527	24 , 1r
Augsburg, Universitätsbibliothek	
Cod. II.1.2° 11	79 , 237r
	27 , 75vb
Cod. II.1.2° 166	29 , 17ra
Cod. II.1.2° 177	32 , 1ra
Bamberg, Staatsbibliothek	
Msc. lit. 25	94
Basel, Universitätsbibliothek	
B IV 10	27, VD-Spiegel
B VII 23	2 , 332v
B VII 31	81 , 183vb
B X 6	21 , 86ra
B X 15	79 , 73r, 180r
DA 10	10, 101, 1001
Berlin, Staatsbibliothek – Preußischer Kulturbesitz	
Theol. lat. fol. 616	2 , 327v
Bologna, Reale Collegio di Spagna	
82	84 , 100ra
83	84 , 76rb, 97va
185	84 , 167va
212	84 , 100ra
236	84 , 100ra
Complete Manager Dillion And I'm William	
CITTÀ DEL VATICANO, Biblioteca Apostolica Vaticana	969 104
Cpl 1224	260 , 104ra
Cpl 1262	78 , 73ra

Darmstadt, Hessische Landes- und Hochschulbibliothek H s 762 Hs 906	79 , 244v 251 , 77v
Eichstätt, Universitätsbibliothek Cod. st 266 Cod. st 348	85 , 1**ra 79 , 231v
Erlangen, Universitätsbibliothek M s $1069/2$	236 , 17r, 20r, 23v
Frankfurt, Stadt- und Universitätsbibliothek Cod. 908	251 , 77v
Fritzlar, Dombibliothek Ms. 83	7 , 44rb
Graz, Universitätsbibliothek Ms. 335	27, 21rb 40, 227rb
Ms. 457 Ms. 644 Ms. 648 Ms. 742	31 , 97ra 30 , 1ra, 2va 40 , 241ra 40 , 56va
Ms. 867 Ms. 928 Ms. 1054 Ms. 1140	31 , 97ra 18 , 328r 35 , 139ra 27 , 105ra, 124vb
Ms. 1181 Ms. 1314	27 , 105ra 7 , 277va
Hannover, Stadtbibliothek Ms. Mag. 22	24 , 1r
Heidelberg, Universitätsbibliothek Cpg 434	236 , 46v
Herzogenburg, Stiftsbibliothek Cod. 22 Cod. 35 Cod. 42 Cod. 59	41, 57ra, 176ra 41, 206rb 7, 277va 2, 299r, 301r
Innsbruck, Universitäts- und Landesbibliothek Tirol Cod. 48	35 , 92ra
Cod. 65 Cod. 71	134 13, 99r
Cod. 207	41 , 6ra 41 , 21vb, 52va

Cod. 222	211 , 1ra
Cod. 306 Cod. 476	79 , 33r
	2 , 338v
Cod. 624	35 , 75ra
Klosterneuburg, Stiftsbibliothek	
CCl 104	9 , 1r
CCl 233	40 , 129va
CCl 452	79 , 172r
Kremsmunster, Stiftsbibliothek	
CC 1	15, 85r
CC 7	13 , 233r
CC 15	2 , 379r
CC 43	13, 11v
CC 50	15 , 85r
CC 52	15 , 1r
CC 67	27 , 105ra, 133vb
CC 75	79 , 88vb
CC 78	13 , 1v
CC 85	27 , 3*ra
CC 277	79 , 23r, 78r, 183v, 185v, 187r,
	189r, 190r, 195v, 196r, 197v,
	199r, 200v, 201r, 201v, 202r,
	202v, 204v, 206r, 206v, 207r,
	208r
	27 , 127vb
CC 284	41 , 182ra
	79 , 175v
CC 286	79 , 44r, 78v, 89v, 91v, 97r, 109r,
	113r, 175v
Leipzig, Universitätsbibliothek	
Ms 442	4 , 300v
Ms 537	35 , 103ra
Ms 612	35 , 103ra
Ms 1483	27 , VD-Spiegel
113 1100	21, VD Spieger
Mainz, Stadtbibliothek	
Hs I 219	35 , 92ra
Mayor C4:ft-l:ll:-4ll-	
Melk, Stiftsbibliothek	41 209 1
Cod. 442	41 , 203vb
Cod. 516	79 , 232v
Cod. 532	40 , 267ra
Cod. 1706	33 , 22*r
Cod. 1796	79 , 93r, 97r
Michaelbeuern, Stiftsbibliothek	
Man. cart. 11	18 , 96ra
	28 , 1ra

Man. cart. 22	11 , 7ra
Man. cart. 32	4 , 14r
Man. cart. 33	7 (s. unter G)
Man. cart. 51	7 (s. unter G)
Man. cart. 56	7 (s. unter G)
Man. cart. 65	7 (s. unter G)
Man. cart. 82	211 , 1ra
Man. cart. 155b	235 , 2r
	,
Michelstadt, Nicolaus-Matz-Bibliothek	
Sermones et varia a Nicolao Matz collecta	37 , 218ra
München, Bayerische Staatsbibliothek	
Clm 4622	251 , 74v
Clm 11465	32 , 85v
Clm 13019	232 , 7v
Clm 14023	15 , 95ra
Clm 14113	13 , 339r
Clm 28256	32 , 85v
München, Universitätsbibliothek	
2° Cod. ms. 58	15 , 85r
2° Cod. ms. 63	15 , 85r
2° Cod. ms. 120	32 , 98v
2° Cod. ms. 130	11 , 5ra
2° Cod. ms. 135	40 , 241ra
2° Cod. ms. 303	84 , 53vb
2° Cod. ms. 677	37 , 232ra
4° Cod. ms. 805	79 , 219r
4° Cod. ms. 878	79 , 99r, 171r, 173v, 210r, 212v,
	213r, 213v, 214r, 214v, 215r,
	215v, 216r, 216v, 216*v, 217r,
	218r,219r,219v,220r,220v,
	221v, $222r$
	27 , 36va
Nürnberg, Stadtbibliothek	
Cent. VII, 5	224 , VIr
Cent. VII, 69	4 , 300v
Oldenburg, Landesbibliothek	
Cim I 29	15 , 85r
O	
Ottobeuren, Klosterbibliothek	FO 204
Ms. O 47	79 , 234r
Cargning Engalts; St. Doton Stiftshihliathel	
Salzburg, Erzabtei St. Peter, Stiftsbibliothek	991 0
a VII 44	231, 2r 262 (sigho unter B)
a XII $25/25$	263 (siehe unter B)

b II 51 b V 6 b VI 56 b VIII 31	235, 2r 224, VIr 236, 2r 134, r 135, r 136, r 137, r 153, 1r 7 (siehe unter G) 40, 219rb
Salzburg, Universitätsbibliothek M I 37	78 , 1ra
Schwaz in Tirol, Konventarchiv des Franziskanerklosters Lade O, Frag. germ. 3	263 (siehe unter B und S)
St. Florian, Stiftsbibliothek $XI/54$ $XI/171$	19 (siehe unter G) 76 (siehe unter S)
STUTTGART, Württembergische Landesbibliothek HB I 84 HB I 187 HB VI 62	19, 206ra 19, 206ra 251, 88v
TÜBINGEN, Universitätsbibliothek Cod. Mc 27	15 , 85r
UPPSALA, Universitetsbibliotek C 334 C 363 C 370 C 410	79 , 130v 79 , 234r 79 , 230v 79 , 233v
Wien, Erzbischöfliches Diözesanarchiv Hs. 4 Kirnberger Bibliothek, B-8	4 , 14r 79 , 99r, 171r, 210r, 210v, 213r, 214r, 214v, 215r, 215v, 216r, 220v
Wien, Österreichische Nationalbibliothek Cod. 2672 Cod. 2768 Cod. 2968 Cod. 4476 Cod. ser. n. 3620 Cod. ser. n. 3621 Cod. ser. n. 3830	 134, r 263 (siehe unter S) 134, r 41 (siehe unter G) 35, 207va 7, 245ra 23, 300rb

ADRESSEN DER BESCHRIEBENEN BESTÄNDE

Mattsee Stiftspfarre Mattsee Stiftsplatz 1 A-5163 Mattsee

Salzburg Archiv der Erzdiözese Salzburg Kapitelplatz 3 A-5020 Salzburg

Archiv der Stadt Salzburg Glockengasse 8 A-5020 Salzburg

Salzburger Landesarchiv Michael-Pacher-Str. 40 A-5020 Salzburg

Salzburg Museum Bibliothek und Archiv Alpenstraße 75 A-5020 Salzburg

ISBN 978-3-7001-7586-5